

ประกาศสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
เรื่อง รายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกให้เข้ารับการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ

ตามที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ประกาศรับสมัครผู้มีคุณสมบัติเข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้เสนอผลงานเข้ารับการประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ จำนวน ๑๐ ตำแหน่ง ตามประกาศสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เรื่อง รับสมัครคัดเลือกข้าราชการพลเรือนเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ ประกาศสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เรื่อง รายชื่อผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ และชำนาญการพิเศษ ได้พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่สมัครเข้ารับการคัดเลือกเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยดำเนินการตามประกาศสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๑ เรื่อง หลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการคัดเลือก และหลักเกณฑ์วิธีการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้ารับการประเมินบุคคล เพื่อแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการพิเศษลงมา และมติ อ.ก.พ. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจึงขอประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกให้เข้ารับการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ จำนวน ๑๐ ตำแหน่ง พร้อมทั้ง ชื่อผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และข้อเสนอแนวคิด/วิธีการพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังบัญชีแนบท้ายประกาศนี้ และขอให้ผู้ได้รับการคัดเลือกจัดส่งผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และข้อเสนอแนวคิด/วิธีการพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ไปยังส่วนการเจ้าหน้าที่ สำนักงานเลขาธิการกรม เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาผลงานของบุคคลในตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการและชำนาญการพิเศษ พิจารณาประเมินผลงาน ภายในกำหนดระยะเวลา ๑๘๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ประกาศผลการคัดเลือก หากไม่สามารถส่งผลงานได้ทันตามระยะเวลาดังกล่าว ผู้เข้ารับการประเมินผลงานสามารถขอยกเวลาได้อีกไม่เกิน ๓๐ วัน โดยต้องยื่นคำร้องพร้อมเหตุผลต่อเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อขออนุมัติก่อนสิ้นสุดระยะเวลาการส่งผลงานไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ทั้งนี้ หากไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขข้างต้น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จะดำเนินการคัดเลือกบุคคลใหม่ตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมฯ กำหนด

อนึ่ง หากผู้ใดมีข้อทักท้วงให้ดำเนินการ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันประกาศ ซึ่งดำเนินการเป็นไปตามนัยหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๖/ว ๑๐ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๘ และที่ นร ๐๗๐๗.๓/ว ๕ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๒

ประกาศ ณ วันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(นางสาวจริยา สุทธิไชยา)

เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

บัญชีรายละเอียดแนบท้ายประกาศสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ลงวันที่ ๓๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒
 รายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกเข้ารับการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำกระทรวง ระดับชำนาญการพิเศษ

ลำดับที่	ตำแหน่ง	สังกัด	รายชื่อ/สังกัดผู้ได้รับการคัดเลือก			ชื่อผลงาน	ข้อเสนอแนวคิด
			ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	สังกัด		
๑	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	ส่วนแผนพัฒนาการเกษตรพื้นที่เศรษฐกิจเฉพาะ กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร	น.ส.นราภรณ์ แซ่จ๋ม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	ส่วนแผนพัฒนาการเกษตรพื้นที่เศรษฐกิจเฉพาะ กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร	๑. ข้อเสนอเชิงนโยบายในการเสริมสร้างระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ ๒. แนวทางการพัฒนาเกลือทะเลไทย	ข้อเสนอดำเนินงานแบบบูรณาการเพื่อสนับสนุนแนวทางการตลาดนำการผลิตสำหรับการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่สำคัญในระดับพื้นที่
๒	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	ส่วนนโยบายและแผนการเกษตร กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร	นางจีรภา อินธิแสง ใจมี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	ส่วนนโยบายและแผนการเกษตร กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร	๑. การลงทุนเพื่อเพิ่มผลิตภาพและการเติบโตทางเศรษฐกิจในภาคเกษตร ๒. สินค้าที่มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับการเพิ่มรายได้ภาคเกษตร	แนวคิดในการทบทวนและปรับปรุงตัวชี้วัดในแผนพัฒนาเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี
๓	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	ส่วนนโยบายและแผนการเกษตร กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร	น.ส.กรรณา แท่งจิตร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	ส่วนนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร	๑. วิเคราะห์แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อนำมาจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับบรรจุในแผนปฏิบัติราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี ๒. วิเคราะห์แผนการปฏิรูปประเทศเพื่อรองรับการปฏิรูปภาคการเกษตร	คู่มือการจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรระดับภาค
๔	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	ส่วนสารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๗ (ปฏิบัติงานในส่วนแผนพัฒนาเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๖)	นายศิระเวช ธารเพชรวัฒนา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	ส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ การเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๖	๑. การศึกษาแนวทางการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ภูมิศึกษา : ทุเรียนอินทรีย์ จังหวัดจันทบุรี ๒. การศึกษาวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ระดับจังหวัด ปี พ.ศ.๒๕๖๑ และแนวโน้มปี พ.ศ.๒๕๖๒ ภูมิศึกษา จังหวัดตราด	การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการเกษตรอย่างยั่งยืน

ลำดับ ที่	ตำแหน่ง	สังกัด	ชื่อ-นามสกุล	รายชื่อ/สังกัดผู้ได้รับการคัดเลือก			ชื่อผลงาน	ข้อเสนอแนวคิดว่า
				ตำแหน่ง	ตำแหน่ง เลขที่	สังกัด		
๕	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ	ส่วนบริหารกองทุนภาคการเกษตร สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร	นายอรรณวุฒิ วงศ์เวสารัช	เศรษฐกรชำนาญการ	๖๐๙	ส่วนองค์กรและยุทธศาสตร์ ระหว่างประเทศ กองเศรษฐกิจการเกษตร ระหว่างประเทศ	๑. การศึกษาแปลประโยชน์ต่อสินค้า เกษตรของไทยจากการปรับใช้ข้อท Automatic MFN ในการลดภาษี นำเข้าสินค้าเกษตรของประเทศคู่ค้า สำคัญ : กรณีศึกษา อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ๒. การศึกษาแนวทางการดำเนินงาน ภาคเกษตรของไทย ภายใต้กรอบ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS)	การสำรวจความคิดเห็นของภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง ต่อการดำเนินงานด้านวิจัย เศรษฐกิจการเกษตร
๖	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ	สำนักวิจัยเศรษฐกิจพืชไร่	น.ส.ส่องสกล ณบุญเกิด	เศรษฐกรชำนาญการ	๖๕๙	สำนักวิจัยเศรษฐกิจสังคม ครัวเรือนเกษตร สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร	๑. การผลิตและการกระจายเมล็ดพันธุ์ ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ๒. การศึกษาเศรษฐกิจการผลิต การตลาดเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี : พันธุ์ กช ๓๑	แนวทางการพัฒนางานวิจัย
๗	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ	สำนักวิจัยเศรษฐกิจพืชไร่	นายหาญพล ทิพยมณฑา	เศรษฐกรชำนาญการ	๖๐๒	สำนักวิจัยเศรษฐกิจเทคโนโลยี และปัจจัยทางการเกษตร สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร	๑. ความมั่นคงทางอาหารของประเทศไทย ในอนาคต กรณีศึกษา ข้าว ๒. การศึกษาความคุ้มค่าการใช้ภาคยาน ไร้นักขับ (โดรน) ช่วยทำนาในภาคกลาง และภาคเหนือตอนล่าง	การพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และองค์ความรู้กระบวนการวิจัย สำหรับภารกิจของสำนักงานเศรษฐกิจ การเกษตร
๘	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ	สำนักวิจัยเศรษฐกิจสังคม ครัวเรือนเกษตร สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร	น.ส.สิริกิร คุณขุนทด	เศรษฐกรชำนาญการ	๖๕๖	สำนักวิจัยเศรษฐกิจสังคม ครัวเรือนเกษตร สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร	๑. การศึกษาใช้อุปทานและโลจิสติกส์ สินค้าเกษตร (สับปรอดโรตารัม) ๒. โครงการศึกษาบทบาทของ ผู้ประกอบการธุรกิจผลไม้ที่มีต่อ ผลไม้ไทย : กรณีศึกษาลำไย	การพัฒนาองค์ความรู้ของบุคลากร เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน

ลำดับ ที่	ตำแหน่ง	ตำแหน่ง	สังกัด	รายชื่อ/สังกัดผู้ได้รับการคัดเลือก				ชื่อผลงาน	ข้อเสนอแนวคิด
				ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ตำแหน่ง เลขที่	สังกัด		
๙	๖๕๔	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ	ส่วนวิจัยเศรษฐกิจสังคม ศรีเรือนเกษร สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร	นางวรา นพรัตน์	เศรษฐกรชำนาญการ	๖๕๔	ส่วนบริหารกองทุนภาคการเกษตร สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร	๑. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของ โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตโคขุน คุณภาพสูง ๒. แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง ของกองทุนปรับโครงสร้างการผลิต ภาคเกษตร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ของประเทศ ภายใต้พระราชบัญญัติ การบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘	แนวคิดเพื่อพัฒนางานวิจัย ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๑๐	๖๖๙	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ	ส่วนวิจัยเศรษฐกิจปศุสัตว์ และประมง สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร	นายสรรเสริญ ศรีเหนียง	เศรษฐกรชำนาญการ	๖๕๓	ส่วนวิจัยเศรษฐกิจปศุสัตว์ และประมง สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร	๑. การศึกษาสูตรตลอดโซ่ของปทาน ๒. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ซื้อผักสลัดในอินทรีย์ของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร	การกำหนดปัญหาและหัวข้องานวิจัย เศรษฐกิจการเกษตรแบบมีส่วนร่วม

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

๑. ชื่อผลงาน ข้อเสนอเชิงนโยบายในการเสริมสร้างระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ประชารัฐ เกษตรสมัยใหม่ ปีที่ดำเนินการ ๒๕๖๑

๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

ปัจจุบันภาคการเกษตรได้รับผลกระทบจากหลายสาเหตุ อาทิ จำนวนแรงงานภาคการเกษตรลดลง ค่าเฉลี่ยอายุของเกษตรกรที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การเกษตรของไทยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรขนาดเล็ก รูปแบบการผลิตแบบดั้งเดิมและเป็นการผลิตที่มีลักษณะต่างคนต่างทำ ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ปัญหาการขาดอำนาจการต่อรองของเกษตรกรตลอดกระบวนการผลิต (Production Process) การจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain) และปัญหาด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ยังไม่เข้าถึงเกษตรกรเท่าที่ควร รวมทั้งราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอน จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกร ทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ และกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหารของประเทศในอนาคต เพื่อเป็นการลดข้อจำกัดดังกล่าว จึงควรมีแนวทางส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มการผลิต และการบริหารจัดการร่วมกัน ประกอบกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจต้องดูแลคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มรายได้ของเกษตรกร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) โดยเน้นในเรื่องการลดต้นทุนการผลิต สร้างโอกาสในการแข่งขันของสินค้าเกษตร และใช้ตลาดนำการผลิต ด้วยนโยบายระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ภายใต้แนวคิดที่ต้องการให้ภาคเกษตรของไทยมีการนำระบบการจัดการฟาร์มสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นไปตามหลักการประหยัดจากการผลิตต่อขนาด (Economies of Scale) ยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางควบคู่ไปกับการใช้หลักการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (Area Approach) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยผลิตสินค้าเกษตรร่วมกัน มีการบริหารจัดการร่วมกัน ตั้งแต่การรวมกันผลิต การร่วมจัดหาปัจจัยการผลิต รวมถึงการจำหน่าย ซึ่งจะทำให้เกษตรกรสามารถ ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต และสามารถแข่งขันในตลาดได้ ภายใต้การดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกร ในลักษณะประชารัฐ แบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ (๑) แปลงใหญ่ประชารัฐต้นแบบ (๒) แปลงใหญ่ทั่วไป และ (๓) แปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ โดยสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าเกษตรที่มีปริมาณ และคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด โดยมีผู้จัดการแปลงเป็นผู้บริหารจัดการกิจกรรมต่างๆ

ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้ทุกหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ตลอดจนดูแลคุณภาพชีวิตของเกษตรกร โดยจัดทำโครงการระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานให้สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ร้อยละ ๒๐ และเพิ่มปริมาณผลผลิตได้ร้อยละ ๒๐ โดยการบริหารจัดการร่วมกัน เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน ผลักดันให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการผลิตร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพดี ราคาเหมาะสม อาทิ พันธุ์ ปุ๋ย และการใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร (Motor Pool) เพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด โดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก อีกทั้งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ขับเคลื่อนกลไกคณะทำงานการพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ ซึ่งเป็น ๑ ใน ๑๒

คณะทำงาน ภายใต้คณะกรรมการภาครัฐและเอกชนเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ (คณะกรรมการสานพลังประชารัฐ) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ ร่วมกับนายอิสระ ว่องกุศลกิจ ประธานกรรมการ กลุ่มมิตรผล เป็นหัวหน้าทีมภาคเอกชน ซึ่งโครงการรวมกลุ่มการผลิตการเกษตรให้เป็นระบบแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ เป็นส่วนหนึ่งของกรอบการทำงาน การพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ โดยจุดเด่นของระบบแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ คือ มีการกำหนดผู้จัดการแปลงภาครัฐ และผู้จัดการแปลงภาคเอกชน ในลักษณะการทำงานร่วมกัน มีการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีหรือสิ่งอำนวยความสะดวก และงานวิจัยต่างๆ รวมทั้งการบริหารจัดการของภาคเอกชนมาช่วยในการพัฒนา

สถานะแปลงใหญ่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๔,๐๐๗ แปลง พื้นที่ ๔.๓๖ ล้านไร่ เกษตรกร ๓๑๗,๔๕๓ ราย (กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๑) โดยเป็นแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ จำนวน ๘๕ แปลง พื้นที่ ๑๕๖,๗๑๒.๕๓ ไร่ ใน ๓๘ จังหวัด เกษตรกร ๑๐,๖๒๔ ราย (กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๑) แบ่งเป็น ๕ กลุ่มสินค้า ได้แก่ กลุ่มพืช (ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ถั่วเหลือง) กลุ่มสัตว์น้ำ (ปลา กุ้ง) กลุ่มสัตว์บกเล็ก (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) กลุ่มโคนมโคเนื้อ และกลุ่มพืชสร้างรายได้เร็ว (cash crop) ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้สรุปผลการดำเนินงานของประชารัฐ เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐ เรื่องแปลงใหญ่ ส่งผลให้ GDP ภาคเกษตรเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๗.๗ ในไตรมาส ๑ ของปี ๒๕๖๐ (ปี ๕๘ = -๕.๘%, ปี ๕๙ = ๐.๖%) พร้อมทั้งระบุว่าแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่เป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยรายละ ๑,๓๐๐ บาท/ไร่ (แปลงใหญ่กระทรวงฯ รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยรายละ ๑,๑๐๐ บาท/ไร่)

ดังนั้น การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการเสริมสร้างระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่จึงมีความสำคัญ เพื่อให้สามารถนำไปปรับปรุงแนวทางในการพัฒนาการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่มการผลิต เพื่อเป็นต้นแบบแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ นำไปสู่การลดต้นทุน การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรที่มั่นคงต่อไป

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๓.๑ เพื่อศึกษาระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่

๓.๒ เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการเสริมสร้างระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่

๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ

๔.๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) โดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในด้วย McKinsey ๗S Framework เป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อน และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกด้วย PESTE เป็นการวิเคราะห์โอกาส และอุปสรรค ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาระบบการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่มทำการผลิต

๔.๒ การวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix เป็นเมทริกซ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง อุปสรรค (Threat) โอกาส (Opportunities) จุดอ่อน (Weaknesses) และจุดแข็ง (Strengths) โดยวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรค ที่องค์การกำลังเผชิญอยู่ นำมาจับคู่เพื่อให้สอดคล้องกับปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็ง และจุดอ่อน ขององค์การ และเป็นการจัดทำกลยุทธ์ ที่เป็นทางเลือก ๔ ชุด ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแนวทาง เพื่อกำหนดออกมาเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ประเภทต่างๆ สามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ ประเภท คือ กลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงป้องกัน กลยุทธ์เชิงแก้ไข และกลยุทธ์เชิงรับ

๔.๓ แนวคิดระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นระบบการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก ในการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับการร่วมมือร่วมใจของเกษตรกรที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มการผลิต มีผู้จัดการแปลงเป็นผู้บริหารจัดการพื้นที่ ในทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน

๔.๔ แนวคิดการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) หมายถึง ความได้เปรียบที่เกิดขึ้นจากการที่หน่วยธุรกิจสามารถผลิตผลผลิตได้ในจำนวนมากขึ้นจนทำให้ต้นทุนในการผลิตเฉลี่ยต่อหน่วยต่ำลงได้

๕. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

๕.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๕.๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้วิธีการสอบถามภาคเอกชน และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ในแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ที่ประสบความสำเร็จ ในสินค้าเกษตรที่สำคัญ ทั้งพืช ประมง และปศุสัตว์

๕.๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการรวบรวมข้อมูลในเชิงแนวคิด หลักการและทฤษฎี ตลอดจนข้อมูลที่รวบรวมในลักษณะของเนื้อหาจากเว็บไซต์ หนังสือ วิทยานิพนธ์ เอกสาร บทความทางวิชาการ ในวารสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ ระเบียบกฎหมายหรือหนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง หรือจากการสังเกต ในรูปแบบของการบรรยายถึงข้อมูลพื้นฐานแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ในกลุ่มต่างๆ

๕.๒ วิธีทำการวิเคราะห์

๕.๒.๑ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า มาทำการอธิบายในรูปแบบของการบรรยายถึงระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมหรือที่เรียกว่า SWOT Analysis ซึ่งใช้เครื่องมือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในด้วย McKinsey ๗S Framework เป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อน และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกด้วย PESTE เป็นการวิเคราะห์โอกาส และอุปสรรค ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาระบบการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่มทำการผลิต หลังจากนั้นจะนำเครื่องมือการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix มาใช้กำหนดกลยุทธ์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการเสริมสร้างระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่

๕.๒.๒ การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) โดยใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

๖. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี) (๑) ชื่อ-นามสกุล.....สัดส่วนผลงาน.....
(๒) ชื่อ-นามสกุล.....สัดส่วนผลงาน.....

๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับการประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ ๑๐๐%

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างศึกษา)

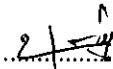
การศึกษานี้ทำให้ทราบถึงรูปแบบ ขั้นตอน และผลการดำเนินงานของระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ รวมทั้งสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการเสริมสร้างระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่

๙. ระบุผลสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษา (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว) -

๑๐. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

สำหรับเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานรูปแบบประชารัฐ ในการพัฒนาการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่มการผลิต เพื่อเป็นต้นแบบแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ นำไปสู่การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ให้สามารถเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐาน พัฒนาเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง และมีรายได้มั่นคง ยกย่องผู้การเป็น Smart Farmer ต่อไป

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวนราภรณ์ เขยชุม)

ผู้เสนอผลงาน

.....14 /พ.ค. /2562

ขอรับรองว่าสัดส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

...../...../.....

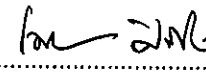
ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

...../...../.....

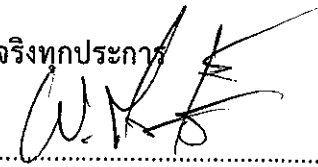
ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางเบญจวรรณ ศิริโพธิ์)

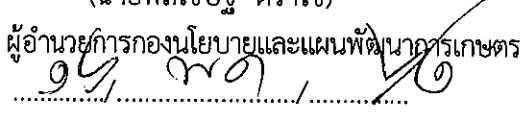
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและแผนการเกษตร

.....14 /พ.ค. /2562

ลงชื่อ.....

(นายพลเชษฐ์ ตราโช)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

.....

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

๑. ชื่อผลงาน แนวทางการพัฒนาเกลือทะเลไทย ปีที่ดำเนินการ ๒๕๖๒

๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

เกลือ (Salt) เป็นสิ่งที่มนุษย์มีความคุ้นเคยกันมานาน เพราะเป็นส่วนประกอบสำคัญในการปรุงอาหารประจำวัน และเป็นแร่ธาตุทางโภชนาการชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อมนุษย์และสัตว์มาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน เพื่อนำไปช่วยรักษาสมดุลของน้ำในร่างกายให้ทำงานอย่างปกติ และยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น นำไปหมักคองของสดให้เก็บไว้ได้นาน เป็นส่วนประกอบของยาแผนโบราณ ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น การผลิตเกลือของประเทศไทย แบ่งออกได้ ๒ ประเภท คือ เกลือสมุทรหรือเกลือทะเล และเกลือหินหรือเกลือสินเธาว์ โดยที่เกลือสมุทรผลิตขึ้นจากการนำน้ำทะเลมาตากแดดให้น้ำระเหยเหลือแต่ผลึกเกลือ ส่วนเกลือสินเธาว์ผลิตขึ้นจากดินที่น้ำชะดินละลายแล้วเกิดคราบเกลือติดอยู่บนผิวดินแล้วนำไปต้มจะได้เกลือสินเธาว์ ซึ่งปัจจุบันได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์เหมือนกับเกลือทะเล เพราะสามารถใช้ทดแทนกันได้ แต่แตกต่างกันที่เกลือสมุทรมีธาตุไอโอดีนสูง เป็นสารที่มีประโยชน์ต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิต

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ลงมติเห็นชอบให้การทำนาเกลือในส่วนที่เป็นเกลือสมุทรเป็น “เกษตรกรรม” และผู้ทำนาเกลือเป็น “เกษตรกร” ตามข้อเสนอของคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประธานกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์เสนอ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ทำนาเกลือ เว้นแต่กรณีที่กฎหมายใดมีบทบัญญัติกำหนดค่านิยามไว้เป็นการเฉพาะหรือมีบทบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นก็ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายนั้นๆ รวมทั้ง ได้มีระเบียบคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการขึ้นทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งครอบคลุมการทำนาเกลือในส่วนที่เป็นเกลือสมุทรเป็น “เกษตรกรรม” และผู้ทำนาเกลือเป็น “เกษตรกร” ด้วย

โดยที่ผ่านมาเกษตรกรผู้ทำนาเกลือทะเลใน ๓ จังหวัดสำคัญ ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสมุทรสงคราม ประสบกับปัญหาหาค่าเกลือผืนผวนไม่มีเสถียรภาพ ซึ่งเกิดจากผลผลิตมากขึ้นจากสภาพอากาศที่แล้งมาก ปริมาณการใช้เกลือที่ลดลงของภาคประมงที่ใช้เกลือกับน้ำแข็งเพื่อรักษาคุณภาพของสินค้าประมงได้รับผลกระทบจากมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการทำประมงของชาวประมงอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ยังมีการนำเข้าเกลือจากต่างประเทศมากขึ้น รวมทั้งเกษตรกรผู้ทำนาเกลือประสบปัญหาทางด้านเงินทุนในการเก็บรักษาที่ค่อนข้างสูง และสินค้าเกลือทะเลไม่สอดคล้องกับมาตรฐานตามกฎหมายส่งผลให้เกษตรกรประสบภาวะปัญหาหนี้สิน

จากปัญหาดังกล่าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีกลไกการบริหารงานเรื่องเกลือทะเล โดยคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เกลือทะเลไทย ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ นายอนันต์ วิเศษจรณา ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นกรรมการและเลขานุการ และเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ในการทบทวน และกำหนดยุทธศาสตร์ แนวทาง มาตรการการบริหารจัดการเกลือทั้งระบบ พิจารณา ศึกษา ทบทวน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และพิจารณา/บูรณาการ แผนงาน โครงการ งบประมาณ เพื่อสนับสนุนแนวทาง การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาเกลือทะเลไทย สามารถแก้ไขปัญหาคือครอบคลุมทั้งระบบ การศึกษาแนวทางการพัฒนาเกลือทะเลไทยจึงมีความสำคัญ สำหรับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปรับปรุงแนวทางการบริหารจัดการเกลือทะเลไทย โดยจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย ซึ่งนำไปสู่การลดต้นทุนการ

ผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การยกระดับการผลิตให้เข้าสู่คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย การยกระดับรายได้ของเกษตรกร และรักษาอาชีพการผลิตเกลือให้เป็นเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นต่อไป

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๓.๑ เพื่อศึกษาสภาพการผลิต และการตลาดเกลือทะเล ของจังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสมุทรสงคราม

๓.๒ เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาเกลือทะเลไทย

๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ

๔.๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) โดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในด้วย McKinsey ๗S Framework เป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อน และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกด้วย PESTE เป็นการวิเคราะห์โอกาส และอุปสรรค

๔.๒ การวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix เป็นเมทริกซ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง อุปสรรค (Threat) โอกาส (Opportunities) จุดอ่อน (Weaknesses) และจุดแข็ง (Strengths) โดยวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรค ที่องค์การกำลังเผชิญอยู่ นำมาจับคู่เพื่อให้สอดคล้องกับปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็ง และจุดอ่อน ขององค์การ และเป็นการจัดทำกลยุทธ์ ที่เป็นทางเลือก ๔ ชุด ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแนวทาง เพื่อกำหนดออกมาเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ประเภทต่างๆ สามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ ประเภท คือ กลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงป้องกัน กลยุทธ์เชิงแก้ไข และกลยุทธ์เชิงรับ

๔.๓ แนวคิดเกี่ยวกับภูมิสังคม (Socio-geographical conditions) “การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ในสังคมวิทยา คือ นิสัยใจคอของคนเราจะไปบังคับให้คนอื่นคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำ เราเข้าไปช่วยโดยที่จะคิดให้เขาเข้ากับเราไม่ได้ แต่ถ้าเราเข้าไปแล้ว เราเข้าไปดูว่าเขาต้องการอะไรจริงๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจหลักการของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง” การวางโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อการพัฒนาประเทศนั้น ต้องให้ความเคารพและสอดคล้องกับ “ภูมิสังคม” โดย “ภูมิ” คือ ให้ความเคารพภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่รอบๆ ตัวเรา หรือภาษาชาวบ้านคือ ดิน น้ำ ลม ไฟ เนื่องจากแต่ละแห่ง แต่ละภูมิภาค แต่ละมูมเมืองนั้น ลักษณะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงสำหรับ “สังคม” นั้น คือ คน โดยจะเห็นว่าความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม หลักปฏิบัติค่านิยมของคนที่อยู่ในท้องถิ่นต่างๆ แขนงจะไม่เหมือนกันเลย

๕. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

๕.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๕.๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการเข้าร่วมประชุมในเวทีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเรื่องเกลือทะเล เช่น คณะทำงานทบทวนแผนงาน โครงการและงบประมาณ ภายใต้ยุทธศาสตร์เกลือทะเลไทย และคณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๕.๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ใช้สนับสนุนเพื่อความสมบูรณ์ของการศึกษา โดยการรวบรวมข้อมูลในเชิงแนวคิด หลักการและทฤษฎี ตลอดจนข้อมูลที่รวบรวมในลักษณะของเนื้อหาจากเว็บไซต์ หนังสือ วิทยานิพนธ์ เอกสาร บทความทางวิชาการในวารสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ ระเบียบกฎหมายหรือหนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง หรือจากการสังเกต ในรูปแบบของการบรรยายถึงข้อมูลพื้นฐานเกลือทะเลไทย

๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล

๕.๒.๑ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า มาทำการอธิบายในรูปแบบของการบรรยายถึงสภาพการผลิต และการตลาดเกลือทะเลของจังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสมุทรสงคราม โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมหรือที่เรียกว่า SWOT Analysis ซึ่งใช้เครื่องมือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในด้วย McKinsey ๗S Framework เป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง และ

จุดอ่อน และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกด้วย PESTE เป็นการวิเคราะห์โอกาส และอุปสรรค หลังจากนั้นจะนำเครื่องมือการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix มาใช้กำหนดกลยุทธ์และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาเกลือทะเลไทย

๕.๒.๒ การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) โดยใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

๖. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี) (๑) ชื่อ-นามสกุล..... สักส่วนผลงาน.....
(๒) ชื่อ-นามสกุล..... สักส่วนผลงาน.....

๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับการประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ ๑๐๐%

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างศึกษา)

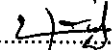
การศึกษานี้ทำให้ทราบถึงสภาพการผลิต และการตลาดเกลือทะเลของจังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสมุทรสงคราม รวมทั้งสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาเกลือทะเลไทย

๙. ระบุผลสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษา (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว) -

๑๐. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาเกลือทะเลไทย เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ในการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การยกระดับการผลิตให้เข้าสู่คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย การยกระดับรายได้ของเกษตรกร และรักษาอาชีพการผลิตเกลือทะเลให้เป็นเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นต่อไป

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวนราภรณ์ เขยขุ่ม)

ผู้เสนอผลงาน

14 / ๗.๑. / 2562

ขอรับรองว่าสักส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

...../...../.....

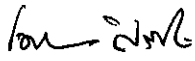
ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

...../...../.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางเบญจวรรณ ศิริโพธิ์)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและแผนการเกษตร

...14.../...พ.ค.... / ๒๕๖๒

ลงชื่อ.....

(นายพลเชษฐ์ ตราโช)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

...๑๖.../...พ.ค.... / ๒๕๖๒

ข้อเสนอแนวคิด / วิธีการ เพื่อพัฒนางาน หรือปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ชื่อ นางสาวนราภรณ์ เขยขุ่ม

เพื่อประกอบแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๕๖๕

สำนัก / ศูนย์ / กอง / สศท กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

เรื่อง ขับเคลื่อนการดำเนินงานแบบบูรณาการเพื่อสนับสนุนแนวทางตลาดนำการผลิตสำหรับการบริหารจัดการ
สินค้าเกษตรที่สำคัญในระดับพื้นที่

หลักการ และเหตุผล

จากการที่รัฐบาลมีความมุ่งมั่นที่จะยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งแนวทางหนึ่งที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้นำมาใช้ในการปรับโครงสร้างการผลิต คือ การปรับ กลไกบริหารจัดการสินค้าในระดับจังหวัดให้มีกลไกที่เป็นเอกภาพในการวางแผนบริหารจัดการสินค้า แต่ที่ผ่านมา สินค้าเกษตรยังประสบปัญหาผลผลิตล้นตลาด และราคาผลผลิตตกต่ำ เนื่องจากการผลิตไม่ตรงตามความต้องการ ของตลาด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงให้ความสำคัญกับการกำหนดกลไกเพื่อการบริหารจัดการสินค้าเกษตรอย่าง ครบวงจร ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง จนถึงปลายทาง และการบูรณาการหน่วยงานจากทุกภาคส่วน ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคการเกษตร โดยใช้แนวทางตลาดนำการผลิต การลด ต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณผลผลิต พัฒนาคุณภาพสินค้าให้มีมาตรฐานและความปลอดภัย ประกอบกับนโยบาย ประชากรรัฐ ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนให้เข้าไปมีบทบาทในการลงทุน และ พัฒนานวัตกรรม การสร้างความร่วมมือของบริษัทเอกชนในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และพัฒนาเกษตรแผนใหม่ด้วย

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร ในฐานะผู้ประสานงานภาครัฐ ของคณะทำงานด้านการพัฒนา การเกษตรสมัยใหม่ (D๖) ภายใต้คณะกรรมการสานพลังประชารัฐ สามารถประสานความร่วมมือ (Partnership) กับภาคเอกชนในส่วนกลางของคณะทำงานดังกล่าว ให้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดแนวทางความร่วมมือตามแนวทาง ตลาดนำการผลิต ในลักษณะ Business สนับสนุนเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ และความรู้ในการบริหารจัดการ แก่เกษตรกร ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะมีส่วนทำให้การบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่สำคัญในระดับพื้นที่มีความสมบูรณ์และ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอ / แนวคิด (แผนงาน / โครงการ / ที่ผู้ประเมินจะพัฒนางาน)

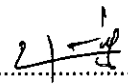
๑. สร้างความร่วมมือด้านฐานข้อมูลภาคเอกชนระหว่างกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร ในฐานะ ผู้ประสานงานภาครัฐ ของคณะทำงานด้านการพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ (D๖) ภายใต้คณะกรรมการสานพลังประชารัฐ กับ ศูนย์/สำนัก/กอง/สศท. โดยแบ่งตามประเภทพืช ประมง และปศุสัตว์ เพื่อให้สามารถทำงานบูรณาการและ แลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

๒. การจัดทำแผนงาน/โครงการสินค้าเกษตร ควรให้ความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมที่เน้นเรื่องตลาด นำการผลิตในการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่สำคัญในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตร และสามารถ ขายผลผลิตได้ในราคาที่ดี มีตลาดรองรับที่แน่นอน และได้รับประโยชน์มากขึ้น

๓. ขยายการดำเนินงานแบบบูรณาการจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม ในรูปแบบ ประชากรรัฐมากขึ้น เช่น การขยายผลแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ซึ่งเป็นการดำเนินงานร่วมกับภาคเอกชน โดยเชื่อมโยง ไปยังแปลงใหญ่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น เป็นต้น

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรมีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น จากการบูรณาการและแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลภาคเอกชนร่วมกับ ศูนย์/สำนัก/กอง/สศท. เพื่อให้การบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่สำคัญสามารถนำสู่การปฏิบัติในพื้นที่ได้
๒. แผนงาน/โครงการ ที่สนับสนุนการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่สำคัญในระดับพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตสินค้าเกษตรล้นตลาด และราคาผลผลิตสินค้าเกษตรตกต่ำ และเกษตรกรได้รับประโยชน์มากขึ้น
๓. รูปแบบการดำเนินงานแบบประชารัฐที่เหมาะสม โดยได้ผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม

ลงชื่อ.....

(นางสาวนราภรณ์ เสงี่ยม)

ผู้เสนอแนวคิด

14 / พ.ค. / 2562

ผลงานที่จะขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

๑. ชื่อผลงาน การลงทุนเพื่อเพิ่มผลิตภาพและการเติบโตทางเศรษฐกิจในภาคเกษตร ปีที่ดำเนินการ ๒๕๖๒
๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจภาคเกษตรของไทยอยู่ในระดับที่ต่ำมาก อัตราการเติบโตฯ โดยเฉลี่ยมีเพียงร้อยละ ๐.๕๘ ต่อปี สาขาการผลิตพืช และปศุสัตว์มีอัตราการเติบโตโดยเฉลี่ยร้อยละ ๐.๘๗ ต่อปี ส่วนสาขาประมงมีอัตราการเติบโตโดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ ๒.๕๗ ต่อปี จากการคำนวณของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) แหล่งที่มาของการเจริญเติบโตของภาคเกษตรมาจากปัจจัยทุนมากที่สุด รองลงมาเป็นปัจจัยที่ดิน และแรงงาน ส่วนผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity: TFP) ภาคเกษตรซึ่งเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการผลิตเชิงคุณภาพของปัจจัยการผลิตติดลบตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔) จนถึงแผนฯ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) และในช่วงของแผนฯ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) TFP ได้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ ๐.๘๕

ประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรที่อยู่ในระดับต่ำเกิดจากหลายปัจจัย เช่น ขาดการลงทุนในปัจจัยการผลิต เกษตรกรขาดทักษะในวิชาชีพ พื้นที่เพาะปลูกไม่เหมาะสม สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม โครงสร้างพื้นฐานด้านการชลประทานไม่เพียงพอ ตลอดจนกฎหมายไม่เอื้อให้เกิดการลงทุนด้านการเกษตร ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันและรายได้ของเกษตรกร

แผนพัฒนาเกษตรและสหกรณ์ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ตั้งเป้าหมายให้เกษตรกรหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง คือมีรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นมากกว่า ๑๕,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ ภายในปี ๒๕๘๐ และอัตราการเติบโตภาคเกษตรเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี นับเป็นเป้าหมายที่มีความท้าทายอย่างยิ่งเนื่องจากปัจจัยการผลิตต่างๆ ที่เป็น “แหล่งที่มา” ของการเติบโตทางเศรษฐกิจยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ พื้นที่เกษตรกรรมปัจจุบันมีประมาณ ๑๔๙ ล้านไร่ และแรงงานภาคเกษตรมีประมาณ ๑๑.๒๘ ล้านคน มีแนวโน้มที่จะลดลงและมีสัดส่วนเกษตรกรสูงวัยเพิ่มขึ้น ดังนั้น การเจริญเติบโตของภาคเกษตรจำเป็นต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนจากปัจจัยทุนและการเพิ่มขึ้นของเทคโนโลยีและนวัตกรรมกรรมการเกษตรซึ่งสะท้อนอยู่ใน TFP เป็นหลัก

ปัจจัยที่จะส่งผลให้ TFP สูงขึ้นมี ๒ กลุ่มใหญ่ คือ (๑) ประสิทธิภาพของปัจจัยการผลิตทั้งทุน แรงงาน และที่ดิน ซึ่งมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิต การพัฒนาทักษะแรงงานคน การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน และ (๒) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการ ซึ่งมาจากการศึกษาและวิเคราะห์ตลาด และการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้า เป็นต้น

การเพิ่มปัจจัยทุนและการเพิ่ม TFP จำเป็นต้องมีการลงทุนเพิ่มขึ้นจากทุกแหล่งทั้งจากเกษตรกร รัฐบาล และภาคธุรกิจในช่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร อย่างไรก็ตามพบว่าหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีเป็นอุปสรรคต่อการออมและการลงทุนในระดับฟาร์ม สัดส่วนการลงทุนภาคเกษตรต่อ GDP ยังอยู่ในระดับต่ำ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘ อัตราการเติบโตของสต็อกทุนภาคเกษตรมีประมาณร้อยละ ๒.๑ ต่อปี ผลิตภาพของทุนภาคเกษตรกรรมอยู่ในระดับ ๐.๔๐ ซึ่งอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับภาคอุตสาหกรรมซึ่งอยู่ที่ระดับ ๐.๘๐ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าแหล่งเงินทุนที่ใช้ลงทุนเพื่อเพิ่มปัจจัยทุนและ TFP จะมาจากที่ใด และภาครัฐควรจะดำเนินนโยบายเพื่อสนับสนุนการลงทุนอย่างไร ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกษตรควรจะมีบทบาทอย่างไร ลักษณะการลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในภาคเกษตรและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันควรจะเป็นอย่างไร เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๓.๑. เพื่อศึกษาขนาดและลักษณะการลงทุนทางด้านการเกษตรและผลิตภาพการเกษตรของไทยในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา

๓.๒. เพื่อศึกษาปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนและการเพิ่มผลิตภาพด้านการเกษตร

๓.๓. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ ด้านการลงทุนเพื่อเพิ่มผลิตภาพและการพัฒนาด้านการเกษตรอย่างยั่งยืนเพื่อ บรรลุยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี

๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ

๔.๑ แนวคิดเรื่องการลงทุน

การลงทุนเป็นการเสียสละการบริโภคในปัจจุบันเพื่อแสวงหารายได้ที่เพิ่มขึ้นในอนาคต โดยการลงทุน มีหลายรูปแบบทั้งที่เป็น สินทรัพย์ทางการเงิน ทุนสำหรับการผลิต ทุนถาวร ทุนดำเนินงาน ทุนมนุษย์ ทุนสังคม และทุนธรรมชาติ

Pierre Bourdieu จำแนกประเภททุนออกเป็น ทุนทางเศรษฐกิจ เช่น เงินสดและสินทรัพย์ ทุนทางสังคม เช่น เครือข่ายที่มีอิทธิพลและสนับสนุน ทุนทางวัฒนธรรม เช่น องค์ความรู้ทักษะการศึกษา ทุนในเชิงสัญลักษณ์ เช่น การเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) การจัดเก็บข้อมูลสต็อกทุนของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ และได้กำหนดคำนิยามสต็อกทุน หมายถึงมูลค่าของทรัพย์สินถาวรที่มีอยู่ทั้งหมด ณ ปีใดปีหนึ่งโดยมูลค่าดังกล่าวครอบคลุมทุนส่วนที่ได้ลงไปในอดีตตั้งแต่ปีเริ่มแรกของการใช้งาน รวมทั้งที่จัดหาเพิ่มเติมในปีต่อมา หักด้วยส่วนที่รื้อถอนออกไปจากกระบวนการผลิตจนถึงปีสุดท้ายที่ต้องการวัดสต็อกทุน การคำนวณสต็อกทุนของ สศช. ใช้วิธีการสะสมทุนนิรันดร์ (Perpetual Inventory Method: PIM) ซึ่งเป็นการหาผลรวมอนุกรมการสะสมทุนถาวรตั้งแต่ปีแรกของการใช้งานจนถึงปีที่ต้องการหา หักด้วยผลรวมของมูลค่าการรื้อถอน (Retirement) ผลที่ได้คือ สต็อกทุนเบื้องต้น (Gross Capital Stock) และเมื่อหักค่าเสื่อมราคาที่เหมาะสมต่อเนื่องกันมาในช่วงเวลาเดียวกัน หรือนำสต็อกทุนสุทธิปีที่แล้วมา บวกด้วยการลงทุนที่เกิดขึ้นในปีนั้น ๆ หักค่าเสื่อมราคา รายปี มูลค่าที่ได้เรียกว่า สต็อกทุนสุทธิ (Net Capital Stock)

การลงทุนในภาพรวมอาจวัดได้จากส่วนต่างของสต็อกทุนระหว่างปีบวกด้วยค่าเสื่อมราคา

๔.๒ ทฤษฎีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและผลิตภาพการผลิต

ทฤษฎีการผลิตทางเศรษฐศาสตร์ ใช้ Production Function อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับปัจจัยการผลิต ได้แก่ ที่ดิน ทุน แรงงาน และผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity :TFP) โดย TFP คือ การเพิ่มของผลผลิตที่เกิดจากส่วนที่มีได้มาจากการเพิ่มของปัจจัยการผลิต (แรงงาน ที่ดิน ทุน) ซึ่งในที่นี้จะหมายถึง ปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

Production function:

$$Y_t = A f(K_t, L_t, N_t)$$

Cobb Douglas Production function

$$Y = AK^\alpha L^\beta N^\delta$$

$$\frac{dY}{Y} = TFP - \alpha \frac{dK}{K} - \beta \frac{dL}{L} - \delta \frac{dN}{N}$$

$$TFP = \frac{dY}{Y} - \alpha \frac{dK}{K} - \beta \frac{dL}{L} - \delta \frac{dN}{N}$$

โดยที่ $\frac{dY}{Y}$ คือ อัตราการเจริญเติบโตของมูลค่าเพิ่ม $\frac{dK}{K}$ คือ อัตราการเจริญเติบโตของปัจจัยทุน

$\frac{dL}{L}$ คือ อัตราการเจริญเติบโตของปัจจัยแรงงาน $\frac{dN}{N}$ คือ อัตราการเจริญเติบโตของปัจจัยที่ดิน

α, β, δ คือ ค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยทุน แรงงาน และที่ดิน ตามลำดับ

๕. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

๕.๑. ทบทวนวรรณกรรม รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติด้านการลงทุน ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ

๕.๒. วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงปริมาณโดย วิธีสมการถดถอย วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนภาคเกษตรและผลกระทบต่อการผลิตภาพ

๕.๓. วิเคราะห์ SWOT analysis เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ทิศทางการลงทุน การเกษตรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย

๖. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี) (๑) ชื่อ-นามสกุล..... สักส่วนผลงาน.....

(๒) ชื่อ-นามสกุล..... สักส่วนผลงาน.....

๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ..... -.....

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างศึกษา)

- ข้อเสนอแนวทางการลงทุนเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตภาคเกษตรเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มรายได้เกษตรกร

- ใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำตัวชี้วัดในการติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ -๒๕๘๐

๙. ระบุผลสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษา (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว)

๑๐. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

การลงทุนเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตเป็นประเด็นคาบเกี่ยว (Cross cutting Issue) ที่เกี่ยวข้องกับเกือบทุกกลยุทธ์ในแผนพัฒนาเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ -๒๕๘๐ ทั้งในกลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรเกี่ยวข้องกับการลงทุนในมนุษย์ (human capital) กลยุทธ์ที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เกี่ยวข้องกับการลงทุนทั้งในเรื่องของเครื่องจักร และเทคโนโลยีในการผลิตตลอดจนการปรับปรุงกฎระเบียบและมาตรฐาน กลยุทธ์ที่ ๓ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีนวัตกรรม จำเป็นต้องมีการลงทุนในเรื่องของการวิจัยและพัฒนา กลยุทธ์ที่ ๔ การบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืนเกี่ยวข้องกับการลงทุนในระบบที่ดิน ทรัพยากรดิน น้ำเพื่อฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและการชลประทาน และกลยุทธ์ที่ ๕ การพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในเรื่องของการปรับปรุงกฎหมาย การลงทุนในการปรับระบบงานให้มีประสิทธิภาพในการให้บริการข้อมูลข่าวสาร

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ..... จีราภา โธม

(นางจีราภา อินธิแสง โธม)

ผู้เสนอผลงาน

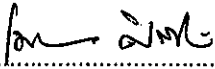
๑๕ / พฤษภาคม / ๒๕๖๒

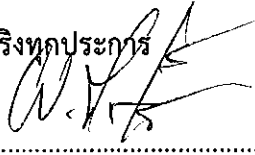
ขอรับรองว่าสัดส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้ร่วมดำเนินการ
...../...../.....

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้ร่วมดำเนินการ
...../...../.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....
(นางเบญจวรรณ ศิริโพธิ์)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและแผนการเกษตร
...../ พฤษภาคม /๒๕๖๒

ลงชื่อ.....
(นายพลเชษฐ์ ตราโช)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
...../ พฤษภาคม /๒๕๖๒

ผลงานที่จะขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

๑. ชื่อผลงาน สินค้าที่มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับการเพิ่มรายได้ภาคเกษตร ปีที่ดำเนินการ ๒๕๖๒
๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ประเด็นการเกษตร ได้กำหนดเป้าหมายเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร และสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร โดยมีแนวทางการพัฒนาการเกษตร ๖ แผนย่อย ประกอบด้วยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ และการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร สำหรับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ครอบคลุมสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะพื้นที่ สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย สินค้าศิลปาชีพ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ รวมถึงสินค้าที่มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI)

ประเทศไทยมีกฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าที่ผลิตในท้องถิ่น และเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้สับสนหรือหลงผิดในแหล่งผลิตสินค้า ในขณะที่เดียวกันก็เพื่อเป็นการปฏิบัติตามพันธกรณีข้อ ๒๒ ถึงข้อ ๒๔ ของความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าในความตกลงการค้าโลกซึ่งทำให้มีการจัดตั้งองค์การการค้าโลก

จากรายงานการสำรวจผู้ประกอบการสินค้า GI ของกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์พบว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์ที่มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึงมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีจำนวนถึง ๓,๕๔๖.๓๗ ล้านบาท โดยมีผู้ประกอบการจำนวน ๒,๒๘๐ ราย แบ่งเป็นสินค้าเกษตร ๑,๓๓๖ ราย สินค้าเกษตรแปรรูป ๑๑๖ ราย และสินค้าหัตถกรรมอุตสาหกรรม ๘๒๘ ราย มูลค่าสินค้าเกษตรที่มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สูงถึง ๑,๓๘๒.๒๖ ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นผักและผลไม้ รองลงมาเป็นผ้า ข้าว ผลิตภัณฑ์อาหาร และหัตถกรรมอุตสาหกรรม

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังคงมีพื้นที่ขายในประเทศเป็นหลัก มีเพียงบางสินค้า เช่น ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ที่ส่งออกได้ และผู้ประกอบการที่พัฒนาสินค้า GI ส่วนใหญ่จะเล็งเห็นประโยชน์ด้านการตลาด อย่างไรก็ดี ประโยชน์จากที่ได้รับราคาหลังขึ้นทะเบียน GI ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้า โดยเฉพาะเป็นประมาณร้อยละ ๘.๕๗ ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ จึงเป็นที่น่าสนใจว่าการพัฒนาสินค้าเกษตร GI จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่อย่างไร และควรมีแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาสินค้าเพื่อเพิ่มรายได้ให้ครัวเรือนเกษตรกรและเศรษฐกิจในท้องถิ่นอย่างไร ในการศึกษาจะใช้ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้เป็นกรณีศึกษาเนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกครอบคลุมถึง ๕ จังหวัด มีจำนวนผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง ๙๓ ราย มูลค่ารวม ๗๘.๒๕ ล้านบาท นอกจากนี้ จะศึกษาแนวทางการส่งเสริมในต่างประเทศ เช่น ประเทศอิตาลี เพื่อนำมาปรับใช้กับบริบทของประเทศไทย

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๓.๑. เพื่อศึกษาผลกระทบการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อราคา และรายได้ของเกษตรกร และประโยชน์มิติอื่น ๆ การปรับปรุงกระบวนการผลิต การลดการอพยพแรงงาน และการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยใช้กรณีศึกษาข้าวหอมมะลิในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ประกอบด้วย ๕ จังหวัด คือ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม สุรินทร์ ยโสธรและศรีสะเกษ

๓.๒. เพื่อศึกษาการผลิตสินค้าเกษตรที่มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในต่างประเทศ กรณีอิตาลีและแนวทางการส่งเสริมของภาครัฐ

๓.๓. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะการพัฒนาสินค้าเกษตรที่มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในประเทศไทย

๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ

๔.๑ คำนิยามสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดคำนิยามของ “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” ไว้ ว่าหมายถึง ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และสามารถบ่งบอกว่สินค้าที่เกิดจากแหล่งทางภูมิศาสตร์นั้นเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว

๔.๒ การวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT) โดยการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก โดย วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของสินค้าเกษตร GI เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

๕.๑. ทบทวนกฎหมาย นโยบาย รวมทั้งข้อมูลสถิติสินค้าเกษตรที่มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในประเทศไทย และต่างประเทศ

๕.๒. วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ข้อมูลการผลิตข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้

๕.๓. วิเคราะห์ SWOT analysis เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ เชิงนโยบาย ทิศทางการลงทุน การเกษตรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย

๖. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี) (๑) ชื่อ-นามสกุล.....สัดส่วนผลงาน.....

(๒) ชื่อ-นามสกุล.....สัดส่วนผลงาน.....

๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ.....-.....

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างศึกษา)

- ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ตลอดจน

เกษตรอัตลักษณ์ เพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มรายได้ครัวเรือนเกษตรกร

- ใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำตัวชี้วัดในการติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ปี พ.ศ. (๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

๙. ระบุผลสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษา (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว)

๑๐. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ปี พ.ศ. (๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ในกลยุทธ์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร และยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมูลค่าสินค้าเกษตร

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....จิราภา โธม

(นางจิราภา อินธิแสง โธม)

ผู้เสนอผลงาน

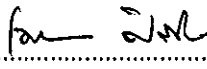
๑๕ / พฤษภาคม / ๒๕๖๒

ขอรับรองว่าสัดส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

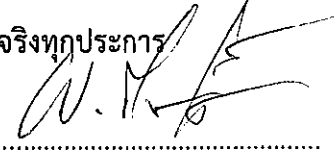
ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้ร่วมดำเนินการ
...../...../.....

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้ร่วมดำเนินการ
...../...../.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ..... .....
(นางเบญจวรรณ ศิริโพธิ์)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและแผนการเกษตร
...../ พฤษภาคม /๒๕๖๒

ลงชื่อ..... .....
(นายพลเชษฐ์ ตราโช)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
...../ พฤษภาคม /๒๕๖๒

ข้อเสนอแนวคิด / วิธีการ เพื่อพัฒนางาน หรือปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ชื่อ.....นางจีราภา อินธิแสง โธม์มิ.....

เพื่อประกอบแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง....นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ.....ตำแหน่งเลขที่.....๕๒๕.....

สำนัก / ศูนย์ / กอง / สศท.....นโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร.....

เรื่อง.....แนวคิดในการทบทวนและปรับปรุงตัวชี้วัดในแผนพัฒนาเกษตรและสหกรณ์ระยะ ๒๐ ปี

หลักการ และเหตุผล

ตัวชี้วัดมีความสำคัญมากต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาเกษตรและสหกรณ์ระยะ ๒๐ ปี เนื่องจากเป็นแผนระยะยาวตัวชี้วัดจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถใช้ติดตามประเมินผลความคืบหน้าในการดำเนินงาน โครงการ และกิจกรรม ตลอดจนวัดความสำเร็จของแผนฯ ได้

ตัวชี้วัดที่มีประสิทธิผลจะต้องมีความชัดเจน ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด และมีผลกระทบจากปัจจัยภายนอกน้อย มีความคงเส้นคงวา มีหลักเกณฑ์แน่นอน และเมื่อมีการวัดซ้ำค่าไม่คลาดเคลื่อนและน่าเชื่อถือ นอกจากนี้จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่สามารถวัดได้ในกรอบเวลา และมีต้นทุนในการวัดที่ไม่สูงจนเกินไป

การปฏิรูปภาคเกษตรภายใต้แนวคิดเกษตร ๔.๐ นำมาซึ่งแนวคิดในการพัฒนาใหม่ที่อาจจะยังไม่เคยมีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมมาก่อน หรือมีการดำเนินการแต่ยังไม่เคยมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบพอที่นำมาคำนวณเป็นตัวชี้วัด เช่น ความมั่นคงของภาคเกษตร การพัฒนาเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรชีวภาพ และเกษตรอัจฉริยะ ประกอบกับ แผนตามมติคณะรัฐมนตรีแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ระดับที่ ๒ ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนความมั่นคง และระดับที่ ๓ แผนการปฏิบัติงานของหน่วยงานและแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้เกิดปัญหาเรื่องความเชื่อมโยงระหว่างตัวชี้วัดระดับหน่วยงานกับตัวชี้วัดของแผนที่มีระดับสูงกว่า ดังนั้นจึงน่าจะมีแนวทางในการจัดทำตัวชี้วัดอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการทบทวนการจัดทำตัวชี้วัด

๑. จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนทั้ง ๓ ระดับ ความเชื่อมโยงของเป้าหมายในแต่ละระดับ และผลลัพธ์ (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ในระยะสั้นและระยะยาว

๒. มีการศึกษาแนวคิด ความหมายของสิ่งที่ต้องการวัด มิติของการวัด คำนียาม ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมีอยู่ และกำหนดผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลผลิตและการจัดเก็บตัวชี้วัด

๓. ควรจะมีการจัดประชุมหารือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันกำหนดตัวชี้วัด คำนียาม หน่วยวัด วิธีการจัดเก็บ และช่วงเวลาในการจัดเก็บ หากมีตัวชี้วัดหลายตัวในแต่ละเป้าหมายจำเป็นต้องพิจารณากำหนดน้ำหนักของตัวชี้วัด และพื้นฐานที่ใช้ในการวัดอย่างเหมาะสม

๔. วางระบบจัดเก็บและประมวลผล โดยอาจมีการจำแนกตัวชี้วัดตามความยากง่าย เป็น ๓ ระดับ เช่น ตัวชี้วัดที่มีข้อมูลอยู่แล้ว ตัวชี้วัดที่มีค่านียามชัดเจนแต่ยังไม่มีข้อมูล และตัวชี้วัดที่มีค่านียามหรือแนวคิดยังไม่ชัดเจน รวมทั้งการประเมินต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดเก็บ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

มีตัวชี้วัดที่มีประสิทธิผล สะท้อนสิ่งที่ต้องการวัด สามารถใช้ติดตามประเมินความคืบหน้าในการดำเนินงานตามแผนตลอดจนการวัดความสำเร็จของแผนได้

ลงชื่อ.....*Srim / ๒๐๖*.....

(นางจีราภา อินธิแสง โธม์มิ)

ผู้เสนอแนวคิด

๑๕/พฤษภาคม/๒๕๖๒

ผลงานที่จะขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

๑. ชื่อผลงาน เรื่องที่ ๑ วิเคราะห์แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อนำมาจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับ
บรรจุในแผนปฏิบัติการราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี
ปีที่ดำเนินการ ๒๕๖๒

๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมาย
การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ต่อมาได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ -
๒๕๘๐) คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแต่ละด้านได้จัดทำแผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด
ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติทั้งสิ้น ๒๓ แผนแม่บท ซึ่งมีผลผูกพันต่อหน่วยงานของรัฐที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไป
ตามนั้น รวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทด้วย

ในการนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการจัดทำยุทธศาสตร์
นโยบาย มาตรการด้านการเกษตร และงบประมาณของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงต้องจัดทำแผนปฏิบัติ
ราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี และเพื่อขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในส่วนที่มี
ผลผูกพันต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาภาคการเกษตรที่ยุทธศาสตร์ชาติ
กำหนด จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาวิเคราะห์แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับภาคเกษตร เพื่อนำมา
จัดทำข้อเสนอแนะสำหรับบรรจุในแผนปฏิบัติการราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๑) เพื่อศึกษาแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในส่วนที่มีความเชื่อมโยงกับภาคเกษตรในมิติต่างๆ

๒) เพื่อนำผลการวิเคราะห์แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติมาจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับบรรจุใน
แผนปฏิบัติการราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี

๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ

๑) กรอบแนวคิดการจัดทำแผนปฏิบัติการราชการ

๒) โมเดล Thailand ๔.๐

๓) แนวคิด S-Curve

๕. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

๑) ศึกษาแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ฉบับ ประกอบด้วย สถานการณ์ แนวโน้ม เป้าหมาย
ตัวชี้วัด แนวทางการพัฒนา และแผนงานโครงการที่สำคัญ

๒) วิเคราะห์แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓) จัดทำข้อเสนอแนะเพื่อนำมาบรรจุในแผนปฏิบัติการราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี

๖. ผู้ร่วมดำเนินการ ไม่มี

๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ

- ๑) ศึกษารายละเอียดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ฉบับ
- ๒) วิเคราะห์แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร
- ๓) ศึกษาแนวทางและกลไกในการจัดทำแผนปฏิบัติการ
- ๔) ศึกษาแนวทางการพัฒนาประเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น Thailand ๔.๐ S-Curve
- ๕) จัดทำข้อเสนอแนะสำหรับบรรจุในแผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างการศึกษา)

ได้ข้อเสนอแนะจากการวิเคราะห์แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ สำหรับบรรจุในแผนปฏิบัติการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี

๙. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะจากผลการวิเคราะห์แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่บรรจุอยู่ในแผนปฏิบัติการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป็นกรอบการพัฒนาการเกษตรให้บรรลุเป้าหมายตามที่ยุทธศาสตร์ชาติกำหนด

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวกรรณา แต่งวิจิตร)

ผู้เสนอผลงาน

๑๖ / พฤษภาคม / ๒๕๖๒

ขอรับรองว่าสัดส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

ลงชื่อ.....

(.....)

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

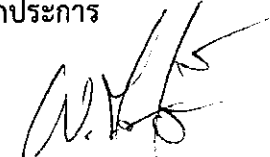
ผู้ร่วมดำเนินการ

...../...../.....

...../...../.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

ลงชื่อ.....

(นางเบญจวรรณ ศิริโพธิ์)

(นายพลเชษฐ์ ตราโช)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและแผนการเกษตร

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

๑๖ / พฤษภาคม / ๒๕๖๒

๑๖ / พฤษภาคม / ๒๕๖๒

ผลงานที่จะขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

๑. ชื่อผลงาน เรื่องที่ ๒ วิเคราะห์แผนการปฏิรูปประเทศเพื่อรองรับการปฏิรูปภาคการเกษตร
ปีที่ดำเนินการ ๒๕๖๒
๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา
 การปฏิรูปประเทศเป็นนโยบายหลักของประเทศ ในการแก้ไขปัญหาและวางรากฐานในประเทศในระยะยาว มีเป้าหมายเพื่อให้ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศให้เกิดผลตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ
 ภาคการเกษตรเป็นภาคส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานภาครัฐที่เป็นหลักในการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่มีภารกิจในการจัดทำยุทธศาสตร์ นโยบาย และมาตรการทางการเกษตร จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์แผนการปฏิรูปประเทศที่เชื่อมโยงกับภาคเกษตรเพื่อรองรับการปฏิรูปภาคการเกษตร
๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา
 - ๑) เพื่อศึกษาแผนการปฏิรูปประเทศในส่วนที่เชื่อมโยงกับภาคเกษตรในมิติต่างๆ
 - ๒) เพื่อนำผลวิเคราะห์แผนการปฏิรูปประเทศ มาจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อรองรับการปฏิรูปภาคการเกษตร
๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ
 - ๑) แนวคิดการปฏิรูป
 - ๒) แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่
๕. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา
 - ๑) การศึกษาแผนการปฏิรูปประเทศ ประกอบด้วย บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ กรอบการปฏิรูปประเทศ ๑๓ ด้าน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปประเทศ
 - ๒) การวิเคราะห์แผนการปฏิรูปประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการปฏิรูปภาคการเกษตร โดยวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพปัญหาด้านการปฏิรูป ความสอดคล้องของแผนการปฏิรูปประเทศกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท และเป้าหมายอันพึงประสงค์
 - ๓) นำผลการวิเคราะห์มาจัดทำข้อเสนอแนะการปฏิรูปภาคการเกษตร
๖. ผู้ร่วมดำเนินการ (ไม่มี)
๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ
 - ๑) ศึกษารายละเอียดของแผนการปฏิรูปประเทศ ๑๓ ด้าน
 - ๒) วิเคราะห์ประเด็นการปฏิรูปประเทศที่เชื่อมโยงกับภาคการเกษตร
 - ๓) ศึกษาแนวคิดการพัฒนาและการบริหารจัดการในรูปแบบต่างๆ
 - ๔) จัดทำข้อเสนอแนะการปฏิรูปภาคการเกษตร

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างการศึกษา)
ได้ข้อเสนอแนะการปฏิรูปเพื่อรองรับการปฏิรูปภาคการเกษตร

๙. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์
ข้อเสนอแนะการปฏิรูปภาคการเกษตรมีความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนต่อไป

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวกรรณา แต่งวิจิตร)

ผู้เสนอผลงาน

๑๖ / พฤษภาคม / ๒๕๖๒

ขอรับรองว่าสัดส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

...../...../.....

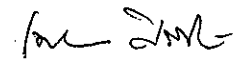
ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

...../...../.....

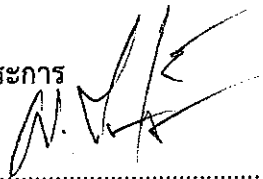
ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางเบญจวรรณ ศิริโพธิ์)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและแผนการเกษตร

๑๖ / พฤษภาคม / ๒๕๖๒

ลงชื่อ.....

(นายพลเชษฐ์ トラโช)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

๑๖ / พฤษภาคม / ๒๕๖๒

ข้อเสนอแนวคิด / วิธีการ เพื่อพัฒนางาน หรือปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ชื่อ นางสาวกรรณา แต่งวิจิตร

เพื่อประกอบแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๕๒๗

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

เรื่อง คู่มือการจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรระดับภาค

หลักการและเหตุผล

รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างมากในการปฏิรูปประเทศที่เน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area Based Approach) และมีนโยบายที่ชัดเจนในการผลักดันให้เกิดผลการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดให้ประเทศไทยต้องใช้ประโยชน์จากศักยภาพและภูมิสังคมเฉพาะพื้นที่ และต้องดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อเสริมจุดเด่นในระดับภาคในการเป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญของประเทศ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์พัฒนาภาคการเกษตรที่สำคัญหลายประการ เช่น การตลาดนำการผลิต การส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ศพก. เกษตรอินทรีย์ มาตรฐานสินค้าเกษตร เป็นต้น

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการพัฒนาการเกษตรของประเทศ และมีวิสัยทัศน์ที่จะเป็นองค์กรชั้นนำในการพัฒนาและจัดทำยุทธศาสตร์เกษตรของประเทศไปสู่การบริหารจัดการเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีเป้าประสงค์ที่จะเป็นองค์กรที่มีความเป็นเลิศด้านการจัดทำยุทธศาสตร์เกษตรเพื่อนำไปสู่การพัฒนาด้านการเกษตรของประเทศ ดังนั้น เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของหน่วยงานและมีการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการเกษตรลงสู่การปฏิบัติในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจึงควรจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรในระดับภาค โดยมอบหมายให้กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร ซึ่งมีภารกิจในการจัดทำยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาและมาตรการทางการเกษตรต่างๆ ในภาพรวมของประเทศ (แผนระดับ ๓) และมีบทบาทในการสนับสนุนข้อมูลในการจัดทำแผนแม่บท (แผนระดับ ๒) ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (แผนระดับ ๑) รวมถึงการจัดทำข้อมูลการปฏิรูปประเทศด้านการเกษตร ตามแผนปฏิรูปประเทศ (แผนระดับ ๒) และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑ ถึง ๑๒ ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในส่วนภูมิภาคที่มีภารกิจในการศึกษาและวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและความสอดคล้องของยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรในระดับกระทรวงไปสู่แผนพัฒนาการเกษตรในระดับภูมิภาคประเทศดำเนินการร่วมกันในการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการเกษตรในระดับภูมิภาคโดยต้องมีการบูรณาการในการจัดทำยุทธศาสตร์กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์นี้ มีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและต้องดำเนินการในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ดังนั้น เพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรระดับภูมิภาคที่มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการเกษตรในระดับประเทศ รวมทั้งเป็นไปตามศักยภาพ ปัญหา ความต้องการ โอกาสและทางเลือกของทุกภาคส่วนในพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรจึงควรมีคู่มือที่แสดงการจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรในส่วนภูมิภาค ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของหน่วยงานในการจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาภาคการเกษตรระดับพื้นที่ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกภูมิภาคทั่วประเทศ

จึงขอเสนอแนวคิดในการจัดทำ “คู่มือการจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรระดับภาค” เพื่อให้การจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรระดับภาคที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ระดับประเทศและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละภูมิภาคมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านการถ่ายทอดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการเกษตรระดับประเทศลงสู่การปฏิบัติของกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรอีกด้วย

ข้อเสนอ / แนวคิด (แผนงาน / โครงการ / ที่ผู้ประเมินจะพัฒนางาน)

ในการจัดทำคู่มือ จะมีการศึกษาหลักการ ทฤษฎีและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำยุทธศาสตร์ ดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์และประมวลข้อมูลต่างๆ รวมทั้งข้อควรคำนึงถึงและบริบทของแต่ละภูมิภาค โดยคู่มือจะครอบคลุมประเด็นต่างๆ อย่างน้อยดังนี้

๑. ความสำคัญของการจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรระดับภาค

๒. หลักการและการประยุกต์ใช้ทฤษฎีและเครื่องมือทางการวิเคราะห์ต่างๆ ให้เข้ากับบริบทด้านการเกษตร

๓. ข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดทำยุทธศาสตร์ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาภาค เป็นต้น โดยสรุปข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร รวมทั้งแนะนำเอกสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำยุทธศาสตร์

๔. กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ เริ่มตั้งแต่การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ การศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ เช่น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT) โดยใช้ Five Force Model, PESTEL Analysis, Seven's Model, Value Chain Analysis เป็นต้น และการกำหนดกลยุทธ์ โดยใช้ TOWS Matrix, Blue Ocean Strategy ซึ่งในแต่ละขั้นตอนจะมีแบบฟอร์มช่วยในการวิเคราะห์ รวมทั้งมีข้อควรระวัง และตัวอย่างประกอบด้วย

๕. แนวทางในการนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ โดยใช้เครื่องมือ Balanced Scorecard

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรมีคู่มือที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรระดับภาค ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรมีเอกสารให้บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ใช้ในการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น และบุคคลที่สนใจสามารถศึกษาวิธีการและขั้นตอนในการจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรระดับภาคได้

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

คู่มือการจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรระดับภาค จำนวน ๑ เรื่อง

ลงชื่อ.....

(นางสาวกรรณา แต่งวิจิตร)

ผู้เสนอแนวคิด

๑๖ / พฤษภาคม / ๒๕๖๒

ผลงานที่จะขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

๑. ชื่อผลงาน การศึกษาแนวทางการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ กรณีศึกษา: ทุเรียนอินทรีย์จังหวัดจันทบุรี ปีที่ดำเนินการ ๒๕๖๐

๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

ภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนเกษตรอินทรีย์ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔ จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การเป็นเศรษฐกิจสีเขียวในอนาคต การพัฒนาเกษตรอินทรีย์จึงนับว่าเป็นกรณีการพัฒนาที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจสีเขียวได้เป็นอย่างดี จึงควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรอินทรีย์ระดับจังหวัด และโอกาสในการผลักดันหรือขยายผลไปสู่พื้นที่อื่น ๆ โดยนำร่องการศึกษาจากแหล่งผลิตสินค้าอินทรีย์ที่สำคัญในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพโดดเด่นและมีผลการดำเนินงานในการพัฒนาไปสู่เมืองเกษตรสีเขียวอย่างเป็นรูปธรรมของภาคตะวันออก โดยเฉพาะการผลิตทุเรียนอินทรีย์

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๑. เพื่อศึกษา ทบทวน สถานการณ์ด้านพัฒนาการเกษตรและเกษตรอินทรีย์ของจังหวัดจันทบุรี และนโยบายที่เกี่ยวข้อง

๒. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพในการพัฒนาทุเรียนอินทรีย์ของจังหวัดจันทบุรี

๓. เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนอินทรีย์ของจังหวัดจันทบุรี และการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในระดับจังหวัด

๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ

๔.๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑.๑ การวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติพรรณนา อธิบายลักษณะของข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม ได้แก่ ผลรวม ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การจัดกลุ่มประเภทของข้อมูล แล้วนำมาเสนอในรูปแบบตาราง

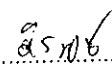
๔.๑.๒ การวิเคราะห์โอกาสและศักยภาพการปลูกทุเรียนอินทรีย์ของจังหวัดจันทบุรี การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการพัฒนาการเกษตรอินทรีย์ จากกรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนอินทรีย์ โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis ร่วมกับเทคนิค Seven-S Framework of McKinsey สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยภายใน และเทคนิค PESTEL Analysis สำหรับวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ที่ส่งผลต่อศักยภาพในการพัฒนาทุเรียนอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดจันทบุรี ทั้งในด้านการผลิตและการตลาด

๕. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

๕.๑ การรวบรวมข้อมูล ข้อมูลในการศึกษาได้มาจากแหล่งข้อมูล ๒ แหล่ง ดังนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ ใช้แบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่ปลูกทุเรียนในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี และข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....
 (นายศิระเวช ธารเพชรวัฒนา)
 ผู้เสนอผลงาน
๒๑...../.....พฤษภาคม...../.....๒๕๖๒.....

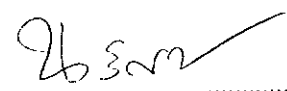
ขอรับรองว่าสัดส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความ เป็นจริงทุก
 ประการ

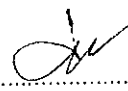
ลงชื่อ.....
 (.....)
 ผู้ร่วมดำเนินการ
/...../.....

ลงชื่อ.....
 (.....)
 ผู้ร่วมดำเนินการ
/...../.....

- ไม่มีผู้ร่วมดำเนินการ

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความ เป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....
 (นางสาวนริศรา เอี่ยมคัย)
 ตำแหน่ง.....ผอ.สผศ. สศท.๖.....
๒๑...../.....พฤษภาคม...../.....๒๕๖๒.....

ลงชื่อ.....
 (...นายสุชัย กิตตินันท์ศิลปะ...)
 ตำแหน่ง.....ผอ.สศท.๖.....
๒๑...../.....พฤษภาคม...../.....๒๕๖๒.....

ผลงานที่จะขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

๑. ชื่อผลงาน การศึกษาวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรระดับจังหวัดปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และแนวโน้มปี พ.ศ. ๒๕๖๒ กรณีศึกษาจังหวัดตราด

ปีที่ดำเนินการ ๒๕๕๕

๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

ในปัจจุบันการเติบโตของภาวะเศรษฐกิจการเกษตรได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศยากต่อการคาดการณ์ เช่น ระบบเศรษฐกิจโลก ราคาน้ำมันดิบ อัตราแลกเปลี่ยน นโยบายและมาตรการของภาครัฐ ภัยธรรมชาติ ศัตรูพืช โรคระบาด และระบบตลาด เป็นต้นโดยปัญหาด้านเศรษฐกิจการเกษตรเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมากและรวดเร็วทั้งในด้านบวกและด้านลบ อีกทั้งปัจจุบันสินค้าเกษตรในจังหวัดตราด ยังพบปัญหาในหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาเรื่องผลผลิตล้นตลาดและราคาผลผลิตตกต่ำ ผลผลิตออกกระจุกตัวในช่วงเวลาเดียวกัน ขาดแคลนแรงงานด้านการเกษตร ฯลฯ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๖ ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาเหล่านี้ไม่ให้เกิดซ้ำขึ้นมาอีก จึงได้ทำการพยากรณ์สินค้าเกษตรเพื่อจัดทำรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรระดับจังหวัด โดยอาศัยเทคนิคการพยากรณ์มาคาดการณ์ปริมาณผลผลิตล่วงหน้าเพื่อประเมินสถานการณ์การผลิตการตลาดการวางแผนด้านแรงงาน และราคาของสินค้าเกษตรที่สำคัญซึ่งผลการวิเคราะห์สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงานโครงการมาตรการในการพัฒนา และกำหนดทิศทางแนวโน้มการผลิตการตลาดของสินค้าเกษตรของจังหวัดทั้งในระยะสั้นและระยะยาวให้มีความเหมาะสม ทันท่วงทีต่อการช่วยเหลือเกษตรกรและเพื่อลดความสูญเสียจากภัยด้านเศรษฐกิจการเกษตร นอกจากนี้การพยากรณ์ยังเป็นการเตรียมความพร้อมของภาคเกษตรระดับจังหวัด

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดตราดในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ทั้ง ๕ สาขาของภาคเกษตร (สาขาพืช สาขาประมง สาขาปศุสัตว์ สาขาบริการทางการเกษตร และสาขาป่าไม้) มีสัดส่วนมูลค่าเพิ่ม ณ ราคาประจำปีภาคเกษตร ในสัดส่วนถึงร้อยละ ๔๙.๗ มากกว่าสัดส่วนนอกภาคการเกษตร ที่มีสัดส่วนร้อยละ ๔๗.๙ ทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดตราดจึงขึ้นกับภาคเกษตรเป็นสำคัญจึงได้ทำการศึกษการพยากรณ์สินค้าเกษตรเพื่อจัดทำรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรจังหวัดตราดปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และแนวโน้มปี พ.ศ. ๒๕๖๒

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๓.๑ เพื่อพยากรณ์การผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดตราด

๓.๒ เพื่อจัดทำรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรของจังหวัดตราด ในปี ๒๕๖๑ และแนวโน้มปี

๒๕๖๒

๔. ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

จัดทำรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ปี ๒๕๖๑ และแนวโน้มปี ๒๕๖๒ ของจังหวัดตราด โดยพิจารณาเลือกสินค้าเกษตรที่สำคัญ เป็นสินค้าที่มีนัยสำคัญต่อระบบโครงสร้างของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาเกษตร และสาขาประมงของจังหวัดตราด สินค้าที่เลือกมีมูลค่ารวมกันมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของ GDP

สาขาเกษตร และสาขาประมงของจังหวัดตราด โดยแยกพิจารณาเป็นรายสาขา ๕ สาขา ได้แก่ สาขาพืช สาขาปศุสัตว์ สาขาประมง สาขาบริการทางการเกษตร และสาขาป่าไม้

๕. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎีที่ใช้ในการดำเนินการ

๕.๑ การวิเคราะห์อนุกรมเวลาแบบวิธีของ Box และ Jenkins เป็นระเบียบวิธีทางสถิติสำหรับหาตัวแบบพยากรณ์ เทคนิคนี้อาศัยความสัมพันธ์จากข้อมูลในอดีตเพื่อหาตัวแบบแสดงพฤติกรรมของข้อมูลและใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์พฤติกรรมในอนาคต เป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพสูงสำหรับการพยากรณ์ในระยะสั้น ตัวแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์อนุกรมเวลาแบบ Box และ Jenkins เรียกตัวแบบ ARIMA ซึ่งย่อมาจาก Autoregressive Integrated Moving Average ตัวแบบ ARIMA มีข้อสมมติว่าค่าปัจจุบันของค่าสังเกตเป็นฟังก์ชันเชิงเส้นของค่าสังเกตและค่าความคลาดเคลื่อนสุ่มในอดีต ตัวแบบคือ

$$y_t = \delta + \phi_1 y_{t-1} + \dots + \phi_p y_{t-p} + \varepsilon_t - \theta_1 \varepsilon_{t-1} - \dots - \theta_q \varepsilon_{t-q}$$

y_t เป็นค่าสังเกตของอนุกรมเวลาที่เวลา t

δ เป็นค่าคงที่ในตัวแบบ

ε_t เป็นความคลาดเคลื่อนสุ่มที่เวลา ซึ่งมีข้อสมมติว่า เป็นตัวแปรสุ่มที่เป็นอิสระกัน ค่าเฉลี่ย 0 ความแปรปรวนคงที่

ϕ_i ($i = 1, \dots, p$) และ θ_j ($j = 1, \dots, q$) เป็นพารามิเตอร์ในตัวแบบ ส่วน p และ q เป็นจำนวนเต็ม ซึ่งแสดงอันดับของตัวแบบ

ส่วนของค่าสังเกตในอดีตที่อยู่ในตัวแบบเรียกเป็นเทอมการถดถอยในตนเอง (Auto Regressive หรือ AR) และส่วนของความคลาดเคลื่อนสุ่มในอดีตที่อยู่ในตัวแบบเรียกเป็นเทอมค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ (Moving Average หรือ MA) และอนุกรมเวลาที่ต้องมีการหาผลต่างก่อนเพื่อแปลงให้เป็นอนุกรมเวลาที่มีลักษณะคงที่ เรียกว่าอนุกรมเวลาที่ปรับให้มีลักษณะคงที่แล้ว (Integrated version of a stationary series หรือ I) ตัวแบบ ARIMA นิยมเขียนโดยบอกอันดับ P ของ AR อันดับ d ของการหาผลต่างของอนุกรม เพื่อให้เป็นอนุกรมเวลาลักษณะคงที่ และอันดับ q ของ MA โดยเขียนแทนด้วย ARIMA(p, d, q) ถ้า $q = 0$ จะเป็นตัวแบบ AR(p) แต่ถ้า $p = 0$ จะเป็นตัวแบบ MA(q)

๕.๒ การวิเคราะห์อนุกรมเวลา (Time Series Analysis) โดยใช้เทคนิควิธีวินเทอร์ (Winter's Method)

วิธีนี้เป็นการปรับให้เรียบแบบเอ็กซ์โพเนนเชียลด้วยวิธีวินเทอร์ ซึ่งวิธีพยากรณ์แบบนี้จะเหมาะสมกับข้อมูลที่มีอิทธิพลของแนวโน้มและฤดูกาล อีกทั้งเหมาะกับการพยากรณ์ข้อมูลในระยะสั้นถึงระยะปานกลาง ข้อมูลที่จะนำมาใช้กับวิธีนี้ควรเป็นข้อมูลรายเดือน หรือรายไตรมาส เพื่อสามารถวิเคราะห์ความผันแปรของฤดูกาลได้ วิธีวินเทอร์นี้เป็นวิธีการปรับให้เรียบแบบเอ็กซ์โพเนนเชียลที่มีค่าพารามิเตอร์สำหรับปรับ หรือค่าคงที่ให้น้ำหนักของข้อมูล ๓ ค่า คือ ค่าคงที่ปรับให้เรียบสำหรับระดับ (α) ค่าคงที่ปรับให้เรียบสำหรับแนวโน้มหรือความชัน (β) และ ค่าคงที่ปรับให้เรียบสำหรับฤดูกาล (γ) ซึ่งค่าพารามิเตอร์ทั้ง ๓ ตัวนี้ ต้องมีค่าอยู่ระหว่าง ๐ ถึง ๑ เท่านั้น

๑) ตัวแบบเชิงคูณ (Multiplicative Model) มีตัวแบบดังนี้

$$Y_t = (\beta_0 + \beta_1 t) S_t + \varepsilon_t$$

- โดยที่ Y_t : ค่านุกรมเวลา ณ เวลา t
 β_0 : ค่าพารามิเตอร์ระดับ b_{t-1}
 β_1 : ค่าพารามิเตอร์ความชัน
 S_t : ค่าพารามิเตอร์ฤดูกาล ณ เวลา t
 ε_t : ค่าความคาดเคลื่อน ณ เวลา t

ซึ่งจะมีสมการที่ใช้ในการพยากรณ์ คือ
$$\hat{Y}_{t+m} = \begin{cases} a_t + b_1(m) \hat{s}_t & ; t \leq p \\ (a_t + b_1(m)) S_{t+p-m} & ; t > p \end{cases}$$

เมื่อ a_t : ค่าที่ปรับให้เรียบสำหรับระดับ

$$a_t = \begin{cases} \frac{\alpha\gamma}{\hat{s}_t} + (1-\alpha)[a_{t-1} + b_{t-1}] & ; t \leq p \\ \frac{\alpha\gamma}{\hat{s}_t} + (1-\alpha)[a_{t-1} + b_{t-1}] & ; t > p \end{cases}$$

b_t : ค่าปรับให้เรียบสำหรับแนวโน้ม

$$b_t = \beta (a_t - a_{t-1}) + (1 - \beta) b_{t-1}$$

\hat{s}_t : ค่าปรับให้เรียบสำหรับฤดูกาล

โดย m : จำนวนช่วงเวลาที่ต้องการพยากรณ์ไปข้างหน้า

p : จำนวนฤดูกาล เช่น ถ้าข้อมูลเป็นรายไตรมาส ค่า $p=4$ ถ้าข้อมูลเป็นรายเดือน ค่า $p=12$

และถ้าข้อมูลเป็นรายวัน ค่า $p=๗$ เป็นต้น

α : ค่าคงที่การทำให้เรียบระหว่างข้อมูลกับค่าพยากรณ์ โดยที่ $0 \leq \alpha \leq 1$

β : ค่าคงที่การทำให้เรียบระหว่างแนวโน้มจริงกับค่าประมาณการของแนวโน้ม

โดยที่ $0 \leq \beta \leq 1$

γ : ค่าคงที่การทำให้เรียบระหว่างค่าฤดูกาลกับค่าประมาณการฤดูกาล โดยที่ $0 \leq \gamma \leq 1$

๒) แบบบวก (Additive Model) มีตัวแบบดังนี้

$$Y_t = (\beta_0 + \beta_1 t) S_t + \varepsilon_t$$

- โดยที่ Y_t : ค่านุกรมเวลา ณ เวลา t
 β_0 : ค่าพารามิเตอร์ระดับ

β_1 : ค่าพารามิเตอร์ความชัน

S_t : ค่าพารามิเตอร์ฤดูกาล

ε_t : ค่าความคาดเคลื่อน ณ เวลา t

ซึ่งจะมีสมการที่ใช้ในการพยากรณ์ คือ $\hat{Y}_{t+m} = a_t + b_1(m) + \hat{s}_{t-p+m}$

เมื่อ a_t : ค่าที่ปรับให้เรียบสำหรับระดับ

$$a_t = \alpha (Y_t + \hat{s}_{t-p}) + (1-\alpha)[a_{t-1} + b_{t-1}]$$

b_t : ค่าปรับให้เรียบสำหรับแนวโน้ม

$$b_t = \beta (a_t - a_{t-1}) + (1 - \beta)b_{t-1}$$

\hat{s}_t : ค่าปรับให้เรียบสำหรับฤดูกาล

$$\hat{s}_t = \gamma (Y_t + a_t) + (1 - \gamma)\hat{s}_{t-p}$$

สำหรับการกำหนดค่า α, β, γ นั้น ผู้พยากรณ์อาจเป็นผู้กำหนดเอง หรือจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าดังกล่าว ที่ทำให้ค่า RMSE มีค่าต่ำที่สุดก็ได้

๕.๓ การคัดเลือกแบบจำลอง

การคัดเลือกแบบจำลองในการพยากรณ์ผลผลิตที่สำคัญทางการเกษตรของจังหวัดตราด จะเลือกแบบจำลองที่มีค่าพยากรณ์ใกล้เคียงกับค่าจริง ว่ามีความถูกต้องแม่นยำ โดยใช้ค่าเฉลี่ยของร้อยละความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย (Root Mean Square Error: RMSE) ที่มีค่าต่ำสุด

$$RMSE = \sqrt{\frac{\sum(X_t - F_t)^2}{n}}$$

๖. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

๖.๑ รวบรวมข้อมูล GPP ภาคเกษตรของจังหวัดตราด และเลือกสินค้าเกษตรที่สำคัญที่มีนัยสำคัญต่อโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรของจังหวัด เพื่อเป็นตัวแทนในการประมาณการ GPP ภาคเกษตร

๖.๒ ข้อมูลและการเก็บรวบรวม

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิทั้งหมด (Secondary Data) ที่เก็บรวบรวมจากรายงานข้อมูลสถิติ เอกสารวิชาการ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานคลังจังหวัดตราด สำนักงานประมงจังหวัดตราด สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดตราด สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตราด และสำนักงานการยางแห่งประเทศไทยจังหวัดตราด และข้อมูลจากเอกสารวิชาการจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อมูลที่ใช้ ได้แก่ สาขาพืช ปริมาณผลผลิตและราคา ยางพารา ทุเรียน เงาะ สับปะรดโรงงาน และมังคุด สาขาปศุสัตว์ ปริมาณผลผลิตและราคา สุกร ไก่เนื้อ และไข่ไก่ สาขาประมง ปริมาณผลผลิตและราคา กุ้งขาวแวนนาไม และประมงทะเลพาณิชย์น้ำลึก (ปลาขึ้นท่า) สาขาบริการทาง

การเกษตร ปริมาณและราคา การบริการการเตรียมดิน และบริการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร และสาขา ป่าไม้ ปริมาณและราคา ไม้ยางพารา รายเดือน จังหวัดตราด ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๐

๖.๓ ใช้วิธีการพยากรณ์ทางอนุกรมเวลา (Time Series Forecasting)

→ วิธี ARIMA (Autoregressive Integrated Moving Average)

→ วิธีปรับให้เรียบแบบเอ็กซ์โพเนนเชียล ด้วยวิธีวินเทอร์ (Winter's Method)

๖.๔ จัดทำดัชนีผลผลิตรายสินค้าและรายสาขา (รายเดือน และรายไตรมาส) โดยใช้โปรแกรม

Excel

๖.๕ แยกข้อมูล GPP รายปีให้เป็นรายไตรมาส และหาความสัมพันธ์ระหว่าง GPP และดัชนี ผลผลิต

๖.๖ ประมาณการ GPP สาขาเกษตร และสาขาประมง

๖.๗ การพิจารณาผลที่ได้จากการประมาณการ และหาข้อมูลในพื้นที่ประกอบการเขียนรายงาน ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรจังหวัดตราด

๗. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

ไม่มีผู้ร่วมดำเนินการ

๘. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ.....๑๐๐%.....

๙. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างการศึกษ)

๑๐. ระบุผลสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษา (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว)

ใช้ประเมินสถานการณ์การผลิต การตลาด การวางแผนด้านแรงงาน และราคาของสินค้าเกษตรที่สำคัญ ซึ่งผลการวิเคราะห์สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ มาตรการในการพัฒนา และกำหนดทิศทางแนวโน้มการผลิต การตลาดของสินค้าเกษตรของจังหวัดตราด ทั้งในระยะสั้น และระยะยาวให้มีความเหมาะสม ทันท่วงทีต่อการดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกร และเพื่อลดความสูญเสียจากภัย ด้านเศรษฐกิจการเกษตร

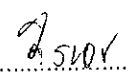
๑๑. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

๑๑.๑ เพื่อใช้ในการติดตามสถานการณ์และทิศทางแนวโน้มทางการผลิต การตลาด และเศรษฐกิจการเกษตร อีกทั้งยังใช้ประกอบการวางแผน กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ด้านการเกษตรของจังหวัดตราด

๑๑.๒ สามารถนำไปปรับใช้กับการจัดทำรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรของจังหวัดอื่นที่สนใจศึกษาได้

๑๑.๓ เพื่อให้ผู้สนใจหรือผู้เกี่ยวข้องด้านการเกษตร เช่น นักศึกษา และสถาบันการศึกษา รวมถึงนักวิจัยในด้านการพยากรณ์ สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยต่อไปได้

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายศิริเวช ธารเพชรวัฒนา)

ผู้เสนอผลงาน

.....๒๑...../.....พฤษภาคม...../.....๒๕๖๒.....

ขอรับรองว่าสัดส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความ เป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

...../...../.....

- ไม่มีผู้ร่วมดำเนินการ

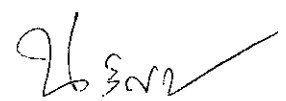
ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

...../...../.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความ เป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวนริศรา เอี่ยมคุ้ม)

ตำแหน่ง.....ผอ.สผศ. สศท.๖.....

.....๒๑...../.....พฤษภาคม...../.....๒๕๖๒.....

ลงชื่อ.....

(...นายสุชัย กิตตินันท์ศิลป์...)

ตำแหน่ง.....ผอ.สศท.๖.....

.....๒๑...../.....พฤษภาคม...../.....๒๕๖๒.....

ข้อเสนอแนวคิด/วิธีการ เพื่อพัฒนางาน หรือปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ชื่อ นายศิริเวช ชารเพชรวัฒนา

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๔๑๒ สำนัก / ศูนย์ / กอง / สศท. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๗ (ปฏิบัติงานที่ส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๖)

เรื่อง การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการเกษตรอย่างยั่งยืน

หลักการและเหตุผล การปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผน ส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๖ (สศท.๖) มีลักษณะงานเกี่ยวกับศึกษา วิเคราะห์ความเชื่อมโยงและความสอดคล้องของแผนพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรในระดับกระทรวงที่นำไปสู่แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตรในระดับภูมิภาค ประสานและให้คำปรึกษาในการจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัด ยุทธศาสตร์ภาคด้านการเกษตรแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ และจัดทำเป้าหมายการผลิตสินค้าเกษตรในระดับพื้นที่ ซึ่งปัจจุบันส่วนแผนฯ ได้มีการจัดทำรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรรายไตรมาส และรายปี การจัดทำการวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจสินค้าเกษตร เพื่อเป็นทางเลือกปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตามแผนที่ Agri-Map ระดับจังหวัด และการจัดทำข้อมูลการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่สำคัญระดับจังหวัด รวมไปถึง Mr.สินค้าต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ถูกต้อง ครบถ้วน แม่นยำ เชื่อถือได้ และรวดเร็วทันการณ์

ข้อเสนอ/แนวคิด/(แผนงาน/โครงการ) ที่ผู้ประเมินจะพัฒนางาน การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการเกษตรอย่างยั่งยืน ในทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กษ.) และหน่วยงานภายนอกสังกัด เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน เครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ สมาคม/ผู้ประกอบการ/โรงงาน สถาบันการศึกษา

ขั้นที่ ๑ (สร้าง) ใช้การแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการเกษตร การลงพื้นที่เพื่อช่วยหน่วยงานระดับจังหวัด จัดทำโครงการ มาตรการที่สำคัญของ กษ. ยุทธศาสตร์รายสินค้าหรือการแก้ไขปัญหารายสินค้า การขับเคลื่อนเกษตรกรอินทรีย์ระดับจังหวัด การติดตามและประเมินผลโครงการฯ ซึ่ง สศท.๖ สามารถสนับสนุนข้อมูลด้านการเกษตรในทุกมิติ ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง จนถึงปลายทาง ถือเป็น การสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อเครือข่ายด้านการเกษตร

ขั้นที่ ๒ (เชื่อมโยงเครือข่าย) จัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายด้านการเกษตรอย่างยั่งยืน โดยแยกเป็นรายจังหวัด แยกเป็น ๑) ภาครัฐและภาควิชาการ จะมีข้อมูลด้านการผลิตและด้านเกษตรกรอินทรีย์ ได้แก่ สาขาพืช ประมง และปศุสัตว์ ๒) ภาคธุรกิจเอกชน จะมีข้อมูลด้านแปรรูปและด้านการตลาด ๓) ภาคประชาสังคมและสื่อ และ ๔) ภาคประชาชน เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร

ขั้นที่ ๓ (ยั่งยืน) สำรวจความต้องการของหน่วยงานในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จนเกิดความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายกขอให้ สศท.๖ เป็นพี่เลี้ยงและช่วยในเรื่องการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนสินค้า ไม้ดอกไม้ประดับ ที่จังหวัดนครนายก หรือกรมการค้าภายในจังหวัดตราด ขอข้อมูลการจัดทำรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรจังหวัดตราด รายไตรมาส และรายปี ๒๕๖๒ หรือหน่วยงานในพื้นที่ต้องการให้ สศท.๖ ศึกษาวิจัยในสินค้าที่สำคัญ หรือสินค้าที่มีปัญหาของจังหวัด

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ข้อมูลด้านการเกษตรที่ถูกต้อง ครบถ้วน แม่นยำ เชื่อถือได้ และรวดเร็วทันการณ์ ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง จนถึงปลายทาง

๒. รับทราบสถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญ และสินค้าเกษตรที่กำลังจะมีปัญหา สถานการณ์ภัยพิบัติ ต่าง ๆ ผลของความเสียหายในพื้นที่ และสามารถเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์การผลิตออกสู่ตลาด เกินกว่าความต้องการของตลาด และสินค้ากระจุกตัวพร้อม ๆ กันหลายสินค้า ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

๓. รับทราบนโยบายของหน่วยงานภายนอกสังกัด กษ. เพื่อนำมาเชื่อมโยงสอดคล้องกัน เพื่อลดความ ซ้ำซ้อนของนโยบาย จะเป็นการขยายและต่อยอดนโยบาย ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

๔. มีฐานข้อมูลเครือข่ายด้านการเกษตรระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค ร่วมบูรณาการกันทุกภาคส่วน

เอกสารหมายเลข ๓

ผลงานที่จะขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

๑. ชื่อผลงาน การศึกษาผลประโยชน์ต่อสินค้าเกษตรของไทยจากการปรับใช้ข้อบท Automatic MFN ในการลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรของประเทศคู่ค้าสำคัญ: ករណីศึกษา อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ปีที่ดำเนินการ พ.ศ. ๒๕๖๒

๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

สืบเนื่องจากการประชุมคณะมนตรีเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area Council : AFTA Council) ครั้งที่ ๒๓ เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๒ ได้มีมติให้บทวนข้อบทการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่รับอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favored Nation Treatment: MFN) ภายใต้ความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ASEAN Trade in Goods Agreement: ATIGA) เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะให้ประเทศสมาชิกอาเซียนขยายสิทธิประโยชน์ที่ให้ดีกว่าประเทศภายนอกอาเซียนมาให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยโดยอัตโนมัติ (Automatic MFN) และที่ประชุม AFTA Council ครั้งที่ ๒๔ เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๘ ได้มีมติให้พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะพิจารณาปรับใช้ข้อบท Automatic MFN เพื่อดำเนินการปรับลดภาษีนำเข้า (Import Duties) เป็นอันดับแรก และแผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ของอาเซียน (Strategic Action Plan: SAP) ด้านสินค้า ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๘ ได้กำหนดกรอบเวลาในการพิจารณาปรับใช้ข้อบท Automatic MFN เอาไว้ในปี ๒๕๕๙-๒๕๖๑ ด้วย

ในการนี้ที่ประชุมคณะกรรมการประสานงานการดำเนินการภายใต้ความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (The Coordinating Committee on the implementation of ATIGA: CCA) ครั้งที่ ๒๒ เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๙ ได้มีการพิจารณาข้อมูลสินค้าของสมาชิกภายใต้ ATIGA ที่มีอัตราภาษีสูงกว่าที่ให้ไว้ในกรอบความตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาต่างๆ (ASEAN+1 FTAs) เช่น ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-ญี่ปุ่น เป็นต้น พร้อมทั้งพิจารณาถึงหลักเกณฑ์และแนวทางในการปรับใช้ข้อบท Automatic MFN โดยประเทศสมาชิกยังคงมีความกังวลถึงผลกระทบและผลประโยชน์ (Cost and Benefits) จากการปรับใช้ข้อบทดังกล่าว ทั้งนี้ ที่ประชุม CCA ครั้งที่ ๒๒ จึงได้เห็นชอบให้สำนักเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat: ASEC) รับผิดชอบดำเนินการศึกษาในเรื่องดังกล่าว แต่จนถึงปัจจุบัน ASEC ก็ยังไม่ได้รายงานผลการศึกษาออกมาอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ สำหรับประเทศไทยมีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานเรื่องดังกล่าว และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานสนับสนุน ในการนี้จึงเห็นควรดำเนินการร่วมประเมิน Cost and Benefits จากการปรับใช้ข้อบท Automatic MFN ในการปรับลดภาษีนำเข้า (Import Duties) ให้แล้วเสร็จ

ผู้เสนอผลงานจึงเห็นควรที่จะทำการศึกษาลักษณะประโยชน์ (Benefits) เพื่อเป็นข้อมูลและใช้ในการตัดสินใจกำหนดท่าทีของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยจะศึกษาสินค้าเกษตรของไทยที่จะได้รับการลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรของประเทศสมาชิกอาเซียน ในประเทศคู่ค้าสำคัญ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่และมีมูลค่านำเข้าสินค้าเกษตรจากไทยค่อนข้างสูง แต่ยังคงมีการเก็บภาษีนำเข้าในสินค้าเกษตรภายใต้ความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ATIGA) ในหลายรายการสินค้า ซึ่งหากมีการปรับลดภาษีนำเข้าภายใต้ ATIGA ก็จะเป็นประโยชน์ต่อสินค้าเกษตรของไทย ทั้งนี้ ผู้เสนอผลงานได้ทำการศึกษามาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Measures: NTMs) และส่วนแบ่งตลาดของสินค้าเกษตรของไทยในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ เพื่อให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่แท้จริงที่คาดว่าจะได้รับ

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๓.๑ เพื่อจัดทำรายการสินค้าเกษตรของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ที่จะต้องดำเนินการปรับลดภาษีนำเข้า หากมีการปรับใช้ข้อบท Automatic MFN จากตารางข้อมูลพื้การลดภาษีในความตกลง ATIGA เปรียบเทียบกับกรอบความตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา (ASEAN+1 FTAs)

๓.๒ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลประโยชน์ที่แท้จริงต่อสินค้าเกษตรของไทยที่คาดว่าจะได้รับ หากมีการปรับลดภาษีนำเข้าตามข้อบท Automatic MFN ภายใต้ความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ATIGA) ของประเทศคู่ค้าสำคัญ กรณีศึกษา: อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์

๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ

๔.๑ ตารางข้อมูลพื้การลดภาษีสินค้าเกษตรของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ที่ได้ระบุไว้ใน ATIGA และ ASEAN+1 FTAs จำนวน ๕ กรอบ ได้แก่ (๑) ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน (๒) ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-ญี่ปุ่น (๓) ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-เกาหลี (๔) ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย และ (๕) ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

๔.๒ ข้อมูลสถิติการค้าสินค้าเกษตรระหว่างไทยกับอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ย้อนหลัง ๕ ปี

๔.๓ ข้อมูลสถิติการค้าสินค้าเกษตรระหว่างโลกกับอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ย้อนหลัง ๕ ปี

๔.๓ การคำนวณดัชนี Revealed Comparative Advantage/Disadvantage (RCA/RCDA) และ Reveal Comparative Trade Advantage (RTA) สินค้าเกษตรต้องปรับลดภาษีนำเข้า ตามการปรับใช้ข้อบท Automatic MFN ของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ เพื่อพิจารณาผลประโยชน์ที่ได้รับจากการปรับลดภาษีในสินค้าดังกล่าว

๕. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

๕.๑ รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เช่น ตารางข้อมูลพื้การลดภาษี มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี และข้อมูลสถิติการค้าจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องของไทย และหน่วยงานต่างประเทศที่ได้เผยแพร่ไว้ เช่น กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง สำนักเลขาธิการอาเซียน และองค์การการค้าโลก เป็นต้น

๕.๒ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยจัดทำเป็นตาราง/แผนภาพเพื่อบรรยายสถานการณ์การค้าอัตราภาษีนำเข้าและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีของสินค้าเกษตร ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์

๕.๓ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

๕.๓.๑ การหาค่าเฉลี่ยร้อยละของอัตราการเติบโต และส่วนแบ่งการตลาดของสินค้าเกษตรไทยในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์

๕.๓.๒ การหาค่าเฉลี่ย ดัชนี Revealed Comparative Advantage/Disadvantage (RCA/RCDA) และ Reveal Comparative Trade Advantage (RTA) จากสถิติข้อมูลการค้าสินค้าเกษตรย้อนหลัง ๕ ปี

๖. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี) (๑) ชื่อ-นามสกุล..... สักส่วนผลงาน.....

(๒) ชื่อ-นามสกุล..... สักส่วนผลงาน.....

๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับการประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ
รวบรวม/ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการศึกษา

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างการศึกษา)

๙. ระบุผลสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษา (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว)

๑๐. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

๑๐.๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลงานไปใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจและกำหนดท่าทีเจรจา
ของไทย ต่อการดำเนินงานปรับใช้ข้อบท Automatic MFN ในการลดภาษีนำเข้า ภายใต้ความตกลง ATIGA

๑๐.๒ สามารถเผยแพร่แก่ภาคส่วนต่างๆ ที่มีความสนใจ เพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน
ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในฐานะหน่วยงานชั้นนำด้านนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ
(.....นายอรรณวดี วงศ์เวสสารัช.....)

ผู้เสนอผลงาน

.....๑๐..... /พฤษภาคม..... /๒๕๖๒.....

ขอรับรองว่าสัดส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ
(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

..... / /

ลงชื่อ
(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

..... / /

ได้ตรวจสอบแล้ว ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ
(.....นางสาวเมษารัตน์ สังขวุฒิ.....)

ตำแหน่ง...ผู้อำนวยการส่วนภูมิภาคและอนุภูมิภาค...
.....10..... /พฤษภาคม..... /๒๕๖๒.....

ลงชื่อ
(.....นางอังคณา พุทธิศรี.....)

ตำแหน่งผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
.....10..... /พฤษภาคม..... /๒๕๖๒.....

ผลงานที่จะขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

๑. ชื่อผลงาน การศึกษาแนวทางการดำเนินงานภาคเกษตรของไทย ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) ปีที่ดำเนินการ พ.ศ. ๒๕๖๒

๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) เป็นกรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคที่ริเริ่มจากรัฐบาลไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยมีวัตถุประสงค์ในการผลักดันให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจที่ก้าวตามกันของประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม ซึ่งในขณะนั้นยังมีความแตกต่างด้านเศรษฐกิจกับประเทศไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งได้มีการดำเนินการพัฒนาทั้งในด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเสริมสร้างสมรรถนะและองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรในประเทศสมาชิก โดยกำหนดความร่วมมือใน ๘ สาขา ดังนี้ (๑) การอำนวยความสะดวกการค้าการลงทุน (๒) การเกษตร (๓) อุตสาหกรรมและพลังงาน (๔) การเชื่อมเส้นทางคมนาคม (๕) การท่องเที่ยว (๖) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (๗) สาธารณสุข และ (๘) สิ่งแวดล้อม

ความร่วมมือด้านการเกษตร เป็นอีกสาขาหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาของ ACMECS เนื่องจากภาคเกษตรยังคงเป็นอาชีพหลักและพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก ACMECS โดยในปัจจุบันโครงการและกิจกรรมในสาขาความร่วมมือด้านการเกษตร ได้แก่ โครงการเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) และโครงการความร่วมมือด้านดิน ซึ่งในส่วนของโครงการ Contract Farming นั้น เป็นโครงการที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยประสานงานหลัก ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่ในการกำหนดแนวทางการร่วมมือและกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนับสนุนโครงการ Contract Farming ระหว่างไทยกับประเทศสมาชิก ACMECS โดยการดำเนินการที่ผ่านมามุ่งเน้นกิจกรรมในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การศึกษาดูงาน และการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการผลิตที่ได้มาตรฐาน แต่ยังไม่สามารถดำเนินการซื้อขายสินค้าเกษตรหรือให้ประเทศสมาชิกเป็นฐานในการผลิตสินค้าเกษตรขึ้นปฐมนุ้มีให้แก่ประเทศไทยได้ตามเป้าหมายโครงการ Contract Farming ประกอบกับการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่มีการลดภาษีนำเข้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิก ACMECS ยิ่งส่งผลให้โครงการ Contract Farming ถูกลดบทบาทความสำคัญเนื่องจากไม่มีสิทธิประโยชน์ที่น่าสนใจและดึงดูดนักลงทุนให้ดำเนินการ อีกทั้งโครงการ Contract Farming ยังคงมีความขัดแย้งเกี่ยวกับผลประโยชน์ของภาคส่วนต่างๆ ในประเทศ และมีความอ่อนไหวในเชิงนโยบายภาครัฐ หากมีการพิจารณาให้สิทธิพิเศษจนอาจจะส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตภายในประเทศ

อย่างไรก็ดี โครงการ Contract Farming ยังคงมีอยู่ในสาขาความร่วมมือด้านการเกษตร ภายใต้กรอบ ACMECS เนื่องจากประเทศสมาชิกยังคงต้องการให้ไทยมีการสนับสนุนการดำเนินโครงการดังกล่าว ผู้เสนอผลงานจึงเห็นควรที่จะทำการแนวทางการดำเนินงานภาคเกษตรของไทย ภายใต้กรอบ ACMECS เพื่อพิจารณาทบทวนและเสนอโครงการและกิจกรรมในสาขาความร่วมมือด้านการเกษตร ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับแผนงาน/ยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมได้จริง

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๓.๑ รวบรวม โครงการและกิจกรรมการดำเนินงานที่ผ่านมา และปัจจุบันในสาขาความร่วมมือเกษตร ภายใต้กรอบ ACMECS

๓.๒ วิเคราะห์ถึงความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ และแนวทางความร่วมมือด้านการเกษตรในกรอบ ACMECS

๓.๓ พิจารณาเสนอแนะแนวทางความร่วมมือด้านการเกษตรภายใต้กรอบ ACMECS ที่เหมาะสม และเป็นประโยชน์แก่ทุกภาคส่วนของไทย

๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ

๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (๒๕๖๐-๒๕๗๙)

๔.๒ แผนงานหลักเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ ของ ACMECS

๔.๓ แนวคิดการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เพื่อใช้กำหนดแนวทางความร่วมมือ

๕. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

๕.๑ รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับสถานการณ์ภาคเกษตรของแต่ละประเทศสมาชิก ACMECS จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องของไทย เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงข้อมูลจากสิ่งพิมพ์ นิตยสาร วารสาร บทความทางวิชาการ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่ได้มีการเผยแพร่ไว้

๕.๒ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) โดยใช้ประเทศไทยเป็นขอบเขตในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและประเทศสมาชิก ACMECS (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) เป็นขอบเขตในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

๕.๓ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าเฉลี่ยอัตราการเติบโตของการค้าสินค้าเกษตร และการลงทุน โดยเฉพาะในภาคเกษตร ย้อนหลังเป็นระยะเวลา ๕ ปี เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการค้าและการลงทุนระหว่างไทย กับประเทศสมาชิก ACMECS

๖. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี) (๑) ชื่อ-นามสกุล..... สักส่วนผลงาน.....

(๒) ชื่อ-นามสกุล..... สักส่วนผลงาน.....

๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับการประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ

รวบรวม/ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการศึกษา

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างการศึกษา)

๙. ระบุผลสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษา (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว)

๑๐. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

๑๐.๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลงานไปปรับใช้เป็นข้อเสนอโครงการและกิจกรรม
ของความร่วมมือด้านการเกษตร ภายใต้กรอบ ACMECS ได้ต่อไป

๑๐.๒ สามารถเผยแพร่แก่ภาคส่วนต่างๆ ที่มีความสนใจ เพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน
ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในฐานะหน่วยงานชั้นนำด้านนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ
(..... นายอรรถวุฒิ วงศ์เวสารัช))

ผู้เสนอผลงาน

..... ๑๐ / พฤษภาคม / ๒๕๖๒

ขอรับรองว่าสัดส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ
(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

..... / /

ลงชื่อ
(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

..... / /

ได้ตรวจสอบแล้ว ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ
(..... นางสาวเมษารัตน์ สังขวุฒิ))

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนภูมิภาคและอนุภูมิภาค...
..... ๑๐ / พฤษภาคม / ๒๕๖๒

ลงชื่อ
(..... นางอังคณา พุทธิศรี))

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
..... 10 / พฤษภาคม / ๒๕๖๒

ข้อเสนอแนวคิด / วิธีการ เพื่อพัฒนางาน หรือปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ชื่อ..... นายอรรณวุฒิ วงศ์เวสราช

เพื่อประกอบแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง..... เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ..... ตำแหน่งเลขที่..... ๕๙๘.....

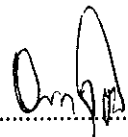
สำนัก / ศูนย์ / กอง / สศท..... วิจัยเศรษฐกิจการเกษตร.....

เรื่อง..... การสำรวจความคาดหวังของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ต่อการดำเนินงานด้านวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร.....

หลักการ และเหตุผล..... สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (สวศ.) มีพันธกิจในการศึกษา วิเคราะห์ และวิจัย.....
 (๑) สถานภาพอุตสาหกรรมสินค้าเกษตรและวิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีเศรษฐกิจและนโยบาย.....
 ที่มีผลต่ออุปสงค์และอุปทานของสินค้า รวมทั้งจัดทำและกำหนดแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (๒) ภาวะ.....
 เศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร ระบบการจัดการฟาร์ม รวมทั้งรูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการระบบ.....
 ธุรกิจเกษตรของสถาบันเกษตรกร (๓) เศรษฐกิจกรใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร สถานภาพของปัจจัย.....
 และทรัพยากรทางการเกษตร ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ และ (๔) ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ.....
 ของแผนงานโครงการของกองทุนภาคการเกษตร และรายงานผลการใช้เงินกองทุน จากพันธกิจที่ได้กล่าวถึงในข้างต้น.....
 จึงทำให้ สวศ. มีภารกิจดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา เกษตรกร/สถาบัน.....
 เกษตรกร ภาคเอกชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะควรจะดำเนินงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง.....
 เพื่อสร้างคุณค่าขององค์กร และทำให้ สวศ. เป็นที่รู้จักและยอมรับของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป.....

ข้อเสนอ/แนวคิด (แผนงาน/โครงการ/ที่ผู้ประเมินจะพัฒนางาน) จัดทำแบบสำรวจความคาดหวัง โดยใช้.....
 เป็นแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายและสะดวกในการสำรวจ โดยประเด็นที่จะทำการสำรวจ ได้แก่.....
 ภารกิจมีความครอบคลุมงานด้านวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรหรือไม่ ภารกิจที่ควรเพิ่มเติม/ตัดลด ผลการดำเนินงานในแต่ละ.....
 ภารกิจ การประสานงานกับภาคส่วนต่างๆ การเผยแพร่ข้อมูล และข้อเสนอแนะ/ข้อปรับปรุง เป็นต้น โดยส่งหนังสือ.....
 ขอความร่วมมือไปยังภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการให้ข้อมูลความคาดหวังฯ ผ่านทางเว็บไซต์ของ สวศ. และเมื่อครบ.....
 กำหนดระยะเวลาในการสำรวจแล้ว ก็ให้นำผลการสำรวจที่ได้รับมาประเมิน เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของ สวศ. ต่อไป.....

ผลที่คาดว่าจะได้รับ ผลงานด้านการวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรที่เป็นที่ยอมรับจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และ.....
 ผลงานได้นำไปใช้ประโยชน์และ/หรืออ้างอิง จากภาคส่วนต่างๆ มากยิ่งขึ้น.....

ลงชื่อ.....
 (...นายอรรณวุฒิ วงศ์เวสราช...)
 ผู้เสนอแนวคิด
 ..๑๑./ พฤษภาคม /๒๕๖๒

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

๑. ชื่อผลงาน...เรื่องที่ ๑ การผลิตและการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕
ปีที่ดำเนินการ...๒๕๕๗-๒๕๕๘...

๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

การใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีในการทำนา เป็นการลงทุนน้อย แต่สามารถเพิ่มผลผลิตและยกระดับคุณภาพผลผลิตให้สูงขึ้น คุณลักษณะเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี คือ ตรงตามพันธุ์ที่ระบุ มีความบริสุทธิ์ทางสายพันธุ์สูง มีความบริสุทธิ์ทางกายภาพ (เมล็ดพันธุ์สะอาด ไม่มีเมล็ดพันธุ์อื่น เมล็ดข้าวแดง หรือวัชพืชปน) ปราศจากโรคและแมลงทำลาย ความงอกและความแข็งแรงสูง การใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีในอัตราที่เหมาะสม เช่น นาหว่าน ๑๕-๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ นาดำ ๗ กิโลกรัมต่อไร่ และนาโยนกล้า ๕ กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มผลผลิตได้ ร้อยละ ๑๐ และลดต้นทุนการผลิต ร้อยละ ๕๐ หรือ ๓๐๐ บาทต่อไร่ เมล็ดพันธุ์ข้าวที่เป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี จะต้องเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิตจากแปลงนาพันธุ์ที่ผ่านการตรวจสอบและรับรองระบบการผลิตเมล็ดพันธุ์ (GAP: Seed) ดังนั้นการขยายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีให้ถึงมือเกษตรกรจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเพิ่มผลผลิตข้าวของประเทศและยกระดับรายได้ของเกษตรกร

การผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวของประเทศไทย เป็นภารกิจหลักของหน่วยงานภาครัฐ คือ กรมการข้าว ซึ่งทำหน้าที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี โดยมีศูนย์วิจัยข้าว ๒๗ แห่ง ผลิตเมล็ดพันธุ์คัดและเมล็ดพันธุ์หลัก และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ๒๓ แห่ง ผลิตเมล็ดพันธุ์ขั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย นอกจากนี้ภาครัฐแล้วยังมีหน่วยงานอื่น เช่น สหกรณ์การเกษตร ศูนย์ข้าวชุมชน และผู้ประกอบการเมล็ดพันธุ์ ทำหน้าที่ผลิตชั้นพันธุ์จำหน่ายอีกด้วย

ปี ๒๕๕๗ เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีที่ภาครัฐและผู้ประกอบการสามารถผลิตได้รวมประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ ตัน คิดเป็น ร้อยละ ๕๔.๕๕ ของความต้องการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวทั้งหมด ที่มีอยู่ประมาณ ๑,๑๐๐,๐๐๐ ตัน เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง ๓๐๐,๐๐๐ ตัน คิดเป็น ร้อยละ ๒๗.๒๗ ดังนั้น ยังขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าว ๒๐๐,๐๐๐ ตัน คิดเป็น ร้อยละ ๑๘.๑๘ ทั้งนี้ความต้องการเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ประกอบกับเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ขายในตลาดส่วนใหญ่ คุณภาพยังไม่ได้มาตรฐาน และเกษตรกรจำนวนมากยังไม่ทราบแหล่งจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีที่เชื่อถือได้ เมล็ดข้าวพันธุ์ดีที่มีคุณภาพจึงยังขาดแคลนเป็นจำนวนมาก นับเป็นปัญหาสำคัญของการผลิตข้าวของเกษตรกรไทย

นโยบายภาครัฐตามยุทธศาสตร์ข้าวไทย ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘ จึงได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาระบบการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ดีและกลไกรองรับมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี โดยมีเป้าประสงค์ให้ผู้ประกอบการทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ สถาบันเกษตรกร ศูนย์ข้าวชุมชน และผู้ประกอบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีตรงตามพันธุ์ได้เพิ่มขึ้นทั้งปริมาณ คุณภาพ และทันเวลา ด้วยต้นทุนการผลิตที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว ตลอดจนควบคุม กำกับดูแลคุณภาพเมล็ดข้าวที่จำหน่าย ให้ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี และลดข้อจำกัดในการผลิตเมล็ดพันธุ์ของภาครัฐในปัจจุบัน โดยปรับโครงสร้างการผลิตเมล็ดพันธุ์ของภาครัฐ องค์กรเกษตรกร ศูนย์ข้าวชุมชน เอกชน และเกษตรกรก้าวหน้า ให้ดำเนินงานผลิตเมล็ดพันธุ์อย่างมีประสิทธิภาพและกว้างขวางขึ้น เพื่อให้เกษตรกรมีโอกาสใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีอย่างทั่วถึง

ทั้งนี้ เมื่อศึกษาเอกสารงานวิจัยในอดีตเพิ่มเติม พบว่ามีการศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีของเกษตรกร และปัญหาและอุปสรรคในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวอยู่บ้าง แต่การศึกษาด้านการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวยังมีน้อยมาก และล้าสมัย ประกอบกับการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีของเกษตรกร ยังเป็นปัญหาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น จึงเห็นควรให้ทำการศึกษการผลิตและการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว โดยศึกษาเฉพาะข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ เนื่องจากเป็นพันธุ์ข้าวหอมมะลิคุณภาพดี มีตลาดที่แน่นอน สร้างรายได้และชื่อเสียงให้กับประเทศไทย

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- ๓.๑ เพื่อศึกษาการผลิตและการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕
- ๓.๒ เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย
- ๓.๓ เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ของเกษตรกรผู้ไม่ผลิตพันธุ์ข้าวคุณภาพดี (ชั้นพันธุ์จำหน่าย) กับเกษตรกรผู้ไม่ผลิตพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ทัวไป (เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองหรือซื้อเมล็ดพันธุ์จากตลาด)

๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ

แนวคิดต้นทุนและผลตอบแทน

การวิเคราะห์ต้นทุนในทางเศรษฐศาสตร์จะมีความแตกต่างจากการคิดต้นทุนในทางบัญชี หรือต้นทุนทั่วไป กล่าวคือ ต้นทุนทางบัญชีนั้นจะสามารถวัดค่าใช้จ่ายที่เสียไปเป็นตัวเลขเพียงอย่างเดียว หรือเรียกได้ว่าเป็นต้นทุนที่เห็นแจ้งชัด (Explicit Cost) แต่สำหรับต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Cost) นั้น จะรวมไปถึงค่าใช้จ่ายที่เสียไป ทั้งที่สามารถวัดเป็นตัวเลขได้ และวัดเป็นตัวเลขไม่ได้ นั่นก็คือต้นทุนที่เห็นแจ้งชัด (Explicit Cost) และต้นทุนไม่แจ้งชัด (Implicit Cost) หรือ ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) ดังนั้นจะมีผลทำให้กำไรทางบัญชีมีค่าสูงกว่ากำไรทางเศรษฐศาสตร์ การจำแนกต้นทุนที่ใช้ในการวิจัย สามารถจำแนกได้ดังนี้

๑) จำแนกตามส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ หรือทรัพยากรที่ใช้ในการผลิต การจำแนกต้นทุนโดยวิธีนี้ เป็นการจำแนกตามส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าประกอบด้วยวัตถุดิบ แรงงาน และค่าใช้จ่ายการผลิต

๑.๑) ต้นทุนจากวัตถุดิบ หมายถึง ต้นทุนวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตและกลายเป็นส่วนหนึ่งของสินค้า เนื่องจากวัตถุดิบเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตและการลงทุน ดังนั้นต้นทุนของวัตถุดิบจึงสามารถที่จะคำนวณได้ในตัวสินค้าที่ผลิตหรือกรรมวิธีในการผลิต

๑.๒) ต้นทุนจากแรงงาน หมายถึง เงินที่จ่ายเป็นค่าแรงงานที่จ้างมา หรือทำการผลิตสินค้า หรือทำการแปรสภาพตัววัตถุดิบให้เป็นสินค้า หรือผลผลิต

๑.๓) ต้นทุนจากค่าใช้จ่ายการผลิต หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการผลิต นอกเหนือจากวัตถุดิบและค่าแรงงาน เช่น ค่าเช่าพื้นที่ ค่าภาษี ที่ดิน ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรและอุปกรณ์ ค่าซ่อม เป็นต้น ส่วนค่าใช้จ่ายการขายและการบริหารไม่ถือเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิต เพราะค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็น

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดจำหน่ายสินค้าและในการบริหารการดำเนินงานของกิจการ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าแต่ประการใด ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการผลิตเป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิต

๒) จำแนกตามความสัมพันธ์กับระดับของกิจกรรม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การจำแนกต้นทุนทางพฤติกรรม” การจำแนกต้นทุนโดยวิธีนี้เป็นการจำแนกประเภท โดยพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงต้นทุนเมื่อระดับกิจกรรมเปลี่ยนไป ได้แก่ ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร อีกทั้งการวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้จะทำการวิเคราะห์ต่อหน่วยพื้นที่การผลิต ซึ่งจะทำให้ทราบถึงกำไรที่เกษตรกรได้รับ โดยในการวิเคราะห์จะพิจารณาด้านทุนการผลิตทั้งในรูปที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสด แบ่งการวิเคราะห์เป็นดังนี้

๒.๑ ต้นทุนคงที่ หมายถึง ต้นทุนที่มีจำนวนรวมคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามสัดส่วนระดับของกิจกรรม หรือปริมาณการผลิต ไม่ว่าจะผลิตในปริมาณมากหรือน้อยเท่าใดก็ตาม ต้นทุนประเภทนี้จะมีจำนวนคงที่หรือไม่สามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ได้ภายในระยะเวลาของการผลิต และถ้าไม่ดำเนินการผลิตก็ต้องเสียต้นทุนนี้ ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน ค่าภาษีที่ดิน ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในการซื้ออุปกรณ์การเกษตร และค่าเสียโอกาสการใช้ที่ดิน กรณีที่มีที่ดินเป็นของตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งต้นทุนคงที่ออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสด ดังนี้

๒.๑.๑ ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ผู้ผลิตจะต้องจ่ายในรูปของเงินสด ในจำนวนที่คงที่ต่อปี ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน ค่าภาษีที่ดิน เป็นต้น

๒.๑.๒ ต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ผู้ผลิตไม่ได้จ่ายออกไปจริง ในรูปของเงินสด หรือเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ประเมิน ได้แก่ ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องจักรกลการเกษตร และค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนในการซื้ออุปกรณ์การเกษตร

๑) ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องจักรกลการเกษตร เป็นการคิดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการประเมิน โดยกระจายมูลค่าของทรัพย์สินที่ซื้อไว้ใช้งานไปสู่ช่วงการผลิตต่างๆ ตลอดอายุการใช้งานของทรัพย์สินนั้น และแสดงมูลค่าไม่เป็นเงินสด โดยใช้วิธีการคำนวณแบบเส้นตรง (Straight Line Method) คือ เฉลี่ยเท่ากันทุกปีตลอดการใช้งาน

ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องจักรกลการเกษตร มีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$D = \frac{(BV - SV)}{N} \times \frac{PP}{12} \times \frac{1}{A} \times \text{ร้อยละการใช้งาน}$$

โดยที่ D = ค่าเสื่อมราคาต่อปีของอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องจักรกลการเกษตร (บาท/ปี)

BV = มูลค่าแรกซื้อ หรือสร้างอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องจักรกลการเกษตร (บาท)

SV = มูลค่าซากของอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องจักรกลการเกษตรเมื่อหมดอายุการใช้งาน

PP = ช่วงเวลาการผลิต ตั้งแต่เริ่มการผลิตจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต (เดือน)

N = อายุการใช้งานของอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องจักรกลการเกษตร (ปี)

A = เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)

๒) ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์การเกษตร (อายุการใช้งาน ๑ ปีขึ้นไป) เป็น การคิดค่าใช้จ่ายที่ประเมินขึ้นจากการนำเอาทรัพย์สินต่างๆ เช่น เครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร โรงเรือน สิ่งก่อสร้าง มาคิดค่าเสียโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนจากการนำอุปกรณ์การเกษตรไปใช้ในกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งในการประเมินค่า เสียโอกาสนั้นจะใช้เป็นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้

ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์การเกษตร มีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$OPI = \frac{(BV + EV)}{2} \times r \times \frac{M}{12} \times U \times \frac{1}{A}$$

- โดยที่ OPI = ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์การเกษตร (บาท)
- BV = มูลค่าแรกซื้อ หรือสร้างอุปกรณ์การเกษตร (บาท)
- EV = มูลค่าซากของอุปกรณ์การเกษตรเมื่อหมดอายุการใช้งาน (บาท)
- M = ระยะเวลาการผลิต ตั้งแต่เริ่มกิจกรรมจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต (เดือน)
- r = อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละต่อปี (อ้างอิงจากธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร)
- U = ร้อยละการใช้งานของอุปกรณ์การเกษตร
- A = เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)

๒.๒ ต้นทุนผันแปร หมายถึง ต้นทุนที่มีต้นทุนรวมผันแปรไปตามสัดส่วนระดับของกิจกรรม หรือการผลิต ต้นทุนผันแปรจึงเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้ปัจจัยผันแปรในการผลิต ถ้าทำการผลิตในปริมาณ มาก ต้นทุนผันแปรในการผลิตก็จะมาก ถ้าผลิตในปริมาณน้อย ต้นทุนผันแปรในการผลิตก็จะน้อย เมื่อไม่ทำการ ผลิตก็จะต้องจ่ายต้นทุนชนิดนี้เลย และปัจจัยผันแปรจะใช้หมดไปในช่วงการผลิตนั้นๆ ได้แก่ ค่าจ้างแรงงาน ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ตลอดจนค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ ต้นทุนผันแปรสามารถแยกออกได้เป็นสองประเภท คือ ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด ดังนี้

๒.๒.๑ ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด หมายถึง ต้นทุนผันแปรที่ผู้ผลิตจ่ายออกไปจริงเป็น เงินสด จากการใช้จ่ายปัจจัยผันแปรต่างๆ ได้แก่ ค่าจ้างแรงงาน ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร และค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ การเกษตร

๒.๒.๒ ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง ต้นทุนผันแปรที่ผู้ผลิตไม่ได้จ่ายออกไป จริงเป็นเงินสด เป็นค่าใช้จ่ายที่คิดให้กับปัจจัยการผลิตผันแปรต่างๆ ที่เป็นของผู้ผลิตเอง หรือได้รับมาแล้วก็ใช้ไปใน รูปของสิ่งของ ได้แก่ ค่าแรงงานของบุคคลในครอบครัว ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตรที่เกษตรกรผลิตได้เองหรือได้ รับมาฟรี และค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนหมุนเวียน

ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนหมุนเวียน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการประเมินการ ลงทุนในมูลค่าปัจจัยผันแปรทั้งหมดในช่วงหรือรอบการผลิตหนึ่งๆ ซึ่งมูลค่าปัจจัยที่นำมาใช้ในการผลิตต้องเสีย โอกาสที่จะนำไปใช้ในกิจกรรมอื่นๆ เช่น ฝากธนาคาร หรือให้กู้ยืม โดยคิดจากต้นทุนผันแปร และใช้อัตราดอกเบี้ย เงินกู้

ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนหมุนเวียน มีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$OPC = TVC \times r \times \frac{M}{12}$$

โดยที่ OPC = ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน (บาท)
 TVC = ต้นทุนผันแปรทั้งหมด (บาท)
 M = ระยะเวลาการผลิต ตั้งแต่เริ่มกิจกรรม จนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต (เดือน)
 r = อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละต่อปี (อ้างอิงจากธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตร)

โครงสร้างผลตอบแทน

๑) ผลประโยชน์ หรือผลตอบแทนของการลงทุน หมายถึง มูลค่าของสินค้าหรือบริการที่ผลิตได้จากการลงทุน ประกอบด้วยผลตอบแทนทางตรง ผลตอบแทนทางอ้อม และผลตอบแทนที่ไม่มีตัวตน

๑.๑) ผลตอบแทนทางตรง หมายถึง ผลผลิตสุทธิของการลงทุน ซึ่งหมายถึง มูลค่าของสินค้าและบริการที่ผลิตได้โดยตรงจากการลงทุน นอกจากนี้ยังหมายถึงการประหยัด และการลดค่าใช้จ่ายจากที่เคยมีอยู่เดิม

๑.๒) ผลตอบแทนทางอ้อม หมายถึง ผลประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ ที่นอกเหนือจากผลประโยชน์ตอบแทนทางตรง นอกจากนี้ยังรวมถึงผลประโยชน์ตอบแทนด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น โครงการนั้นอาจกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ก่อให้เกิดการขยายตัวของการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่โครงการตั้งอยู่ เป็นต้น

๑.๓) ผลตอบแทนที่ไม่มีตัวตน หมายถึง ผลตอบแทนที่ไม่สามารถประเมินมูลค่าเป็นตัวเงินได้ เช่น การลงทุนนั้นอาจมีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและการกระจายรายได้ให้มีความยุติธรรมมากขึ้น เป็นต้น

๒) ค่าเสียโอกาสของทุน หมายถึง ถ้ามีการกำหนดให้ตลาดทุน (Capital Market) ที่มีอยู่สามารถนำเงินตรา หรือทรัพยากรไปลงทุนเพื่อสร้างเงินตราให้มีจำนวนมากขึ้นในอนาคตแล้ว สามารถกล่าวได้ว่า ค่าเสียโอกาสของการออมได้เกิดขึ้นแล้ว ทางเลือกต่อการบริโภคในปัจจุบัน คือ การใช้เงินทุนหรือทรัพยากรไปในทางที่ก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต ซึ่งอย่างน้อยต้องมีมูลค่าเท่ากับเงินตราในปัจจุบันที่เกิดจากการลงทุนในรูปแบบอื่น

ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนและผลตอบแทน เป็นดังนี้

ต้นทุนทั้งหมด = ต้นทุนคงที่ทั้งหมด + ต้นทุนผันแปรทั้งหมด

ต้นทุนคงที่ทั้งหมด = ค่าใช้ที่ดินหรือค่าเช่าที่ดิน + ค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์การเกษตร + ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนในการซื้ออุปกรณ์การเกษตร

ต้นทุนผันแปรทั้งหมด = ค่าแรงงาน + ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร + ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร + ค่าเสียโอกาสของเงินทุนหมุนเวียน

รายได้ทั้งหมด = ผลผลิตทั้งหมด \times ราคาที่เกษตรกรได้รับ

รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปร = รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนผันแปรทั้งหมด

รายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด = รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนทั้งหมดที่เป็นเงินสด

กำไรสุทธิ/กำไรทางเศรษฐศาสตร์ = รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนทั้งหมด

ผลตอบแทนเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด = รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนที่เป็นเงินสดทั้งหมด

อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Return On Investment : ROI) เป็นการวัดผลตอบแทนจากการลงทุน โดยการเปรียบเทียบจำนวนเงินที่ลงทุนกับกำไรสุทธิ เพื่อประเมินความคุ้มค่าของการลงทุน

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ต้นทุนทั้งหมด}} \times 100$$

๕. วิธีการหรือขั้นตอนการศึกษา

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้หลักวิธีการคำนวณต้นทุน ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ แสดงข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ อธิบายการผลิตและการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ของศูนย์วิจัยข้าว ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว สหกรณ์การเกษตร และศูนย์ข้าวชุมชนในพื้นที่ การวิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทนการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย ของแต่ละแห่ง และเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ของเกษตรกรผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิคุณภาพดีกับเกษตรกรผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวทั่วไป (เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง หรือซื้อเมล็ดพันธุ์จากตลาด) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้หลักวิธีการคำนวณต้นทุน ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ แสดงข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ อธิบายการผลิตและการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ของศูนย์วิจัยข้าว ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว สหกรณ์การเกษตร และศูนย์ข้าวชุมชนในพื้นที่ การวิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทนการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย ของแต่ละแห่ง และเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ของเกษตรกรผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิคุณภาพดีกับเกษตรกรผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวทั่วไป (เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง หรือซื้อเมล็ดพันธุ์จากตลาด)

- ๖. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี).....(๑) นางทัศนีย์ ลักษณะ.....สัดส่วนผลงาน.....๑๐%.....
.....(๒) นางสาววิไลลักษณ์ สามารถ.....สัดส่วนผลงาน.....๑๐%.....

๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับการประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ.....เขียนเค้าโครงการวิจัย สํารวจเขียนเอกสารวิจัย (วิเคราะห์และสรุปผล).....

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างการศึกษ).....

๙. ระบุผลสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษา (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว)

ผลการศึกษาพบว่า การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของภาครัฐ ได้แก่ ศูนย์วิจัยข้าว กรมการข้าว เป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีชั้นพันธุ์คัดและชั้นพันธุ์หลักและกระจายชั้นพันธุ์หลักให้กับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว เป็นหลัก สำหรับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีชั้นพันธุ์ขยายและพันธุ์จำหน่าย ผลิตโดยศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว สหกรณ์การเกษตร และศูนย์ข้าวชุมชน โดยศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว สหกรณ์การเกษตร และศูนย์ข้าวชุมชนมีต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยายในนาดำ เฉลี่ยไร่ละ ๖,๑๓๙.๖๒ ๖,๐๒๙.๕๗ และ ๕,๕๖๙.๕๕ บาทต่อไร่ ตามลำดับ ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ ๕๖๘ ๕๖๒ และ ๕๖๘ กก. ตามลำดับ ผลตอบแทนการผลิต ๑๒,๖๓๓ ๑๒,๔๓๑ และ ๑๑,๙๒๐ บาทต่อไร่

ตามลำดับ ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยายในนาหวาน เฉลี่ยไร่ละ ๕,๒๔๑.๒๙ ๕,๒๔๑.๐๓ และ ๔,๙๕๓.๕๘ บาทต่อไร่ ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ ๕๒๒ ๕๒๑ และ ๕๑๙ กิโลกรัม ตามลำดับ ผลตอบแทนการผลิต ๑๑,๖๑๖ ๑๑,๐๖๘ และ ๑๑,๑๖๒ บาทต่อไร่ตามลำดับ ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยายในนาดำ เฉลี่ยไร่ละ ๖,๑๓๙.๖๒ ๖,๐๒๙.๕๗ และ ๕,๕๖๙.๕๕ บาทต่อไร่ ตามลำดับ ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ ๕๖๘ ๕๖๒ และ ๕๖๘ กก. ตามลำดับ ผลตอบแทนการผลิต ๑๒,๖๓๓ ๑๒,๔๓๑ และ ๑๑,๙๒๐ บาทต่อไร่ตามลำดับ ส่วนการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์จำหน่ายในนาดำ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว สหกรณ์การเกษตร และศูนย์ข้าวชุมชนมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยไร่ละ ๕,๗๔๓.๗๒ ๕,๖๙๐.๖๕ และ ๕,๖๗๒.๖๙ บาทต่อไร่ ตามลำดับ ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ ๕๖๕ ๕๓๒ และ ๕๗๘ กิโลกรัม ตามลำดับ มีผลตอบแทนการผลิต ๑๒,๕๒๐ ๑๐,๙๘๑ และ ๑๒,๒๐๔ บาทต่อไร่ตามลำดับ ส่วนการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์จำหน่ายในนาหวานของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว สหกรณ์การเกษตร และศูนย์ข้าวชุมชนมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยไร่ละ ๕,๑๖๑.๔๗ ๕,๑๒๗.๙๒ และ ๕,๑๑๐.๓๙ บาทต่อไร่ ตามลำดับ ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ ๕๑๔ ๕๑๑ และ ๕๓๑ กิโลกรัม ตามลำดับ มีผลตอบแทนการผลิต ๑๐,๕๖๕ ๙,๘๒๘ และ ๑๑,๐๖๑ บาทต่อไร่ตามลำดับ สำหรับการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตโดยใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพดีกับเมล็ดพันธุ์ทั่วไป พบว่า เกษตรกรผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี (ชั้นพันธุ์จำหน่าย) จะมีผลผลิตเฉลี่ย ผลตอบแทน และกำไรสุทธิ สูงกว่าเกษตรกรผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิทั่วไป เท่ากับ ๓๘.๒๔ กิโลกรัมต่อไร่ ๒,๑๘๔ บาทต่อไร่ และ ๒,๓๘๒ บาทต่อไร่ ตามลำดับ แต่ต้นทุนทั้งหมดเกษตรกรผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี (ชั้นพันธุ์จำหน่าย) ต่ำกว่าเกษตรกรผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิทั่วไป ๑๙๗.๕๑ บาทต่อไร่

๑๐. การนำไปใช้ประโยชน์หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของเกษตรกรในการใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพดี สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ให้เพียงพอสอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่ และนำข้อมูลต้นทุนและผลตอบแทนไปขยายผล เช่น วางแผนการผลิตแยกตามชนิดพันธุ์ได้อย่างเหมาะสม ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพดี เป็นต้น

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....*สองสกล บุษเกิด*.....
(นางสาวสองสกล บุษเกิด)
ผู้เสนอผลงาน
๘ / พ.ค. / ๒๕๖๒

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

๑. ชื่อผลงาน เรื่องที่ ๒ การศึกษาเศรษฐกิจการผลิต การตลาดเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี: พันธุ์ กข ๓๑
ปีที่ดำเนินการ ๒๕๕๘-๒๕๕๙

๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

การใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีในการทำนา เป็นการลงทุนน้อย แต่สามารถเพิ่มผลผลิตและยกระดับคุณภาพผลผลิตให้สูงขึ้น คุณลักษณะเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี คือ ตรงตามพันธุ์ที่ระบุ มีความบริสุทธิ์ทางสายพันธุ์สูง มีความบริสุทธิ์ทางกายภาพ (เมล็ดพันธุ์สะอาด ไม่มีเมล็ดพันธุ์อื่น เมล็ดข้าวแดง หรือวัชพืชปน) ปราศจากโรคและแมลงทำลาย ความงอกและความแข็งแรงสูง การใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีในอัตราที่เหมาะสม เช่น นาหว่าน ๑๕-๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ นาดำ ๗ กิโลกรัมต่อไร่ และนาโยนกล้า ๕ กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มผลผลิตได้ ร้อยละ ๑๐ และลดต้นทุนการผลิต ร้อยละ ๕๐ หรือ ๓๐๐ บาทต่อไร่ เมล็ดพันธุ์ข้าวที่เป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี จะต้องเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิตจากแปลงนาพันธุ์ที่ผ่านการตรวจสอบและรับรองระบบการผลิตเมล็ดพันธุ์ (GAP: Seed) ดังนั้นการขยายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีให้ถึงมือเกษตรกรจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเพิ่มผลผลิตข้าวของประเทศและยกระดับรายได้ของเกษตรกร

การผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวของประเทศไทย เป็นภารกิจหลักของหน่วยงานภาครัฐ คือ กรมการข้าว ซึ่งทำหน้าที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี โดยมีศูนย์วิจัยข้าว ๒๗ แห่ง ผลิตเมล็ดพันธุ์คัดและเมล็ดพันธุ์หลัก และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ๒๓ แห่ง ผลิตเมล็ดพันธุ์ขั้นพันธุ์ขยายและขั้นพันธุ์จำหน่าย นอกจากนี้ภาครัฐแล้วยังมีหน่วยงานอื่น เช่น สหกรณ์การเกษตร ศูนย์ข้าวชุมชน และผู้ประกอบการเมล็ดพันธุ์ ทำหน้าที่ผลิตขั้นพันธุ์จำหน่ายอีกด้วย

ปี ๒๕๕๗ เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีที่ภาครัฐและผู้ประกอบการสามารถผลิตได้รวมประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ตัน คิดเป็น ร้อยละ ๕๔.๕๕ ของความต้องการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวทั้งหมด ที่มีอยู่ประมาณ ๑,๑๐๐,๐๐๐ ตัน เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง ๓๐๐,๐๐๐ ตัน คิดเป็น ร้อยละ ๒๗.๒๗ ดังนั้น ยังขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าว ๒๐๐,๐๐๐ ตัน คิดเป็น ร้อยละ ๑๘.๑๘ ทั้งนี้ความต้องการเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ประกอบกับเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ขายในตลาดส่วนใหญ่ คุณภาพยังไม่ได้มาตรฐาน และเกษตรกรจำนวนมากยังไม่ทราบแหล่งจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีที่เชื่อถือได้ เมล็ดข้าวพันธุ์ดีที่มีคุณภาพจึงยังขาดแคลนเป็นจำนวนมาก นับเป็นปัญหาสำคัญของการผลิตข้าวของเกษตรกรไทย

นโยบายภาครัฐตามยุทธศาสตร์ข้าวไทย ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘ จึงได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาระบบการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ดีและกลไกรองรับมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี โดยมีเป้าประสงค์ให้ผู้ประกอบการทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ สถาบันเกษตรกร ศูนย์ข้าวชุมชน และผู้ประกอบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีตรงตามพันธุ์ได้เพิ่มขึ้นทั้งปริมาณ คุณภาพ และทันเวลา ด้วยต้นทุนการผลิตที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว ตลอดจนควบคุม กำกับดูแลคุณภาพเมล็ดข้าวที่จำหน่าย ให้ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี และลดข้อจำกัดในการผลิตเมล็ดพันธุ์ของภาครัฐในปัจจุบัน โดยปรับโครงสร้างการผลิตเมล็ดพันธุ์ของภาครัฐ องค์กรเกษตรกร ศูนย์ข้าวชุมชน เอกชน และเกษตรกรก้าวหน้า ให้ดำเนินงานผลิตเมล็ดพันธุ์อย่างมีประสิทธิภาพและกว้างขวางขึ้น เพื่อให้เกษตรกรมีโอกาสใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีอย่างทั่วถึง

ทั้งนี้ เมื่อศึกษาเอกสารงานวิจัยในอดีตเพิ่มเติม พบว่ามีการศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีของเกษตรกร และปัญหาและอุปสรรคในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวอยู่บ้าง แต่การศึกษาด้านการตลาดเมล็ดพันธุ์ข้าวยังมีน้อยมาก และล้ำสมัย ประกอบกับการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีของเกษตรกร ยังเป็นปัญหาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร จึงเห็นควรมีการศึกษาการผลิตและการตลาดเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี และการพัฒนาเครือข่ายการตลาดเมล็ดพันธุ์ข้าว ให้สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวได้เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร โดยศึกษาเฉพาะพันธุ์ กข ๓๑ ซึ่งเป็นข้าวเจ้าไม่ไวต่อช่วงแสงที่เกษตรกรนิยมปลูกพันธุ์หนึ่ง เนื่องจากสามารถปลูกได้ทั้งปี มีผลผลิต ๗๓๘-๗๔๕ กิโลกรัมต่อไร่ อายุเก็บเกี่ยว ๑๑๑-๑๑๘ วัน มีความต้านทานต่อเพลี้ยกระโดดหลังขาว และค่อนข้างต้านทานต่อเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โรคขอบใบแห้ง โรคใบจุดสีน้ำตาล และโรคเมล็ดด่าง

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- ๓.๑ เพื่อศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว กข ๓๑ ชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย
- ๓.๒ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การหน้าที่ทางการตลาด และวิธีการตลาดเมล็ดพันธุ์ข้าว กข ๓๑ ชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย

๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ

๔.๑ แนวคิดต้นทุนและผลตอบแทน

การวิเคราะห์ต้นทุนในทางเศรษฐศาสตร์จะมีความแตกต่างจากการคิดต้นทุนในทางบัญชี หรือต้นทุนทั่วไป กล่าวคือ ต้นทุนทางบัญชีนั้นจะสามารถวัดค่าใช้จ่ายที่เสียไปเป็นตัวเงินเพียงอย่างเดียว หรือเรียกได้ว่าเป็นต้นทุนที่เห็นแจ้งชัด (Explicit Cost) แต่สำหรับต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Cost) นั้น จะรวมไปถึงค่าใช้จ่ายที่เสียไป ทั้งที่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้ และวัดเป็นตัวเงินไม่ได้ นั่นก็คือต้นทุนที่เห็นแจ้งชัด (Explicit Cost) และต้นทุนไม่แจ้งชัด (Implicit Cost) หรือ ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) ดังนั้นจะมีผลทำให้กำไรทางบัญชีมีค่าสูงกว่ากำไรทางเศรษฐศาสตร์ การจำแนกต้นทุนที่ใช้ในการวิจัย สามารถจำแนกได้ดังนี้

๑) จำแนกตามส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ หรือทรัพยากรที่ใช้ในการผลิต การจำแนกต้นทุนโดยวิธีนี้ เป็นการจำแนกตามส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าประกอบด้วยวัตถุดิบ แรงงาน และค่าใช้จ่ายการผลิต

๑.๑) ต้นทุนจากวัตถุดิบ หมายถึง ต้นทุนวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตและกลายเป็นส่วนหนึ่งของสินค้า เนื่องจากวัตถุดิบเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตและการลงทุน ดังนั้นต้นทุนของวัตถุดิบจึงสามารถที่จะคำนวณได้ในตัวสินค้าที่ผลิตหรือกรรมวิธีในการผลิต

๑.๒) ต้นทุนจากแรงงาน หมายถึง เงินที่จ่ายเป็นค่าแรงงานที่จ้างมา หรือทำการผลิตสินค้า หรือทำการแปรสภาพตัววัตถุดิบให้เป็นสินค้า หรือผลผลิต

๑.๓) ต้นทุนจากค่าใช้จ่ายการผลิต หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการผลิตวัตถุดิบและค่าแรงงาน เช่น ค่าเช่าพื้นที่ ค่าภาษี ที่ดิน ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรและอุปกรณ์ ค่าซ่อม เป็นต้น ส่วนค่าใช้จ่ายการขายและการบริหารไม่ถือเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิต เพราะค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดจำหน่าย

สินค้าและในการบริหารการดำเนินงานของกิจการ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าแต่ประการใด ดังนั้น ค่าใช้จ่ายในการผลิตเป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิต

๒) จำแนกตามความสัมพันธ์กับระดับของกิจกรรม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การจำแนกต้นทุนทางพฤติกรรม” การจำแนกต้นทุนโดยวิธีนี้เป็นกรจำแนกประเภท โดยพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงต้นทุนเมื่อระดับกิจกรรมเปลี่ยนไป ได้แก่ ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร อีกทั้งการวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้จะทำการวิเคราะห์ต่อหน่วยพื้นที่การผลิต ซึ่งจะทำให้ทราบถึงกำไรที่เกษตรกรได้รับ โดยในการวิเคราะห์จะพิจารณาต้นทุนการผลิตทั้งในรูปที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสด แบ่งการวิเคราะห์เป็นดังนี้

๒.๑ ต้นทุนคงที่ หมายถึง ต้นทุนที่มีจำนวนรวมคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามสัดส่วนระดับของกิจกรรม หรือปริมาณการผลิต ไม่ว่าจะผลิตในปริมาณมากหรือน้อยเท่าใดก็ตาม ต้นทุนประเภทนี้จะมีจำนวนคงที่หรือไม่สามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ได้ภายในระยะเวลาของการผลิต และถ้าไม่ดำเนินการผลิตก็ต้องเสียต้นทุนนี้ ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน ค่าภาษีที่ดิน ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในการซื้ออุปกรณ์การเกษตร และค่าเสียโอกาสการใช้ที่ดิน กรณีที่มีที่ดินเป็นของตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งต้นทุนคงที่ออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสด ดังนี้

๒.๑.๑ ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ผู้ผลิตจะต้องจ่ายในรูปของเงินสด ในจำนวนที่คงที่ต่อปี ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน ค่าภาษีที่ดิน เป็นต้น

๒.๑.๒ ต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ผู้ผลิตไม่ได้จ่ายออกไปจริง ในรูปของเงินสด หรือเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ประเมิน ได้แก่ ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องจักรกลการเกษตร และค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนในการซื้ออุปกรณ์การเกษตร

๑) ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องจักรกลการเกษตร เป็นกรคิดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการประเมิน โดยกระจายมูลค่าของทรัพย์สินที่ซื้อไว้ใช้งานไปสู่ช่วงการผลิตต่างๆ ตลอดอายุการใช้งานของทรัพย์สินนั้น และแสดงมูลค่าไม่เป็นเงินสด โดยใช้วิธีการคำนวณแบบเส้นตรง (Straight Line Method) คือ เฉลี่ยเท่ากันทุกปีตลอดการใช้งาน

ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องจักรกลการเกษตร มีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$D = \frac{(BV - SV)}{N} \times \frac{PP}{12} \times \frac{1}{A} \times \text{ร้อยละการใช้งาน}$$

- โดยที่ D = ค่าเสื่อมราคาต่อปีของอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องจักรกลการเกษตร (บาท/ปี)
- BV = มูลค่าแรกซื้อ หรือสร้างอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องจักรกลการเกษตร (บาท)
- SV = มูลค่าซากของอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องจักรกลการเกษตรเมื่อหมดอายุการใช้งาน
- PP = ช่วงเวลาการผลิต ตั้งแต่เริ่มการผลิตจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต (เดือน)
- N = อายุการใช้งานของอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องจักรกลการเกษตร (ปี)
- A = เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)

๒) ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์การเกษตร (อายุการใช้งาน ๑ ปีขึ้นไป) เป็น การคิดค่าใช้จ่ายที่ประเมินขึ้นจากการนำเอาทรัพย์สินต่างๆ เช่น เครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร โรงเรือน สิ่งก่อสร้าง มาคิดค่าเสียโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนจากการนำอุปกรณ์การเกษตรไปใช้ในกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งในการประเมินค่า เสียโอกาสนั้นจะใช้เป็นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้

ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์การเกษตร มีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$OPI = \frac{(BV + EV)}{2} \times r \times \frac{M}{12} \times U \times \frac{1}{A}$$

- โดยที่ OPI = ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์การเกษตร (บาท)
BV = มูลค่าแรกซื้อ หรือสร้างอุปกรณ์การเกษตร (บาท)
EV = มูลค่าซากของอุปกรณ์การเกษตรเมื่อหมดอายุการใช้งาน (บาท)
M = ระยะเวลาการผลิต ตั้งแต่เริ่มกิจกรรมจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต (เดือน)
r = อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละต่อปี (อ้างอิงจากธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร)
U = ร้อยละการใช้งานของอุปกรณ์การเกษตร
A = เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)

๒.๒ ต้นทุนผันแปร หมายถึง ต้นทุนที่มีต้นทุนรวมผันแปรไปตามสัดส่วนระดับของกิจกรรม หรือการผลิต ต้นทุนผันแปรจึงเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้ปัจจัยผันแปรในการผลิต ถ้าทำการผลิตในปริมาณ มาก ต้นทุนผันแปรในการผลิตก็จะมาก ถ้าผลิตในปริมาณน้อย ต้นทุนผันแปรในการผลิตก็จะน้อย เมื่อไม่ทำการ ผลิตก็จะต้องจ่ายต้นทุนชนิดนี้เลย และปัจจัยผันแปรจะใช้หมดไปในช่วงการผลิตนั้นๆ ได้แก่ ค่าจ้างแรงงาน ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ตลอดจนค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ ต้นทุนผันแปรสามารถแยกออกได้เป็นสองประเภท คือ ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด ดังนี้

๒.๒.๑ ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด หมายถึง ต้นทุนผันแปรที่ผู้ผลิตจ่ายออกไปจริงเป็น เงินสด จากการใช้ปัจจัยผันแปรต่างๆ ได้แก่ ค่าจ้างแรงงาน ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร และค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ การเกษตร

๒.๒.๒ ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง ต้นทุนผันแปรที่ผู้ผลิตไม่ได้จ่ายออกไป จริงเป็นเงินสด เป็นค่าใช้จ่ายที่คิดให้กับปัจจัยการผลิตผันแปรต่างๆ ที่เป็นของผู้ผลิตเอง หรือได้รับมาแล้วก็ใช้ไปใน รูปของสิ่งของ ได้แก่ ค่าแรงงานของบุคคลในครอบครัว ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตรที่เกษตรกรผลิตได้เองหรือได้ รับมาฟรี และค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนหมุนเวียน

ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนหมุนเวียน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการประเมินการ ลงทุนในมูลค่าปัจจัยผันแปรทั้งหมดในช่วงหรือรอบการผลิตหนึ่งๆ ซึ่งมูลค่าปัจจัยที่นำมาใช้ในการผลิตต้องเสีย โอกาสที่จะนำไปใช้ในกิจกรรมอื่นๆ เช่น ฝากธนาคาร หรือให้กู้ยืม โดยคิดจากต้นทุนผันแปร และใช้อัตราดอกเบี้ย เงินกู้

ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนหมุนเวียน มีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$OPC = TVC \times r \times \frac{M}{12}$$

โดยที่ OPC = ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน (บาท)

TVC = ต้นทุนผันแปรทั้งหมด (บาท)

M = ระยะเวลาการผลิต ตั้งแต่เริ่มกิจกรรม จนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต (เดือน)

r = อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละต่อปี (อ้างอิงจากราคาการเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร)

โครงสร้างผลตอบแทน

๑) ผลประโยชน์ หรือผลตอบแทนของการลงทุน หมายถึง มูลค่าของสินค้าหรือบริการที่ผลิตได้จากการลงทุน ประกอบด้วยผลตอบแทนทางตรง ผลตอบแทนทางอ้อม และผลตอบแทนที่ไม่มีตัวตน

๑.๑) ผลตอบแทนทางตรง หมายถึง ผลผลิตสุทธิของการลงทุน ซึ่งหมายถึง มูลค่าของสินค้าและบริการที่ผลิตได้โดยตรงจากการลงทุน นอกจากนี้ยังหมายถึงการประหยัด และการลดค่าใช้จ่ายจากที่เคยมีอยู่เดิม

๑.๒) ผลตอบแทนทางอ้อม หมายถึง ผลประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ ที่นอกเหนือจากผลประโยชน์ตอบแทนทางตรง นอกจากนี้ยังรวมถึงผลประโยชน์ตอบแทนด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น โครงการนั้นอาจกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ก่อให้เกิดการขยายตัวของการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่โครงการตั้งอยู่ เป็นต้น

๑.๓) ผลตอบแทนที่ไม่มีตัวตน หมายถึง ผลตอบแทนที่ไม่สามารถประเมินมูลค่าเป็นตัวเงินได้ เช่น การลงทุนนั้นอาจมีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและการกระจายรายได้ให้มีความยุติธรรมมากขึ้น เป็นต้น

๒) ค่าเสียโอกาสของทุน หมายถึง ถ้ามีการกำหนดให้ตลาดทุน (Capital Market) ที่มีอยู่สามารถนำเงินตรา หรือทรัพยากรไปลงทุนเพื่อสร้างเงินตราให้มีจำนวนมากขึ้นในอนาคตแล้ว สามารถกล่าวได้ว่า ค่าเสียโอกาสของการออมได้เกิดขึ้นแล้ว ทางเลือกต่อการบริโภคในปัจจุบัน คือ การใช้เงินทุนหรือทรัพยากรไปในทางที่ก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต ซึ่งอย่างน้อยต้องมีมูลค่าเท่ากับเงินตราในปัจจุบันที่เกิดจากการลงทุนในรูปแบบอื่น

ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนและผลตอบแทน เป็นดังนี้

ต้นทุนทั้งหมด = ต้นทุนคงที่ทั้งหมด + ต้นทุนผันแปรทั้งหมด

ต้นทุนคงที่ทั้งหมด = ค่าใช้ที่ดินหรือค่าเช่าที่ดิน + ค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์การเกษตร + ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนในการซื้ออุปกรณ์การเกษตร

ต้นทุนผันแปรทั้งหมด = ค่าแรงงาน + ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร + ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร + ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนหมุนเวียน

รายได้ทั้งหมด = ผลผลิตทั้งหมด x ราคาที่เกษตรกรได้รับ

รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปร = รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนผันแปรทั้งหมด

รายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด = รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนทั้งหมดที่เป็นเงินสด

กำไรสุทธิ/กำไรทางเศรษฐศาสตร์ = รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนทั้งหมด

ผลตอบแทนเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด = รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนที่เป็นเงินสดทั้งหมด

อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Return On Investment : ROI) เป็นการวัดผลตอบแทนจากการลงทุน โดยการเปรียบเทียบจำนวนเงินที่ลงทุนกับกำไรสุทธิ เพื่อประเมินความคุ้มค่าของการลงทุน

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ต้นทุนทั้งหมด}} \times 100$$

๔.๒ การวิเคราะห์การตลาดสินค้าเกษตร

หน้าที่ทางการตลาด (Marketing Functions) หมายถึง กิจกรรมที่เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าหรือ ผลิตภัณฑ์ของบริษัทไปยังลูกค้าหรือผู้บริโภค เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ หน้าที่หลักทางการตลาดเชิงทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เกษตร แบ่งหน้าที่การตลาดออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑) หน้าที่ทางการแลกเปลี่ยน (Exchange Function) ประกอบด้วย ๒ ประเภท คือ

๑.๑) การซื้อสินค้า หมายถึง การพยายามหาแหล่งว่ามีสินค้าที่โหนดบ้างที่จะซื้อได้ ราคาเท่าใด ซื้อเป็นปริมาณเท่าใด

๑.๒) การขายสินค้า หมายถึง การที่ผู้ขายจะต้องทราบว่าขายสินค้าที่ตนผลิตได้ จะขายที่ไหน และจะกระทำต่อสินค้าอย่างไรให้อยู่ในลักษณะที่จะขายได้

๒) หน้าที่ทางกายภาพ (Physical Function) เป็นหน้าที่ที่จะต้องทำอย่างใดอย่างหนึ่งกับสินค้าที่ ต้องการซื้อขายเป็นหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าโดยตรง คือ

๒.๑) การเก็บรักษาสินค้า เนื่องจากการผลิตสินค้าเกษตรเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและฤดูกาลไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงในปริมาณอยู่เสมอ ในฤดูกาลนี้อาจผลิตได้มาก ฤดูหน้าอาจผลิตได้น้อย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากดินฟ้าอากาศ โรคพืชและแมลงรบกวน เป็นต้น แต่ความต้องการสินค้าเกษตรของผู้บริโภคค่อนข้างคงที่ กล่าวคือ ผู้บริโภคสินค้าเกษตรต้องการบริโภคสินค้าอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นเพื่อแก้ปัญหาในกรณีที่ผลิตได้ในปริมาณไม่แน่นอนนี้ คือ การเก็บรักษาสินค้าเกษตรในยามขาดแคลนหรือนอกฤดูกาล

๒.๒) การขนส่ง เป็นหน้าที่ที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการเกษตร เพราะช่วยในการนำสินค้าจากแหล่งผลิตมาสู่แหล่งที่มีการบริโภคหรือมาถึงผู้ที่ต้องการบริโภคซึ่งอยู่ห่างไกลจากแหล่งผลิตสินค้านั้น เช่น การขนส่งทำให้ลำไยจากแหล่งผลิตที่เชียงใหม่มายังแหล่งบริโภคที่กรุงเทพฯ

๒.๓) การแปรรูป สินค้าเกษตรมีความจำเป็นในการแปรรูป เนื่องจากโดยธรรมชาติของสินค้ามีลักษณะเป็นวัตถุดิบ การแปรรูปสินค้าเกษตรขึ้นกับความจำเป็นและเทคโนโลยี ตลอดจนความต้องการของผู้บริโภคในตลาด

๓) หน้าที่อำนวยความสะดวก (Facilitating Function) เป็นหน้าที่ที่สำคัญที่ช่วยให้หน้าที่หลักทั้ง ๒ ประการ คือ หน้าที่ทางการแลกเปลี่ยนและหน้าที่ทางกายภาพเป็นไปด้วยดี หน้าที่อำนวยความสะดวก ได้แก่

๓.๑) การจัดมาตรฐานสินค้า เพื่อให้กิจกรรมการแลกเปลี่ยนสะดวกขึ้น เช่น การจัดมาตรฐานข้าวสาร ไข่ไก่ ดอกกุหลาบ กล้วยไม้ และผลไม้ต่างๆ การจัดมาตรฐานสินค้าเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ซื้อขาย

เวลาสั่งซื้อสินค้าจะสั่งตามเกรดหรือตามมาตรฐานที่ใช้หรือยอมรับกันทั่วไป เช่น เกรด A B C D เป็นต้น นอกจากนี้เป็นการส่งเสริมให้ผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและพัฒนาระบบการตลาดสินค้าเกษตรอีกด้วย

๓.๒) หน้าที่เกี่ยวกับการเงิน ความมีสถานที่สำหรับให้ยืมเงินแก่ผู้ต้องการเงินเพื่อนำไปประกอบธุรกิจ เช่น ธุรกิจการเก็บรักษา จะต้องลงทุนซื้อสินค้าและเช่าสถานที่เก็บสินค้า หรือมีสถาบันการเงินเพื่อรองรับความต้องการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ต่างๆ

๓.๓) หน้าที่ยอมรับความเสี่ยงภัย ไม่ว่าผู้ทำการขนส่งหรือผู้แปรรูปสินค้าย่อมมีความเสี่ยงภัยโดยปกติการเสี่ยงภัยมี ๒ ลักษณะ คือ การเสี่ยงภัยทางด้านตัวสินค้า และการเสี่ยงภัยทางด้านราคา เช่น สินค้าอาจเสื่อมคุณภาพ หรือในอนาคตราคาอาจลดลง ธุรกิจที่เข้ามาช่วยรับภาระหรือแบ่งเบาการเสี่ยงภัย ได้แก่ การประกันภัย อันเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนโดยเฉพาะธุรกิจการผลิตสินค้าเกษตร

๓.๔) หน้าที่การให้ข่าวสารการตลาด เป็นหน้าที่สำคัญต่อการตลาดมาก เป็นหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับภาวะการตลาดว่าความต้องการสินค้าในตลาดเป็นอย่างไร ราคาสินค้าในตลาดเป็นอย่างไร รวมทั้งการค้าต่างประเทศด้วย เพื่อจะได้ตัดสินใจว่าจะประกอบธุรกิจอะไรดี ควรจะเก็บสินค้าไว้ขายในอนาคตหรือไม่ การที่จะทราบว่าสินค้าประเภทใดเป็นที่ต้องการของตลาด จำเป็นต้องทราบข่าวสารการตลาดจึงจะช่วยให้หน้าทำการตลาดดีขึ้น ช่วยให้ผู้ประกอบการตลาดดำเนินกิจการอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการตลาดหรือช่องทางการตลาด หมายถึง การบอกให้ทราบว่าสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งเคลื่อนย้ายจากผู้ผลิตไปสู่ผู้ค้าประเภทใดบ้าง ผู้ค้าแต่ละประเภทได้รับในปริมาณเท่าใด ก่อนที่จะไปถึงผู้บริโภคคนสุดท้าย โดยปกติจะแสดงปริมาณในรูปร้อยละ สินค้าบางชนิดก่อนเคลื่อนย้ายจากผู้ผลิตอาจมีรูปร่างอย่างหนึ่งแต่เมื่อถึงมือผู้บริโภคอาจมีรูปร่างอีกอย่างหนึ่งสินค้าบางชนิดอาจเกิดความสูญเสียระหว่างการเคลื่อนย้าย ดังนั้นในการวิเคราะห์วิถีตลาด จำเป็นต้องยึดถือลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นหลัก แล้วเทียบลักษณะที่ไม่เหมือนกันให้เป็นหน่วยเดียวกันกับลักษณะที่ยึดเป็นหลัก จึงทำการวิเคราะห์ได้ การวิเคราะห์วิถีการตลาด จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข ๒ ข้อ คือ

๑) ปริมาณสินค้าจะเริ่มไหลเวียนออกจากมือของเกษตรกรผ่านมือพ่อค้าคนกลางไปจนถึงมือของผู้บริโภคคนสุดท้าย และส่งออกต่างประเทศ (กรณีที่สินค้านั้นมีการส่งออกด้วย) ปริมาณสินค้าที่เกษตรกรจำหน่ายจะเท่ากับ ๑๐๐% และปริมาณสินค้าที่ผู้บริโภคซื้อพร้อมกับปริมาณการส่งออกต้องเท่ากับ ๑๐๐% ด้วย

๒) ข้อมูลของปริมาณสินค้าที่ซื้อขายของเกษตรกรและพ่อค้าต่างๆ จะต้องเกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน เช่น เดือน หรือปีเดียวกัน

๕. วิธีการหรือขั้นตอนการศึกษา

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้หลักวิธีการคำนวณต้นทุน ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และอธิบายผลในรูปตาราง

๖. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี) (๑) นางทัศนีย์ ลักษณะ.....สัดส่วนผลงาน.....๑๐%.....

.....(๒) นางสาววิไลลักษณ์ สามารถ.....สัดส่วนผลงาน.....๑๐%.....

๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับการประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ.....เขียนเค้าโครงการวิจัย สํารวจเขียนเอกสารวิจัย (วิเคราะห์และสรุปผล).....

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างการศึกษา).....

๙. ระบุผลสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษา (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว)

ผลการศึกษาด้านทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว กข ๓๑ ชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย ของเกษตรกร พบว่ามีต้นทุนการผลิตทั้งหมด ๖,๗๒๔.๓๒ และ ๕,๗๙๗.๘๕ บาทต่อไร่ ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนผันแปร คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๘๒ และ ๗๘.๔๓ ตามลำดับ โดยเป็นค่าแรงงาน คิดเป็น ร้อยละ ๔๓.๗๒ และ ๔๓.๐๙ ตามลำดับ รองลงมาเป็นค่าวัสดุการเกษตร คิดเป็น ร้อยละ ๒๗.๐๕ และ ๒๕.๔๙ ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าปุ๋ย ส่วนต้นทุนคงที่ พบว่า ค่าเช่าที่ดินและค่าภาษี มีต้นทุนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕๕ และ ๒๐.๗๘ ตามลำดับ ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ ๙๑๗ และ ๘๙๖ กิโลกรัม ตามลำดับ เกษตรกรขายได้กิโลกรัมละ ๑๒.๕๕ และ ๑๑.๘๗ บาทตามลำดับ มีผลตอบแทนสุทธิไร่ละ ๔,๗๘๑ และ ๔,๘๓๘ บาทตามลำดับ

การวิเคราะห์หน้าที่ทางการตลาดของเมล็ดพันธุ์ข้าว กข ๓๑ พบว่าผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์มีความเสี่ยงทางการตลาดสูง เนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล การขาดแคลนน้ำในการเกษตร ราคาข้าวเปลือกตกต่ำรสนิยมของเกษตรกรเปลี่ยนแปลง การแย่งลูกค้า เป็นต้น สำหรับวิธีการตลาด พบว่า ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว กข ๓๑ ชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย มีหลายกลุ่มที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว สหกรณ์การเกษตร ศูนย์ข้าวชุมชน เกษตรกรมีมือดี ตัวแทนจำหน่าย/พ่อค้า เป็นต้น โดยผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวบางรายผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้หลายแห่ง เช่น ผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ทั้งศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวและศูนย์ข้าวชุมชน

สำหรับวิธีการตลาดเมล็ดพันธุ์ข้าว กข 31 เริ่มจากศูนย์วิจัยข้าวผลิตชั้นพันธุ์คัดก่อน แล้วเก็บไว้ทำชั้นพันธุ์หลักในปีต่อมา และกระจายไปหลายช่องทาง ส่วนชั้นพันธุ์หลัก กระจายให้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตัวแทนจำหน่าย/พ่อค้า ศูนย์ข้าวชุมชน สหกรณ์การเกษตร และเกษตรกรมีมือดี นำไปขยายพันธุ์เป็นชั้นพันธุ์ขยาย ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ทำหน้าที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว กข 31 ชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย โดยรับชั้นพันธุ์หลักจากศูนย์วิจัยข้าว แล้วกระจายไปให้ตัวแทนจำหน่าย/พ่อค้า เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร ส่วนราชการ แปลงขยายพันธุ์ และศูนย์ข้าวชุมชน ตัวแทนจำหน่าย/พ่อค้า เป็นผู้มบทบาทสำคัญในการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่ายไปยังกลุ่มเกษตรกร ตัวแทนจำหน่าย/พ่อค้า สหกรณ์การเกษตร ศูนย์ข้าวชุมชน เกษตรกร ส่วนราชการ และแปลงขยายพันธุ์ สหกรณ์การเกษตร ทำหน้าที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์จำหน่าย แล้วจำหน่ายให้เกษตรกร ตัวแทนจำหน่าย/พ่อค้า และสหกรณ์การเกษตรเครือข่าย ศูนย์ข้าวชุมชน ทำหน้าที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์จำหน่าย แล้วจำหน่ายให้เกษตรกร ตัวแทนจำหน่าย/พ่อค้า เกษตรกรมีมือดี ทำหน้าที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย แล้วกระจายไปสู่เกษตรกร ตัวแทนจำหน่าย/พ่อค้า และแปลงขยายพันธุ์

๑๐. การนำไปใช้ประโยชน์หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

เป็นแนวทางให้รัฐบาลนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายในการวางแผนด้านการผลิต และการตลาดเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี รวมทั้งเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี และใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาเครือข่ายการผลิตและการตลาดเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีต่อไป

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....^{คือวงกลม บุณเกิด}
(นางสาวสองสกล บุณเกิด)
ผู้เสนอผลงาน
..... 8 / พ.ค. / 2562

ขอรับรองว่าสัดส่วนหรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....^{คือวงกลม ลักษณ์}
(นางวลักษณ์ ลักษณ์)
ผู้ร่วมดำเนินการ
..... 8 / พ.ค. / 2562

ลงชื่อ.....^{คือวงกลม ขามภค}
(ท. ขามภค ขามภค)
ผู้ร่วมดำเนินการ
..... 8 / พ.ค. / 2562

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....^{คือวงกลม สุวิภา}
(ผู้บังคับบัญชาที่ควบคุมดูแลการดำเนินงาน)
ตำแหน่ง.....(นางอุษณา นกวิชัย)
.....^{พ.ค. 2562}
.....^{ครูสุวิภา นกวิชัย}

ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและสถาบันเกษตรกร

ลงชื่อ.....^{คือวงกลม นพ. 9}
(ผู้อำนวยการสำนัก/ศูนย์/กอง/สศท.)
ตำแหน่ง.....(นางสาวรศตรี แม่นประเสริฐ)
.....^{พ.ค. 2562}
ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ข้อเสนอแนวคิด / วิธีการ เพื่อพัฒนางาน หรือปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ชื่อ.....นางสาวสองสกล บุญเกิด.....

เพื่อประกอบแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง.....เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ.....ตำแหน่งเลขที่.....๖๐๑.....

สำนัก / ศูนย์ / กอง / สศท.....สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร.....

เรื่อง.....แนวทางการพัฒนางานวิจัย.....

หลักการ และเหตุผล ในการจัดทำงานวิจัยของสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรในแต่ละปี นักวิจัยต้องหาโจทย์วิจัยที่สอดคล้องกับพันธกิจ เช่น หากเป็นด้านสินค้าเกษตร จะมีความเกี่ยวข้องกับสถานภาพอุตสาหกรรมสินค้าเกษตร ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี นโยบายที่มีผลต่อ Supply และ Demand แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เป็นต้น สำหรับด้านอื่นๆ เช่น ด้านสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร และด้านกองทุนภาคการเกษตร ก็สามารถตั้งโจทย์วิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องได้เช่นเดียวกัน ได้แก่ ระบบการจัดการฟาร์ม รูปแบบ/แนวทางการบริหารจัดการระบบธุรกิจเกษตรของสถาบันเกษตรกร สถานภาพของปัจจัยและทรัพยากรทางการเกษตร ระบบโลจิสติกส์ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจของแผนงานโครงการของกองทุนภาคการเกษตร เป็นต้น

ในการทำวิจัยนักวิจัยควรนำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ ๑๒ มาเป็นข้อมูลประกอบการทำงานวิจัย และควรพิจารณาถึงยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่รายจังหวัด/ภาค ด้วย เนื่องจากข้อมูลทั่วไป ข้อมูลสังคม โครงสร้างเศรษฐกิจ (พื้นที่เกษตร จำนวนเกษตรกร การผลิต/การจำหน่าย/การส่งออก ฯลฯ) จะเป็นข้อมูลประกอบที่ช่วยให้เห็นภาพในการทำวิจัยชัดเจนขึ้น สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในเบื้องต้นได้ ทั้งนี้งานวิจัยที่ดีควรเป็นองค์ความรู้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สังคม ชุมชนสามารถนำไปถ่ายทอดได้และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง สามารถกำหนดเป็นนโยบายในการขับเคลื่อนประเทศต่อไปได้

ข้อเสนอ/แนวคิด (แผนงาน/โครงการ/ที่ผู้ประเมินจะพัฒนางาน แนวทางพัฒนางานวิจัยของนักวิจัย มีดังต่อไปนี้

๑. จัดทำงานวิจัยที่ทันต่อเหตุการณ์ หรือเป็นงานวิจัยเชิงรุก โดยประเด็นที่น่าสนใจในปัจจุบันมีดังต่อไปนี้

๑.๑ สภาวะการณ์ครัวเรือนของเกษตรกร เป็นการศึกษาถึงรายได้ รายจ่าย เงินออมหนี้สินครัวเรือน

๑.๒ การบริหารจัดการฟาร์มของเกษตรกร ทั้งรายเล็กและรายใหญ่ เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวสลับการปลูกแตงแคนตาลูป การปลูกข้าวสลับกับพืชไร่ (พืชตระกูลแตง ข้าวโพด ฯลฯ) สามารถเพิ่มรายได้หรือลดรายจ่ายของเกษตรกรได้มากน้อยเพียงใด การบริหารจัดการน้ำในแปลงเป็นอย่างไร เป็นต้น

๑.๓ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ การใช้เทคโนโลยีทดแทนแรงงาน เช่น นาเปียกสลับแห้ง ระบบน้ำหยด การใช้หุ่นยนต์ทางการเกษตร อากาศยานไร้คนขับเพื่อการเกษตร เป็นต้น

๑.๔ การศึกษามาตรการที่ส่งผลกระทบต่อสินค้าเกษตรไทย เช่น ด้านแรงงาน มาตรฐาน
สิ่งแวดล้อม กฎหมาย การจัดการฟาร์ม ฯลฯ

๑.๕ การวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมของเกษตรกร เช่น ภาวะหนี้สินของเกษตรกร การ
เข้าถึงแหล่งเงินทุนของเกษตรกร เป็นต้น

๑.๖ การศึกษาการตลาด การเพิ่มช่องทางการตลาดสินค้าเกษตร

๒. การประชาสัมพันธ์งานวิจัยในลักษณะ Infographic เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานของ
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยเน้นรูปแบบที่อ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย และสรุปได้ใจความสำคัญ

๓. นักวิจัยควรมีการฝึกอบรมอยู่เรื่อยๆ เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ และเป็นการพัฒนาตนเอง ทั้ง
ด้านเศรษฐศาสตร์/สถิติ/บริหาร/ความรู้ด้านอื่นๆที่สามารถนำมาต่อยอดงานวิจัยได้ เช่น ภาษา คอมพิวเตอร์
(Excel, Infographic)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรมีงานวิจัยที่มีมาตรฐานและมีคุณภาพ และนักวิจัยมีการ
พัฒนาตนเองตลอดเวลา

ลงชื่อ..... อัจฉรภักดิ์ น.น.ภักดิ์
(นางสาวอัจฉรภักดิ์ น.น.ภักดิ์.....)
ผู้เสนอแนวคิด
๘ / พ.ค. / ๒๕๖๒

เอกสารหมายเลข ๓

ผลงานที่จะขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

๑. ชื่อผลงาน เรื่องที่ ๑ ความมั่นคงทางอาหารของประเทศไทยในอนาคต กรณีศึกษา ข้าว

๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

ปัจจุบันประเด็นความมั่นคงด้านอาหารเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจทั้งในระดับประชาคมโลก ระดับประเทศ และระดับครัวเรือน เนื่องจากอาหารเป็นหนึ่งในปัจจัย ๔ ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ความมั่นคงด้านอาหาร (Food Security) ในมิติต่างๆ ได้แก่ การมีอาหารเพียงพอ (Food Availability) การเข้าถึงอาหาร (Food Access) การใช้ประโยชน์จากอาหาร (Food Utilization) และการมีเสถียรภาพด้านอาหาร (Food Stability) (นันทการ์ต จันทรอ่อน , ๒๕๕๗) ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากสภาวะแวดล้อมของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปและความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการลดลงของผลผลิตทางการเกษตร ทำให้เกิดภาวะวิกฤติอาหารโลก ราคาอาหารสูงขึ้น จนทำให้ประชากรบางกลุ่ม เช่นกลุ่มที่ยากจนไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา (ปทุมธามาสวัสดิ์ , ๒๕๕๙) นอกจากนี้ ปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องสำคัญที่มีผลต่อความมั่นคงด้านอาหารเช่นกัน เช่น วิกฤตเศรษฐกิจของประเทศเวเนซุเอลาทำให้ราคาอาหารและสินค้าต่างๆ สูงขึ้นมากจนประชาชนไม่สามารถซื้อได้ (บีบีซี นาวิกเชน , ๒๕๖๑)

สำหรับประเทศไทย แม้ว่าปัญหาความมั่นคงด้านอาหารของประเทศไทยโดยรวมยังมีความรุนแรงค่อนข้างต่ำ แต่ปัญหาความมั่นคงด้านอาหารเริ่มปรากฏให้เห็นจากรายงานของสถาบันคลังสมองของชาติระบุว่า ในมิติของการเข้าถึงอาหาร ประชากรที่มีปัญหาเรื่องการเข้าถึงอาหารมีถึงร้อยละ ๘๗ ทั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นประชากรในกลุ่มของครัวเรือนภาคการเกษตร และมีจำนวนถึงร้อยละ ๕๔ เป็นครัวเรือนที่ปลูกข้าว (สมพร อิศวิลานนท์, ๒๕๕๗) จากข้อมูลของ FAO (๒๕๕๙) ระบุว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยมีสัดส่วนผู้ขาดสารอาหาร ร้อยละ ๗.๔ หรือคิดเป็นจำนวนประมาณ ๕ ล้านคน และจากดัชนีวัดความมั่นคงด้านอาหารโลก ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ของ FAO (๒๕๖๒) ในมิติของการใช้ประโยชน์จากอาหาร เรื่องคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร พบว่า ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในลำดับที่ ๕๖ จาก ๑๑๓ ประเทศทั่วโลก โดยคะแนนลดลงจาก ปี พ.ศ.๒๕๖๐ ร้อยละ ๐.๓ ดังนั้น การที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคได้เพียงพอและมีความสามารถในการส่งออกในปัจจุบัน ก็ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าประเทศไทยจะมีความมั่นคงด้านอาหารในอนาคต พืชอาหารที่สำคัญที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตและส่งออก คือ ข้าว อาจจะไม่มีความมั่นคงด้านอาหารในอนาคตได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ทดลองคำนวณโดยใช้วิธีเฉลี่ยเคลื่อนที่ (Moving Average) ปรากฏว่า ปริมาณผลผลิตข้าวในช่วงปี พ.ศ.๒๕๔๗ ถึง ปีพ.ศ.๒๕๖๑ มีแนวโน้มลดลง และจำนวนประชากรไทยในช่วงเวลาเดียวกันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางด้านอาหารของชาวไทยในอนาคตได้

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จึงสนใจศึกษาความมั่นคงด้านอาหารของข้าวในประเทศไทย ในปี พ.ศ.๒๕๖๔-พ.ศ.๒๕๖๙ เพื่อเตรียมวางนโยบายความมั่นคงอาหาร กรณีข้าว ได้ถูกต้อง

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาความมั่นคงอาหาร กรณีข้าวของประเทศไทย ในช่วง ปีพ.ศ.๒๕๖๔ - พ.ศ.๒๕๖๙

๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ

ความไม่มั่นคงทางอาหารเกิดจากปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้ (บุญเสริม บุญเจริญผล , ๒๕๖๑)

๑. มีผลผลิตไม่เพียงพอแก่ผู้บริโภค
๒. มีการผูกขาดในการผลิต หรือการจัดจำหน่าย หรือทั้ง ๒ ประการ ทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงอาหารได้ยาก
๓. ราคาอาหารแพง เกินความสามารถที่ผู้บริโภคจะซื้อมาบริโภคได้

แนวคิดทางสถิติ (บุญเสริม บุญเจริญผล , ๒๕๕๙)

๑. จะใช้เพื่อทำนายเหตุการณ์ในอนาคต โดยใช้ Regression แบบอนุกรมเวลา (Time Series Regressions) คือใช้ค่าของตัวแปรในอดีตเป็นตัวแปรอิสระ ในการ Regression นั้นอาจจะใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑.๑ Autoregression model (AR) เป็นวิธีการใช้ค่าตัวแปรในอดีต อาจจะช่วงเวลาเดียวกัน หรือหลายช่วงเวลาก็ได้เป็นตัวแปรอิสระ ดังสมการที่ (๑)

$$Y_t = c + b_1 Y_{t-1} + b_2 Y_{t-2} + \dots + b_p Y_{t-p} + e_t \quad (๑)$$

เช่น	Y_t	= ราคาข้าวในปีปัจจุบัน
	Y_{t-1}	= ราคาข้าวในปีที่ผ่านมา ๑ ปี
	Y_{t-2}	= ราคาข้าวในปีที่ผ่านมา ๒ ปี
	Y_{t-3}	= ราคาข้าวในปีอดีตสุดท้ายที่นำมาพิจารณา
	c	= ค่าคงที่
	e	= ค่าความคลาดเคลื่อน (White noise)
	b	= ค่าสัมประสิทธิ์

๑.๒ Moving average model (MA) วิธีนี้ใช้ค่าความผิดพลาดจากการสร้างสมการในปีต่างๆ ในอดีต มาเป็นตัวแปรอิสระ ซึ่งหมายความว่าต้องสร้างสมการ Autoregression model (AR) มาก่อนแล้วหลายสมการ แล้วนำค่าความคลาดเคลื่อน (e) เามาเป็นตัวแปรอิสระ ดังสมการ (๒)

$$Y_t = c + b_1 e_{t-1} + b_2 e_{t-2} + \dots + b_q e_{t-q} \quad (๒)$$

๑.๓ Autoregressive – moving average model (ARMA) วิธีนี้จะมียู่ ๒ ส่วน คือส่วนที่เป็น Autoregression model (AR) และส่วนที่เป็น Moving average model (MA) ดังสมการ (๓)

$$Y_t = a + b_1 Y_{t-1} + \dots + b_p Y_{t-p} + c_1 e_{t-1} + \dots + c_q e_{t-q} + e_t \quad (๓)$$

การใช้วิธี ARMA จะได้สมการที่มีความน่าเชื่อถือที่สุด เมื่อเทียบกับ ๒ วิธีแรก เนื่องจากได้พิจารณาทั้ง ๒ ด้าน ทั้งด้านค่าตัวแปรในอดีต และค่าความผิดพลาดของสมการในอดีต พร้อมกัน

๒. ใช้วิธี Qualitative Analysis เพื่อศึกษาการผูกขาดในด้านการผลิตและการจำหน่ายข้าว โดยศึกษาจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง

๕. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

๑. การรวบรวมข้อมูล: ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ในช่วงปี ๒๕๔๗ – ๒๕๖๑ เป็นข้อมูลของปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางอาหาร ได้แก่ พื้นที่ปลูก ปริมาณผลผลิต ราคาผลผลิต และจำนวนประชากรไทย

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล

๒.๑ การวิเคราะห์เชิงปริมาณ นำข้อมูลปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางอาหาร มาทำการ Moving Average เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ หลังจากนั้น สร้างสมการ Time Series Data เพื่อพยากรณ์ปัจจัยต่างๆ ดังกล่าว ในอนาคต ปี พ.ศ.๒๕๖๔-๒๕๖๙ ในรูปแบบต่างๆ

๒.๒ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ใช้วิธี Qualitative Analysis เพื่อศึกษาการผูกขาดในด้านการผลิตและการจำหน่ายข้าว โดยศึกษาจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ในเรื่องสถานการณ์การผลิตและการจำหน่ายข้าว นโยบายของรัฐบาล

๖. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

ไม่มี

๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ

รวบรวม/ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการศึกษา

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างศึกษา)

ไม่มี

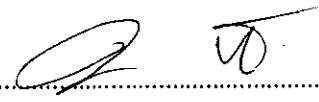
๙. ระบุผลสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษา (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว)

-

๑๐.การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

นำผลการศึกษาไปใช้ในการวางนโยบาย เพื่อป้องกันความไม่มั่นคงทางอาหาร กรณีข้าว ที่จะเกิดขึ้นใน
อนาคต

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายหาญพล ทิพยมณฑา)

ผู้เสนอผลงาน

..... 17 / พ.ค. / 2562

ขอรับรองว่าสัดส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

..... / /

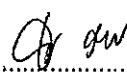
ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

..... / /

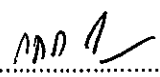
ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางธิดารัตน์ วิทิตวกร)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจเทคโนโลยี
และปัจจัยการผลิต

..... 17 / พ.ค. / 2562

ลงชื่อ.....

(นางสาวราตรี เม่นประเสริฐ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

..... 21 / พ.ค. / 2562

ผลงานที่จะขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น

๑. ชื่อผลงาน เรื่องที่ ๒ การศึกษาความคุ้มค่าการใช้อากาศยานไร้คนขับ(โดรน)ช่วยทำนาในภาคกลาง และภาคเหนือตอนล่าง ปีที่ดำเนินการ พ.ศ ๒๕๖๒

๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

ประเทศไทย ๔.๐ เป็นโมเดลใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศไทยของรัฐบาล เน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม หรือ “Value – Based Economy” โดยได้บรรจุเรื่องนวัตกรรมไว้ในแผนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและนวัตกรรมในประเทศไทย ได้แก่ ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนการขับเคลื่อนและปฏิรูประบบวิจัยแบบบูรณาการของประเทศ และกรอบยุทธศาสตร์การวิจัยแห่งชาติ ๒๐ ปี และจากความหมายของนวัตกรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงความรู้เดิมให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยผ่านกระบวนการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ และนำไปใช้ประโยชน์ ดังนั้นนวัตกรรมจึงมีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

นวัตกรรมอย่างหนึ่งที่น่าสนใจ คืออากาศยานไร้คนขับ (โดรน) ซึ่งต่างประเทศได้แก่ ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ และสหรัฐอเมริกา มีการนำโดรนมาใช้ในการเกษตร ได้แก่ การตรวจสอบพื้นที่เพาะปลูก เพื่อวิเคราะห์หาการเจริญเติบโตของพืชในแต่ละจุด การถ่ายภาพทางอากาศโดยใช้ระบบ GPS การพ่นยา การหว่านเมล็ดพันธุ์ และการหว่านปุ๋ย (กันตพงษ์ แก้วกมล, ๒๕๕๙) จากการใช้โดรนทำการเกษตรในต่างประเทศพบว่าสามารถทำงานได้มีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้แรงงานคน ๔๐-๖๐ เท่า มีความรวดเร็วในการพ่นสารกำจัดศัตรูพืชมากกว่า การใช้รถแทรกเตอร์ ๕ เท่า ลดการใช้สารเคมีได้ร้อยละ ๓๐-๕๐ และไม่พบสารเคมีตกค้างในตัวเกษตรกรผู้ปฏิบัติงาน (Scherer, ๒๐๑๘)

สำหรับประเทศไทยได้มีการทดลองนำโดรนแบบ ๔ ใบพัด มาฉีดพ่นสารชีวภัณฑ์ในนาข้าว พบว่าสามารถฉีดพ่นสารชีวภัณฑ์ ๓-๕ นาทีต่อไร่ มีความรวดเร็วกว่าการฉีดพ่นด้วยแรงงานคนที่ใช้เครื่องสะพายหลัง ติดเครื่องยนต์พ่นสารชีวภัณฑ์ ๔-๕ เท่า และสามารถฉีดพ่นได้ ๑๐๐ ไร่ต่อวัน (กรมวิชาการเกษตร , ๒๕๖๐) ในปี ๒๕๖๐ มีการนำโดรนมาช่วยในการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ข้าว เนื่องจากข้าวเป็นอาหารหลักและการ ทำนาเป็นอาชีพหลักที่สำคัญของเกษตรกรไทย ในปีเพาะปลูก ๒๕๕๙/๖๐ ประเทศไทยมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรทั้งหมด ๑๔๙.๒๖ ล้านไร่ เป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าว ๖๙.๑๐ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒๙ ของพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรทั้งหมด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๖๐) มีเกษตรกรทั้งหมด ๕.๙๒ ล้านครัวเรือน เป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีจำนวน ๓.๗๐ ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕๐ ของเกษตรกรทั้งประเทศ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , ๒๕๕๙) สามารถผลิตข้าวได้ ๓๑.๘๖ ล้านตันข้าวเปลือก (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , ๒๕๖๐) และส่งออกทำรายได้ให้แก่ประเทศปีละประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , ๒๕๖๐) แต่เมื่อพิจารณาถึงต้นทุนการปลูกข้าว ประเทศไทยมีต้นทุนปลูกข้าวสูงกว่าประเทศอื่นๆ เนื่องจากมีการปลูกข้าวเพื่อจำหน่ายเป็นหลัก ทำให้เกษตรกรทำนาแบบการว่าจ้างตั้งแต่การหว่าน การฉีดยาฆ่าแมลง การเก็บเกี่ยว และการขนส่งเข้าโรงสีข้าว เพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๑) และจาก

การสำรวจต้นทุนการผลิตข้าวโดยใช้สารเคมีของเกษตรกรในอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ปีเพาะปลูก ๒๕๕๐/๕๑ ทำให้ทราบสัดส่วนต้นทุนการผลิตข้าวโดยใช้สารเคมี พบว่าต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีมีสัดส่วนสูงที่สุด รองลงมาคือ ต้นทุนค่าแรงงาน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๙๒ และร้อยละ ๒๔.๐๑ ของต้นทุนการผลิตข้าว ทั้งหมด ตามลำดับ (จุฑาทิพย์ สองเมือง , ๒๕๕๑) จากประสิทธิภาพของโดรนที่ได้กล่าวมา คือมีความรวดเร็วในการพ่นสารเคมีมากกว่าการใช้แรงงานคน ๔-๕ เท่า ลดปริมาณการใช้สารเคมีลงร้อยละ ๓๐-๕๐ และไม่มีสารตกค้างในตัวผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้น การนำโดรนมาช่วยทำนาจะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกร เพราะช่วยลดต้นทุนที่มีสัดส่วนที่สูงในการทำนา คือ ค่าปุ๋ยเคมี และค่าจ้างแรงงาน และเกษตรกรมีความปลอดภัย อย่างไรก็ตามโดรนเพื่อการเกษตรที่จำหน่ายในท้องตลาดปัจจุบันมีราคาเครื่องละประมาณ ๒๑๙,๐๐๐ - ๓๓๐,๐๐๐ บาท (บัคอะเวย์ , ๒๕๖๐) ซึ่งเป็นราคาที่สูง การที่เกษตรกรจะนำโดรนมาใช้ช่วยทำนา ไม่ว่าจะโดยการจ้างหรือเป็นเจ้าของ ในที่สุดแล้วเกษตรกรจะได้รับผลประโยชน์คุ้มค่างบ ใช้จ่ายในการใช้โดรนหรือไม่ อย่างไร

ดังนั้น สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จึงทำการศึกษาความคุ้มค่า สำหรับเกษตรกรจากการนำโดรนมาช่วยทำนา ผลลัพธ์จากการศึกษาจะใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของเกษตรกรที่ต้องการใช้โดรนช่วยทำนาต่อไป

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๓.๑ เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการใช้และไม่ใช้อากาศยานไร้คนขับ (โดรน) ช่วยทำนา

๓.๒ เพื่อศึกษาความคุ้มค่าทางการเงินที่ได้จากการใช้อากาศยานไร้คนขับ (โดรน) ช่วยทำนา

๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ

ทฤษฎีต้นทุนที่เกี่ยวข้อง

นราทิพย์ ชุติวังศ์ (๒๕๕๘) ได้ให้ความหมายของต้นทุนต่างๆ ดังนี้ การผลิตสินค้าของผู้ผลิตมีต้นทุนใน ๒ ลักษณะ ได้แก่ ต้นทุนชัดเจน (Explicit Cost) หรือต้นทุนทางบัญชี (Accounting Cost) คือ ค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าใช้จ่ายจริงๆ ในการดำเนินกิจกรรม เช่น ค่าแรงที่จ่ายให้กับแรงงาน ค่าซื้อวัตถุดิบหรือค่าเช่า เป็นต้น และต้นทุนไม่ชัดเจน (Implicit Cost) หรือต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Cost) คือ ค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าใช้จ่ายจริงๆ ในการดำเนินกิจกรรม และค่าใช้จ่ายของปัจจัยการผลิตที่เป็นส่วนของผู้ผลิต เช่น ผู้ผลิตจะไม่มีการจ่ายดอกเบี้ยจากการนำเงินสดส่วนตัวเข้ามาลงทุน ผู้ผลิตจะไม่มีการจ่ายเงินเดือนให้กับการใช้แรงงานของตนเอง เป็นต้น ซึ่งในการประเมินต้นทุนดังกล่าว จะใช้หลักการเดียวกับการคิดต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) เช่น ค่าแรงที่คิดให้กับผู้ผลิตจะเท่ากับผลตอบแทนสูงสุดที่ผู้ผลิตจะได้รับ ถ้าเขาไปทำงานในทางเลือกทางอื่น เมื่อต้นทุนทางบัญชีคือต้นทุนแจ้งชัด และต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์คือ ต้นทุนแจ้งชัด และต้นทุนไม่แจ้งชัดรวมกัน ดังนั้นต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จึงสูงกว่าต้นทุนทางบัญชี และทำให้กำไรทางเศรษฐศาสตร์น้อยกว่ากำไรทางบัญชี

องค์ประกอบต้นทุนการผลิตแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือต้นทุนผันแปรรวม และต้นทุนคงที่รวม (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , ๒๕๕๔)

๑) ต้นทุนผันแปรรวม (Total Variable Cost : TVC) หมายถึง ต้นทุนการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณของผลผลิต ต้นทุนแปรผันจึงเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับปัจจัยผันแปรทุกชนิดที่ผู้ผลิตใช้ในการผลิต คือเป็นปัจจัยการผลิตที่ผู้ผลิตสามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ได้ในช่วงระยะเวลาการผลิตหนึ่งๆ เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช ฮอร์โมน เป็นต้น ต้นทุนผันแปรแบ่งออกได้ ดังนี้

๑.๑) ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด หมายถึง ต้นทุนผันแปรที่ผู้ผลิตได้จ่ายออกไปจริงเป็นเงินสดตาม การดำเนินกิจกรรม เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่ายาฆ่าแมลง ค่าจ้างแรงงาน เป็นต้น

๑.๒) ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง ต้นทุนผันแปรที่ผู้ผลิตไม่ได้จ่ายเงินออกไปจริงเป็นเงิน สด ซึ่งเป็นค่าปัจจัยการผลิตต่างๆ ที่เป็นของผู้ผลิตที่นำไปใช้ในการผลิต เช่น ค่าแรงของผู้ผลิต เมล็ดพันธุ์ ที่ผู้ผลิตเก็บไว้เอง เป็นต้น

๒) ต้นทุนคงที่รวม (Total Fixed Cost : TFC) หมายถึง ต้นทุนที่ไม่เปลี่ยนแปลง ไปตามปริมาณ ของผลผลิตไม่ว่าจะผลิตเป็นปริมาณมากน้อยเท่าไรก็ตาม จะไม่สัมพันธ์กับปริมาณการผลิต ผู้ผลิตจะต้อง เสียต้นทุนในจำนวนที่คงที่เพราะเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้ปัจจัยคงที่ในการผลิต เป็นปัจจัยที่ผู้ผลิต ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ได้ในช่วงระยะเวลาของการผลิต ต้นทุนคงที่แบ่งออกได้ ดังนี้

๒.๑) ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ผู้ผลิตจะต้องจ่ายในรูปของเงินสดในจำนวนที่ คงที่ต่อปี เช่น ค่าเช่าที่ดิน ค่าภาษีที่ดิน เป็นต้น

๒.๒) ต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ผู้ผลิตไม่ได้จ่ายออกไปจริง ในรูปของเงินสด เช่น ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร ค่าใช้ที่ดินกรณีเป็นที่ดินของตนเองแต่ประเมินตามอัตราค่าเช่าที่ดิน ในท้องถิ่นนั้น และค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนในการซื้ออุปกรณ์การเกษตร

ดังนั้น ต้นทุนทั้งหมด (Total Cost : TC) หมายถึง ต้นทุนซึ่งเป็นผลรวมของต้นทุนผันแปรและ ต้นทุนคงที่ทั้งหมด การคำนวณหาต้นทุนทั้งหมดนิยมคำนวณออกมาในรูปต้นทุนการผลิตต่อหน่วยการ ผลิตเช่น ต้นทุนทั้งหมด ต่อไร่ ต่อชิ้น ต่อกิโลกรัม เป็นต้น

ต้นทุนการผลิต สรุปได้ ดังนี้

$$\text{ต้นทุนทั้งหมด (TC)} = \text{ต้นทุนคงที่รวม (TFC)} + \text{ต้นทุนผันแปรรวม (TVC)}$$

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{๑. ต้นทุนคงที่รวม (TFC)} &= \text{ค่าเช่าที่ดิน} + \text{ค่าใช้ที่ดิน} + \text{ค่าภาษีที่ดิน} + \text{ค่าเสื่อมราคา} \\ &\quad \text{เครื่องจักรเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร} + \text{ค่าเสียโอกาส} \\ &\quad \text{เงินลงทุนในอุปกรณ์การเกษตร} \end{aligned}$$

โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

๑.๑ ค่าเช่าที่ดิน

$$\text{ค่าเช่าที่ดิน} = \text{จำนวนที่ดินที่เช่า} \times \text{อัตราค่าเช่าที่ดิน}$$

๑.๒ ค่าใช้ที่ดิน

$$\text{ค่าใช้ที่ดิน} = \text{จำนวนที่ดินที่เป็นของตนเอง} \times \text{อัตราค่าเช่าที่ดิน}$$

๑.๓ ค่าภาษีที่ดิน

$$\text{ค่าภาษีที่ดิน} = \text{จำนวนที่ดิน} \times \text{อัตราค่าภาษีที่ดิน}$$

๑.๔ ค่าเสื่อมราคา

$$D = \frac{(BV - EV)}{N} \times \left(\frac{M}{12}\right) (U) \left(\frac{1}{A}\right)$$

โดย

D	=	ค่าเสื่อมราคา
BV	=	มูลค่าแรกซื้อหรือสร้างทรัพย์สิน
EV	=	มูลค่าซากของทรัพย์สินเมื่อหมดอายุการใช้งาน
M	=	ช่วงเวลาการผลิต (เดือน) ตั้งแต่เริ่มการผลิตจนถึงเก็บเกี่ยว
ผลผลิต		
N	=	อายุการใช้งานของทรัพย์สิน
U	=	ร้อยละการใช้งานของทรัพย์สินในการผลิตพืชนั้น
A	=	เนื้อที่เพาะปลูก

๑.๕ ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในอุปกรณ์การเกษตร

$$OPI = \frac{(BV + EV)}{2} \times \left(\frac{M}{12}\right) (r)(U) \left(\frac{1}{A}\right)$$

โดย

OPI	=	ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในอุปกรณ์การเกษตร
BV	=	มูลค่าแรกซื้อหรือสร้างทรัพย์สิน
EV	=	มูลค่าซากของทรัพย์สินเมื่อหมดอายุการใช้งาน
M	=	ช่วงเวลาการผลิต (เดือน) ตั้งแต่เริ่มการผลิตจนถึงเก็บเกี่ยว
ผลผลิต		
r	=	อัตราค่าเสียโอกาส ใช้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากของ ธกส.
U	=	ร้อยละการใช้งานของทรัพย์สินในการผลิตพืชนั้น
A	=	เนื้อที่เพาะปลูก

๒. ต้นทุนแปรผันรวม (TVC) = ค่าแรงงาน + ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร + ค่าซ่อมแซม
เครื่องมืออุปกรณ์ + ค่าเสียโอกาสในการใช้แรงงาน +
ต้นทุนค่าเสียโอกาส

โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

๒.๑ ค่าแรงงาน

ค่าแรงงาน = ค่าจ้างแรงงานในการเตรียมดินเพาะปลูก การดูแลรักษา
การเก็บเกี่ยว การขนย้าย

๒.๒ ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร

ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร = จำนวนวัสดุปัจจัยที่ใช้ X ราคาของวัสดุปัจจัย

๒.๓ ต้นทุนค่าเสียโอกาส

$$OPV = TVC \times \left(\frac{M}{12} \right) (r)$$

โดย

$$\begin{aligned} OPV &= \text{ต้นทุนค่าเสียโอกาส} \\ TVC &= \text{ต้นทุนผันแปรทั้งหมด} \\ M &= \text{ระยะเวลาการผลิต (เดือน) ตั้งแต่เริ่มการผลิต (เตรียมดิน) จนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต} \\ r &= \text{อัตราค่าเสียโอกาส ใช้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธกส.} \end{aligned}$$

๘.๒.๒ ต้นทุนการผลิตแยกเป็นกิจกรรม

สำหรับต้นทุนการผลิตพืชจะแบ่งแยกตามกิจกรรมการผลิตได้ ๓ ส่วน คือ

๑) ต้นทุนการผลิตของกิจกรรมการเตรียมดินปลูก ต้นทุนการผลิตกิจกรรมนี้เป็นต้นทุนผันแปรทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด ที่เกิดขึ้นในช่วงแรกของการผลิต เช่น ค่าแรงงานคนงาน ค่าแรงงานสัตว์ ค่าจ้างแรงงานเครื่องจักร ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าน้ำมันหล่อลื่น ค่าเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น

๒) ต้นทุนการผลิตของกิจกรรมดูแลรักษา ต้นทุนการผลิตของกิจกรรมนี้เป็นต้นทุนผันแปร ทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสดทั้งหมด ประกอบด้วย ค่าแรงงานคน ค่าแรงงานสัตว์ และค่าแรงงานเครื่องจักรที่ใช้ในกิจกรรมดูแลรักษา เช่น การพรวนดิน ตายหญ้า ใส่ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และวัชพืช การให้น้ำ เป็นต้น

๓) ต้นทุนการผลิตของกิจกรรมการเก็บเกี่ยว ต้นทุนการผลิตของกิจกรรมนี้เป็นต้นทุนผันแปรทั้งที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสดทั้งหมดที่ประกอบด้วย แรงงานคน แรงงานสัตว์ แรงงานเครื่องจักรที่ใช้ในกิจกรรมเก็บเกี่ยว เช่น การขุด การถอน การตัดท่อน การรวมกอง การขนย้าย เป็นต้น

๘.๒.๓ การคำนวณผลตอบแทน

๑) ผลตอบแทนต่อไร่ คือ รายได้ที่เกิดจากการขายผลผลิตที่ได้ในหนึ่งไร่

วิธีคำนวณ

$$\begin{aligned} \text{ผลตอบแทน (บาท)} &= \text{ผลผลิตต่อไร่ (กก.)} \times \text{ราคาที่เกษตรกรขายได้ที่ไร่นา (บาทต่อ กก.)} \\ \text{เช่น} &= ๕๑๐ \times ๘.๕๐ \\ &= ๔,๓๓๕.๐๐ \text{ บาท} \end{aligned}$$

๒) ผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ คือ ผลตอบแทนต่อไร่ หักลบด้วย ต้นทุนต่อไร่

วิธีคำนวณ

$$\begin{aligned} \text{ผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ (บาท)} &= \text{ผลผลิตต่อไร่ (บาท)} \times \text{ต้นทุนต่อไร่ (บาท)} \\ \text{เช่น} &= ๔,๓๓๕.๐๐ \times ๓,๗๗๐.๐๐ = ๕๖๕.๐๐ \text{ บาท} \end{aligned}$$

กรณีผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ มีค่าเป็นบวก (ลบ) แสดงให้การมีกำไร (ขาดทุน) ถ้าเป็นบวก หมายถึงค่าใช้จ่ายที่ลงทุนไปเพื่อผลิตพืชนี้มีรายได้คุ้มทุน หากเป็นลบจะไม่คุ้มทุน

๓) ผลตอบแทนสุทธิต่อกิโลกรัม คือ ราคาที่เกษตรกรขายได้ที่ไร่นา (บาทต่อกิโลกรัม) หักลบด้วย ต้นทุนต่อกิโลกรัม
วิธีคำนวณ

ผลตอบแทนสุทธิต่อกิโลกรัม = ราคาที่เกษตรกรขายได้ที่ไร่นา (บาทต่อกิโลกรัม) - ต้นทุนต่อกิโลกรัม

$$\text{เช่น} = ๘.๕๐ - ๗.๓๙ = ๑.๑๑ \text{ บาท}$$

กรณีนี้ผลตอบแทนต่อกิโลกรัมมีค่าเป็นบวก แสดงถึงการมีกำไร หมายถึงค่าใช้จ่ายที่ลงทุนไปเพื่อผลิตพืชนี้ มีรายได้คุ้มทุน

๘.๒.๔ หลักเกณฑ์การวัดผลทางการลงทุน

ในการวิเคราะห์กระแสรายได้ ค่าใช้จ่าย และผลตอบแทนสุทธิ จะใช้หลักเกณฑ์การตัดสินใจแบบปรับค่าเวลาวิเคราะห์ คือ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value : NPV) อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return : IRR) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit-Cost Ratio : BCR) และระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) มีรายละเอียด ดังนี้ (เยาวเรศ ทับพันธุ , ๒๕๕๑)

๑) มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value : NPV) คือ ผลต่างระหว่างมูลค่าปัจจุบันรวมของกระแสเงินสดรับสุทธิตลอดอายุโครงการกับมูลค่าปัจจุบันของเงินลงทุน โดยใช้อัตราคิดลด (discount rate) ตัวใดตัวหนึ่งมาปรับมูลค่าของกระแสเงินสดที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาให้มาอยู่ที่จุดเดียวกัน คือ ณ ปัจจุบัน มีสูตร นี้

$$NPV = \frac{B_0 - C_0}{(1+r)^0} + \frac{B_1 - C_1}{(1+r)^1} + \frac{B_2 - C_2}{(1+r)^2} + \dots + \frac{B_n - C_n}{(1+r)^n}$$

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{B_t - C_t}{(1+r)^t}$$

โดย

- B_t = ผลประโยชน์ของโครงการที่เกิดขึ้นในแต่ละปี
- C_t = ต้นทุนของโครงการที่เกิดขึ้นในแต่ละปี
- r = อัตราคิดลด
- t = ปี

หลักการตัดสินใจเพื่อการลงทุน

- ถ้า $NPV > 0$ คุ้มค่าแก่การลงทุน
- $NPV < 0$ ไม่สมควรลงทุน
- $NPV = 0$ เท่าทุน

๒) อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return : IRR) คืออัตราดอกเบี้ย (หรืออัตราคิดลด) สูงที่สุดที่โครงการจะสามารถจ่ายให้กับทรัพยากรต่างๆ ซึ่งเมื่อจ่ายแล้วโครงการนั้นจะยังคงมีผลประโยชน์เท่ากับต้นทุนทั้งหมดพอดี ซึ่งจะหาได้โดยการหาอัตราคิดลดที่จะมีผลให้มูลค่าปัจจุบันของต้นทุนเท่ากับมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ เขียนเป็นสมการ ดังนี้

IRR คือ r ที่ทำให้

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{B_t - C_t}{(1+r)^t} = 0$$

โดย

$$\begin{aligned} B_t &= \text{ผลประโยชน์ของโครงการที่เกิดขึ้นในแต่ละปี} \\ C_t &= \text{ต้นทุนของโครงการที่เกิดขึ้นในแต่ละปี} \\ r &= \text{อัตราผลตอบแทนภายใน} \end{aligned}$$

การพิจารณาตัดสินใจลงทุนกระทำโดยนำค่า IRR ไปเปรียบเทียบกับอัตราค่าเสียโอกาสของเงินทุน ซึ่งอาจเป็นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (i) ของสถาบันการเงิน อัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่ธุรกิจยอมรับได้ หรืออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในระยะยาวตามที่กฎหมายกำหนด อาทิ อัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาล

หลักในการตัดสินใจลงทุน

$$\begin{aligned} \text{ถ้า } IRR &> r && \text{คุ้มค่าแก่การลงทุนและยอมรับข้อเสนอโครงการ} \\ IRR &< r && \text{ไม่คุ้มค่าแก่การลงทุนและไม่ยอมรับข้อเสนอโครงการ} \\ IRR &= r && \text{เสมอตัว} \end{aligned}$$

๓) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit-Cost Ratio : BCR) หมายถึงอัตราส่วนระหว่างมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ต่อมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนทั้งหมด ซึ่งแสดงได้ ดังสูตรต่อไปนี้

$$BCR = \frac{\sum_{t=0}^n \frac{(B_t)}{(1+r)^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{(C_t)}{(1+r)^t}}$$

โดย

$$\begin{aligned} BCR &= \text{อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน} \\ B_t &= \text{ผลประโยชน์ของโครงการที่เกิดขึ้นในแต่ละปี} \\ C_t &= \text{ต้นทุนของโครงการที่เกิดขึ้นในแต่ละปี} \\ t &= \text{ปี} \\ r &= \text{อัตราคิดลด} \end{aligned}$$

หลักการตัดสินใจลงทุนโดยใช้ BCR มีอยู่ว่า ณ ระดับอัตราส่วนลด : r ที่กำหนดให้

$$\begin{aligned} \text{ถ้า } BCR &> 1 && \text{: ยอมรับข้อเสนอโครงการ} \\ BCR &< 1 && \text{: ปฏิเสธข้อเสนอโครงการ} \\ BCR &= 1 && \text{: จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ไม่ว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธข้อเสนอโครงการ} \end{aligned}$$

๔) ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period)

ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) ระยะเวลาที่ผลตอบแทนสุทธิจากการดำเนินงานมีค่าเท่ากับค่าลงทุนของโครงการ วิธีนี้พิจารณาถึงจำนวนปีที่จะได้รับผลตอบแทนคุ้มกับเงินลงทุน

$$\text{ระยะเวลาคืนทุน} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายในการลงทุน}}{\text{ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ยต่อปี}}$$

๕) การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน (Break-even Analysis) การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนและรายได้ เพื่อกำหนดจุดที่ยอดขายหรือรายได้จะคุ้มกับต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายทั้งหมดพอดี ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง มีสูตรการคำนวณ ดังนี้ (ฐาปนา ฉินไพศาล และ อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ , ๒๕๔๒)

$$Q^* = \frac{F}{P-V}$$

โดย

Q^*	=	ปริมาณการขาย ณ จุดคุ้มทุน
F	=	ต้นทุนคงที่
P	=	ราคาขายต่อหน่วย
V	=	ต้นทุนผันแปรได้ต่อหน่วย

๕. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

๕.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๕.๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสำมะโน (Census) โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ใช้โดรนช่วยทำนา ในแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญในภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสระบุรี จังหวัดลพบุรี และจังหวัดนครสวรรค์ ในภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดอุตรดิตถ์ และจังหวัดพิษณุโลก โดยสัมภาษณ์เกษตรกรจังหวัดละ ๕ ราย รวมทั้งสิ้น ๓๕ ราย ในปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการใช้โดรนช่วยทำนา รวมทั้งจะสัมภาษณ์เกษตรกร ที่ไม่ได้ใช้โดรนช่วยทำนา จำนวน ๓๕ ราย ในพื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่ของชาวนาที่ใช้โดรนช่วยทำนา เช่น ในหมู่บ้านเดียวกัน เพื่อให้สภาพแวดล้อมการทำนาของชาวนาที่ใช้โดรนและการทำนาของชาวนาที่ไม่ใช้โดรนใกล้เคียงกัน เช่น ที่ตั้งของพื้นที่อยู่ในเขตชลประทานหรือนอกเขตชลประทานเหมือนกัน วิธีการปลูกแบบเดียวกัน ใช้เมล็ดพันธุ์เหมือนกัน เป็นต้น

๕.๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลจากเอกสารวิชาการจากหนังสือ วารสาร บทความ เอกสารวิชาการ และจาก web site ที่เกี่ยวข้องกับการทำนาโดยใช้โดรนช่วย

๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล

๕.๒.๑ การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis)

๑) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) คำนวณ ต้นทุนการทำนา ผลผลิต และรายได้ ของชาวนาที่ไม่ใช้โดรนช่วยทำนา ชาวนาที่จ้างบริการโดรนช่วยทำนา และชาวนาที่ซื้อโดรนช่วยในการทำนา เปรียบเทียบต้นทุน ผลผลิต และรายได้ ทั้งต่อไร่ และต่อต้น ของวิธีการทำนาโดยไม่ใช้โดรน

และวิธีการทำนามาที่มีการจ้างโดรนมาช่วยในการทำนา โดยมีเงื่อนไข คือวิธีการทำนามาทั้ง ๒ วิธีดังกล่าว เหมือนกัน แต่ต่างกันเพียงการใช้โดรนกับไม่ใช้โดรน เพื่อศึกษาว่าชาวนาสมควรจะใช้โดรนช่วยทำนามาหรือไม่

๒) วิเคราะห์หาความคุ้มค่าของการใช้โดรนช่วยในการทำนามาของเจ้าของโดรน โดยวิธีคำนวณมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value : NPV) อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return : IRR) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit-Cost Ratio : BCR) ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) และหาขนาดพื้นที่ที่คุ้มค่ากับการลงทุนซื้อโดรนมาช่วยทำนามา (Break-even Point)

๖. ผู้ร่วมงาน (ถ้ามี)

ไม่มี

๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับการประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ

เก็บรวบรวมข้อมูล/ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการศึกษา

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างการศึกษาค้นคว้า)

๘.๑ เกษตรกร ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการใช้อากาศยานไร้คนขับ (โดรน) ช่วยทำนามา

๘.๒ ภาครัฐใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อากาศยานไร้คนขับ (โดรน) ช่วยทำนามาแก่เกษตรกร

๙. ระบุผลสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษาค้นคว้า (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว)

๑๐. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

ใช้เป็นข้อมูลสำหรับเกษตรกรในการตัดสินใจเลือกใช้โดรนทดแทนแรงงานคน และเป็นข้อมูลสำหรับภาครัฐในการใช้ตัดสินใจให้การสนับสนุนการใช้โดรนทดแทนแรงงานคน

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ

(นายทฤษฎ์ ทิพยมณฑา)

ผู้เสนอผลงาน

...../...../.....

ขอรับรองว่าสัดส่วนหรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ

ลงชื่อ

(.....)

(.....)

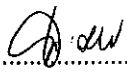
ผู้ร่วมดำเนินการ

ผู้ร่วมดำเนินการ

..... / /

..... / /

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

ลงชื่อ.....

(นางธิดารัตน์ วิทศวรรการ)

(นางสาวราตรี เม่นประเสริฐ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจเทคโนโลยี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
และปัจจัยการผลิต

.....17...../พ.ศ...../2562.....

.....21...../พ.ศ...../2562.....

ข้อเสนอแนวคิด / วิธีการ เพื่อพัฒนางาน หรือปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ชื่อ นายหาญพล ทิพยมณฑา

เพื่อประกอบแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๕๙๘

สำนัก สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

เรื่อง การพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และองค์ความรู้กระบวนการวิจัยสำหรับนักวิจัยของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หลักการและเหตุผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีวิสัยทัศน์ เป็นองค์กรชั้นนำการพัฒนาการเกษตรของประเทศ โดยมีพันธกิจที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยด้านเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อเสนอแนะนโยบาย มาตรการและแผนพัฒนาการเกษตร สำหรับพันธกิจนี้ จำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ และความเข้มแข็งทางวิชาการในด้านการวิจัยและด้านเศรษฐศาสตร์เกษตร โดยเฉพาะในปัจจุบันที่เน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ นักวิจัยจึงต้องมีมากกว่าความรู้ คือ ต้องเป็นผู้รอบรู้และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อสร้างงานวิจัยที่สามารถแก้ไขปัญหาและสร้างความก้าวหน้าในอาชีพให้แก่เกษตรกรได้ ซึ่งจะทำให้งานวิจัยของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรมีคุณค่าได้รับความเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ ความเข้าใจในระบบและขั้นตอนการวิจัย จึงจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และองค์ความรู้ในกระบวนการวิจัย

ข้อเสนอ / แนวคิด (แผนงาน / โครงการ) ที่ผู้ประเมินจะพัฒนา การพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และองค์ความรู้กระบวนการวิจัยสำหรับนักวิจัยของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยมีข้อเสนอในการดำเนินการดังนี้

๑. สนับสนุนให้มีการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยวิธีการระดมสมอง (Brain Storming) จากผู้ที่มีประสบการณ์ในสาขาวิชาหรืออาชีพที่นักวิจัยสนใจ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเพื่อนนักวิจัยด้วยกัน เพื่อให้สามารถคิดโจทย์วิจัยที่น่าสนใจได้

๒. สนับสนุนให้นักวิจัยพัฒนาความรู้ในสาขาวิชาที่ทำการวิจัยและในสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และมีทักษะในการใช้เครื่องมือการวิจัยประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับงานวิจัย

๓. พัฒนาให้นักวิจัยมีความสามารถในการสืบค้น คัดเลือก และใช้ความรู้จากผลงานวิจัยที่ผ่านมาได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ปรับปรุงและดัดแปลงวิธีการที่มีผู้ใช้กันอยู่แล้ว มาใช้ใหม่ จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการศึกษามาก

๔. พัฒนาให้นักวิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบวิพากษ์วิจารณ์ และคาดคะเนได้ดี

๕. พัฒนาให้นักวิจัยสามารถจัดระเบียบความคิดได้ดี จะส่งผลให้สามารถเขียนรายงานการวิจัยได้ดี

๖. สนับสนุนให้บุคลากรในสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกัน ซึ่งจะทำให้นักวิจัยเกิดความรอบรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ ทำให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรมีนักวิจัยที่มีประสิทธิภาพ ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

ลงชื่อ.....

(นายหาญพล ทิพยมณฑา)

ผู้เสนอแนวคิด

16 / พ.ค. / 2562

ผลงานที่จะขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

เรื่องที่ ๑

๑. ชื่อผลงาน การศึกษาโซ่อุปทานและโลจิสติกส์สินค้าเกษตร (สับปะรดโรงงาน)

๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

สับปะรดเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย สามารถสร้างรายได้เข้าประเทศประมาณปีละ ๒๓,๐๐๐-๒๕,๐๐๐ ล้านบาท โดยมีผลิตภัณฑ์ส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สับปะรดกระป๋องและน้ำสับปะรด คิดเป็นร้อยละ ๔๕ ของมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ผลไม้แปรรูป โดยไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกสับปะรดกระป๋องเป็นอันดับ ๑ ของโลก มีส่วนแบ่งการตลาดประมาณร้อยละ ๕๐ ซึ่งตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และตะวันออกกลาง นอกจากนี้ อุตสาหกรรมสับปะรดยังมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจทั้งในระดับมหภาค และระดับไร่นา กล่าวคือ ในระดับมหภาค เป็นอุตสาหกรรมเกษตรที่สร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้วัตถุดิบภายในประเทศ รวมทั้งเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก เนื่องจากกระบวนการผลิตหลายขั้นตอนไม่สามารถใช้เครื่องจักรแทนแรงงานได้ สำหรับในระดับไร่นานั้น อุตสาหกรรมสับปะรดมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างรายได้ให้ภาคการเกษตร โดยเป็นอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงภาคการผลิตด้านการเกษตร กับภาคอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม เป็นแหล่งรองรับผลผลิตของเกษตรกรปีละ ๑.๘๐ - ๒.๐๐ ล้านตัน ของผลผลิตทั้งหมด ซึ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมสับปะรดอย่างครบวงจร จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก โดยจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดมีการขยายตัวอย่างมากจากประมาณ ๑๒,๐๐๐ ครัวเรือน ในปี ๒๕๑๐ เป็น ๓๓,๕๗๗ ครัวเรือน ในปี ๒๕๕๗ และปัจจุบันมีโรงงานแปรรูปสับปะรดจำนวน ๒๔ โรงงาน

อย่างไรก็ตาม การผลิตสินค้าสับปะรดต้องพึ่งพาสภาพดินฟ้าอากาศ และจากการที่สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลง เช่น การเสื่อมโทรมของระบบนิเวศน์ทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ทำให้เกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรงขึ้น ทำให้แต่ละปีปริมาณผลผลิตที่ผลิตได้ไม่มีความแน่นอน นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของประชากร การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค และการนำสินค้าเกษตรไปผลิตพลังงานทดแทน จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ปริมาณการผลิต (Supply) กับความต้องการใช้ (Demand) ไม่สอดคล้องกัน ก่อให้เกิดปัญหาราคาสินค้าเกษตรไม่มีเสถียรภาพ ขณะที่ต้นทุนการผลิตมีแนวโน้มสูงขึ้นจากค่าจ้างแรงงาน หรือราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมี น้ำมันเชื้อเพลิง มีราคาแพงขึ้น ทำให้ภาครัฐต้องเข้ามาแทรกแซงกลไกตลาด สูญเสียงบประมาณปีละจำนวนมาก รวมทั้งโรงงานแปรรูปสับปะรดซึ่งเป็นผู้ใช้วัตถุดิบในการแปรรูปส่วนมากยังประสบปัญหาต้นทุนการผลิตในแต่ละช่วงของโซ่อุปทาน เช่น การจัดหาวัตถุดิบและการป้อนวัตถุดิบไปตามจุดต่างๆ ของโซ่อุปทาน จะส่งผลต่อคุณภาพและต้นทุนการผลิต การขนส่งหรือการเคลื่อนย้ายสินค้า วิธีการหรือพาหนะที่ใช้ในการขนส่ง จะส่งผลต่อระยะเวลาในการขนส่ง วิธีการบรรจุสินค้าหรือลักษณะบรรจุภัณฑ์ จะส่งผลต่อปริมาณ คุณภาพสินค้า และการประหยัดค่าขนส่ง การเคลื่อนย้ายสินค้าที่ไม่เหมาะสมสินค้าอาจได้รับความเสียหายระหว่างการขนส่ง การสั่งซื้อและจัดเก็บสินค้าที่ไม่มีประสิทธิภาพ จะส่งผลต่อต้นทุนการจัดเก็บสินค้าคงคลัง นอกจากนี้ปัญหาอื่นๆ เช่น การขาดแคลนแรงงาน การใช้แรงงานที่ขาดทักษะ การบริหารจัดการแรงงานที่ขาดประสิทธิภาพ หรือการขาดองค์ความรู้หรือเทคโนโลยีในการผลิต ทำให้สินค้าเกษตรแปรรูปส่วนใหญ่อาจเป็นเพียงการแปรรูปขั้นพื้นฐานทำให้เกิดการใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบที่ไม่คุ้มค่า เกิดการสูญเสียระหว่างการผลิตมาก นอกจากนี้หากจะให้หน่วยธุรกิจสามารถลดต้นทุน และมีความสามารถ

ในการแข่งขันทางธุรกิจเพิ่มขึ้นการบริหารจัดการที่ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานระหว่างผู้เกี่ยวข้องในโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ ประกอบด้วย เกษตรกร ผู้รวบรวม ผู้จัดส่งสินค้า หน่วยการผลิต คลังสินค้า ศูนย์กระจายสินค้า จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการผลิตสินค้า และสามารถแก้ปัญหาต้นทุนได้

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมสับปะรดของไทยเป็นไปอย่างยั่งยืน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน จึงทำการศึกษาโซ่อุปทานและโลจิสติกส์สินค้าสับปะรด โดยพิจารณาการไหลของสินค้า การไหลของสารสนเทศ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในโซ่อุปทานของสับปะรดตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำนโยบาย และการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมด้านการผลิตและการตลาดที่เหมาะสม

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๓.๑ เพื่อศึกษาโซ่อุปทานสินค้าสับปะรดตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ตลอดจนถึงปลายน้ำ

๓.๒ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดการโลจิสติกส์ของโซ่อุปทานการแปรรูปสับปะรดเป็นสับปะรดกระป๋อง และน้ำสับปะรด

๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ

๔.๑ โซ่อุปทาน (Supply Chain)

โซ่อุปทาน (Supply Chain) หรือเครือข่ายโลจิสติกส์ คือ การใช้ระบบของหน่วยงาน คน เทคโนโลยี กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากร มาประยุกต์ใช้ด้วยกันเพื่อการเคลื่อนย้ายสินค้าหรือบริการจากผู้จัดหาไปยังลูกค้า กิจกรรมของโซ่อุปทานจะแปรสภาพทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุดิบ และวัสดุอื่นๆ ให้กลายเป็นสินค้าสำเร็จรูป แล้วส่งไปจนถึงลูกค้าคนสุดท้าย (ผู้บริโภค หรือ End Customer)

(ที่มา: <http://techno.kpru.ac.th/logistics/index.php/e-learning>)

การจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain Management)

David, Phillip and Edith (๒๐๐๐) กล่าวว่า โซ่อุปทานเป็นการจัดการร่วมกันระหว่างผู้จัดส่งวัตถุดิบ (Supplier) ผู้ผลิต (Manufacturing) การจัดการเกี่ยวกับคลังสินค้า (Warehouses) และการจัดเก็บ (Stores) โดยใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการผลิตและการกระจายสินค้าอย่างถูกต้องในปริมาณ (Right Quantities) สถานที่ (Right Place) และเวลา (Right Time) โดยใช้ต้นทุนรวมทั้งระบบให้ต่ำที่สุด ในขณะที่คุณภาพในการให้บริการต้องเป็นที่พึงพอใจแก่ลูกค้า (นันทพร บัวเอี่ยม, ๒๕๕๓: ๘)

Council of Supply chain Management Professionals (CSCMP) กล่าวว่า การจัดการโซ่อุปทานเป็นการวางแผน การนำไปปฏิบัติ และการควบคุมการไหลของสินค้าและบริการไปยังลูกค้า กระบวนการรับคืนสินค้า กระบวนการจัดเก็บสินค้า กระบวนการเชื่อมโยงข้อมูล ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า (นันทพร บัวเอี่ยม, ๒๕๕๓: ๗ อ้างจาก ธัญญา วสุศรี และคณะ, ๒๕๕๐)

การจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) เป็นการนำกลยุทธ์ วิธีการ แนวปฏิบัติหรือทฤษฎี มาประยุกต์ใช้ในการจัดการ การส่งต่อวัตถุดิบ สินค้า หรือบริการจากหน่วยหนึ่งในโซ่อุปทานไปยังอีกหน่วยหนึ่งอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีต้นทุนรวมในโซ่อุปทานต่ำที่สุด และได้รับวัตถุดิบสินค้าหรือการบริการตามเวลาที่ต้องการ พร้อมกันนี้ยังมีการสร้างความร่วมมือกันในการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตามเพื่อให้ทราบถึงความต้องการอันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการส่งต่อของวัตถุดิบ สินค้า หรือการบริการนำไปสู่การได้รับผลประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่าย (ธนิศย์ โสรรัตน์, ๒๕๕๐: ๖๘-๗๒)

ปัจจัยหลักของความสำเร็จในการบริหารจัดการโซ่อุปทาน ได้แก่ สินค้าคงคลัง ต้นทุน ข้อมูลการให้บริการลูกค้า ความสัมพันธ์ที่ดีและการร่วมมือกันระหว่างคู่ค้า ปัจจัยเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญในการนำมาใช้กำหนดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการโซ่อุปทานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อลดต้นทุนการถือครองสินค้าให้มากที่สุด ซึ่งทุกกิจกรรมต้องการลดต้นทุนในการถือครองสินค้าภายใต้การคงประสิทธิภาพการส่งมอบโดยการขจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่มีมูลค่าเพิ่ม และกิจกรรมที่ส่งผลต่อการเพิ่มของสินค้าคงคลัง

๔.๒ โลจิสติกส์ (Logistics)

โลจิสติกส์ (logistics) คือระบบการจัดการการส่งสินค้า ข้อมูล และทรัพยากรอย่างอื่นต่างๆ ทุกอย่างที่มีการขนส่ง หรือเคลื่อนย้ายจากจุดต้นทางไปยังจุดบริโภคตามความต้องการของลูกค้า โลจิสติกส์เกี่ยวข้องกับ การผสมผสานของ ข้อมูล การขนส่ง การบริหารวัสดุคงคลัง การจัดการวัตถุดิบ การบรรจุหีบห่อ โลจิสติกส์เป็นช่องทางหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานที่เพิ่มมูลค่าของการใช้ประโยชน์ของเวลาและสถานที่ สรุปง่ายๆ ก็คือทุกอย่างที่มีเกี่ยวกับการขนส่งจะเกี่ยวข้องกับโลจิสติกส์ทั้งหมด เป้าหมายของโลจิสติกส์นั้นเพื่อให้ลดค่าใช้จ่ายลดระยะเวลาในการขนส่ง ลดปัญหาต่างๆ ทุกอย่างที่จะเกิดขึ้น โดยใช้ต้นทุนน้อยที่สุด (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี: blog.janthai.com)

สำนักโลจิสติกส์ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ให้คำนิยามของโลจิสติกส์ หมายถึง กระบวนการวางแผน ดำเนินการ และควบคุม การเคลื่อนไหลทั้งไปและกลับ การจัดเก็บวัสดุ สินค้าสำเร็จรูป ตลอดจนจรรยาบรรณที่เกี่ยวเนื่องให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จากจุดผลิตไปจนถึงจุดที่มีการใช้งาน เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ด้วยความถูกต้องและเหมาะสมตามจังหวะเวลา คุณภาพ ปริมาณ ต้นทุน และสถานที่ที่กำหนด ซึ่งนิยามของ "โลจิสติกส์" นี้ กำหนดขึ้นโดยพิจารณาจากบทบาทความรับผิดชอบ และพันธกิจที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับภารกิจในส่วนของอุตสาหกรรมภาคการผลิตที่ครอบคลุมการพัฒนา ส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ การวางแผน การคาดการณ์การจัดซื้อจัดหา การผลิต การเคลื่อนย้าย การจัดเก็บ การรวบรวม การขนส่ง และการกระจาย ทั้งขาเข้า และขาออก ทั้งภายในและภายนอกสถานประกอบการอุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐานสากล ลดต้นทุนเพิ่มขีดความสามารถของธุรกิจในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า และเพิ่มความปลอดภัย และความเชื่อถือได้ในกระบวนการนำส่งสินค้าและบริการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้แบ่งโครงสร้างกลุ่มธุรกิจโลจิสติกส์เป็น ๕ ประเภท ได้แก่

๑. การขนส่งสินค้า (Freight Transportation and Forwarding) ซึ่งครอบคลุมงานทางโลจิสติกส์ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านการขนส่งสินค้าทั้งภายในและส่งออกนอกประเทศในรูปแบบต่างๆ ทั้งทางถนน ทางรถไฟ ทางทะเล และทางอากาศ

๒. การจัดเก็บสินค้า ดูแล บริหารคลังสินค้า และการให้บริการติดสลากสินค้าหรือบริการด้านบรรจุภัณฑ์ (Warehousing/Inventory Management and Packing) รวมทั้งการกระจายสินค้า

๓. การให้บริการด้านพิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานโลจิสติกส์ (Non-Asset Based Logistics Services) ครอบคลุมงานพิธีการศุลกากร งานเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าหรือส่งออกสินค้า

๔. การให้บริการงานโลจิสติกส์ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการเสริม เช่น ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และงานที่ปรึกษาด้านโลจิสติกส์ (Information and Communication Technology/Consulting)

๕. การให้บริการพัสดุและไปรษณีย์ (Courier and Postal Services) เป็นการให้บริการเกี่ยวกับการจัดส่งทั้งภายในและภายนอกประเทศ

การจัดการโลจิสติกส์ (Logistics Management)

Council of Logistics Management กล่าวว่า การบริหารจัดการโลจิสติกส์ หมายถึง กระบวนการทำงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการดำเนินการ และการควบคุมการทำงานขององค์กร รวมทั้งการบริหารจัดการข้อมูลและธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องให้เกิดการเคลื่อนย้าย การจัดเก็บ การรวบรวม การกระจายสินค้า วัตถุดิบ ชิ้นส่วนประกอบ และการบริการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยคำนึงถึงความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าเป็นสำคัญ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๕๘: ๔)

เป้าหมายของการจัดการโลจิสติกส์ ประกอบด้วย

๑. ความรวดเร็วในการส่งมอบสินค้า (Speed Delivery)
๒. การไหลลื่นของสินค้า (Physical Flow)
๓. การไหลลื่นของข้อมูลข่าวสาร (Information Flow)
๔. การสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของตลาด (Market Demand)
๕. ลดต้นทุนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าและการดูแลขนส่งสินค้า (Cargoes Handling & Carriage Cost)
๖. เพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพของการแข่งขัน (Core Competitiveness)

กิจกรรมด้านโลจิสติกส์ (Logistics Activities) กิจกรรมโลจิสติกส์ เป็นกิจกรรมสนับสนุนการทำงานภายในองค์กร เพื่อให้ทุกหน่วยงานภายในเชื่อมโยงเข้าหากัน รวมถึงการเชื่อมโยงภายนอกองค์กรทั้งด้านอุปสงค์ และอุปทาน โดยกิจกรรมหลักด้านโลจิสติกส์ แบ่งออกเป็น ๑๓ กิจกรรม ดังนี้ (ไพฑูริย์ กำลิ่งดี, www.bbc.ac.th/eBook_files/โลจิสติกและโซ่อุปทาน.pdf)

๑. การติดต่อสื่อสารด้านโลจิสติกส์ (Logistics Communications) การสื่อสารมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านโลจิสติกส์ เช่น การรับส่งข้อมูลผิดพลาด มีผลต่อการให้บริการหรือความพึงพอใจของลูกค้า ดังนั้นการติดต่อสื่อสารที่ดีส่งผลให้องค์กรเกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน เพราะทำให้เกิดการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง
๒. การบริการลูกค้า (Customer Service) ครอบคลุมตั้งแต่การนำส่งสินค้าที่ถูกต้อง ถูกจำนวน ถูกสถานที่ ถูกเวลาตามเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้
๓. กระบวนการสั่งซื้อ (Order processing) ครอบคลุมตั้งแต่การรับคำสั่งซื้อจากลูกค้า การติดต่อสื่อสารกับลูกค้า การตรวจสอบยอดสินค้าคลัง รวมถึงรายละเอียดเกี่ยวกับลูกค้า กิจกรรมนี้เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างองค์กรกับลูกค้า จึงควรใช้เวลาในกระบวนการนี้ให้สั้นและหลีกเลี่ยงความผิดพลาดให้มากที่สุด
๔. การคาดการณ์ความต้องการ (Demand forecasting) เป็นการพยากรณ์ความต้องการในตัวสินค้าหรือบริการของลูกค้า เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในการสร้างผลกำไรหรือขาดทุนได้
๕. การจัดซื้อ (Procurement) เป็นกิจกรรมในการจัดหาแหล่งวัตถุดิบเพื่อจัดซื้อสินค้าและวัตถุดิบนั้นๆ รวมไปถึงการบริหารอุปทานโดยรวม ตั้งแต่การคัดเลือกผู้ขาย การเจรจาต่อรองราคาหรือเงื่อนไข ปริมาณในการสั่งซื้อ และการประเมินคุณภาพของผู้ขายสินค้า เพื่อให้มั่นใจว่าองค์กรได้รับสินค้าหรือวัตถุดิบที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการด้วยต้นทุนที่เหมาะสมที่สุด
๖. การบริหารสินค้าคงคลัง (Inventory Management) เป็นกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของส่วนงานอื่น รวมถึงมีผลต่อกำไรขาดทุนขององค์กร เช่น หากระดับสินค้าคงคลังสูง การเก็บสินค้าที่ล้าสมัย ทำให้ต้นทุนในการจัดเก็บเพิ่มขึ้น หากจัดเก็บสินค้าคงคลังน้อยต้นทุนในการจัดเก็บดูแลก็จะต่ำ แต่อาจพบว่าต้นทุนการขนส่งอาจเพิ่มมากขึ้นก็เป็นได้

๗. การบริหารการขนส่ง (Transportation Management) หมายถึง การเคลื่อนย้ายวัตถุดิบหรือสินค้าตั้งแต่จุดเริ่มต้นไปยังจุดที่มีการบริโภค หรือการส่งคืนสินค้าผิดปกติกลับมายังคลังสินค้า รวมถึงการขนย้ายไปยังจุดทำลาย องค์กรต้องคำนึงถึงรูปแบบวิธีการขนส่งประเภทต่างๆ ที่เหมาะสมกับตัวสินค้ารวมถึงเส้นทางการขนส่งด้วย เพื่อควบคุมต้นทุนที่เกิดขึ้นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

๘. การบริหารคลังสินค้าและการจัดเก็บ (Warehousing and Storage) เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในคลังสินค้าตั้งแต่กระบวนการในการวางโครงสร้างคลังสินค้า การออกแบบและการจัดวาง การจัดการพื้นที่ภายในคลังสินค้า ระดับของสินค้าคงคลัง รวมถึงการดูแลรักษาอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ เพื่อให้การจัดการคลังสินค้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดด้วยต้นทุนที่เหมาะสมที่สุด

๙. โลจิสติกส์ย้อนกลับ (Reverse Logistics) เป็นกระบวนการจัดการสินค้าที่ถูกส่งกลับคืนไม่ว่าด้วยเหตุผลสินค้าเสียหาย หรือหมดอายุการใช้งาน องค์กรมีความจำเป็นในการวางนโยบายที่จะรองรับสินค้าที่ถูกส่งคืนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดต้นทุนน้อยที่สุด

๑๐. การจัดเตรียมอะไหล่และชิ้นส่วนต่างๆ (Parts และ Services Support) เป็นส่วนหนึ่งของการบริการหลังการขาย โดยมีการจัดหาชิ้นส่วนอะไหล่ และเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการให้บริการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๑๑. การเลือกที่ตั้งโรงงานและคลังสินค้า (Plant และ Warehouse Site Selection) ที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความสะดวกในการเข้าถึง และลดระยะทางการขนส่งเพื่อเพิ่มระดับความสามารถในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว

๑๒. Material Handling เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบ สินค้า ระหว่างการผลิตและสินค้าสำเร็จรูปภายในโรงงานหรือคลังสินค้า โดยมีวัตถุประสงค์ในการลดระยะทางในการเคลื่อนย้ายจำนวนครั้งในการเคลื่อนย้าย รวมถึงปริมาณของวัตถุที่เคลื่อนย้าย เพื่อให้มีต้นทุนในการบริหารจัดการที่ต่ำที่สุด

๑๓. การบรรจุภัณฑ์และหีบห่อ (Packaging และ Packing) ในด้านโลจิสติกส์มีไว้เพื่อป้องกันตัวสินค้าจากความเสียหาย และอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายและจัดเก็บ การออกแบบบรรจุภัณฑ์หรือหีบห่อต้องมีความเหมาะสมกับอุปกรณ์ในการขนย้ายและคลังสินค้า เพื่อช่วยในการลดต้นทุนด้านวัตถุดิบ

ความแตกต่างระหว่างระบบโลจิสติกส์และการจัดการโซ่อุปทาน (กฤษดา วิทธีรานนท์ และกุลพงษ์ ญินพันธ์, ๒๕๔๘; วิทยาลัยเทคโนโลยี, ๒๕๔๖) คือ

การจัดการโซ่อุปทาน จะมุ่งเน้นการจัดการและการวางแผนในภาพรวมที่กว้างกว่าระบบโลจิสติกส์ โดยจะเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบ สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ข้ามองค์กรในลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงความเป็นเจ้าของและมีระดับขั้นตอนการดำเนินงานที่แตกต่างไปจากองค์กรที่เป็นต้นทางของการเปลี่ยนถ่าย

ระบบโลจิสติกส์ จะมุ่งเน้นการจัดการในระดับแผนปฏิบัติการ จะเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบ สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ระหว่างหน่วยต่างๆ ภายในองค์กรเดียวกัน

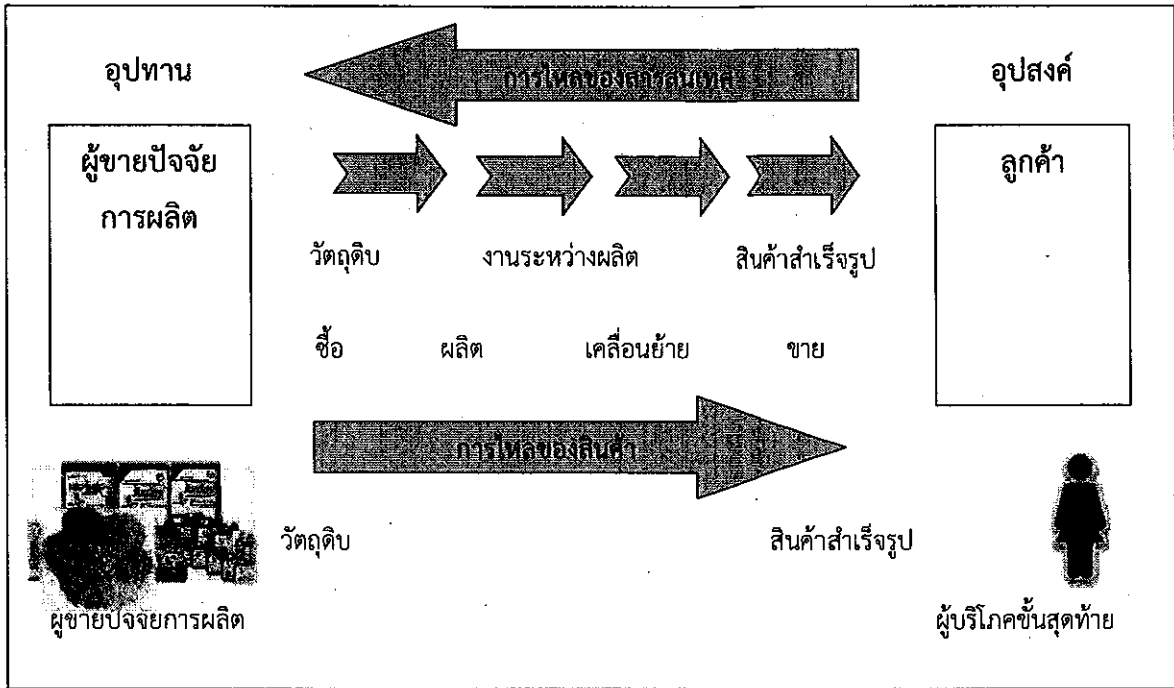
กระบวนการจัดการโซ่อุปทานจึงเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง โลจิสติกส์และการจัดการโซ่อุปทาน โดยทุกกิจกรรมจากฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายผลิต ฝ่ายกระจายสินค้า และฝ่ายการตลาด จะดำเนินการต่อเนื่องและสอดคล้องกันก็ต่อเมื่อมีการประสานงานกับทุกๆ ฝ่ายทั้งผู้ขายปัจจัยการผลิต ผู้ผลิต และลูกค้า การไหลของวัตถุดิบและสินค้า เรียกว่า การจัดการโลจิสติกส์ ส่วนการไปสร้างเครื่องมือช่วยในการจัดการการไหลของสารสนเทศ เรียกว่า การจัดการโซ่อุปทาน ดังภาพที่ ๑

๔.๓ การประเมินตัวชี้วัดประสิทธิภาพด้านการจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตร ประยุกต์มาจากแนวทางการประเมินประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ภาคอุตสาหกรรม ที่ครอบคลุมกิจกรรมหลักด้านโลจิสติกส์ ๙ กิจกรรม ใน ๓ มิติ รวมทั้งสิ้น ๒๗ ตัวชี้วัด ได้แก่

๑) ตัวชี้วัดด้านการบริหารต้นทุน เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงสัดส่วนต้นทุนของกิจกรรมโลจิสติกส์ ทั้ง ๔ กิจกรรมเปรียบเทียบกับยอดขายประจำปีทั้งหมดของกิจการ

๒) ตัวชี้วัดด้านเวลา เป็นตัวชี้วัดที่ใช้ข้อมูลระยะเวลาของการเคลื่อนย้ายสินค้าและข้อมูลที่เกิดขึ้นในแต่ละกิจกรรมโลจิสติกส์

๓) ตัวชี้วัดด้านความน่าเชื่อถือ เป็นตัวชี้วัดที่ใช้ความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับการส่งมอบสินค้าและข้อมูล

ภาพที่ ๑ โลจิสติกส์ และการจัดการโซ่อุปทาน
ที่มา: กุลพงษ์ ยูนิพันธ์ และกฤษฎา วิศวธีรานนท์ (๒๕๔๘)

ตารางที่ ๑ ตัวชี้วัดประสิทธิภาพการจัดการด้านโลจิสติกส์ (Logistics Performance Index: LPI) ที่ประยุกต์มาจากภาคอุตสาหกรรม

กิจกรรมโลจิสติกส์	ตัวชี้วัดด้านต้นทุน (หน่วย: ร้อยละ)	ตัวชี้วัดด้านเวลา (หน่วย: วัน)	ตัวชี้วัดด้านความน่าเชื่อถือ (หน่วย: ร้อยละ)
๑.การให้บริการแก่ลูกค้าและ กิจกรรมสนับสนุน (Customer Service and Support)	สัดส่วนต้นทุนการให้บริการลูกค้า ต่อยอดขาย (Ratio of Customer Service Cost per Sale)	ระยะเวลาเฉลี่ยการตอบสนอง คำสั่งซื้อจากลูกค้า (Average Order Cycle Time)	อัตราความสามารถจัดส่ง สินค้า (Delivered In-Full, On-Time: DIFOT)
๒.การจัดซื้อจัดหา (Purchasing and Procurement)	สัดส่วนการจัดซื้อจัดหาต่อ ยอดขาย (Ratio of Procurement Cost per Sale)	ระยะเวลาเฉลี่ยการจัดซื้อ (Average Procurement Cycle Time)	อัตราความสามารถในการ จัดส่งสินค้าของผู้ผลิต (Supplier In-Full, On- Time Rate)
๓.การสื่อสารด้าน โลจิสติกส์ และกระบวนการสั่งซื้อ (Logistics Communication)	สัดส่วนมูลค่าการลงทุนเกี่ยวกับ การติดตั้งระบบการสื่อสาร ภายในองค์กรต่อยอดขาย (Ratio Order Processing Cycle	ระยะเวลาเฉลี่ยการส่งคำสั่ง ซื้อภายในองค์กร (Average Order Processing Cycle)	อัตราความแม่นยำของใบสั่ง งาน (Order Accuracy Rate)

กิจกรรมโลจิสติกส์	ตัวชี้วัดด้านต้นทุน (หน่วย: ร้อยละ)	ตัวชี้วัดด้านเวลา (หน่วย: วัน)	ตัวชี้วัดด้านความน่าเชื่อถือ (หน่วย: ร้อยละ)
and Order Processing)	of Information Processing Cost per Sale)	Time)	
๔.การขนส่ง (Transportation)	สัดส่วนต้นทุนการขนส่งต่อ ยอดขาย (Ratio of Transportation Cost per Sale)	ระยะเวลาเฉลี่ยการจัดส่ง สินค้า (Average Delivery Cycle Time)	อัตราความสามารถในการ จัดส่งสินค้าของแผนก ขนส่ง (Transport Delivered In-Full, On-Time: T-DIFOT)
๕.การเลือกสถานที่ตั้งของ โรงงานและคลังสินค้า (Facilities Site Selection, Warehousing and Storage)	สัดส่วนต้นทุนการบริหาร คลังสินค้าต่อยอดขาย (Ratio of Warehousing Cost per Sale)	ระยะเวลาเฉลี่ยการจัดเก็บ สินค้าสำเร็จรูปในคลังสินค้า (Average Inventory Cycle Time)	อัตราความแม่นยำของสินค้า คงคลัง (Inventory Cycle Accuracy)
๖.การวางแผนหรือการ คาดการณ์ ความต้องการของ ลูกค้า (Demand Forecasting and Planning)	สัดส่วนต้นทุนการพยากรณ์ความ ต้องการของลูกค้าต่อยอดขาย (Ratio of Forecasting Cost per Sale)	ระยะเวลาเฉลี่ยการพยากรณ์ ความต้องการของลูกค้า (Average Forecast Period)	อัตราความแม่นยำการ พยากรณ์ ความต้องการของ ลูกค้า (Forecast Accuracy Rate)
๗.การบริหารสินค้าคงคลัง (Inventory Management)	สัดส่วนต้นทุนการถือครองสินค้า ต่อยอดขาย (Ratio of Inventory Carrying Cost per Sale)	ระยะเวลาเฉลี่ยการเก็บ สินค้าสำเร็จรูปอย่างเพียงพอ เพื่อตอบสนอง ความต้องการ ของลูกค้า (Average Inventory Day)	อัตราจำนวนสินค้าสำเร็จรูป ขาดมือ (Inventory Out of Stock Rate)
๘.การจัดการเครื่องมือเครื่องใช้ ต่างๆ และการบรรจุหีบห่อ (Material Handling and Packing)	สัดส่วนมูลค่าสินค้าที่เสียหายต่อ ยอดขาย (Ratio of Value Damaged per Sale)	ระยะเวลาเฉลี่ยของการถือ ครองและการบรรจุภัณฑ์ สินค้า (Average Material Handling and Packaging)	อัตราความเสียหายของสินค้า (Damage Rate)
๙.โลจิสติกส์ย้อนกลับ (Reverse Logistics)	สัดส่วนมูลค่าสินค้าที่ถูกตีกลับต่อ ยอดขาย (Ratio of Returned Goods Value per Sale)	ระยะเวลาเฉลี่ยการรับสินค้า คืนจากลูกค้า (Average Cycle Time for Customer Return)	อัตราการถูกตีกลับของสินค้า (Rate of Return Goods)

ที่มา: สำนักโลจิสติกส์ กระทรวงอุตสาหกรรม, ๒๕๕๔

๕. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

๕.๑ เก็บรวบรวมข้อมูล

๕.๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลการผลิต การจำหน่าย การขนส่ง/การเคลื่อนย้าย การแปรรูป การเก็บรักษา โดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในกิจกรรมการผลิต การรวบรวมผลผลิต การแปรรูป และผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ในแหล่งผลิตสำคัญ ประกอบด้วย

๑) เกษตรกรจำนวน ๒๒๐ ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling) ดังนี้

๑.๑) เลือกจังหวัดที่มีการปลูกสับปะรดมากที่สุด ๗ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระยอง ราชบุรี ชลบุรี พิษณุโลก กาญจนบุรี และลำปาง

๑.๒) เลือกอำเภอที่เป็นแหล่งเพาะปลูกสับปะรดที่สำคัญ เพื่อเป็นตัวแทนจังหวัด ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบางสะพาน อำเภอหัวหิน อำเภอกุยบุรี อำเภอสามร้อยยอด อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง อำเภอบ้านคา อำเภอปากท่อ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี อำเภอศรีราชา อำเภอปอทอง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี อำเภอวังทอง อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก อำเภอปอพลอย จังหวัดกาญจนบุรี และอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

๒) ผู้รวบรวมผลผลิต หรือแผงรับซื้อ จำนวน ๒๕ ราย โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

๓) ผู้ประกอบการแปรรูปสับปะรด ๕ ราย โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

๕.๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการโซ่อุปทานสินค้าเกษตรที่ทำการศึกษ ได้แก่ สภาพแวดล้อม การไหลของเงิน การไหลของข้อมูลสารสนเทศ ในแต่ละกิจกรรมตลอดโซ่อุปทาน จากเอกสาร และเว็บไซต์ต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโลจิสติกส์ของโซ่อุปทาน (Logistic Performance Index) ของกลุ่มตัวอย่างใน ๓ มิติ ได้แก่ มิติต้นทุน (Cost Management Index) เป็นดัชนีที่แสดงถึงสัดส่วนต้นทุนของกิจกรรมโลจิสติกส์ เช่น ต้นทุนการจัดซื้อ ต้นทุนบริหารคลังสินค้า และต้นทุนการขนส่งต่อยอดขาย เป็นต้น มิติเวลา (Lead Time Index) เป็นดัชนีที่ใช้ประเมินระยะเวลาในการตอบสนองคำสั่งซื้อจากลูกค้าจนกระทั่งส่งมอบสินค้าให้กับลูกค้า หรือระยะเวลาในการจัดเก็บสินค้าเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า และมีติความน่าเชื่อถือ (Reliability Index) เป็นดัชนีที่ใช้ประเมินความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับการส่งมอบสินค้าและการตอบสนองความต้องการของลูกค้า

๖. ผู้ร่วมดำเนินการ นายประเสริฐศักดิ์ แสงสัทธา สัดส่วนผลงาน ๒๐%

๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ

๑. เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ
๒. ออกแบบสอบถาม
๓. ออกแบบฐานข้อมูลโลจิสติกส์เพื่อใช้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล
๔. เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
๕. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล
๖. เขียนรายงานผลการศึกษาและนำเสนอผลการศึกษาเพื่อรับฟังความคิดเห็น

๘. ระบุความสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษา (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว)

ผลการศึกษาการศึกษาโซ่อุปทานและโลจิสติกส์สินค้าสับปะรดโรงงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโซ่อุปทานสินค้าสับปะรดตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ตลอดจนถึงปลายน้ำ และประสิทธิภาพในการจัดการโลจิสติกส์ของโซ่อุปทานการแปรรูปสับปะรด โดยศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโลจิสติกส์ของโซ่อุปทาน ใน 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านต้นทุน มิติด้านเวลา และมิติด้านความน่าเชื่อถือ ของเกษตรกร ผู้รวบรวม (แผงรับซื้อ) และโรงงานแปรรูปสับปะรด ในพื้นที่จังหวัดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระยอง ราชบุรี ชลบุรี พิษณุโลก กาญจนบุรี และลำปาง ผลการศึกษามี ดังนี้

โซ่อุปทานของสับปะรดในช่วงต้นน้ำ เริ่มจากเกษตรกรเป็นผู้จัดหาปัจจัยการผลิต ได้แก่ หน่อพันธุ์สับปะรด โดยเกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้หน่อพันธุ์ของตนเองร้อยละ ๘๗.๐๔ และซื้อหน่อพันธุ์จากเพื่อนบ้านร้อยละ ๑๒.๙๖ สำหรับปุ๋ย/ยา เกษตรกรร้อยละ ๗๐.๘๓ จะซื้อจากร้านค้า สหกรณ์ในชุมชน และรวมกลุ่มกันซื้อ และร้อยละ ๒๙.๑๗ เกษตรกรจะทำปุ๋ยหมักชีวภาพไว้ใช้เองรวมกับการใช้ปุ๋ยเคมี สำหรับผลผลิตเกษตรกรจะส่งไปจำหน่ายยังผู้รวบรวมสับปะรดหรือแผงรับซื้อ และโรงงานแปรรูปสับปะรด ในช่วงกลางน้ำผู้รวบรวมรับซื้อสับปะรดมาจากเกษตรกร จากนั้นส่งผลผลิตต่อให้กับโรงงานแปรรูป ผู้รวบรวมใช้วิธีการขนส่งเองร้อยละ ๓๕ จ้างขนส่งร้อยละ ๓๐ และจ้างขนส่งและขนส่งเองร้อยละ ๓๕ โดยการขนส่งจะใช้รถบรรทุก ๑๐ ล้อสามารถขนส่งได้ ๙ - ๑๐ ตัน ซึ่งจะช่วยประหยัดค่าขนส่ง และลดความเสียหายของสับปะรดที่ค้างอยู่ในแผงรับซื้อ และช่วงปลายน้ำโรงงานแปรรูปสับปะรดจะกำหนดโควตาการรับซื้อจากเกษตรกร และผู้รวบรวม ซึ่งมีการแจ้งขอคิวล่วงหน้าจากโรงงานก่อนส่งมอบผลผลิตใช้เวลา ๑-๒ วัน เพื่อตกลงวันเวลา และปริมาณผลผลิตที่จะส่งมอบให้กับโรงงานแปรรูป จากนั้นโรงงานแปรรูปจะนำสับปะรดเข้าสู่กระบวนการผลิต โดยจะทำการตรวจสอบสารไนเตรทตกค้างในสับปะรดก่อน จากนั้นทำความสะอาด ปลอกเปลือก หั่นชิ้น เพื่อผลิตเป็นสับปะรดกระป๋อง และน้ำสับปะรด เพื่อส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ โดยผลิตเป็นสับปะรดกระป๋องร้อยละ ๘๐ ของผลผลิต และน้ำสับปะรดร้อยละ ๒๐ ของผลผลิต ซึ่งประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ตะวันออกกลาง รัสเซีย และเอเชีย

สำหรับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโลจิสติกส์ของโซ่อุปทาน ด้านเกษตรกร พบว่า ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อยอดขายรวมมีประมาณ ๐.๗๐ บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งมีต้นทุนมูลค่าสินค้าที่เสียหายต่อยอดขาย ๐.๓๒ บาทต่อกิโลกรัม รองลงมาคือต้นทุนการขนส่งต่อยอดขาย ๐.๒๓ บาทต่อกิโลกรัม มิติด้านเวลา พบว่า การตอบสนองคำสั่งซื้อ ๑.๔๘ วัน การจัดส่งพันธุ์ ๒.๕๗ วัน การจัดส่งปุ๋ย ๓.๑๔ วัน และการจัดส่งผลผลิต ๑.๓๑ ชั่วโมง มิติด้านความน่าเชื่อถือ พบว่า มีอัตราการถูกตีกลับของสินค้าร้อยละ ๒.๔๔ และอัตราความเสียหายของผลผลิตก่อนส่งมอบร้อยละ ๓.๕๙

ในส่วนของผู้รวบรวม พบว่า ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อยอดขายรวมมีประมาณ ๐.๕๐ บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งมีต้นทุนการขนส่งต่อยอดขาย ๐.๒๑ บาทต่อกิโลกรัม รองลงมาเป็นต้นทุนการถูกตีกลับต่อยอดขาย ๐.๑๕ บาทต่อกิโลกรัม มิติด้านเวลา พบว่า การตอบสนองคำสั่งซื้อ ๑.๔๖ วัน การจัดส่ง ๑ วัน และการจัดส่งผลผลิต ๓.๖๑ ชั่วโมง มิติด้านความน่าเชื่อถือ พบว่า อัตราการถูกตีกลับของสินค้าร้อยละ ๐.๙๘ และอัตราความเสียหายของผลผลิตก่อนส่งมอบร้อยละ ๓.๐๐

สำหรับโรงงานแปรรูปสับปะรด พบว่า ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อยอดขายรวมประมาณ ๑.๗๐ บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งมีต้นทุนบริหารคลังสินค้าต่อยอดขาย ๑.๔๒ บาทต่อกิโลกรัม รองลงมาเป็นต้นทุนการลงทุนติดตั้งระบบการสื่อสารภายในองค์กรต่อยอดขาย ๐.๑๑ บาทต่อกิโลกรัม มิติด้านเวลา พบว่า การตอบสนองคำสั่งซื้อ ๓๒ วัน การจัดส่ง ๑ วัน และการจัดส่งผลผลิตไปยังท่าเรือ ๓.๔๔ ชั่วโมง มิติด้านความน่าเชื่อถือ พบว่า อัตราการถูกตีกลับของสินค้าร้อยละ ๐.๘๐ และอัตราความเสียหายของผลผลิตก่อนส่งมอบร้อยละ ๐.๓๗

ทั้งนี้ ต้นทุนโลจิสติกส์สินค้าสับปะรดส่วนใหญ่จะเป็นการจัดการบรรจุและขนถ่ายสินค้า และการขนส่งสินค้า เนื่องจากเกษตรกรจะขนส่งผลผลิตโดยใช้รถกระบะ ๔ ล้อ ซึ่งสามารถขนส่งได้ ๓ - ๔ ตันต่อเที่ยว เพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้รวบรวม และโรงงานแปรรูปสับปะรด รวมทั้งมีการขายผลผลิตข้ามจังหวัดส่งผลให้ต้นทุนโลจิสติกส์ในการขนส่งสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ แนวทางในการลดต้นทุนโลจิสติกส์ดังกล่าว ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกร
กับโรงงานแปรรูปสับปะรดวางแผนการผลิตร่วมกันและจัดทำสัญญาซื้อขายผลผลิต (Contract Farming)
ถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวให้แก่เกษตรกร และผู้รวบรวม เพื่อเพิ่มมูลค่าและลด
ความเสียหายของสินค้าก่อนการส่งมอบ รวมทั้งพัฒนาให้ผู้รวบรวมทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการด้านการขนส่ง

๙. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

๙.๑ เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิต และการตลาด ให้แก่
เกษตรกร และสถาบันเกษตรกร

๙.๒ เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์ การสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าเกษตร
และการเพิ่มขีดความสามารถในแข่งขัน ให้แก่สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการ

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ..... *ศิริกร คุณขุนทด*

(นางสาวศิริกร คุณขุนทด)

ผู้เสนอผลงาน

.....A...../พฤษภาคม/๒๕๖๒

เอกสารหมายเลข ๓ (ต่อ)

ขอรับรองว่าสัดส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินงานของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ ประเสริฐศักดิ์ แสงสัทธา
 (นายประเสริฐศักดิ์ แสงสัทธา)
 ผู้ร่วมดำเนินการ
/พฤษภาคม/๒๕๖๒

ลงชื่อ.....
 (.....)
 ผู้ร่วมดำเนินการ
/...../.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ บุญเสริม สุขภิญโญ
 (นายบุญเสริม สุขภิญโญ)
 ตำแหน่ง เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ
 ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
/พฤษภาคม/๒๕๖๒

ลงชื่อ นางสาวราตรี เม่นประเสริฐ
 (นางสาวราตรี เม่นประเสริฐ)
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
/พฤษภาคม/๒๕๖๒

ผลงานที่จะขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

เรื่องที่ ๒

๑. ชื่อผลงาน โครงการศึกษาบทบาทของผู้ประกอบการธุรกิจผลไม้ที่มีต่อผลไม้ไทย: กรณีศึกษาลำไย

๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญของโลก โดยมีการผลิตผลไม้ในเชิงเศรษฐกิจหลายชนิด เช่น ทูเรียน มังคุด ลำไย ลิ้นจี่ มะม่วง เป็นต้น ซึ่งสร้างรายได้เข้าประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท โดยในปี ๒๕๖๐ มีมูลค่าการส่งออกผลไม้และผลิตภัณฑ์จำนวน ๗๖,๕๔๒ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๓ ของมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรทั้งหมด (ไม่รวมสินค้าปศุสัตว์ และประมง) (กระทรวงพาณิชย์, ๒๕๖๐) โดยมีมูลค่าการส่งออกลำไยสดและผลิตภัณฑ์ ๓๒,๘๒๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๔๓ ของมูลค่าการส่งออกผลไม้และผลิตภัณฑ์ทั้งหมดของไทย ซึ่งมูลค่าการส่งออกลำไยสดมีจำนวน ๒๐,๙๗๐ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนมากถึงร้อยละ ๖๔ ของมูลค่าการส่งออกลำไยทั้งหมดของไทย ขณะที่การส่งออกลำไยอบแห้งมีมูลค่า ๑๑,๑๑๐ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๓๔ ของมูลค่าการส่งออกลำไยทั้งหมดของไทย (กรมศุลกากร, ๒๕๖๐) สำหรับส่วนที่เหลือเป็นการส่งออกลำไยกระป๋องและลำไยแช่แข็ง โดยมีตลาดหลักคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน และเวียดนาม ทั้งนี้ การปลูกผลไม้ในเชิงเศรษฐกิจนอกจากจะสร้างรายได้เข้าประเทศจากการส่งออกแล้ว ยังเป็นการสร้างอาชีพให้กับเกษตรกรจำนวนมาก โดยในปี ๒๕๕๙ มีครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกผลไม้เศรษฐกิจที่สำคัญจำนวน ๖๒๘,๙๓๖ ครัวเรือน แบ่งเป็นครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ๒๓๑,๐๐๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๗ ของจำนวนครัวเรือนผู้ปลูกผลไม้เศรษฐกิจทั้งประเทศ อย่างไรก็ตาม การส่งออกผลไม้สดและผลิตภัณฑ์ของไทยจำเป็นต้องอาศัยผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุ (ล้าง) ในการรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกร เพื่อทำหน้าที่ส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ ดังนั้น การประกอบธุรกิจหรือการดำเนินการต่างๆ ด้านการค้าสินค้าลำไยย่อมส่งผลกระทบต่อเกษตรกร

จากเดิมรูปแบบการบริหารจัดการลำไยในช่วงก่อนปี ๒๕๔๙ มีผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุ (ล้าง) รายใหญ่ที่รับซื้อลำไยในพื้นที่เพียง ๑๔-๑๕ ราย ราคารับซื้อประมาณกิโลกรัมละ ๒๐-๒๕ บาท และสูงสุดไม่เกินกิโลกรัมละ ๓๕ บาท โดยเป็นการตกลงซื้อขายกันในช่วงที่ลำไยออกดอก ขณะที่เนื้อที่ให้ผลลำไยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้มีปริมาณผลผลิตมากขึ้น จึงส่งผลให้บางปีเกษตรกรได้รับความเดือนร้อนจากราคาตกต่ำ และรัฐต้องเข้ามาแทรกแซงตลาด เพื่อกำหนดแนวทาง และมาตรการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหา แต่หลังจากปี ๒๕๔๙ จำนวนผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุ (ล้าง) รับซื้อลำไยเพื่อการส่งออกเริ่มมีมากขึ้นประมาณ ๕๐-๖๐ ราย ตามปริมาณผลผลิตและความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้มีการแข่งขันการรับซื้อลำไยเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดปลายทางโดยเฉพาะจีนที่นิยมบริโภคลำไยของไทย และมีผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุ (ล้าง) รายใหม่เข้ามาดำเนินธุรกิจเพิ่มขึ้นปีละหลายราย โดยมีการรับซื้อลำไยตั้งแต่มิออกดอกหรือที่เรียกว่า "ซื้อใบ" มีการประเมินผลผลิต ตกลงราคา โดยให้ราคาไม่ต่ำกว่ากิโลกรัมละ ๓๕ บาท แล้วจ่ายมัดจำล่วงหน้า โดยในช่วงปี ๒๕๕๗-๒๕๕๘ ราคารับซื้อลำไยสูงสุดถึงกิโลกรัมละ ๖๐-๗๐ บาท แต่อย่างไรก็ตาม ราคาลำไยอาจจะลดลงตามขนาด และคุณภาพของผลผลิต

ปัจจุบันมีผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุ (ล้าง) รับซื้อลำไยมากกว่า ๑๐๐ ราย มีทั้งโรงคัดบรรจุลำไยสดและโรงงานแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งเปลือก เพื่อการส่งออก ซึ่งการดำเนินธุรกิจและบริหารจัดการมีทั้ง

ผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุ (ล้าง) ที่เป็นของคนไทย โรงคัดบรรจุ (ล้าง) ที่คนไทยถือหุ้นร่วมกับต่างชาติ และ โรงคัดบรรจุ (ล้าง) ที่เป็นของต่างชาติ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบการถือหุ้นร่วมกันและบริหารจัดการการส่งออก โดยคนต่างชาติ สำหรับการรับซื้อผลผลิตเกษตรกรส่วนใหญ่ทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับโรงคัดบรรจุ (ล้าง) และ มีส่วนน้อยติดต่อซื้อขายให้กับพ่อค้ารวบรวมหรือการนำลำไยไปขายเอง ซึ่งการดำเนินงานของผู้ประกอบการ โรงคัดบรรจุ (ล้าง) จะผ่านนายหน้าหรือตัวแทนล้างที่เป็นคนไทย ซึ่งการดำเนินงานของโรงคัดบรรจุ (ล้าง) มีแนวโน้มผูกขาดการรับซื้อมากขึ้น โดยต่างชาติมีการไปติดต่อสวนเพื่อทำสัญญาซื้อลำไยกับเกษตรกรด้วย ตนเอง มีการบริหารจัดการภายในโรงคัดบรรจุ (ล้าง) และการส่งออกเองตั้งแต่ต้นทางจนกระทั่งถึงปลายทาง รวมทั้งเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดราคาซื้อลำไย โดยอ้างอิงราคาในตลาดปลายทางเป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม จากการวางแผนการส่งออกล่วงหน้าของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุ (ล้าง) ตามคำสั่งซื้อ ของลูกค้าปลายทาง จึงทำให้เกิดการแข่งขันในการจัดหาผลผลิตลำไย และเกิดธุรกิจนายหน้าเหมาสวน เพื่อจับจอง ผลผลิตของเกษตรกรล่วงหน้า โดยให้ราคาสูง และวางเงินมัดจำล่วงหน้า ส่งผลให้ในระยะแรกราคาลำไย ที่เกษตรกรขายได้เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งการดำเนินงานลักษณะนี้ในระยะยาวจะทำให้การผลิต และการตลาดของสินค้า ลำไยไทยมีความเสี่ยง เนื่องจากอำนาจต่อรองอยู่ที่ผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุ (ล้าง) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหาก ความต้องการในการรับซื้อลำไยในอนาคตลดลง และผู้บริโภคมีทางเลือกในการบริโภคผลไม้ชนิดอื่นๆ มากขึ้น อาจทำให้เกิดปัญหาผลผลิตเกินความต้องการของตลาด และราคาคตกต่ำ เนื่องจากไม่มีตลาดอื่นรองรับผลผลิต ประกอบกับการเข้ามาประกอบธุรกิจร่วมทุนผลไม้แบบครบวงจรของคนต่างชาติ คาดว่า จะส่งผลกระทบต่อ ระบบเศรษฐกิจ และการดำเนินธุรกิจผลไม้ของไทยโดยรวม รวมถึงมีผลกระทบโดยตรงต่อเกษตรกรผู้ปลูกผลไม้ ของไทย

จากปัญหาดังกล่าว สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร จึงได้ทำการศึกษาบทบาทของผู้ประกอบการธุรกิจ ผลไม้ที่มีต่อผลไม้ไทย กรณีศึกษาสินค้าลำไย รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การผลิตและการตลาด กฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อการ พัฒนาด้านการผลิตและการค้าสินค้าลำไยของเกษตรกรอย่างยั่งยืนต่อไป

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- ๓.๑ ศึกษาสถานการณ์การผลิต และการตลาดลำไยของไทย
- ๓.๒ ศึกษาผลกระทบจากการทำธุรกิจของผู้ประกอบการที่มีต่อลำไยไทย
- ๓.๓ ศึกษาปัญหาอุปสรรค และกฎระเบียบที่มีผลต่อการค้าลำไยไทย

๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ แนวคิดและทฤษฎี

๔.๑ โซ่อุปทาน (Supply Chain)

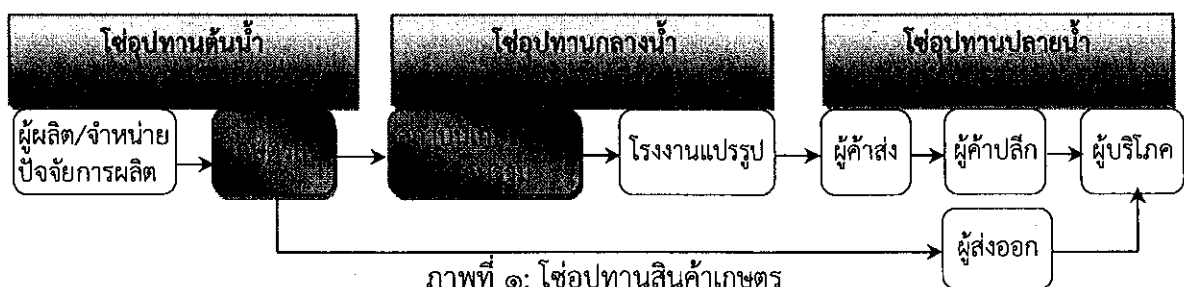
โซ่อุปทาน (Supply Chain) หมายถึง กิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ และเชื่อมโยงกันเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้กับปัจจัยการผลิต โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการนำวัตถุดิบจากผู้ขายวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิต การ จัดจำหน่าย จนถึงการจัดส่งสินค้าไปสู่ผู้บริโภคคนสุดท้าย รวมถึงการบริการหลังการขาย โดยทั่วไปจะ ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ ๔ กิจกรรม ได้แก่ ผู้ส่งมอบ คือผู้ที่ส่งวัตถุดิบให้กับโรงงาน ผู้ผลิต คือผู้ที่ทำหน้าที่ ในการแปรรูปวัตถุดิบที่ได้รับจากผู้ส่งมอบ ให้มีคุณค่าสูงขึ้น ผู้กระจายสินค้า คือผู้ที่ทำหน้าที่ในการกระจาย สินค้าไปให้ถึงมือผู้บริโภคหรือลูกค้า และลูกค้าหรือผู้บริโภค คือจุดปลายทางของโซ่อุปทาน เป็นจุดที่สินค้าหรือ บริการถูกใช้จนหมดมูลค่า (ยรรยง ศรีสม, ๒๕๕๓)

การจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) หมายถึง กิจกรรมการจัดการผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูง และมีคุณภาพตามความต้องการของลูกค้า แล้วจัดส่งให้ลูกค้าด้วยต้นทุนต่ำที่สุดและระดับบริการ (Service Level) ที่ไว้วางใจได้มากที่สุด การจัดการห่วงโซ่อุปทานจึงครอบคลุมทุกขั้นตอนของการผลิตและการเคลื่อนย้ายสินค้า การไหลเวียนของข้อมูล ข่าวสาร และเงินทุน เชื่อมโยงผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่การผลิตในระดับต้นน้ำ การแปรรูป ทึบห่อ และจัดการสินค้าคงคลังในระดับกลางน้ำ จนถึงการค้าส่งและค้าปลีก และการส่งออกในระดับปลายน้ำ ซึ่งกระบวนการโลจิสติกส์เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการโซ่อุปทาน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๕๓) เป็นการบริหารจัดการตั้งแต่ต้นน้ำหรือแหล่งวัตถุดิบในการผลิต ป้อนเข้าโรงงาน จนถึงปลายน้ำหรือถึงผู้บริโภค ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางตรง และทางอ้อม ที่มีต่อการตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งไม่เพียงแต่อยู่ในส่วนของผู้ผลิตและผู้จัดส่งวัตถุดิบเท่านั้น แต่รวมถึงผู้ขนส่ง คลังสินค้า พ่อค้าคนกลางและลูกค้าด้วย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๕๘) ซึ่งองค์ประกอบของโซ่อุปทานในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ (ภาพที่ ๑) มีดังนี้

๑) ระดับต้นน้ำ ได้แก่ เกษตรกร ซึ่งทำหน้าที่ในการผลิตและการเก็บเกี่ยวสินค้าเกษตร โดยในกิจกรรมโลจิสติกส์ เริ่มตั้งแต่การจัดหาและใช้ปัจจัยการผลิตทางการเกษตร การจัดการคุณภาพผลผลิตในฟาร์มจนได้ผลผลิตที่พร้อมส่งไปจำหน่าย

๒) ระดับกลางน้ำ ประกอบด้วย ผู้รวบรวม รวมถึงโรงคัดบรรจุ และโรงงานแปรรูป ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนย้ายผลผลิตจากเกษตรกรสู่ตลาด โดยมีกิจกรรมโลจิสติกส์ ได้แก่ การจัดการโครงสร้างพื้นฐานในการรวบรวม เก็บรักษา การคัดแยก การตรวจสอบคุณภาพ การใช้เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว เช่น การบรรจุหีบห่อ การขนส่ง การเก็บรักษา เป็นต้น โดยผลผลิตจะถูกเคลื่อนย้ายไปดำเนินการ ๒ ทาง ได้แก่ รวบรวมเพื่อจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในรูปของผลสด และการรวบรวมเพื่อส่งเข้าโรงงานแปรรูปเป็นสินค้า และจำหน่ายให้ร้านค้าส่ง ค้าปลีก ตัวแทนผู้ส่งออก หรือผู้บริโภคต่อไป

๓) ระดับปลายน้ำ เป็นกระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตรทั้งที่อยู่ในรูปผลสดและสินค้าเกษตรแปรรูปออกสู่ตลาด โดยพ่อค้าส่ง พ่อค้าปลีก ตัวแทนผู้ส่งออก ทำหน้าที่ขายหรือกระจายสินค้าไปสู่ลูกค้าหรือผู้บริโภค โดยกิจกรรมโลจิสติกส์ ได้แก่ การหาลูกค้า การตัดสินใจเกี่ยวกับผลผลิต ผลิตภัณฑ์ การบริการ และการสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า เป็นต้น

ภาพที่ ๑: โซ่อุปทานสินค้าเกษตร

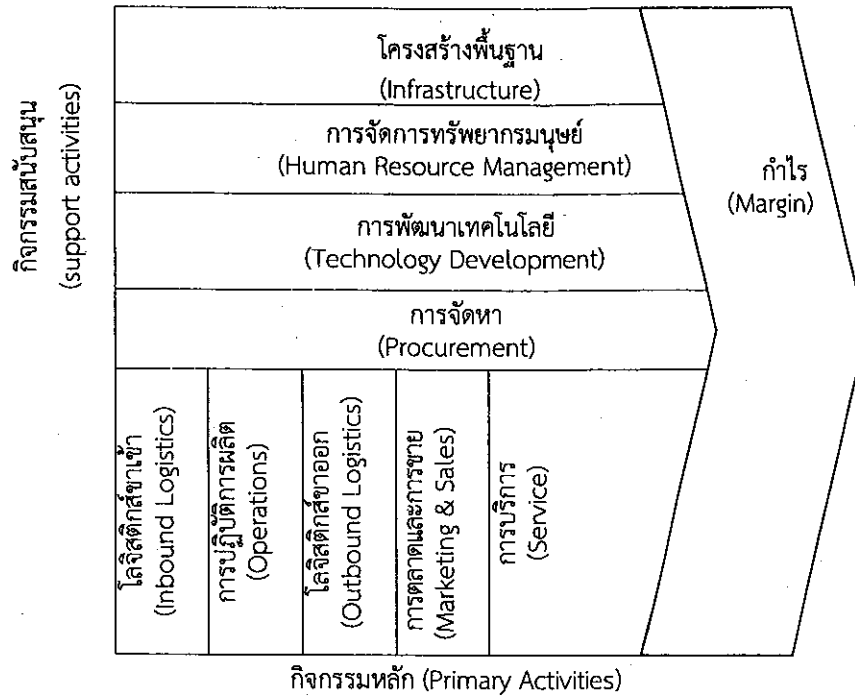
ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (๒๕๕๘)

ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญในตลาดโลก แต่การบริหารจัดการตลอดโซ่อุปทานยังประสบปัญหาตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ปัญหาสำคัญในระดับต้นน้ำและกลางน้ำ ได้แก่ ปัญหาความสูญเสียในกระบวนการผลิต การเพิ่มมูลค่าการผลิต เกษตรกรขาดองค์ความรู้ในการจัดการกิจกรรมต่อเนื่องในโซ่อุปทาน ทำให้ผู้ค้าปลีกและผู้ส่งออกเป็นผู้ควบคุมและจัดการผลผลิตจากเกษตรกรและจำหน่าย ทำให้มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรไม่อยู่ในมือเกษตรกร นอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านทุนการขนถ่ายสินค้า

เนื่องจากการขาดแคลนแรงงาน และการเข้าถึงตลาด ซึ่งการรวมกลุ่มเกษตรกรยังไม่ประสบความสำเร็จ ในส่วนของระดับปลายน้ำ ปัญหาที่สำคัญคือผลผลิตที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นผลผลิตการแปรรูปขั้นต้น และมีมาตรการด้านคุณภาพและความปลอดภัยเป็นข้อกำหนดในการส่งออก ส่งผลให้สินค้าที่ไม่ผ่านมาตรฐานตกค้างในประเทศ รวมทั้ง มาตรการด้านภาษีและไม่ใช่ภาษีในรูปแบบต่างๆ ซึ่งทำให้ขาดขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่ง ทั้งนี้ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานการเกษตร ในส่วนของพืชผัก ผลไม้ ซึ่งเป็นสินค้าที่เน่าเสียง่าย มีปัญหาความสูญเสียด้านปริมาณและคุณภาพ คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ ๓๐ ของผลผลิตทั้งหมด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๕๘)

๔.๓ แนวคิดการวิเคราะห์ห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain Analysis)

การวิเคราะห์ห่วงโซ่แห่งคุณค่าเป็นแนวคิดของ Michael E. Porter ซึ่งได้นำเสนอแบบจำลองห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain Model) ไว้ในหนังสือ Competitive Advantage : Creating and Sustaining Superior Performance เมื่อปี ๑๙๘๕ (Porter, ๑๙๘๕) เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างงานภายในองค์กร เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร โดยแบ่งเป็นกิจกรรมหลัก (Primary Activities) และกิจกรรมสนับสนุน โดยกิจกรรมหลักประกอบด้วย ๑) โลจิสติกส์ขาเข้า (Inbound Logistics) เป็นกิจกรรมในการจัดหาและนำวัตถุดิบที่เป็นปัจจัยการผลิตเข้าสู่กิจการ ๒) การปฏิบัติการ (Operations) เป็นกิจกรรมที่เปลี่ยนปัจจัยการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์สุดท้ายนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีขึ้น ๓) โลจิสติกส์ขาออก (Outbound Logistics) เป็นการจัดส่งสินค้าสำเร็จรูปออกสู่ตลาด ๔) การตลาดและการขาย (Marketing and Sales) ซึ่งประกอบด้วยส่วนประสมผลิตภัณฑ์ การตั้งราคา การส่งเสริมการตลาด และช่องทางจัดจำหน่าย และ ๕) การบริการ (Services) ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับการบริการลูกค้า ในส่วนของกิจกรรมสนับสนุน ประกอบด้วย ๑) การจัดการ หรือการจัดซื้อจัดหาปัจจัยมาใช้ในการกิจกรรมหลัก (Procurement) เช่น การจัดการทรัพยากร ซึ่งประกอบด้วยวัตถุดิบ วัสดุ ปัจจัยการผลิต ที่ใช้ในกระบวนการผลิต รวมถึง เครื่องจักร อาคาร เป็นต้น ๒) การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology Development) เป็นกิจกรรมการสร้างคุณค่าในองค์กรและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ๓) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) ได้แก่ กิจกรรมการสรรหา คัดเลือก ฝึกอบรม เป็นต้น ๔) โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร (Infrastructure) ได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเงิน บัญชี การจัดการทั่วไป เป็นต้น (ภาพที่ ๒)

ภาพที่ ๒: ปัจจัยพื้นฐานของห่วงโซ่คุณค่าของ Michael E. Porter
ที่มา: Michael E. Porter (๑๙๘๕)

๔.๔ แนวคิดส่วนเหลือการตลาด (Marketing Margin)

ส่วนเหลือการตลาด หมายถึง ความแตกต่างระหว่างราคาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคนำจ่ายกับราคาจากผู้ผลิตได้รับ หรือราคาของสิ่งบริการทางการตลาด (Marketing Services) ได้แก่ ค่าขนส่ง ค่าเก็บรักษา ค่าบรรจุหีบห่อ ฯลฯ และกำไรของผู้ค้า ดังสมการ

$$M = P_r - P_f$$

$$M = \text{ส่วนเหลือการตลาด}$$

$$P_r = \text{ราคาขายปลีก}$$

$$P_f = \text{ราคาฟาร์ม}$$

ความแตกต่างระหว่างราคาจากผู้บริโภคนำจ่ายหรือราคาขายปลีก (Retail Price: P_r) กับราคาจากผู้ผลิตหรือเกษตรกรได้รับ (Farm Price: P_f) เนื่องจากในระบบตลาดสินค้าเกษตรโดยทั่วไปผู้ผลิตและผู้บริโภคนำจ่ายได้ซื้อขายกันโดยตรง ผู้ผลิตและผู้บริโภคนำจ่ายอยู่คนละแห่ง ประกอบกับลักษณะสินค้าเกษตรที่ผู้ผลิตผลิตได้ส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในลักษณะที่ผู้บริโภคนำจ่ายต้องการ จึงต้องมีคนกลางทางการตลาดประเภทต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง

ราคาขายปลีกที่ผู้บริโภคนำจ่าย สะท้อนถึงอุปสงค์ของผู้บริโภคนำจ่าย ซึ่งเป็นการสัมพันธ์ระหว่างปริมาณและราคาในระดับขายปลีก ซึ่งเรียกว่าอุปสงค์ขั้นปฐมหรือขั้นต้น (Primary Demand) ซึ่งเป็นความต้องการที่ส่งผลให้ผู้ประกอบการเกิดความจำเป็นต้องปัจจัยการผลิตที่จะไปใช้ผลิตสินค้าตอบสนองความต้องการในขั้นปฐมดังกล่าว และรวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่จะถูกนำไปใช้ในกระบวนการตลาด

ความต้องการปัจจัยการผลิตในระดับฟาร์มเป็นความต้องการของเกษตรกร ส่วนปัจจัยที่ใช้ในกระบวนการตลาดเป็นความต้องการของคนกลางประเภทต่างๆ ในการทำธุรกิจ คนกลางไม่ได้เป็นผู้บริโภค

สินค้าเอง ซึ่งความต้องการของคนกลางเหล่านี้เรียกว่าอุปสงค์สืบเนื่อง (Derived Demand) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณและราคาในระดับฟาร์ม และระดับคนกลางประเภทต่างๆ ก่อนถึงระดับขายปลีก

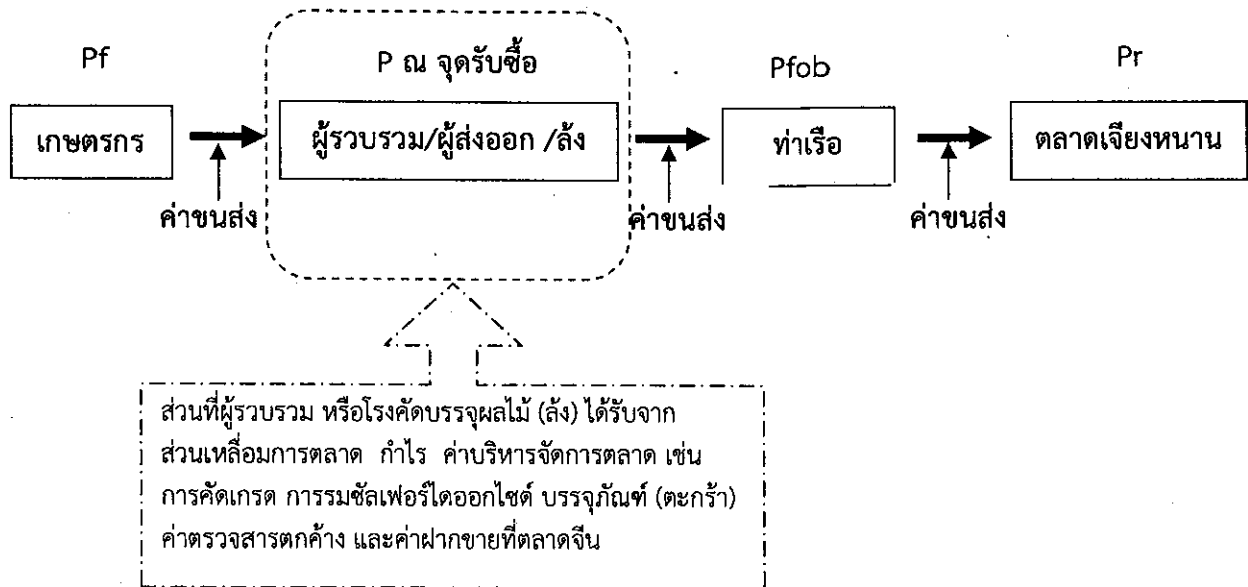
มูลค่าส่วนเหลือของการตลาด แบ่งออกได้เป็น ๒ ส่วน คือ ๑) ต้นทุนการตลาด (Marketing Cost) และ ๒) ค่าบริการการตลาด (Marketing Charge) โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (สมพร อิศวิลานนท์, ๒๕๔๖)

๑) ต้นทุนการตลาด หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้รับจากการใช้ปัจจัยต่างๆ ในการผลิตสินค้าแปรรูป และการทำหน้าที่การตลาดอื่น ๆ เช่น การซื้อ การขาย การเก็บรักษา การขนส่ง การเสี่ยงภัย การบริการด้านการเงิน การแข่งขันคุณภาพ เป็นต้น โดยนับตั้งแต่จุดที่สินค้าเริ่มเคลื่อนย้ายจากมือผู้ผลิตหรือเกษตรกรไปจนกระทั่งถึงมือผู้บริโภคคนสุดท้าย ผลตอบแทนที่ได้นั้นประกอบไปด้วย ค่าจ้าง ค่าเช่า และค่าดอกเบี้ย ซึ่งก็คือผลตอบแทนต่อแรงงาน ที่ดินหรืออาคารสำนักงาน และทุน ตามลำดับ

ในการพิจารณาด้านทุนการตลาดของสินค้าแต่ละชนิด จำเป็นต้องทราบถึงวิธีการตลาดของสินค้านั้น โดยเฉพาะสินค้าเกษตรแต่ละชนิดมีความแตกต่างกัน เช่น บางอย่างเน่าเสียง่าย บางอย่างต้องมีกระบวนการแปรรูปหลายขั้นตอน บางอย่างผลิตได้เฉพาะบางฤดูกาล ทำให้จำนวนคนกลางในตลาดสินค้าแต่ละชนิดมีความแตกต่างกัน อันเป็นผลให้ส่วนประกอบของต้นทุนการตลาดของสินค้าแต่ละชนิดแต่ละประเภทจึงมีมากน้อยแตกต่างกันไป

๒) ค่าบริการการตลาด หมายถึง ผลตอบแทนต่อการบริการของคนกลางในตลาดแต่ละระดับ อันได้แก่ ผลตอบแทนหรือกำไรต่อการบริการของผู้ขายปลีก ผู้ขายส่ง ผู้รวบรวม นายหน้า และผลตอบแทนต่อกิจกรรมการแปรรูปของพ่อค้าแปรรูป ผลตอบแทนต่อการบริการของคนกลางตลาดในแต่ละระดับนั้น จะแตกต่างกันไปตามชนิดของสินค้า

เมื่อพิจารณาส่วนประกอบของส่วนเหลือการตลาด จะเห็นว่าส่วนเหลือการตลาดจะเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่จะช่วยในการศึกษาพฤติกรรมการค้าและการดำเนินการของระบบการตลาดของสินค้านั้น ๆ โดยจะสามารถชี้ให้เห็นว่า เงินที่ผู้บริโภคนำไปใช้ในการซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งจะตกไปถึงมือผู้ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ผู้ผลิต ผู้แปรรูป พ่อค้าในระดับตลาดต่าง ๆ เป็นสัดส่วนเท่าใด ผู้ใดและในตลาดระดับใดมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใดตลอดจนพ่อค้าในระดับใดได้รับผลตอบแทนเป็นสัดส่วนมากน้อยเพียงใด ทั้งยังช่วยในการวิเคราะห์การตลาดของสินค้านั้นด้วย เมื่อพิจารณาว่าส่วนเหลือการตลาดมีแนวโน้มไปในทางใดทางหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่งแล้ว อาจจะสามารถศึกษา และวิเคราะห์ได้ว่าเหตุใดส่วนเหลือการตลาดของสินค้านั้น ๆ มีแนวโน้มไปในลักษณะเช่นนั้น พฤติกรรมส่วนใดในระบบตลาดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะนั้น เป็นต้น (ภาพที่ ๓)

ภาพที่ ๓: ส่วนประกอบของผู้ที่เกี่ยวข้องในส่วนเหลือการตลาดผลไม้
ที่มา: จากการสำรวจ, ๒๕๖๑

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงส่วนเหลือการตลาด (สมคิด ทักษิณาวินสุทธิ์, ๒๕๕๖) ได้แก่

๑) ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปเปลี่ยนแปลง จะทำให้ราคาสินค้าและค่าใช้จ่ายการตลาดเปลี่ยนแปลง ซึ่งก็จะส่งผลให้ส่วนเหลือการตลาดเปลี่ยนแปลง

๒) ปริมาณสินค้าที่เข้าสู่ตลาด สินค้าเกษตรกรรมส่วนใหญ่จะออกเป็นฤดูกาล อุปทานจะไม่สม่ำเสมอตลอดปี ช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมาก และมีผลผลิตส่วนเกินเข้าตลาดมากขึ้น จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการตลาดสูงขึ้น ต้นทุนการตลาดต่อหน่วยผลผลิตลดลง ระดับราคาขายปลีกก็จะลดลง เป็นผลทำให้ส่วนเหลือการตลาดลดลง

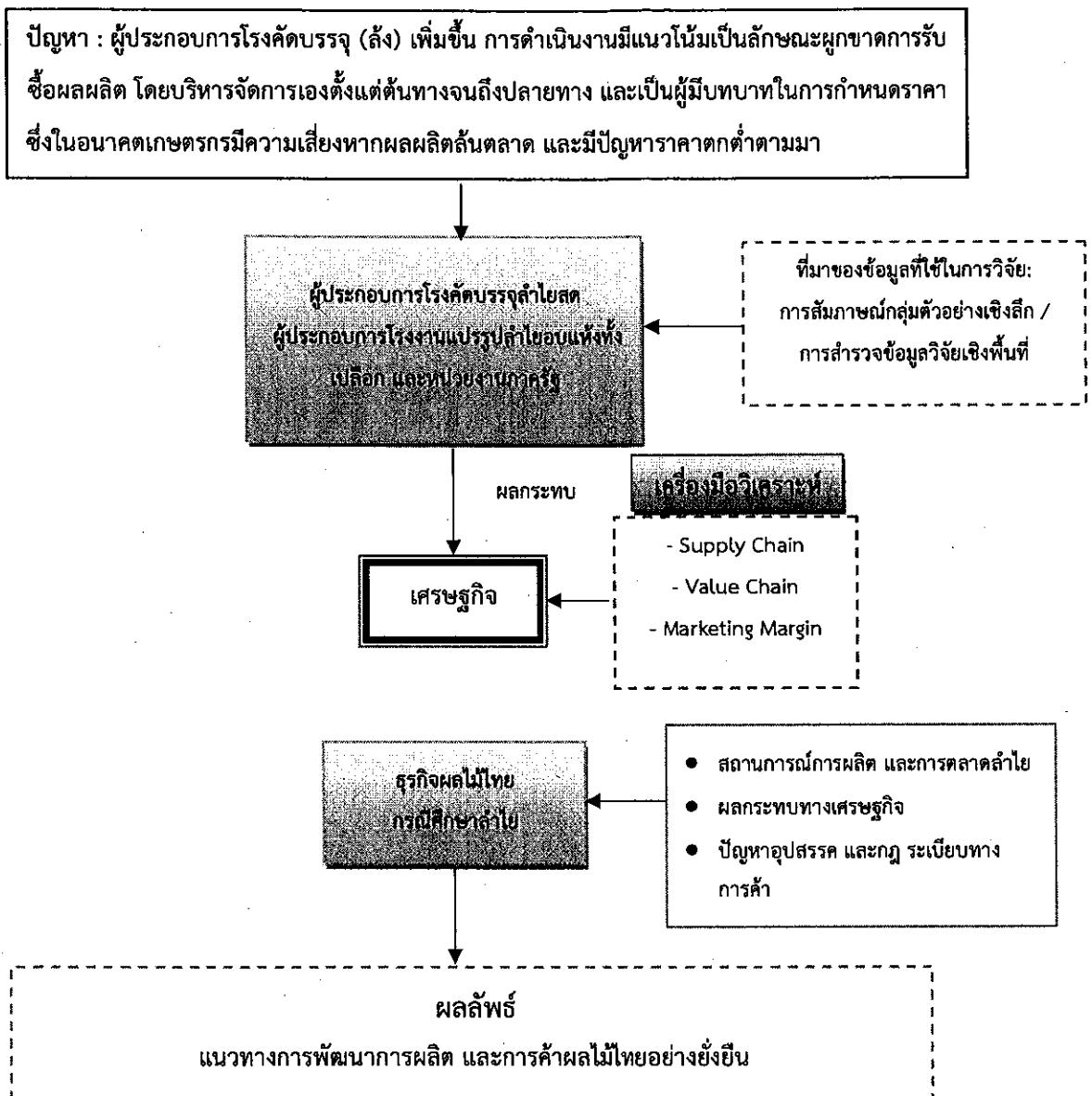
๓) การปรับปรุงเทคโนโลยีต่างๆ ของคนกลางทางการตลาดประเภทต่างๆ หากเทคโนโลยีดีขึ้น ต้นทุนการตลาดจะลดลง ส่วนเหลือการตลาดก็จะลดลง

๔) การเปลี่ยนแปลงความต้องการของผู้บริโภค เช่น ต้องการสินค้าใดในลักษณะสินค้าสำเร็จรูปมากขึ้น คนกลางก็ต้องเพิ่มบริการการตลาดมากขึ้น และให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ก็จะทำให้ส่วนเหลือการตลาดเพิ่มขึ้น

๕) ลักษณะตลาด ในตลาดที่มีการแข่งขันไม่สมบูรณ์ ระบบข่าวสารไม่ดี พ่อค้าจะได้เปรียบทางการค้า จะสามารถตั้งราคาขายได้สูงกว่าที่ควร พ่อค้าจะได้รับผลตอบแทนหรือกำไรเบื้องต้นสูงเกินควร ทำให้ส่วนเหลือการตลาดเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น

๖) การเปลี่ยนแปลงราคาปัจจัยการผลิตต่างๆ เช่น การเพิ่มขึ้นของอัตราค่าจ้างแรงงาน ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าธรรมเนียม ค่าภาษีอากรต่างๆ ย่อมมีผลกระทบต่อต้นทุนและทำให้ส่วนเหลือการตลาดเปลี่ยนแปลง

๔.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ ๔: กรอบแนวคิดการวิจัย

๕. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

๕.๑ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

๕.๑.๑ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุ และหน่วยงานภาครัฐ ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี เชียงใหม่ และลำพูน โดยเลือกพื้นที่ที่มีโรงคัดบรรจุลำไยสด และโรงงานแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งเปลือกมากที่สุด

๕.๑.๒ การสัมภาษณ์เชิงลึก และศึกษาการดำเนินงานผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุลำไยสด และผู้ประกอบการโรงงานแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งเปลือก โดยกำหนดจำนวนตัวอย่าง ๒๐ ราย แบ่งเป็นโรงคัดบรรจุลำไยสด ๑๐ ราย และโรงงานแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งเปลือก ๑๐ ราย เนื่องจากผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุ มีกระบวนการบริหารจัดการลำไยที่คล้ายคลึงกัน จึงใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพียง ๒๐ ราย โดยใช้วิธีการเลือก

ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling รวมถึงหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๑ และเขตที่ ๒ และสมาคมการค้าและการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา จันทบุรี ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี เชียงใหม่ และลำพูน

๕.๑.๓ แหล่งข้อมูล

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ข้อมูลรูปแบบการดำเนินงาน การบริหารจัดการของโรงคัดบรรจุลำไยสด และโรงงานแปรรูปลำไยอบแห้ง ภายใต้กิจกรรมของห่วงโซ่อุปทาน ห่วงโซ่คุณค่า และข้อมูลค่าใช้จ่ายด้านการตลาด เพื่อวิเคราะห์ส่วนเหลือการตลาด และผลกระทบทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน และปัญหา อุปสรรคในการประกอบธุรกิจเพื่อการส่งออก ได้มาจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุลำไยสด และโรงงานแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งเปลือก รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบจากการประกอบธุรกิจลำไย เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมจากผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี เชียงใหม่ และลำพูน

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นข้อมูลด้านสถิติการนำเข้า ส่งออก และราคา เป็นข้อมูลที่ได้จากกรมศุลกากร สำนักปลัดกระทรวงพาณิชย์ Trade map และเว็บไซต์ฝ่ายการเกษตรประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครกว่างโจว สำหรับสถานการณ์การผลิต และการตลาดของประเทศคู่ค้า และคู่แข่ง และกฎระเบียบ มาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยได้จากเอกสารวิชาการ รายงานข่าว รายงานผลการศึกษาวิจัย ของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลสถิติด้านราคาลำไยที่ตลาดจีน

๕.๒ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

๕.๒.๑ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis)

๑) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยกระบวนการสังเคราะห์ วิเคราะห์ สถานการณ์ การผลิต การตลาด และการดำเนินงานของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุลำไยสด (ล้าง) และผู้ประกอบการโรงงานแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งเปลือก โดยการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมภายในองค์การตามแนวคิดทฤษฎีห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) และห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain)

๒) การวิเคราะห์สถานการณ์การผลิต การตลาด ปัญหาอุปสรรค และผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อการประกอบธุรกิจลำไย รวมถึงวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการผลิตและการตลาดลำไย

๕.๒.๒ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data Analysis)

วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เช่น การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และการหาค่าส่วนเหลือทางการตลาด ซึ่งประกอบด้วยค่าใช้จ่ายการตลาด และกำไร มูลค่าการจ้างงาน เพื่อวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุลำไยสด (ล้าง) และผู้ประกอบการโรงงานแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งเปลือก ซึ่งนำไปสู่การวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการประกอบธุรกิจส่งออกลำไย ในภาพรวม

๖. ผู้ร่วมดำเนินการ นายณภัทร อรุณรัตน์ สัดส่วนผลงาน ๒๐%

๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ

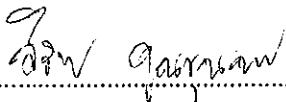
- ๗.๑ เขียนข้อเสนอโครงการ
- ๗.๒ ออกแบบสอบถาม
- ๗.๓ เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ
- ๗.๔ ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล
- ๗.๕ เขียนรายงานผลการศึกษาและสรุปผลการศึกษา
- ๗.๖ จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และเผยแพร่

๘. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

๘.๑ ข้อมูลจากผลการศึกษาสามารถนำไปให้ความรู้แก่เกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตลำไยคุณภาพ ตามความต้องการของตลาด ทำสัญญาซื้อขายลำไยในช่วงที่เห็นผลผลิตแล้ว เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองราคา จำหน่ายตามเกรดชั้นคุณภาพ เพื่อลดผลกระทบหรือปัญหาจากการซื้อขายกับโรงคัดบรรจุ (ล้าง)

๘.๒ นำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบในการกำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการ ในการแก้ไขปัญหาการประกอบธุรกิจลำไยระหว่างโรงคัดบรรจุ (ล้าง) กับเกษตรกร รวมทั้งมีมาตรการที่รัดกุมในการเข้ามาประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรายใหม่ เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตและส่งออกลำไยของไทย

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

 (นางสาวสิริกร คุณขุนทด)
 ผู้เสนอผลงาน.
/พฤษภาคม/๒๕๖๒

เอกสารหมายเลข ๓ (ต่อ)

ขอรับรองว่าสัดส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินงานของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ..... ไฉน
 (นายณภัทร อรุณรัตน์)
 ผู้ร่วมดำเนินการ
 ค. / พ.ค. / ๒๕๖๒

ลงชื่อ.....
 (.....)
 ผู้ร่วมดำเนินการ
 / /

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ..... วิมล วงษ์
 (นายบุญเสริม สุขภิญโญ)
 ตำแหน่ง เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ
 ผู้อำนวยการส่วนวิเทศสัมพันธ์พิเศษ
 ค. / พฤษภาคม / ๒๕๖๒

ลงชื่อ..... นพ. ร.
 (นางสาวราตรี เม่นประเสริฐ)
 ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
 ค. / พฤษภาคม / ๒๕๖๒

ข้อเสนอแนวคิด/วิธีการ เพื่อพัฒนางาน หรือปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ชื่อ น.ส.สิริกร คุณขุนทด

เพื่อประกอบแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๖๕๑

สำนัก/ศูนย์/สศท ส่วนวิจัยเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนเกษตร สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

เรื่อง การพัฒนาองค์ความรู้ของบุคลากร เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน

หลักการและเหตุผล

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร เป็นหน่วยงานที่มีพันธกิจในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเศรษฐกิจการเกษตร ทั้งด้านการผลิต และการตลาดของสินค้าเกษตร (พืช และสัตว์) เทคโนโลยี นวัตกรรม บัณฑิตการผลิต และทรัพยากรการเกษตร สังคมเศรษฐกิจครัวเรือน และโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร รวมทั้งการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์สินค้าเกษตรทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อนำเสนอข้อมูลและแนวทางในการแก้ไขปัญหา ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ฉะนั้น การพัฒนาความรู้ ทักษะ และการเพิ่มพูนประสบการณ์การทำงานของบุคลากรจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะงานวิจัยงานวิเคราะห์ และงานติดตามสถานการณ์สินค้าเกษตร ซึ่งเป็นภารกิจหลัก รวมถึงงานอื่นๆ ทั้งงานประจำ และงานเร่งด่วน โดยการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ที่หลากหลาย จึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้ การบูรณาการการทำงานวิจัยของบุคลากร ซึ่งถือเป็นแนวทางการพัฒนาความรู้ที่ดีของบุคลากร รวมถึงงานติดตามสถานการณ์สินค้าเกษตร ซึ่งในการทำงานหากได้มีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้ใหม่ๆ แนวคิด และวิธีการทำงานที่ต่างออกไปจากที่เคยทำของแต่ละบุคคลก็จะทำให้เกิดการพัฒนาความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง สึกซึ่ง ทำให้สามารถเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ ได้มากขึ้น ส่งผลให้เกิดความแม่นยำในการวิเคราะห์ และพยากรณ์ข้อมูลต่างๆ มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ทำให้บุคลากรมีโอกาสได้เรียนรู้ และพัฒนาทักษะการทำงานที่หลากหลาย และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง โดยมีรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์/ผู้รู้/ผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาชี้แนะในเรื่องดังกล่าว

ดังนั้น จึงเห็นควรสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ของบุคลากรในการทำงานร่วมกัน หากมีโอกาสหรือโครงการที่สามารถทำงานร่วมกันได้ระหว่างส่วนงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด ซึ่งต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ และการเรียนรู้การทำงานเป็นทีม เพื่อใช้ความสามารถของแต่ละบุคคลมาช่วยกันแก้ไขปัญหา ทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ อีกทั้ง เป็นการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรให้สามารถทำงานที่ตอบสนองต่อบทบาทภารกิจของสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในด้านการสำรวจ วิเคราะห์ วิจัย และการติดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีความเข้าใจต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมถึงเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ในการทำงานให้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามแผนพัฒนาสมรรถนะในสายอาชีพของตนเอง และการส่งเสริมเพิ่มพูนความรู้ เพื่อลดช่องว่างของความรู้และประสบการณ์ของบุคลากรแต่ละคนให้สอดคล้องตามแผนพัฒนาการทดแทน อัตรากำลังเกษียณในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอ/แนวคิด/ (แผนงาน/โครงการ) ที่ผู้ประเมินจะพัฒนางาน

๑. เปิดโอกาสให้บุคลากรในสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร มีการบูรณาการงานร่วมกัน เช่น โครงการวิจัยที่สามารถทำร่วมกันได้ หรืองานติดตามสถานการณ์ที่แต่ละส่วนสามารถทำงานร่วมกันได้ ซึ่งอาจจะกำหนดผู้รับผิดชอบโครงการวิจัยหลักไม่เกิน ๓ คนต่อโครงการ โดยส่งผู้แทนส่วนละ ๑ คน จาก ๓ ส่วนงาน เข้าร่วมโครงการเดียวกัน เป็นต้น

๒. บุคลากรเกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการทำงาน และการแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดการพัฒนาผลงาน

๓. บุคลากรได้องค์ความรู้ใหม่ นวัตกรรมด้านความคิด มีการจัดระบบความรู้/การวิเคราะห์งาน ร่วมกัน การแก้ไขปัญหา และความคิดรวบยอด ช่วยเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตามแผนพัฒนา สมรรถนะในสายอาชีพของตนเอง

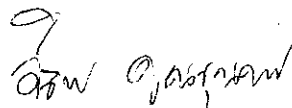
๔. ตัวชี้วัด : จำนวนงานวิจัยฉบับสมบูรณ์พร้อมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้จัดพิมพ์เผยแพร่สู่ บุคคลภายนอก/รายงานข้อเท็จจริงของสถานการณ์สินค้าเกษตรที่เป็นประเด็นปัญหา ณ ขณะนั้น /จำนวน ของบุคลากรที่ได้นำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในงานของตนเอง

๕. ผลลัพธ์ : บุคลากรแต่ละคนมีองค์ความรู้ที่เพิ่มขึ้น และมีความเชี่ยวชาญในสายงานของตนเอง รวมทั้ง ได้แนวทางการพัฒนาความรู้ และวิธีการแก้ปัญหาใหม่ๆ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

บุคลากรเกิดการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะที่หลากหลาย ทำให้เกิดการพัฒนางานองค์ความรู้ใหม่ๆ และการส่งเสริมประสบการณ์ในการทำงานที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลและองค์กร เพื่อนำ องค์ความรู้นั้นมาเพิ่มศักยภาพในการทำงานของบุคลากรให้สูงขึ้นไป ส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นการส่งเสริม เพิ่มพูนความรู้ ตามแผนพัฒนาสมรรถนะในสายอาชีพของตนเอง และลดช่องว่างองค์ความรู้ของบุคลากร แต่ละคนให้สอดคล้องตามแผนพัฒนาการทดแทนอัตรากำลังเกษียณในอนาคตต่อไป

ลงชื่อ

(นางสาวสิริกร คุณขุนทด)

๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒

ผลงานที่จะเสนอขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

๑. ชื่อผลงาน การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตเนื้อโคขุนคุณภาพสูง

๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร ได้จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าภาคการเกษตร ในการปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร ปฏิรูปผลิตผลทางการเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพการผลิตตลอดจนการแปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตร รวมทั้งช่วยเหลือเกษตรกรให้ปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรที่ไม่มีศักยภาพไปสู่สินค้าที่มีศักยภาพ ที่ผ่านมามีได้ให้ความช่วยเหลือสินค้าเกษตรที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าไปแล้ว ๑๑ ชนิดสินค้า (๒๖ โครงการ) ได้แก่ โคเนื้อ ไก่เนื้อ สุกร กระเทียม ชาและกาแฟ ปาล์มน้ำมัน ข้าว พืชผัก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พริกไทย และมะพร้าว แต่อย่างไรก็ตาม พบว่า โครงการที่กองทุนให้การสนับสนุนเงินไปหลาย ๆ โครงการก็ยังมีปัญหา เช่น ไม่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาโครงการ การเบิกเงินโครงการล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติงาน การส่งคืนเงินล่าช้ากว่ากำหนดชำระคืนตามแผนการชำระคืนเงินที่ขออนุมัติไว้ ส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่มีแนวทางในการวิเคราะห์โครงการที่เสนอขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนที่ชัดเจน จึงควรมีการศึกษาวិเคราะห์โครงการที่เหมาะสม เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการทั้งในแง่ของการวิเคราะห์ทางการเงิน และการสร้างประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการสร้าง ความมั่นคงในสินค้าเกษตรนั้น

ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาแนวทางในการวิเคราะห์โครงการที่ขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโครงการ เพื่อประกอบการวิเคราะห์โครงการให้แก่เจ้าหน้าที่กองทุน การตัดสินใจของผู้บริหาร หรือเป็นแนวทางการเขียนโครงการของเกษตรกร หน่วยงานราชการ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้เลือกโครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตเนื้อโคขุนคุณภาพสูง (ระยะเวลาดำเนินการ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๘๐) เป็นกรณีศึกษา เนื่องจาก โคเนื้อเป็นสินค้าเกษตรที่เสนอขอรับการสนับสนุนหลายโครงการ โดยเฉพาะโคเนื้อกำแพงแสน ซึ่งบริหารจัดการโดยสหกรณ์โคนมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริม และจัดการด้านตลาดเนื้อโคขุนกำแพงแสนคุณภาพสูง (Ku Beef) และเป็นโครงการความร่วมมือไตรภาคี โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน ส่งเสริมการปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อพันธุ์กำแพงแสน สมาคมโคนมพันธุ์กำแพงแสน ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงเครือข่ายการซื้อขายโคเนื้อ และมีสหกรณ์โคนมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับซื้อโคแล้วจำหน่ายให้กับสมาชิกสหกรณ์เพื่อผลิตโคขุนคุณภาพสูง (ปลายน้ำ) จึงทำให้มีศักยภาพในการผลิตโคขุนคุณภาพสูงได้มากกว่าปีละ ๓,๐๐๐ ตัว แต่ปัจจุบันสหกรณ์สามารถผลิตเนื้อโคขุนคุณภาพสูงออกจำหน่ายได้เพียงปีละ ๑,๕๐๐ ตัวเท่านั้น เนื่องจากมีปัญหาข้อจำกัดด้านโรงแปรรูปโคขุนคุณภาพสูงสำหรับการผลิตเนื้อโคขุนคุณภาพสูงตอบสนองความต้องการของตลาดระดับสูง และยังสามารถเชื่อมโยงตั้งแต่ต้นน้ำและกลางน้ำ จากโครงการคัดเลือกพ่อพันธุ์กำแพงแสนเพื่อใช้ผลิตน้ำเชื้อ และโครงการจัดตั้งตลาดกลางโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสน ซึ่งกองทุนได้จัดสรรเงินให้ดำเนินการแล้ว

ด้วยการผลิตที่ไม่สอดคล้องกับศักยภาพการผลิตที่มีอยู่จริง หากไม่มีโครงการจัดตั้งโรงแปรรูปโคมามาตรฐาน จะทำให้การพัฒนาโคเนื้อไม่ครบวงจร ในขณะที่ความต้องการและพฤติกรรมผู้บริโภคเนื้อโคขุนคุณภาพสูงของไทยมีเพิ่มมากขึ้น

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการลงทุนของโครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตเนื้อโคขุนคุณภาพสูง

๔. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิดหรือทฤษฎีที่ใช้ในการดำเนินการ

แนวคิดทางทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ ประกอบด้วย ๓ แนวคิด คือ SWOT Analysis Benefit-Cost Ratio และระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรฯ ดังนี้

๔.๑ SWOT Analysis เป็นแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์กรทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของสหกรณ์โคนอมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ประกอบด้วย

S คือ Strengths เป็นการวิเคราะห์เพื่อหา “จุดแข็ง” ซึ่งเป็นความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวกหรือทำได้ดี

W คือ Weakness เป็นการวิเคราะห์เพื่อหา “จุดอ่อน” ซึ่งเป็นความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรในด้านลบ หรือการดำเนินการขององค์กรที่ไม่ดี

O คือ Opportunities โอกาส หรือปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์

T คือ Threats อุปสรรค หรือปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กรไม่บรรลุวัตถุประสงค์

๔.๒ อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อการลงทุน (Benefit-Cost Ratio) คือผลรวมของมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ตลอดอายุโครงการหารด้วยผลรวมของมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนตลอดอายุโครงการ

ตัวชี้วัดเพื่อการตัดสินใจลงทุน ประกอบด้วย

๔.๒.๑ อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อการลงทุน ($B/C > 1$)

๔.๒.๒ อัตราผลตอบแทนในโครงการ ($IRR > 0$)

๔.๒.๓ มูลค่าผลตอบแทนโครงการ ($NPV > 0$)

๔.๓ ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการใช้เงินกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ

๕. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

๕.๑ ขอบเขตของการศึกษา

วิเคราะห์ผลตอบแทนของการลงทุนของการให้บริการโรงแปรรูปโคมามาตรฐาน ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างบนพื้นที่ หมู่ที่ ๑๓ ต.ทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ของโครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตเนื้อโคขุนคุณภาพสูง ระยะเวลา ๒๐ ปี (ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ปี ๒๕๘๐)

๕.๒ การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

๕.๒.๑ การรวบรวมข้อมูล

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสอบถามจากสหกรณ์โคนอมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จำกัด และสมาคมโคนเนื้อแห่งประเทศไทย เป็นข้อมูลในปี ๒๕๕๙

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ได้แก่ สมาคมโคนเนื้อแห่งประเทศไทย สหกรณ์โคนอมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จำกัด กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมปศุสัตว์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกี่ยวกับสถานการณ์การผลิตและการตลาดโคนเนื้อ

๕.๒.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ความสำคัญของกรอบการวิเคราะห์โครงการจากการพิจารณาแนวทางการวิเคราะห์โครงการของกองทุนอื่น ๆ เช่น กองทุนพัฒนาสหกรณ์ เพื่อหากรอบการวิเคราะห์ที่เหมาะสมที่จะใช้ในการวิเคราะห์ความเหมาะสมของโครงการโครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตเนื้อโคขุนคุณภาพสูง สำหรับกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรฯ

๒) การวิเคราะห์สมการผลตอบแทนการลงทุน ((Benefit-Cost Analysis) เพื่อคำนวณหาผลตอบแทนและต้นทุนโดยการปรับค่าให้เป็นมูลค่าปัจจุบัน ในการวิเคราะห์รายได้และต้นทุนการลงทุนของโครงการ

๖. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

- ไม่มี -

๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ

รวบรวม/ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการศึกษา

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างการศึกษา)

๘.๑ ใช้สำหรับเป็นข้อเสนอแนะให้กับเกษตรกร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้สนใจเพื่อจัดทำโครงการที่เสนอขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ

๘.๒ ใช้เป็นแนวทางประกอบการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมของโครงการให้แก่กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการให้การสนับสนุนเงินแก่โครงการ สำหรับเจ้าหน้าที่กองทุนฯ หรือผู้สนใจ

๙. ระบุผลสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษา (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว)

๑๐. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

นำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาไปประกอบการพิจารณาให้การสนับสนุนเงินกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ ภายใต้ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางวรมา นพรัตน์)

ผู้เสนอผลงาน

๘ / พ.ค. / ๖๒

ขอรับรองว่าสัดส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

..... / /

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

..... / /

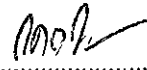
ได้ตรวจสอบแล้ว ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(ผู้บังคับบัญชาที่ควบคุมดูแลการดำเนินการ)

ลงชื่อ.....

(ผู้อำนวยการสำนัก/ศูนย์/สศข.)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนบริหารกองทุนภาคการเกษตร

๘ / พ.ค. / ๖๒

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

๘ / พ.ค. / ๖๒

ผลงานที่จะเสนอขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

๑. ชื่อผลงาน แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ ภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘

๒. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าภาคการเกษตร ในการปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร ปฏิรูปผลผลิตทางการเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพการผลิตตลอดจนการแปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตร รวมทั้งช่วยเหลือเกษตรกรให้ปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรที่ไม่มีศักยภาพไปสู่สินค้าที่มีศักยภาพ ซึ่งที่ผ่านมากองทุนประสบกับปัญหาหลายๆ ประการในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ กล่าวคือ โครงการที่ได้รับการสนับสนุนเงินจากกองทุน ประสบปัญหาหลายอย่าง เช่น การไม่สามารถดำเนินงานให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด กองทุนไม่ได้รับการชำระหนี้เงินยืมคืนตามเงื่อนไข เกษตรกรยังเข้าไม่ถึงการขอรับความช่วยเหลือจากกองทุน เนื่องจากการขาดการประชาสัมพันธ์ หรือการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึง คณะกรรมการบริหารกองทุนยังขาดข้อมูลในการบริหารกองทุน จึงทำให้การบริหารงานตามยุทธศาสตร์กองทุนไม่ประสบผลสัมฤทธิ์ได้ อีกทั้งระเบียบที่ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนได้มีการกำหนดใช้กันมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นระเบียบที่ใช้บังคับเฉพาะกองทุน และเนื่องจากได้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจกระทรวงการคลังก่อตั้งหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียนได้แก่ พระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นผลให้การดำเนินการใด ๆ ของกองทุนต้องสอดคล้องและไม่ขัดกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

ดังนั้น กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ จึงควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในการบริหารกองทุน ซึ่งผลการศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงจะทำให้ทราบว่ามีปัจจัยเสี่ยงใดบ้างที่จะเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุตามเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์กองทุนฯ ที่ได้กำหนดไว้ และเป็นเครื่องมือให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจหาวิธีการที่ดีที่สุด เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นให้เหลือน้อยที่สุดโดยมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด เพื่อให้กองทุนสามารถดำเนินงานภายใต้สภาวะแวดล้อมที่มีความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกลไกหลักของการบริหารจัดการในเชิงการป้องกัน และเป็นเครื่องมือหลักของการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ขององค์กร นอกจากนี้การบริหารความเสี่ยงยังช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร ทำให้องค์กรบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ โดยผลักดันให้การดำเนินกิจกรรมถูกควบคุมให้มีความสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ โดยจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจ การจัดอันดับความสำคัญของแผนงาน การป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในขั้นตอนการดำเนินงาน และช่วยทำให้การจัดสรรทรัพยากร อาทิ บุคลากร และงบประมาณได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า และสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘

๓. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๑. ศึกษาสถานการณ์และปัจจัยเสี่ยงของกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ

๒. เพื่อกำหนดกลยุทธ์ และแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ

๔. แนวคิดหรือทฤษฎี

๔.๑ กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (Committee of Sponsoring Organization of the tread way Commission) ประกอบด้วย ๑) การกำหนดเป้าหมายการบริหารความเสี่ยง (Objective Setting) ๒) การระบุความเสี่ยงต่าง ๆ (Event identification) ๓) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ๔) กลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการกับแต่ละความเสี่ยง (Risk Response) ๕) กิจกรรมบริหารความเสี่ยง (Information and Communication) ๖) ข้อมูลและการสื่อสารด้านความเสี่ยง (Information and Communication) และ ๗) การเฝ้าติดตามผลและเฝ้าระวังความเสี่ยงต่าง ๆ (Monitoring)

๔.๒ การวิเคราะห์สถานการณ์ขององค์กรโดยใช้ Swot Analysis

๔.๒.๑ การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร โดยวิเคราะห์จากทรัพยากรและความสามารถภายในองค์กรทุก ๆ ด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กรใช้ในการประเมิน โดยวิเคราะห์จากการพิจารณาจุดแข็งขององค์กร (Strengths “S”) และจุดอ่อนขององค์กร (Weaknesses “W”)

๔.๒.๒ การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร เพื่อวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคของการดำเนินงานขององค์กรที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมภายนอก ทั้งจากเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร โดยวิเคราะห์จากการพิจารณาโอกาสทางสภาพแวดล้อม (Opportunities “O”) และอุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (Threats “T”)

๕. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

๕.๑ ขอบเขตของการศึกษา

๕.๑.๑ ศึกษาสภาพและการดำเนินงานของกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ ปี ๒๕๔๙ – ปัจจุบัน

๕.๑.๒ ศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘

๕.๒ การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

๕.๒.๑ การรวบรวมข้อมูล

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ รวบรวมจากการประชุมคณะทำงานจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงของกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของกองทุน

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารความเสี่ยงของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ ม.บูรพา และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

๕.๒.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพเป็นการนำ SWOT มาเป็นเครื่องมือวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร ๆ เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กร

๒) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้การประเมินระดับความเสี่ยง และจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยเสี่ยงของกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร ฯ มากำหนดขึ้นเป็นระดับความเสี่ยงที่จะต้องจัดการตามความสำคัญของระดับความเสี่ยงที่วิเคราะห์ได้

๖. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

๗. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ

รวบรวม/ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการศึกษา

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างการศึกษา)

๙. ระบุผลสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษา (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว)

แผนบริหารความเสี่ยง หรือปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานตามยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงานและโครงการต่าง ๆ ของกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ จำแนกได้เป็น ๔ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านกลยุทธ์ ได้แก่ ๑) ผู้ที่ต้องการขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการจากกองทุนเขียนข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินไม่เป็น ๒) ไม่สามารถเก็บข้อมูลสินค้าที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าได้ในทุกกรอบความตกลง ๓) สถานการณ์ทางการค้าเปลี่ยนแปลงไป อาจทำให้สินค้าที่ได้รับผลกระทบเปลี่ยนแปลงไป ๔) กองทุนยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างทั่วถึง และ ๕) การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมีผลต่อนโยบายของคณะกรรมการบริหารกองทุน ฯ ในการอนุมัติเงินโครงการ โดยกองทุนควรมีแนวการบริหารจัดการความเสี่ยง ได้แก่ ๑) ควบคุมความเสี่ยงโดยจัดการอบรมการเขียนข้อเสนอโครงการให้แก่เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๒) และ ๓) ให้มีการทบทวนข้อมูลสินค้าที่ได้รับผลกระทบตามกรอบ FTA ปีละ ๑ ครั้ง และ ๔) จัดให้มีแผนประชาสัมพันธ์กองทุนให้เป็นที่รู้จัก และ ๕) เป็นความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ กองทุนอาจจัดการความเสี่ยงได้ในระยะสั้น โดยให้ฝ่ายเลขานุการฯ นำเสนอข้อมูลให้ผู้บริหารใหม่เข้าใจละเอียด หลักเกณฑ์ วิธีการในการอนุมัติเงินกองทุน

๒. ด้านการดำเนินงาน ได้แก่ ๑) กองทุนไม่มีระบบการเงินและบัญชีของตนเอง ๒) ข้อมูลในระบบฐานข้อมูลโครงการไม่ทันสมัย ๓) บุคลากรของกองทุนมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะไปติดตามโครงการได้ทุกไตรมาส ๔) ความล่าช้าของกระบวนการพิจารณาแก้ไขระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยกองทุน ๕) ไม่ได้รายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารทราบทุกเดือน ๖) ไม่มีฝ่ายตรวจสอบภายในของกองทุนเอง และ ๗) บุคลากรยังขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน โดยกองทุนควรมีแนวการบริหารจัดการความเสี่ยง ได้แก่ ๑) ถ่ายโอนความเสี่ยงโดยให้ฝ่ายการเงินและบัญชีของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ และความสามารถตรงกับงานที่ปฏิบัติ มีความรู้เรื่องระเบียบ วิธีปฏิบัติทางการเงินและบัญชีทางราชการ ๒) จัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลระบบฐานข้อมูลเป็นการเฉพาะ ๓) ให้ศูนย์ประเมินผล หรือสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในส่วนภูมิภาคเป็นผู้ดำเนินการติดตามโครงการแทน ๔) ตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมาพิจารณาการยกร่างระเบียบเป็นการเฉพาะ ๕) มอบหมายเจ้าหน้าที่เป็นการเฉพาะรายงานผลการปฏิบัติงานของกองทุนให้ผู้บริหารทราบทุกเดือน ๖) ถ่ายโอน

ความเสี่ยงโดยให้ฝ่ายตรวจสอบภายในของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรดำเนินการแทน ซึ่งในอนาคตอาจมีการจ้างเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ตรวจสอบภายในขึ้นเป็นการเฉพาะ และ ๗) จัดให้มีการสอนงาน การควบคุมงาน การฝึกอบรมการปฏิบัติงาน เพิ่มขึ้น

๓. ด้านความเสี่ยงทางการเงิน ได้แก่ ๑) โครงการเบิกเงินตามแผนปฏิบัติงานที่ได้รับอนุมัติล่าช้า ๒) โครงการไม่ชำระเงินคืนกองทุนตามแผนการชำระเงินตอนขออนุมัติโครงการ และ ๓) มีโครงการเสนอผ่านการอนุมัติน้อยกว่ากรอบวงเงินที่กำหนด ส่งผลให้การใช้จ่ายเงินไม่มีประสิทธิภาพตามกรอบงบประมาณที่วางไว้ โดยกองทุนควรมีแนวการบริหารจัดการความเสี่ยง ได้แก่ ๑) แจ้งเตือนหน่วยงาน ผู้รับผิดชอบโครงการให้ดำเนินการขอเบิกเงินและปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงิน ๒) แจ้งเตือนหน่วยงานให้รับทราบเงื่อนไขการชำระเงิน และมีเบี้ยปรับกรณีชำระล่าช้า และ ๓) การประชาสัมพันธ์กองทุน เพื่อให้เกษตรกรรู้จักกองทุน ตลอดจนหลักเกณฑ์ในการขอใช้เงินกองทุน

๔. ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ ได้แก่ ๑) การปรับปรุงระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยกองทุนฯ ฉบับใหม่ อาจขัดกับ พ.ร.บ. การบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้ และ ๒) ระเบียบกองทุนฯ ไม่เอื้อให้เกษตรกรรายย่อยเสนอโครงการขอรับการสนับสนุนเงินกองทุน โดยกองทุนควรมีแนวการบริหารจัดการความเสี่ยง ได้แก่ ๑) ควบคุมความเสี่ยงโดย กำหนดให้มีคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน ที่มีผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายเข้าร่วมพิจารณาแก้ไขระเบียบร่วมด้วย และ ๒) เป็นความเสี่ยงที่อยู่ในระดับยอมรับได้ แต่อาจควบคุมโดยการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อเสนอขอใช้เงินกองทุน

จากการศึกษา สามารถนำไปเป็นแนวทางการบริหารความเสี่ยงของกองทุน โดยได้นำไปจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการด้านบริหารความเสี่ยงในระยะเริ่มแรก ในปี ๒๕๖๐-๒๕๖๕ ของกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ ซึ่งอยู่ในช่วงเริ่มดำเนินการด้านบริหารความเสี่ยง

๑๐. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารกองทุน ฯ ในการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน โดยมีข้อมูลการบริหารจัดการความเสี่ยงของกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศที่เหมาะสม

ขอรับรองว่าผลงاندังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางวรรณา นพรัตน์)

ผู้เสนอผลงาน

๘ / พ.ค. / ๖๕

ข้อเสนอแนวคิด / วิธีการ เพื่อพัฒนางาน หรือปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ชื่อ นางวรมา นพรัตน์

เพื่อประกอบแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง.....เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ.....ตำแหน่งเลขที่ ๒๕๑

สำนัก / ศูนย์ / สศข.....สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

เรื่อง แนวคิดเพื่อพัฒนางานวิจัยของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หลักการ และเหตุผล

ปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่างานวิจัยของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรโดยส่วนใหญ่ไม่มีความหลากหลาย มีรูปแบบการวิจัยค่อนข้างซ้ำซ้อน ไม่มีความแปลกใหม่ สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากขาดความพร้อมในกระบวนการเก็บข้อมูล เนื่องจากผู้วิจัยมีการึกมาก ไม่สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ มีทีมงานไม่เพียงพอ รวมทั้งขาดการเชื่อมโยงกับระบบสารสนเทศที่ให้ข้อมูลสนับสนุน ดังนั้น แนวทางการพัฒนางานวิจัยของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ควรมุ่งเน้นการจัดเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ มีการวางแผนการวิจัยอย่างเป็นระบบและชัดเจน เพิ่มการมีส่วนร่วมของบุคลากรในหน่วยงาน รวมทั้งมีการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการทำงานวิจัย

ข้อเสนอ / แนวคิด (แผนงาน / โครงการ / ที่ผู้ประเมินจะพัฒนางาน

แนวทางการพัฒนางานวิจัยของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สามารถทำได้โดยผู้ประเมินจะต้องวางแผนการวิจัยอย่างเป็นระบบและชัดเจนให้สมบูรณ์ครบถ้วนทุกขั้นตอน โดยสอดคล้องกับงบประมาณ ระยะเวลาการดำเนินงาน และทีมงานวิจัยที่มีอยู่ รวมทั้งมีการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการจัดเก็บข้อมูล ทั้งการพัฒนาความรู้และความสามารถของทีมงานวิจัย ซึ่งผู้ประเมินต้องเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนช่วยพัฒนาทักษะของทีมงานด้วยวิธีต่างๆ อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงานวิจัย จะช่วยให้การทำงานวิจัยสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

การพัฒนาแนวทางการทำงานวิจัยของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถทำการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ได้รับงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ สามารถต่อยอดนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง นำไปสู่การพัฒนาด้านการเกษตรได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ลงชื่อ.....

(นางวรมา นพรัตน์)

ผู้เสนอแนวคิด

ด. / พ.ด. / ๒๕

ผลงานที่จะขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

1. ชื่อผลงาน เรื่องที่ 1 การศึกษาสุกรตลอดโซ่อุปทาน ปีที่ดำเนินการ 2561

2. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษา

สุกรเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญของไทยที่มีการเลี้ยงทั่วไปในทุกภาคของประเทศ โดยในปี 2556 - 2560 การผลิตสุกรของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 9.60 ต่อปี ในปี 2560 มีปริมาณการผลิตสุกร 19.252 ล้านตัว เพิ่มขึ้นจาก 19.141 ล้านตัว ของปี 2559 ร้อยละ 0.58 ซึ่งสุกรที่ผลิตได้ใช้บริโภคภายในประเทศเป็นหลัก ประมาณร้อยละ 97 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด ปี 2560 มีปริมาณการบริโภคสุกร 18.71 ล้านตัว หรือ 1.403 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 8.51 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2560) โดยในปี 2560 พบว่า มีเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรจำนวน 180,606 ราย ซึ่งสุกรส่วนใหญ่เป็นฟาร์มเกษตรกรรายย่อย มีขนาดการเลี้ยงสุกร 1-500 ตัว จำนวน 177,901 ราย คิดเป็นร้อยละ 98.5 (กรมปศุสัตว์, 2560) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนของการผลิตสุกร พบว่า ฟาร์มขนาดใหญ่และบริษัทมีสัดส่วนการผลิตสุกรมากกว่าร้อยละ 70 ฟาร์มเกษตรกรขนาดกลางและขนาดเล็ก ร้อยละ 20-25 ในขณะที่ฟาร์มเกษตรกรรายย่อยมีเพียง ร้อยละ 5 โดยผลผลิตสุกรส่วนใหญ่จึงมาจากฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ เนื่องจากฟาร์มเหล่านี้ได้มีการขยายการผลิตและพัฒนาเป็นระบบครบวงจร มีโรงงานผลิตอาหารสัตว์ โรงฆ่าชำแหละสุกรและโรงงานแปรรูปเนื้อสุกร รวมทั้งดำเนินการด้านการตลาดเอง ส่วนการเลี้ยงสุกรจะทำในรูปแบบการจ้างเลี้ยงเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับที่บริษัทธุรกิจครบวงจรดำเนินการ ส่งผลให้เกษตรกรรายย่อยหลายรายได้มีการรวมกลุ่มกันทำการเกษตรในรูปแบบสหกรณ์เพื่อลดต้นทุนการผลิต และบางส่วนได้มีการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสุกรแบบครบวงจรนอกจากนี้การเลี้ยงสุกรยังก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องหลายประเภท ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ โรงฆ่าชำแหละสุกร และโรงงานแปรรูปเนื้อสุกร รวมทั้งเวชภัณฑ์และอุปกรณ์การเลี้ยงสุกร (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2552) กล่าวได้ว่าเศรษฐกิจสินค้าสุกรนั้นมีความสำคัญต่อทั้งการผลิตการตลาดการเกษตร การบริโภคภายในประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหาร ตลอดจนก่อให้เกิดการจ้างงานภายในประเทศ

สถานการณ์ปัจจุบันเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมักประสบปัญหาผลผลิตสุกรล้นตลาด เนื่องจากความไม่สมดุลของอุปทานสินค้าสุกร ส่งผลให้ราคาตกต่ำอยู่เสมอ ตลอดจนราคาปัจจัยการผลิต ทั้งวัตถุดิบอาหารสัตว์ และราคาพันธุ์สุกรมีความผันผวนตลอดเวลา ทำให้ผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากฟาร์มเหล่านี้มีเงินทุนหมุนเวียนน้อย จึงไม่สามารถดำรงกิจการอยู่ได้เมื่อเกิดปัญหาสุกรราคาตกต่ำเป็นเวลานาน (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2552) นอกจากนี้ราคาสุกรมีชีวิตหน้าฟาร์มที่เกษตรกรได้รับและราคาสุกรชำแหละที่ผู้บริโภคปลายทางซื้อความแตกต่างกันอย่างมาก รวมทั้งในสภาวะที่ราคาสุกรมีชีวิตหน้าฟาร์มมีราคาตกต่ำแต่ราคาสุกรชำแหละที่ผู้บริโภคปลายทางซื้อนั้นไม่ได้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวได้ว่าภายใต้โซ่อุปทานของธุรกิจสุกรนั้นมีกลุ่มผู้ที่ได้รับประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียมกัน จำเป็นจะต้องมีการบริหารจัดการโซ่อุปทานของธุรกิจสุกรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรสามารถดำเนินการผลิตและการประกอบการได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามการศึกษาวิจัยด้านเศรษฐกิจสินค้าสุกรที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะเน้นในด้านการผลิต แต่การศึกษาเกี่ยวกับการตลาด โดยเฉพาะในเรื่องต้นทุนทางการตลาด วิธีการตลาด และส่วนเหลือการตลาด

ยังมีจำนวนไม่มาก รวมทั้งข้อมูลที่มียังไม่มีความสมบูรณ์ทั้งในเรื่องภายใต้ห่วงโซ่การตลาดสินค้าสุกร ประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใดบ้าง เช่น เกษตรกร กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ พ่อค้าคนกลาง หรือร้านขายปลีก ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ รวมทั้งผู้ใดได้ผลประโยชน์สูงสุดหรือได้ประโยชน์จากราคาสุกรเป็นสัดส่วนเท่าใด ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการโซ่อุปทานสินค้าสุกร กล่าวได้ว่าข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมีไม่เพียงพอ ส่งผลกระทบให้การวางแผนในการบริหารจัดการโซ่อุปทานสินค้าสุกรไม่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้นเพื่อให้การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าสุกรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร จึงได้ทำการศึกษาศึกษาการผลิตการตลาดสินค้าเกษตร กรณีศึกษา สุกร เพื่อศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต ต้นทุนการตลาด วิธีการตลาด และส่วนเหลือการตลาด ตลอดจนความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดการทางการตลาดที่เกี่ยวข้องกับโซ่อุปทานของสินค้าสุกร โดยจะทำการศึกษาศึกษาการผลิตการตลาดสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิตและการตลาด เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายและในการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรอย่างแท้จริงต่อไป

3. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

3.1 เพื่อศึกษาด้านต้นทุนการผลิตของสินค้าสุกร

3.2 เพื่อศึกษาด้านต้นทุนการตลาด วิธีการตลาด และส่วนเหลือการตลาด ของเกษตรกรและผู้ประกอบการธุรกิจสุกรตลอดโซ่อุปทาน

4. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ

4.1 ต้นทุนการผลิต

4.1.1 ความหมายของต้นทุนการผลิต

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2561) ได้กล่าวถึงความหมายของต้นทุนการผลิต ดังนี้

1) การผลิต (Production) หมายถึง กระบวนการนำปัจจัยการผลิต (input) ผ่านกระบวนการขั้นตอนการผลิตเพื่อผลิตสินค้าและบริการ (output)

2) ปัจจัยการผลิต (Factors of production) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ผู้ผลิตนำมาผ่านกระบวนการผลิตขึ้นเป็นสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในทางเศรษฐศาสตร์เราแบ่งปัจจัยการผลิตออกเป็น 4 ชนิด คือ 1) ที่ดิน (land) 2) แรงงาน (labor) 3) ทุน (capital) 4) ผู้ประกอบการ (entrepreneurship)

นอกจากนี้ ปัจจัยการผลิตในทางเศรษฐศาสตร์ 4 ชนิดดังกล่าว ยังสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

2.1) ปัจจัยคงที่ (fixed factor) หมายถึง ปัจจัยการผลิตประเภทที่ไม่เปลี่ยนแปลงตามปริมาณการผลิตนั่นคือ ไม่ว่าจะผลิตผลผลิตมากหรือน้อยเพียงใดก็จะใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่คงที่เท่านั้น โดยทั่วไปปัจจัยคงที่ ได้แก่ พวกทุนถาวร เช่น ที่ดิน โรงเรือน เครื่องจักรเครื่องมือ

2.2) ปัจจัยผันแปร (variable factor) หมายถึง ปัจจัยการผลิตประเภทที่แปรเปลี่ยนตามปริมาณการผลิตกล่าวคือ ถ้าผลิตปริมาณมากจะต้องใช้ปัจจัยการผลิตมาก ในทางกลับกันถ้าผลิตปริมาณน้อยก็

จะใช้ปัจจัยการผลิตน้อยหรือถ้าไม่ผลิตเลยก็ไม่ต้องใช้เลย โดยทั่วไปปัจจัยผันแปรได้แก่พวกทุนหมุนเวียน เช่น วัสดุดิบ แรงงาน ฯลฯ

3) ต้นทุนการผลิต (Cost of production) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้ปัจจัยการผลิต มาผลิตสินค้าอย่างหนึ่ง

4) ค่าใช้จ่าย หมายถึง มูลค่าของปัจจัยการผลิต = ราคาปัจจัยการผลิต x จำนวนหรือปริมาณของปัจจัยการผลิต

4.1.2 แนวคิดในการจัดทำต้นทุนการผลิตปศุสัตว์

ต้นทุนการผลิตปศุสัตว์ ตามความหมายของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1) เป็นต้นทุนการผลิตของผลผลิตปศุสัตว์ของเกษตรกร คือ เป็นต้นทุนของผลผลิตปศุสัตว์ที่ยังอยู่ในฟาร์มของเกษตรกร ค่าใช้จ่ายที่นำมาคิดเป็นต้นทุนการผลิตจะต้องครอบคลุมตั้งแต่เริ่มต้นทำการเลี้ยงจนกระทั่งโตได้ขนาดและน้ำหนักตามมาตรฐานหรือสามารถให้ผลผลิตตามมาตรฐานกำหนดจึงจะสามารถนำมาคำนวณเป็นต้นทุนการผลิตได้ หากลงทุนแล้วไม่มีผลผลิตหรือผลเสียหายหมดก็จะไม่สามารถคำนวณหาต้นทุนของผลผลิตได้จะมีแต่เพียงค่าใช้จ่ายตามกิจกรรมการผลิตเท่านั้น ดังนั้นจึงไม่นับเป็นต้นทุนการผลิต

2) เป็นต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ คือ การคิดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดในช่วงเวลาของการผลิตใช้เท่าไรก็คิดค่าใช้จ่ายเท่านั้น และคิดทั้งที่จ่ายไปเป็นเงินสดจากการจ้างการซื้อและการเช่าทั้งของการใช้แรงงานและวัสดุต่าง ๆ อีกทั้งมีการประเมินค่าใช้จ่ายกรณีที่ใช้แรงงานวัสดุต่าง ๆ ที่เป็นของตนเอง (รวมทั้งสมาชิกครอบครัว) ที่ไม่ได้จ้างไม่ได้ซื้อไม่ได้เช่านั้นด้วย และยังคงคิดค่าเสียโอกาสการลงทุนเฉพาะรายการที่เป็นเงินสดเท่านั้นตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้เป็นมาตรฐาน

3) เป็นต้นทุนการผลิตเฉลี่ย คือ การคิดค่าใช้จ่ายของเกษตรกรทุกรายที่เป็นตัวอย่าง ไม่ใช่ของรายใดรายหนึ่ง และคิดเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักด้วยจำนวนตัวสัตว์ที่เลี้ยงสำหรับปศุสัตว์ของทุกตัวอย่าง

ดังนั้นกล่าวโดยสรุปก็คือ ต้นทุนการผลิตปศุสัตว์ หมายถึง ค่าใช้จ่ายหรือมูลค่าการใช้ปัจจัยการผลิต ทั้งปัจจัยผันแปรและปัจจัยคงที่ทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสดที่นำมาใช้ในการประกอบการผลิต เพื่อให้การผลิตดำเนินการไปจนถึงสิ้นสุดขบวนการผลิตในช่วงเวลาหรือรุ่นของการผลิตหนึ่งๆที่กำหนด

4.1.3 คำนิยามและโครงสร้างต้นทุนการผลิตปศุสัตว์

1) ต้นทุนผันแปร ประกอบด้วยปัจจัยผันแปรต่างๆ ดังนี้

1.1) ค่าแรงงาน หมายถึง แรงงานที่นำมาใช้ในการประกอบการผลิตในกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่แสดงในรูปของเงินสด ในกรณีที่ได้มีการจ้างแรงงานและไม่เป็นเงินสด ในกรณีที่แรงงานนั้นเป็นของสมาชิกในครัวเรือนให้ใช้อัตราค่าจ้างรายวันขั้นต่ำในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นค่าจ้างของแรงงานครัวเรือน ค่าแรงงานแบ่งตามลักษณะการทำงาน ดังนี้

1.1.1) ค่าแรงงานในการเลี้ยง ได้แก่ การผสมอาหารการขนอาหารเตรียม และให้อาหาร-น้ำทำความสะอาดโรงเรือนให้ยารักษาโรคทำวัคซีนดูแลรักษาและอื่นๆ ทั้งนี้ได้รวมค่าแรงงานในการเก็บผลผลิตของปศุสัตว์บางชนิดได้แก่ สุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่ แรงงานการเก็บผลผลิต เช่น คัด, จับ, ซั่ง สำหรับ สุกร ไก่เนื้อ และ เก็บไข่ คัดไข่ บรรจุไข่ สำหรับไก่ไข่ เป็นต้น

1.1.2) ค่าแรงงานในการเก็บผลผลิต ในที่นี้ใช้เฉพาะโคนมเท่านั้น คือ ค่าแรงงานในการรีดนม ได้แก่แรงงานทำความสะอาดตัวแม่โคเพื่อเตรียมรีดนม และแรงงานการรีดนม เนื่องจากเป็นค่าใช้จ่ายสำคัญและมีผลต่อต้นทุนการผลิต สำหรับสินค้าชนิดอื่นๆ มีเพียงเล็กน้อยจึงนำไปรวมเป็นค่าแรงงานในการเลี้ยง

1.2) ค่าบริหารจัดการ หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของฟาร์มโดยเจ้าของฟาร์ม ผู้จัดการ เสมียน สัตวแพทย์ สัตวบาล เป็นต้น

1.3) ค่าวัสดุ หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่างๆที่นำมาใช้ในการประกอบการผลิตแล้วหมดสภาพไป รวมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตบางชนิดที่ใช้ได้เพียงรุ่นการผลิตนั้นๆ เพียงครั้งเดียว ประกอบด้วย

1.3.1) ค่าพันธุ์สัตว์ หมายถึง ค่าพันธุ์ปศุสัตว์ที่ซื้อมาเลี้ยงเพื่อผลิตให้ได้ผลผลิต คือขนาดและน้ำหนักตามระยะเวลา หรือรุ่นของการเลี้ยง ซึ่งค่าพันธุ์สุกร จะหมายถึง ค่าพันธุ์ลูกสุกรหลังหย่านม อายุประมาณ 8-10 สัปดาห์ และมีน้ำหนักประมาณ 20 กิโลกรัม เพื่อผลิตสุกรขุน

1.3.2) ค่าผสมพันธุ์ หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการผสมเทียมพันธุ์สัตว์ จำงผสมตามธรรมชาติ เช่น โคนม โคเนื้อ กระบือ สุกร เป็นต้น

1.4) ค่าอาหาร หมายถึง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารสำหรับเลี้ยงปศุสัตว์ที่ทำการผลิตมีทั้งอาหารผสมและอาหารสำเร็จรูป

1.4.1) อาหารผสม หมายถึง อาหารที่ได้ทำการผสมวัตถุดิบที่บดละเอียดแล้วหลายๆ อย่างคลุกเคล้าให้เข้ากันโดยมากจะเติมยาปฏิชีวนะ วิตามิน แร่ธาตุลงไปตามความต้องการของปศุสัตว์ชนิดนั้นๆวัตถุดิบที่ใช้ผสม เช่น รำ ปลายข้าว กากถั่วเหลือง ปลาป่น ข้าวโพด เป็นต้น

1.4.2) อาหารสำเร็จรูป หมายถึง อาหารที่สามารถนำไปใช้เลี้ยงสัตว์ได้โดยตรงโดยไม่ต้องนำวัตถุดิบต่างๆ มาผสมอีกมีทั้งอาหารสำเร็จรูปแบบเป็นผง และแบบเป็นเม็ดซึ่งแบบเป็นเม็ดก็คือการนำเอาอาหารที่ได้ผสมสำเร็จแล้วไปผ่านกรรมวิธีการอัดเม็ดและสามารถกำหนดขนาดต่างๆ ตามอายุของปศุสัตว์ชนิดนั้นๆ ได้

1.4.3) ค่าอาหารหยাব หมายถึง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารจำพวกพืชหรือเศษวัสดุเหลือใช้ของผลผลิตที่ผ่านการแปรรูปแล้วและสามารถนำมาเลี้ยงปศุสัตว์ เช่น โคนม โคขุน โคเนื้อ กระบือ เป็นต้น อาหารหยাবได้แก่ หญ้าสด หญ้าแห้ง ฟางข้าว เปลือกข้าวโพด เปลือกสับปะรด หรือนำวัสดุต่างๆ หมักด้วยกากน้ำตาล เป็นต้น

1.5) ค่ายาป้องกันโรค หมายถึง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยาวัคซีน และวิตามินต่างๆ ที่ใช้ในการป้องกันและรักษาโรคปศุสัตว์ เช่น วัคซีนป้องกันโรคปากเท้าเปื่อย วัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิล วัคซีนอหิวาต์ วัคซีนไขน้มนม ยารักษาโรคหวัด ยารักษาโรคท้องเสีย วิตามิน เป็นต้น

1.6) ค่าน้ำค่าไฟฟ้าค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและอื่นๆ หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเลี้ยงปศุสัตว์ชนิดนั้น

1.7) ค่าวัสดุสิ้นเปลือง หมายถึง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆที่มีอายุการใช้งานสั้น คือไม่เกิน 1 ปี และมูลค่าต่อหน่วยต่ำหรือไม่เกิน 500 บาท เช่น แปรง ไม้กวาด ถุงมือ สายยาง พลาสติก ร่องเท้าบูท หลอดไฟฟ้า เป็นต้น

1.8) ค่าซ่อมแซมโรงเรือนอุปกรณ์ หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการซ่อมโรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์ทางการเกษตรต่างๆ ที่ชำรุด ให้สามารถใช้งานได้ตามปกติ และค่าซ่อมดังกล่าว ต้องเป็นค่าซ่อมเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้น

การพิจารณาว่าการซ่อมครั้งใดเป็นการซ่อมเล็กๆ น้อยๆ หรือเป็นการซ่อมใหญ่ให้พิจารณาว่าถ้าซ่อมแล้วอายุการใช้งานเพิ่มขึ้นหรือไม่ ถ้าเพิ่มขึ้นก็ให้ถือว่าการซ่อมนั้นเป็นการซ่อมใหญ่ และตีมูลค่าเป็นทรัพย์สิน ให้คำนวณมูลค่า และอายุการใช้งานมาใหม่ด้วย แต่ถ้าอายุการใช้งานไม่เพิ่มขึ้นเป็นเพียงการซ่อมเพื่อให้เครื่องมืออุปกรณ์ใช้งานได้ดังเดิมเท่านั้น ให้ถือว่าเป็นการซ่อมเล็กๆ น้อยๆ

1.9) ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการประเมินการลงทุนในมูลค่า ปัจจัยผันแปรเฉพาะที่เป็นเงินสด ทั้งหมดของการผลิตปศุสัตว์ ในรุ่นการผลิตหนึ่งๆ ซึ่งมูลค่าปัจจัยที่นำมาใช้ในการผลิตปศุสัตว์ต้องเสียโอกาสที่จะนำไปใช้ในกิจกรรมอื่นๆ ที่สามารถสร้างผลผลิตได้ เช่น นำเงินไปซื้อปัจจัยประเภทวัสดุ คือซื้อจำนวนปศุสัตว์ ซื้ออาหาร ซื้อยารักษาโรค ซึ่งจำนวนเงินดังกล่าวต้องเสียโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนจากการนำไปใช้ในกิจกรรมอื่น เช่น ฝากธนาคารหรือให้กู้ยืม ดังนั้น ค่าเสียโอกาส จึงเป็นค่าใช้จ่าย ประเมินส่วนหนึ่งในการคำนวณต้นทุนการผลิตปศุสัตว์ โดยมีสูตรคำนวณ ดังนี้

$$OPC = TVC \times M \times i$$

โดยที่ OPC = ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนต่อรุ่น

TVC = ต้นทุนผันแปรทั้งหมดต่อหน่วย เฉพาะที่เป็นเงินสด

M = ช่วงเวลาการผลิต ตั้งแต่เริ่มการผลิตจนถึงเก็บผลผลิต

i = อัตราค่าเสียโอกาส ส่วนใหญ่ใช้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

2) ต้นทุนคงที่ ประกอบด้วยปัจจัยคงที่ต่างๆ ดังนี้

2.1) ค่าเช่าที่ดิน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทำฟาร์มปศุสัตว์ชนิดนั้นๆ ซึ่งจะแสดงเป็นเงินสดในกรณีที่มีการเช่าที่ดินเกิดขึ้นจริงและไม่เป็นเงินสดในกรณีที่ดินนั้นเป็นที่ดินของตนเองซึ่งจะต้องประเมินมูลค่าของค่าเช่าที่ดินทั้งนี้ค่าเช่าที่ดินได้รวมถึงค่าภาษีที่ดินเรียบร้อยแล้วซึ่งค่าภาษีที่ดินจะต้องแสดงเป็นเงินสดแต่เนื่องจากมีมูลค่าเพียงเล็กน้อยจึงมิได้แยกมูลค่าออกมาชัดเจนดังนั้นจึงให้ถือรวมเป็นค่าเช่าที่ดินเพียงรายการเดียว

2.2) ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการประเมินกระจายมูลค่าของทรัพย์สินที่ซื้อไว้ใช้งานไปสู่ช่วงการผลิตต่างๆ ตลอดอายุการใช้งานของทรัพย์สินนั้น และจะแสดงมูลค่าไม่เป็นเงินสดการประเมินค่าเสื่อมหรือค่าสึกหรอสามารถคำนวณได้หลายวิธีในที่นี้ใช้วิธี The Straight Line Method ซึ่งเป็นวิธีการคำนวณที่ง่ายที่สุดและนิยมใช้กันมากดังนั้น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจึงได้กำหนดให้ใช้วิธีการนี้ โดยมีวิธีการคำนวณดังนี้

$$D = \frac{(P-S)}{N}$$

โดยที่ D = ค่าเสื่อมราคาต่อรุ่น

P = มูลค่าแรกซื้อหรือสร้าง

S = มูลค่าซาก

N = อายุการใช้งาน

M = ช่วงเวลาการผลิต (เดือน) ตั้งแต่เริ่มการผลิตจนถึงเก็บผลผลิต (รุ่น)

U = ร้อยละการใช้งานของทรัพย์สินในการผลิตปศุสัตว์นี้

2.1) ค่าเช่าที่ดิน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทำฟาร์มปศุสัตว์ชนิดนั้นๆซึ่งจะแสดงเป็นเงินสดในกรณีที่มีการเช่าที่ดินเกิดขึ้นจริงและไม่เป็นเงินสดในกรณีที่ดินนั้นเป็นที่ดินของตนเองซึ่งจะต้องประเมินมูลค่าของค่าเช่าที่ดินทั้งนี้ค่าเช่าที่ดินได้รวมถึงค่าภาษีที่ดินเรียบร้อยแล้วซึ่งค่าภาษีที่ดินจะต้องแสดงเป็นเงินสดแต่เนื่องจากมีมูลค่าเพียงเล็กน้อยจึงมิได้แยกมูลค่าออกมาชัดเจนดังนั้นจึงให้ถือรวมเป็นค่าเช่าที่ดินเพียงรายการเดียว

2.2) ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในทรัพย์สิน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการประเมินมูลค่าทรัพย์สินที่เสียโอกาสได้รับผลตอบแทนจากการนำปัจจัยประเภททุนไปใช้ในกิจกรรมอื่น ๆที่สามารถสร้างผลผลิตได้และการคิดอัตราค่าเสียโอกาสนั้นจะใช้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

สำหรับการคำนวณค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในทรัพย์สินนั้นถ้าเป็นการคำนวณต้นทุนการผลิตในรอบ 1 ปีการผลิต มูลค่าปัจจัยคงที่ที่นำมาคิดค่าเสียโอกาสนิยมใช้ค่าเฉลี่ยของมูลค่าทรัพย์สินต้นปีและปลายปีบางครั้งอาจมีปัญหาเกี่ยวกับมูลค่าปลายปีอาจใช้มูลค่าต้นปีอย่างเดียวกันก็ได้ หรือถ้าต้องการขจัดปัญหาการประเมินราคาอาจจะใช้วิธีการคิดค่าเสียโอกาสโดยใช้มูลค่าแรกซื้อหรือสร้างบวกด้วยมูลค่าซากหารด้วย 2 ซึ่งจะเป็นการกระจายค่าเสียโอกาสที่มีค่าคงที่ทุกปี แต่ในแนวคิดจะใช้วิธีราคามูลค่าซากให้เป็นศูนย์หรือไม่มีมูลค่าซากเพื่อลดความยุ่งยากในการคำนวณวิธีการคำนวณ มีดังนี้

การคำนวณค่าเสียโอกาสแบบคงที่ทุกปีเมื่อไม่มีมูลค่าซากหรือให้มูลค่าซากเป็น “0”

สูตรคำนวณมาตรฐานคือ

$$OPI = \frac{(P+0)}{2} \times i$$

โดยที่ OPI = ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในทรัพย์สินต่อรุ่น

P = มูลค่าต้นปีแรกซื้อหรือสร้าง

i = อัตราค่าเสียโอกาสใช้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

M = ช่วงเวลาการผลิต (เดือน) ตั้งแต่เริ่มการผลิตจนถึงเก็บผลผลิต (รุ่น)

U = ร้อยละการใช้งานของทรัพย์สินในการผลิตปศุสัตว์นี้

3) ต้นทุนการผลิตทั้งหมด หมายถึง ผลรวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดของต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่ทั้งที่เป็นเงินสด และประเมิน ซึ่งประกอบด้วย

3.1) ต้นทุนการผลิตปศุสัตว์ทั้งหมดเฉลี่ยต่อตัว หมายถึง ค่าใช้จ่ายหรือมูลค่าการใช้ปัจจัยการผลิตทั้งปัจจัยผันแปร และปัจจัยคงที่ ทั้งที่เป็นเงินสด และไม่เงินสด ที่นำมาใช้ในการประกอบการผลิต เพื่อให้การผลิตดำเนินการไปจนถึงสิ้นสุดขบวนการผลิตในช่วงเวลาหรือรุ่นของการผลิตหนึ่งๆที่กำหนด หารด้วยจำนวนปศุสัตว์ (ตัว) ที่ขายหรือเก็บผลผลิต หน่วยเป็น บาทต่อตัว

3.2) ต้นทุนการผลิตปศุสัตว์ทั้งหมดเฉลี่ยต่อ 1 กิโลกรัม หมายถึง ต้นทุนการผลิตปศุสัตว์ทั้งหมดเฉลี่ยต่อตัวหารด้วยน้ำหนักเฉลี่ยต่อตัว (กิโลกรัม) หน่วยเป็น บาทต่อกิโลกรัม

อนึ่ง ในการคำนวณต้นทุนการผลิตปศุสัตว์จะมีบางรายการที่เป็นผลพลอยได้จากการเลี้ยงสัตว์ สามารถนำมาคำนวณเป็นรายได้จากการเลี้ยงปศุสัตว์ชนิดนั้นๆ ได้แก่ มูลค่าสัตว์ปลดระวาง มูลสัตว์ ฤงอาหาร โดยจะนำรายการดังกล่าวมาหักออกจากต้นทุนการผลิตทั้งหมด (ค่าใช้จ่าย) ดังนี้

3.2.1) มูลค่าสัตว์ปลดระวาง หมายถึง ราคาตัวสัตว์ที่ใช้งานหรือให้ผลผลิตมาระยะหนึ่งแล้วปลดระวางหรือค้ดออกขาย เนื่องจากให้ผลผลิตไม่คุ้มค่าใช้จ่าย

3.2.2) ผลพลอยได้จากการเลี้ยงสัตว์ หมายถึง ผลผลิตรองที่ไม่ใช่ผลผลิตหลักจากการเลี้ยงปศุสัตว์ชนิดนั้นๆ เช่น มูลสัตว์ที่ขายได้ของรุ่นนั้นๆ ฤงอาหารสัตว์ เป็นต้น

4) ต้นทุนการผลิตทั้งหมดเมื่อหักผลพลอยได้และสัตว์ปลดระวาง หมายถึง ต้นทุนการผลิตทั้งหมด หักออกด้วยผลพลอยได้จากการเลี้ยงสัตว์และมูลค่าสัตว์ปลดระวาง

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ด้านการตลาด

4.2.1 วิธีการตลาดหรือช่องทางการตลาด หมายถึง การแสดงให้ทราบว่สินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งเมื่อเคลื่อนย้ายจากผู้ผลิตแล้วไปสู่คนกลางประเภทใดบ้าง คนกลางแต่ละประเภทได้รับในปริมาณเท่าใด ก่อนสินค้านั้นไปสู่มือผู้บริโภคคนสุดท้าย โดยปกติจะแสดงปริมาณในรูปร้อยละ สินค้าบางชนิดก่อนเคลื่อนย้ายจากผู้ผลิตอาจมีรูปร่างอย่างหนึ่งแต่เมื่อถึงมือผู้บริโภคอาจมีรูปร่างอีกอย่างหนึ่ง สินค้าบางชนิดอาจเกิดความรู้สึกเสียหายระหว่างการเคลื่อนย้าย ดังนั้นในการวิเคราะห์วิธีการตลาด จำเป็นต้องยึดถือลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นหลัก แล้วเทียบลักษณะที่ไม่เหมือนกันให้เป็นหน่วยเดียวกันกับลักษณะที่ยึดเป็นหลัก จึงทำการวิเคราะห์ได้ (สมคิด ทักษิณวิสุทธิ์, 2546)

4.2.2 ส่วนเหลืออมการตลาด (Marketing Margin) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างราคาที่ผู้บริโภคจ่ายหรือราคาขายปลีก (Retail Price: Pr) กับราคา que ผู้ผลิตหรือเกษตรกรได้รับ (Farm Price: Pf) เนื่องจากในระบบตลาดสินค้าเกษตรโดยทั่วไปผู้ผลิตและผู้บริโภคมิได้ซื้อขายกันโดยตรง ผู้ผลิตและผู้บริโภคอยู่กันคนละแห่ง ประกอบกับลักษณะสินค้าเกษตรที่ผู้ผลิตผลิตได้ส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในลักษณะที่ผู้บริโภคต้องการ จึงต้องมีคนกลางทางการตลาดประเภทต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง

ราคาขายปลีกที่ผู้บริโภคจ่าย สะท้อนถึงอุปสงค์ของผู้บริโภคต่อสินค้านั้น ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณและราคาในระดับขายปลีก ซึ่งเรียกว่าอุปสงค์ขั้นปฐมหรือขั้นต้น (Primary Demand) ซึ่งเป็นความต้องการที่ส่งผลให้ผู้ประกอบการเกิดความ ต้องการต่อปัจจัยการผลิตที่จะไปใช้ผลิตสินค้าตอบสนองความต้องการในขั้นปฐมดังกล่าว และรวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่จะถูกนำไปใช้ในกระบวนการตลาด

ความต้องการปัจจัยการผลิตในระดับฟาร์มเป็นความต้องการของเกษตรกร ส่วนปัจจัยที่ใช้ในกระบวนการตลาดเป็นความต้องการของคนกลางประเภทต่างๆ ในการทำธุรกิจ คนกลางไม่ได้เป็นผู้บริโภคสินค้าเอง ซึ่งความต้องการของคนกลางเหล่านี้เรียกว่าอุปสงค์สืบเนื่อง (Derived Demand) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณและราคาในระดับฟาร์ม และระดับคนกลางประเภทต่างๆ ก่อนถึงระดับขายปลีก

โดยมีสูตรที่เกี่ยวข้องกับส่วนเหลือการตลาด ดังนี้

ส่วนเหลือการตลาด = ราคาที่ผู้บริโภคจ่าย - ราคาที่เกษตรกรได้รับ

กำไรที่พ่อค้าคนกลางได้รับ = ราคาที่ผู้บริโภคจ่าย - (ค่าใช้จ่ายทางการตลาด + ราคาที่เกษตรกรได้รับ)

ส่วนเหลือการตลาด แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน (สมพร อิศวิลานนท์, 2546) คือ

1) ต้นทุนการตลาด หมายถึงผลตอบแทนที่ได้รับจากการใช้ปัจจัยต่างๆ ในการผลิตสินค้าแปรรูปและการทำหน้าที่การตลาดอื่นๆ เช่น การซื้อ การขาย การเก็บรักษา การขนส่ง การเสี่ยงภัย การบริการด้านการเงิน การแข่งขันคุณภาพ เป็นต้นโดยนับตั้งแต่จุดที่สินค้าเริ่มเคลื่อนย้ายจากมือผู้ผลิตหรือเกษตรกรไปจนกระทั่งถึงมือผู้บริโภคคนสุดท้ายผลตอบแทนที่ได้นั้นประกอบไปด้วย ค่าจ้าง ค่าเช่า และค่าดอกเบี้ยซึ่งก็คือผลตอบแทนต่อแรงงาน ที่ดินหรืออาคารสำนักงาน และทุนตามลำดับ โดยในการพิจารณาด้านทุนการตลาดของสินค้าแต่ละชนิดจำเป็นต้องทราบถึงวิธีการตลาดของสินค้านั้นโดยเฉพาะสินค้าเกษตรแต่ละชนิดมีความแตกต่างกัน เช่น บางอย่างเน่าเสียง่ายบางอย่าง ต้องมีกระบวนการแปรรูปหลายขั้นตอน บางอย่างผลิตได้เฉพาะบางฤดูกาล ทำให้จำนวนคนกลางในตลาดสินค้าแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันอันเป็นผลให้ส่วนประกอบของต้นทุนการตลาดของสินค้าแต่ละชนิดแต่ละประเภทจึงมีมากน้อยแตกต่างกันไป

2) ค่าบริการการตลาด หมายถึงผลตอบแทนต่อการบริการของคนกลางในตลาดแต่ละระดับอันได้แก่ ผลตอบแทนหรือกำไรต่อการบริการของผู้ขายปลีก ผู้ขายส่ง ผู้รวบรวมรายหน้า และผลตอบแทนต่อกิจกรรมการแปรรูปของพ่อค้าแปรรูป ผลตอบแทนต่อการบริการของคนกลางตลาดในแต่ละระดับนั้นจะแตกต่างกันไปตามชนิดของสินค้า

เมื่อพิจารณาส่วนประกอบของส่วนเหลือการตลาดจะเห็นว่าส่วนเหลือการตลาดจะเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่จะช่วยในการศึกษาพฤติกรรมการณ์ดำเนินการของระบบการตลาดของสินค้านั้นๆ โดยจะสามารถชี้ให้เห็นว่า เงินที่ผู้บริโภคจ่ายไปในการซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งจะตกไปถึงมือผู้ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ผู้ผลิต ผู้แปรรูป พ่อค้าในระดับตลาดต่างๆ เป็นสัดส่วนเท่าใดผู้ใดและในตลาดระดับใดมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใดตลอดจนพ่อค้าในระดับใดได้รับผลตอบแทนเป็นสัดส่วนมากน้อยเพียงใดทั้งยังช่วยในการวิเคราะห์การตลาดของสินค้านั้นด้วยเมื่อพิจารณาว่าส่วนเหลือการตลาดมีแนวโน้มไปในทางใดทางหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่งแล้วอาจจะสามารถศึกษาและวิเคราะห์ได้ว่าเหตุใดส่วนเหลือการตลาดของสินค้านั้นๆ มีแนวโน้มไปในลักษณะเช่นนั้นพฤติกรรมส่วนใดในระบบตลาดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะนั้นเป็นต้น

4.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการโซ่อุปทาน

1) การจัดการโซ่อุปทาน เป็นกระบวนการในการบูรณาการเกี่ยวกับการจัดการความสัมพันธ์ (Relationship) ระหว่างคู่ค้า (Suppliers) และลูกค้าตั้งแต่ต้นน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของสินค้า-วัตถุดิบ (Origin Upstream) จนสินค้าหรือวัตถุดิบนั้นได้มีการเคลื่อนย้าย จัดเก็บและส่งมอบในแต่ละช่วงของโซ่อุปทานจนสินค้าได้ส่งมอบไปถึงผู้รับคนสุดท้าย (Customers Downstream) ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งในเชิงต้นทุนและระยะเวลาในการส่งมอบ (ธนิต โสรรัตน์, 2550)

2) องค์ประกอบของความหมายของการจัดการโซ่อุปทาน

2.1) การจัดการความสัมพันธ์ (Relationship Management) เป็นการจัดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบริษัท (Firm) กับคู่ค้าที่เป็น Sources of suppliers และลูกค้าที่เป็น End Consumers โดยประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการโซ่อุปทานอยู่ที่การจัดการความสมดุลในการพึ่งพาระหว่างหน่วยงานธุรกิจภายในโซ่อุปทาน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุปสงค์และอุปทาน การจัดการความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพจะต้องพัฒนาไปสู่วัฒนธรรมขององค์กรที่บ่งชี้มากกว่าการสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นบุคคลที่เป็น Personal Relationship การจัดการความสัมพันธ์ไม่ใช่แค่เป็น “Good Customer” แต่ต้องพัฒนาไปสู่ระดับที่เป็น “Good Partnership” ที่มีความยุติธรรมทางธุรกิจต่อกัน รวมถึงการไว้วางใจและเชื่อถือต่อกัน

2.2) การจัดการความร่วมมือ (Chain Collaborate Management) ระหว่างองค์กรหรือระหว่างหน่วยงานต่างบริษัท (Firm) เพื่อให้เกิดการประสานภารกิจ (Co-Ordination) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารในโซ่อุปทานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกิจกรรมการจัดการโลจิสติกส์ ซึ่งประสบความสำเร็จ บังคับสำคัญเกิดการขาดประสิทธิภาพของการประสานประโยชน์และความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมทางโลจิสติกส์ร่วมกันในการกระจายสินค้าและส่งมอบสินค้าระหว่างองค์กรต่างๆ ภายในโซ่อุปทานในลักษณะที่เป็นบูรณาการทางธุรกิจ (Business Integration) ซึ่งผลกระทบจากการขาดประสิทธิภาพหน่วยงานใดหรือองค์กรใดในโซ่อุปทาน จะส่งผลต่อต้นทุนรวมและส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของทุกธุรกิจภายในโซ่อุปทาน

3) การจัดการความน่าเชื่อถือ (Reliability Value Management) การเพิ่มระดับของความเชื่อมั่นที่มีต่อการส่งมอบสินค้าที่ตรงเวลา ไปสู่ความไว้วางใจและความน่าเชื่อถือในการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการความไหลเวียนของสินค้าในโซ่อุปทานภายใต้เงื่อนไขของข้อจำกัดของสถานที่ต่อเงื่อนไขของเวลา (Place and Time Utility) จำเป็นที่ต่างฝ่ายจะต้องมีการปฏิบัติกรอย่างเป็น Best Practice จนนำไปสู่การเชื่อมั่นที่เป็น Reliability Value ซึ่งเป็นปัจจัยในการลดต้นทุนสินค้าคงคลังส่วนเกินหรือเรียกว่า Buffer Inventory

4) การรวมพลังทางธุรกิจ (Business Synergy) ความร่วมมือทางธุรกิจในกลุ่มของ Suppliers ในโซ่อุปทาน ทั้งที่มาจากกลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุนที่เป็น Support Industries เช่น ผู้ผลิตกล่อง ผู้ผลิตพลาสติก ผู้ผลิตวัตถุดิบ วัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้การผลิต บรรจุ ผสม และประกอบ รวมตลอดไปจนถึงธุรกิจให้บริการโลจิสติกส์ โดยบริษัทจะต้องมียุทธศาสตร์ในการจัดการความสมดุลของความสัมพันธ์ของคู่ค้า (Suppliers Relationship Management: SRM) กับความสัมพันธ์ของคู่ค้าที่เป็นลูกค้า (Customers Relationship Management: CRM) ทั้งระบบการสื่อสาร การประสานผลประโยชน์ที่เป็น Win-Win Advantage และการใช้ยุทธศาสตร์ร่วมกัน ภายใต้ลูกค้าคนสุดท้ายเดียวกัน

5. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือเพื่อสอบถามกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 ประเภท ประกอบด้วย

1) เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรกลุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่างจาก 7 จังหวัด ประกอบด้วย ราชบุรี ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ลพบุรี เชียงใหม่ นครราชสีมา และนครศรีธรรมราช จังหวัดละ 16 ราย รวมทั้งสิ้น 112 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายแบบไม่ใส่คืน (Simple Random Sampling without Replacement) ซึ่งจะทำให้การศึกษาเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรเกี่ยวกับ ต้นทุนการผลิต ราคาที่เกษตรกรขายได้ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

2) ผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทานธุรกิจสุกร ทำการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการที่ประกอบธุรกิจภายใต้ห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจสุกรที่มีที่ตั้งอยู่ใน 7 จังหวัดดังกล่าว ประกอบด้วย 1) ผู้จำหน่ายลูกสุกร จำนวน 10 ราย 2) ผู้รวบรวมสุกรมีชีวิต จำนวน 2 ราย และ 3) ผู้ค้าสุกรชำแหละ จำนวน 14 ราย รวมจำนวนทั้งสิ้น 26 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งจะทำให้การศึกษาต้นทุนการตลาด วิธีการตลาดช่องทางการจำหน่ายผลผลิต ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

5.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานราชการ และเอกชน ทั้งเอกสารวิชาการเอกสารประกอบการประชุม/สัมมนา ผลงานวิจัย วารสาร และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

5.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

5.2.1 การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต เป็นการวิเคราะห์ต้นทุนรายได้และกำไรจากผลผลิตทางการเกษตรโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และสรุปแสดงในรูปตาราง

5.2.2 การวิเคราะห์วิธีการตลาด ส่วนเหลือการตลาด และโซ่อุปทาน โดยการวิเคราะห์จะใช้เครื่องมือทางสถิติอย่างง่ายในการอธิบาย ในรูปแบบของการหาค่าสัดส่วน ค่าร้อยละ และวิธีการค่าเฉลี่ยของข้อมูล

6. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี) (1) นางสาวสุจิตตา รักช่วงศ์ สัดส่วนผลงาน ร้อยละ 20

7. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 80

ในการดำเนินการวิจัยดังกล่าว ผู้เข้ารับการประเมินได้ดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

- (1) จัดทำโครงงานวิจัย
- (2) จัดทำแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ
- (3) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลปฐมภูมิ
- (4) ประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
- (5) สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ
- (6) นำเสนอรายงานต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภายในและภายนอกหน่วยงาน
- (7) จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างศึกษา) -

8.1 เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแนวทาง มาตรการ ตลาดจนวางแผน ให้แก่หน่วยงานภาครัฐในการบริหารจัดการการตลาดสินค้าเกษตรตลอดโซ่การตลาดของสินค้าสุกร

8.2 เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายเรื่องราคาสินค้าสุกร

8.3 เป็นข้อมูลให้เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการผลิต บริหารจัดการการตลาดสินค้าสุกร

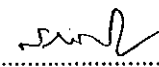
9. ระบุผลสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษา (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว)

ผลการศึกษา พบว่า การผลิตสุกรขนาด 100 กิโลกรัม มีต้นทุนการผลิตตัวละ 5,549.07 บาท โดยต้นทุนที่สูงที่สุด คือ ค่าอาหาร คิดเป็นร้อยละ 60.84 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด ราคาสุกรที่เกษตรกรขายได้ ตัวละ 5,621 บาท ส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรได้กำไรตัวละ 71.93 บาท ด้านวิธีการตลาด ส่วนใหญ่เกษตรกรจะจำหน่ายไปยังผู้ค้าสุกรชำแหละ รองลงมาคือ ผู้รวบรวมสุกรมีชีวิต สำหรับการวิเคราะห์ส่วนเหลือการตลาดแบ่งออกเป็น 3 กรณี พบว่า 1) กรณีผู้ค้าปลีกสุกรชำแหละซื้อสุกรมีชีวิตจากผู้รวบรวมสุกรมีชีวิต มีส่วนเหลือการตลาดตัวละ 2,361.05 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.34 ของราคาขายปลีกสุกรชำแหละ มีต้นทุนการตลาดตัวละ 1,661.48 บาท เกษตรกรขาดทุน ตัวละ 128.07 บาท สัดส่วนของการขาดทุนต่อต้นทุนร้อยละ 2.31 ผู้รวบรวมสุกรมีชีวิต ได้กำไรตัวละ 141.70 บาท ผู้ค้าสุกรชำแหละได้รับกำไรมากที่สุด คือ ตัวละ 674.29 บาท 2) กรณีผู้ค้าสุกรชำแหละซื้อสุกรจากฟาร์มเกษตรกรโดยตรง มีส่วนเหลือการตลาดตัวละ 2,161.05 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.77 ของราคาขายปลีกสุกรชำแหละ มีต้นทุนการตลาด ตัวละ 1,556.64 บาท เกษตรกรได้รับกำไรตัวละ 71.93 บาท ซึ่งผู้ค้าสุกรชำแหละได้รับกำไรมากที่สุด คือ ตัวละ 604.41 บาท และ 3) กรณีเกษตรกรจำหน่ายสุกรชำแหละเอง มีส่วนเหลือการตลาดตัวละ 2,232.98 บาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.69 ของราคาขายปลีกสุกรชำแหละ มีต้นทุนการตลาดตัวละ 1,556.64 บาท โดยเกษตรกรได้รับกำไรตัวละ 676.34 บาท สำหรับต้นทุนโลจิสติกส์ตลอดโซ่อุปทาน ในมิติด้านต้นทุน พบว่า กิจกรรมโลจิสติกส์ที่มีต้นทุนสูงที่สุด คือ กิจกรรมการฆ่าสุกรมีชีวิต รองลง คือ กิจกรรมการจำหน่ายสุกรชำแหละ ในมิติด้านเวลา พบว่า กิจกรรมโลจิสติกส์ที่ใช้เวลามากที่สุด คือ กิจกรรมการจำหน่ายสุกรชำแหละ

10. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณากำหนดแนวทางนโยบาย มาตรการ โครงการ ตลอดจนปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ในการวางแผนการผลิต และการบริหารจัดการตลาดสินค้าสุกร

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ

(นายสรรเสริญ ศรีเหนียง)

ผู้เสนอผลงาน

๗ / พ.ค. / ๖๒

ขอรับรองว่าสัดส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ..... ลุจิมา รัชชวรงค์
(นางสาวสุจิตตา รัชชวรงค์)

ผู้ร่วมดำเนินการ
๗ / พ.ศ. / ๖๒

ลงชื่อ.....
(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ
..... / /

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ..... มุทิตา
(นางมุทิตา รุธิโรโก)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจ
ปศุสัตว์และประมง
๗ / พ.ศ. / ๖๒

ลงชื่อ..... (๓๐) ✓
(นางสาวราตรี เหมนประเสริฐ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
๘ / พ.ศ. / ๖๒

ผลงานที่จะขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

1. ชื่อผลงาน เรื่องที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผักสลัดใบอินทรีย์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ปีที่ดำเนินการ 2561

2. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการศึกษ

ระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ เป็นระบบการผลิตที่ไม่ใช้สารเคมีทุกชนิดตลอดการผลิต โดยเป็นระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดปัญหามลพิษ ตลอดจนปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของเกษตรกรผู้ผลิตจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง นอกจากนี้ยังเป็นการลดการใช้และการนำเข้าสารเคมีทางการเกษตรในภาพรวมได้อีกด้วย รวมทั้งสินค้าเกษตรอินทรีย์ค่อนข้างจะให้ผลตอบแทนที่สูงให้แก่เกษตรกรผู้ผลิต ส่งผลดีต่อการพัฒนาการเกษตร และระบบเศรษฐกิจในภาพรวม (Srienieng, 2018; Srienieng and Thapa, 2018; Pattanapant and Shivakoti, 2009).

ประเทศไทยได้เริ่มมีการพัฒนาเกษตรอินทรีย์มา โดยองค์การภาคเอกชน ตั้งแต่ช่วงปี 2520 (Panyakul, 2012) รวมทั้งรัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลในปี 2558 พบว่า ประเทศไทยมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์เพียง 273,881 ไร่ และมีเกษตรกรเพียง 10,557 ราย และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 ซึ่งเป็นแผนฉบับที่ 2 มีเป้าหมายที่จะเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์ให้เป็น 600,000 ไร่ ในปี 2564 และมีเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า 30,000 ราย รวมทั้งเพิ่มสัดส่วนตลาดในประเทศ-ตลาดส่งออกเป็น 40:60 (กรีนเนท, 2560) จะเห็นได้ว่าพื้นที่และเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

การพัฒนาเกษตรอินทรีย์เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น ส่วนสำคัญประการหนึ่งคือการพัฒนาตลาดภายในประเทศ รวมไปถึงการเพิ่มสัดส่วนการบริโภคของสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภคในประเทศ (ชนิตา พันธุ์มณี และ รักษ์สรณ์ คงธนจารอนันต์, 2555; Obayelu et al., 2014) โดยการพัฒนาตลาดในประเทศนั้นเป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ อย่างไรก็ตามสินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นสินค้าที่มีราคาค่อนข้างสูง ซึ่งทำให้สินค้าเกษตรอินทรีย์จะเป็นตลาดเฉพาะทาง (Niche Market) ส่งผลให้ผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์จะมีลักษณะเฉพาะมากกว่าผู้บริโภคสินค้าเกษตรทั่วไป (Srienieng, 2018; Bravo et al, 2013; Pornpratansombat and Thaipakdee, 2009) จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริโภคที่มีรายปานกลางขึ้นไป และเป็นผู้บริโภคเพื่อสุขภาพอนามัย ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยสินค้าเกษตรอินทรีย์ชนิดหนึ่งที่ผู้บริโภคให้ความนิยม คือ สินค้าผัก และมีความนิยมบริโภคผักสลัดใบเป็นลำดับต้นๆ เช่น ผักกรีนคอส กรีนโอ๊ค เรดโอ๊ค บัตเตอร์เฮด ผักกาดแก้ว เป็นต้น รวมทั้งในปัจจุบันเกษตรกรผู้ปลูกผักอินทรีย์หลายกลุ่มนิยมปลูกผักสลัดใบ เนื่องจากได้ราคาสูงกว่าผักชนิดอื่น (นงนุช โกสิยรัตน์, 2553; Srienieng, 2018) กล่าวได้ว่าผักสลัดใบอินทรีย์ เป็นสินค้าเกษตรอินทรีย์ชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง มีความน่าสนใจที่จะส่งเสริมการบริโภคให้แก่ผู้บริโภคภายในประเทศ

การศึกษาเกี่ยวกับการบริโภคผักอินทรีย์ที่ผ่านมาจะเป็นการศึกษาถึงการบริโภคผักอินทรีย์ในภาพรวม (Srienieng, 2018) ตลอดจนเป็นการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ชนิดอื่นๆ เช่น ข้าว (จิตราภา บุญญาสุนธิ์,

2558; กริช สุปินะเจริญ, 2556) ซึ่งไม่ได้จำเพาะเจาะจงศึกษากลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริโภคที่ซื้อผักสลัดใบ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่ซื้อผักสลัดใบนั้นจะเป็นกลุ่มที่มีความต้องการค่อนข้างแตกต่างจากผู้บริโภคสินค้าผักชนิดอื่นๆ เนื่องจากเป็นผักที่นิยมบริโภคสดซึ่งไม่ผ่านการปรุงอาหาร รวมทั้งมีเกษตรกรผู้ปลูกผักหลายรายที่นิยมปลูกผักอินทรีย์ (Srinien, 2018) ดังนั้นจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของซื้อผักสลัดใบอินทรีย์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาลักษณะของผู้บริโภคผักสลัดใบอินทรีย์ ตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของซื้อผักสลัดใบอินทรีย์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการตัดสินใจในการวางแผนทาง มาตรการ ในการส่งเสริมให้ผู้บริโภคในประเทศหันมาบริโภคสินค้าผักสลัดใบอินทรีย์เพิ่มขึ้น และส่งผลให้การพัฒนาเกษตรอินทรีย์เป็นไปอย่างยั่งยืน

3. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- 3.1 เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคผักสลัดในเขตกรุงเทพมหานคร
- 3.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคผักสลัดใบอินทรีย์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

4. ความรู้ทางวิชาการ หรือแนวคิด หรือหลักทฤษฎี ที่ใช้ในการดำเนินการ

4.1 ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค

เสรี วงษ์มณฑา (2542) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภคจะขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพ และลักษณะทางกายภาพจะถูกกำหนดด้วยสภาพจิตวิทยาโดยครอบครัวและสังคม รวมถึงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นโดยปัจจัยต่าง ๆ ที่มี อิทธิพลต่อผู้บริโภคได้แก่

1) ลักษณะทางสรีระ (Physiological Characteristic) สรีระเป็นปัจจัยเบื้องต้นในการกำหนดพฤติกรรมการซื้อและการใช้ของผู้บริโภคการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงทางด้านสรีระจึงเป็นสิ่งแรกที่ต้องกระทำ เนื่องจากมีบทบาทมากที่สุดในการตัดสินใจของมนุษย์

2) สภาพจิตวิทยา (Psychological Condition) เป็นลักษณะของความต้องการที่เกิดจากสภาพจิตใจซึ่งจะเกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมของมนุษย์

3) ครอบครัว (Family) เป็นกลุ่มสังคมเบื้องต้น ครอบครัวเป็นแหล่งอบรมและสร้างประสบการณ์ของบุคคลถ่ายทอดลักษณะนิสัยครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภค

4) สังคม (Social) เป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวเราซึ่งจะมีผลทำให้เราต้องทำตัวสอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งแต่ละชนชั้นก็จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

5) วัฒนธรรม (Culture) คือวิถีชีวิตที่คนในสังคมยอมรับ ประพฤติปฏิบัติตามกัน

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2538) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) หมายถึง ปฏิกริยาของบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้รับและการใช้สินค้าและบริการทางเศรษฐกิจ รวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ของการตัดสินใจซึ่งเกิดก่อนและเป็นตัวกำหนดปฏิกริยาต่าง ๆ

จากคำจำกัดความที่กล่าวมานี้ อาจแบ่งออกเป็นส่วนสำคัญได้ 3 ส่วนคือ

1. ปฏิกริยา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเดินทางกลับจากร้านค้า การจ่ายของในร้านค้า การซื้อ การขนส่งสินค้า การใช้ประโยชน์และการประเมินค่าสินค้า เป็นต้น

2. บุคคลเกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้รับและการใช้สินค้าและบริการทางเศรษฐกิจ. ซึ่งหมายถึงผู้บริโภคคนสุดท้าย (Ultimate Consumer) โดยมุ่งที่ตัวบุคคลผู้ซื้อสินค้าและบริการเพื่อนำไปอุปโภคเองและ/หรือเพื่อการบริโภคที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น ครอบครัวหรือเพื่อน

3. กระบวนการต่าง ๆ ในการตัดสินใจซึ่งเกิดก่อนและเป็นตัวกำหนดปฏิกิริยาต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมการซื้อของผู้บริโภคที่กระทบโดยตรงต่อปฏิกิริยาทางการตลาดที่สังเกตได้ เช่น การติดต่อกับพนักงานขาย สื่อโฆษณาและการเปิดรับข่าวสารโฆษณา การสอบถามอย่างไม่เป็นทางการจากญาติมิตร การสร้างความโน้มเอียงหรือเกณฑ์ในการประเมินค่าทางเลือกและปฏิกิริยาต่าง ๆ เกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อหลังจากการระบุและพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ

4.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค

การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคค่อนข้างสลับซับซ้อน เนื่องจากมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องมากมาย ซึ่งปัจจัยดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประการคือ

1. ปัจจัยภายใน (Internal Factor) หรือปัจจัยทางด้านจิตวิทยา (Psychological Factor) ซึ่งเป็นตัวกำหนดเฉพาะของแต่ละบุคคล ประกอบด้วย

1.1 ความต้องการ (Needs) หมายถึง ความแตกต่างที่รับรู้ระหว่างสภาพในอุดมคติและสภาพปัจจุบันซึ่งมีอิทธิพลเพียงพอที่จะกระตุ้นพฤติกรรม ซึ่งมนุษย์จะมีความต้องการ 2 ด้าน คือ ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) และความต้องการที่เป็นแรงปรารถนา (Acquired Needs) หรือเรียกอีกอย่างว่าความต้องการด้านจิตวิทยา (Psychographic Needs) โดยปกติเมื่อบุคคลเกิดความต้องการก็จะจัดหาผลิตภัณฑ์ที่สนองความต้องการนั้น

1.2 การจูงใจ (Motivation) หมายถึง พลังสิ่งกระตุ้นภายในแต่ละบุคคลซึ่งกระตุ้นให้บุคคลปฏิบัติ การจูงใจผู้บริโภคให้เห็นคล้อยตามผลิตภัณฑ์ จนนำไปสู่กระบวนการซื้อนั้น สามารถสร้างสิ่งกระตุ้นทั้งทางด้านบวก (Positive Drive) เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกที่ดีซึ่งเป็นการตอบสนองความจำเป็น (Needs) ความต้องการ (Want) และความปรารถนา (Desire) หรืออาจใช้สิ่งกระตุ้นด้านลบ (Negative Drive) เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความกลัว (Fear) หรือความไม่ชอบ (Aversion) ทำให้หลีกเลี่ยงต่อสิ่งนั้น

1.3 บุคลิกภาพ (Personality) หมายถึง ลักษณะด้านจิตวิทยาภายในของบุคคลซึ่งช่วยกำหนดและสะท้อนถึงวิธีการซึ่งบุคคลหนึ่งตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมของเขา แต่ละบุคคลจะมีลักษณะบุคลิกภาพแตกต่างกัน แต่อาจมีความคล้ายคลึงกันในบางลักษณะ การเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้บริโภคหรือการกำหนดลักษณะบุคลิกภาพของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายถือเป็นการจูงใจหรือกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการซื้อได้

1.4 การรับรู้ (Perception) หมายถึง กระบวนการซึ่งแต่ละบุคคลเลือกสรร จัดระเบียบ และตีความหมายสิ่งกระตุ้นให้ออกมาเป็นภาพที่มีความหมายและเป็นภาพรวมของโลก หรืออาจหมายถึงวิธีการที่เรามองโลกที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา บุคคล 2 คนที่ได้รับสิ่งกระตุ้นอย่างเดียวกัน เงื่อนไขเดียวกัน อาจจะมีการจัดระเบียบและตีความหมายที่เหมือนหรือต่างกันได้ขึ้นอยู่กับวิธีการรับรู้ของแต่ละคน ดังนั้น ควรเลือกสรรสิ่งกระตุ้นให้มีเหตุผล มีความชัดเจน และให้เกิดความประทับใจแรกพบ (First Impression)

1.5 การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง กระบวนการซึ่งแต่ละบุคคลได้รับความรู้ (Knowledge) และประสบการณ์ (Experience) โดยการซื้อและการบริโภค ซึ่งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องในอนาคต

1.6 ทักษคติ (Attitude) หมายถึง ความโน้มเอียงที่เรียนรู้เพื่อให้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะที่พึงพอใจและไม่พึงพอใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรืออาจหมายถึง การแสดงความรู้สึกภายในที่สะท้อนว่าบุคคลมีความโน้มเอียงพอใจหรือไม่พอใจต่อบางสิ่ง เช่น ตราสินค้า บริการ ร้านค้า เนื่องจากเป็นผลของกระบวนการทางจิตวิทยา ทักษคติของผู้บริโภคถูกกำหนดมาจากประสบการณ์ส่วนบุคคล อิทธิพลจากสังคม และเครื่องมือทางการตลาด การสร้างให้ลูกค้ามีทัศนคติด้านบวกต่อสินค้าจะทำให้ลูกค้ามีความนิยมและมีความภักดีต่อสินค้า

2. ปัจจัยภายนอก (External Factor) หรือปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural Factor) เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และมีอิทธิพลต่อค่านิยม (Values) ทักษคติ (Attitude) และพฤติกรรม (Behavior) ของผู้บริโภค ซึ่งมีดังนี้

2.1 กลุ่มอ้างอิง (Reference Groups) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งใช้เป็นแหล่งอ้างอิง(หรือเปรียบเทียบ) สำหรับบุคคลใดบุคคลหนึ่งในการกำหนดค่านิยม ทักษคติ และพฤติกรรม อย่างใดอย่างหนึ่งหรือพฤติกรรมทั่ว ๆ ไป โดยทั่วไปกลุ่มอ้างอิงมี 2 ประเภท คือ กลุ่มอ้างอิงทางตรง (Direct Reference Group) คือกลุ่มบุคคลที่มีการติดต่อสื่อสารกันโดยตรง เช่น ครอบครัว เพื่อน เป็นต้น และกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม (Indirect Reference Group) คือกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้มีการติดต่อสื่อสารกันโดยตรง เช่น กลุ่มดารา นักร้อง นักกีฬา ผู้นำทางการเมือง เป็นต้น

2.2 ครอบครัว (Family) เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคของสมาชิกในครอบครัว เนื่องจากบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อ

2.3 ชั้นทางสังคม (Social Class) การวัดหรือการจัดประเภทชั้นทางสังคมมีวิธีการวัดที่นิยมใช้ 3 ประการ คือ วัดจากผู้ที่อยู่ในสังคม (Subjective Method) คือให้บุคคลคาดคะเนตำแหน่งชั้นสังคมด้วยตนเอง, วัดจากคามมีชื่อเสียง (Reputation Method) เป็นการวัดโดยอาศัยกลุ่มบุคคลที่เชี่ยวชาญด้านการกำหนดชั้นสังคม เพื่อพิจารณาชั้นสังคมของบุคคลอื่น ๆ และการวัดโดยเลือกตัวแปรที่เกี่ยวข้อง (Objective Measures) เป็นการเลือกตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจ สังคมเป็นเกณฑ์วัด เช่น รายได้ครอบครัว (Family Income), สถานะด้านอาชีพ (Occupational Status), ระดับการศึกษา (Education Attentment) เป็นต้น ซึ่งในแต่ละชั้นสังคมจะมีค่านิยม, อำนาจทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง, รูปแบบการดำรงชีวิต, กิจกรรมหรือสัญลักษณ์แสดงสถานะที่แตกต่างกัน เช่น รถเบนซ์แสดงสัญลักษณ์ทางสังคมว่าเป็นเศรษฐี เป็นต้น

2.4 วัฒนธรรม (Culture) หมายถึง ผลรวมของการเรียนรู้ (Learning), ความเชื่อถือ (Beliefs), ค่านิยม (Values) และขนบธรรมเนียมประเพณี (Customs) ซึ่งกำหนดพฤติกรรมของผู้บริโภคในสังคมใดสังคมหนึ่ง วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์โดยการกำหนดระเบียบ ทิศทาง และแนวทางแก่สมาชิกในสังคม ซึ่งวัฒนธรรมของไทยที่มีอิทธิพลต่อคนไทย ได้แก่ พระมหากษัตริย์, พุทธศาสนา,

ชนบทรรมนิยมประเพณีไทย, อักษรและภาษาไทย, จรรยา มารยาทของคนไทย, ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมไทย, วรรณคดีไทย, จิตใจของคนไทย เป็นต้น

2.5 วัฒนธรรมกลุ่มย่อย (Subculture) หมายถึง กลุ่มวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นส่วนที่ปรากฏชัดเจนในสังคมขนาดใหญ่และสลับซับซ้อน เช่น สำเนียง ภาษา ค่านิยม ศาสนา หรือวิถีการดำรงชีวิตอื่น ๆ เป็นต้น สมาชิกของวัฒนธรรมกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มจะยึดมั่นในความเชื่อถือ ค่านิยม และประเพณีซึ่งเป็นเอกลักษณ์และยอมรับโดยสมาชิกในกลุ่มนั้น

3. ปัจจัยส่วนบุคคล (Individual Factor) เป็นลักษณะเฉพาะบุคคลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 อายุ (Age) อายุที่แตกต่างกัน จะมีความต้องการผลิตภัณฑ์ต่างกัน เช่น กลุ่มวัยรุ่นชอบทดลองสิ่งแปลกใหม่และชอบสินค้าประเภทแฟชั่นและการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

3.2 ขั้นตอนวัฏจักรของชีวิตครอบครัว (Family life cycle) เป็นขั้นตอนการดำรงชีวิตของบุคคลในลักษณะของการมีครอบครัว การดำรงชีวิตในแต่ละขั้นตอน เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความต้องการทัศนคติและค่านิยมของบุคคลทำให้เกิดความต้องการในผลิตภัณฑ์และพฤติกรรมในการซื้อที่แตกต่างกัน

3.3 อาชีพ (Occupation) อาชีพของแต่ละบุคคลจะนำไปสู่ความสำเร็จ และความต้องการสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน เช่น ข้าราชการจะซื้อชุดทำงานและสินค้าจำเป็น ซึ่งนักการตลาดจะศึกษาพบว่าผลิตภัณฑ์ของบริษัทมีบุคคลในอาชีพไหนสนใจ เพื่อที่จะจัดกิจกรรมทางการตลาดให้ตอบสนองความต้องการที่เหมาะสม

3.4 โอกาสทางเศรษฐกิจ (Economic Circumstances) โอกาสทางเศรษฐกิจของบุคคลจะกระทบต่อสินค้าและบริการที่เข้าไปตัดสินใจซื้อ โอกาสเหล่านี้ประกอบด้วย รายได้ การออมทรัพย์ อำนาจการซื้อ และทัศนคติเกี่ยวกับการจ่ายเงิน นักการตลาดต้องสนใจในแนวโน้มของรายได้ส่วนบุคคล การออมและอัตราดอกเบี้ย ถ้าภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ คนมีรายได้น้อย กิจการต้องปรับปรุง ด้านผลิตภัณฑ์ การจัดจำหน่าย การตั้งราคา ลดการผลิตและสินค้าคงคลังและวิธีการต่างๆ เพื่อป้องกันการขาดแคลนเงินหมุนเวียน

3.5 การศึกษา (Education) ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มจะบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ

3.6 รูปแบบการดำรงชีวิต (Life Style) รูปแบบการดำรงชีวิตขึ้นกับวัฒนธรรมชั้นของสังคมและกลุ่มอาชีพของแต่ละบุคคล นักการตลาดเชื่อว่าการเลือกผลิตภัณฑ์ของบุคคลขึ้นอยู่กับแบบการดำรงชีวิต ตัวอย่างแบบการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคสินค้า ได้แก่ คนที่ชอบเที่ยวกลางคืน ชอบการพักผ่อนหย่อนใจ การบริโภคอาหารนอกบ้านหรือเครื่องดื่มของเมา

นอกจากปัจจัยทั้ง 3 ด้านแล้ว ยังมีอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค เป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการหรือแรงจูงใจภายใน ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจซื้อในระยะเวลาต่อมา ปัจจัยดังกล่าวคือ ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix Factor) เป็นกิจกรรมการตลาดที่พยายามเข้าถึง แจ่มข่าวสาร และจูงใจผู้บริโภคให้ซื้อและใช้ผลิตภัณฑ์ ซึ่งเราเรียกว่า กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix Strategy) ประกอบด้วยกลยุทธ์ต่อไปนี้

1. กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (Product Strategy) เป็นการกำหนดลักษณะและคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจ (Attention) ความอยากได้ (Acquisition) การบริโภค (Consumption) และเกิดความภักดีต่อสินค้า (Loyalty) ซึ่งนักการตลาดต้องกำหนดกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น รูปแบบของผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า สัญลักษณ์ สโลแกน การบริการและการรับประกัน เป็นต้น

2. กลยุทธ์ด้านราคา (Price Strategy) เป็นการตัดสินใจกำหนดราคาสินค้า เพื่อให้สื่อถึงมูลค่าของสินค้า ผู้บริโภคจะทำการตัดสินใจซื้อก็ต่อเมื่อมูลค่าของสินค้าที่ผู้บริโภครับรู้ (Awareness) มากกว่าราคาของสินค้า การกำหนดราคาสินค้าจึงไม่จำเป็นต้องกำหนดให้ราคาถูกเสมอไป แต่ผู้ผลิตต้องผลิตสินค้าที่มีคุณค่าในสายตาผู้บริโภค จึงจะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าได้

3. กลยุทธ์การจัดจำหน่าย (Place or Distribution Strategy) เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค โดยสร้างอรรถประโยชน์ด้านเวลา (Time Utility) สถานที่ (Place Utility) และความเป็นเจ้าของ (Possession Utility) ซึ่งกระบวนการจัดจำหน่ายนี้อาจจะประกอบด้วย คนกลาง บริษัทขนส่งและบริษัทเก็บรักษาสินค้า

4. กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategy) การส่งเสริมการตลาด หมายถึง การติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อเพื่อแจ้งข่าวสาร เพื่อจูงใจ เพื่อสร้างทัศนคติ เพื่อสร้างพฤติกรรม การซื้อและเพื่อเตือนความทรงจำ การส่งเสริมการตลาดสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การโฆษณา (Advertising) การขายโดยใช้พนักงานขาย (Personal Selling) การส่งเสริมการขาย (Sale Promotion) การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ (Publicity and Public Relation) การตลาดทางตรง (Direct Marketing) การสื่อสารแบบบูรณาการ (Customer Relationship Management: CRM)

4.3 กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

เมื่อผู้บริโภคได้รับการกระตุ้นจากปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก และปัจจัยส่วนบุคคลแล้ว ผู้บริโภคจะมีกระบวนการต่างๆ ในการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. การรับรู้ถึงปัญหา (Problem Recognition) หรือการรับรู้ถึงความต้องการ (Need Recognition) เป็นการรับรู้ถึงความแตกต่างระหว่างสภาพที่ต้องการและสภาพปัจจุบัน ซึ่งมากพอที่จะกระตุ้นให้เกิดกระบวนการตัดสินใจ

2. การค้นหาข้อมูล (Search for Information) หรือการค้นหาข้อมูลก่อนการซื้อ (Prepurchase Search) เมื่อผู้บริโภครับรู้ถึงความจำเป็น จึงทำการค้นหาข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งแหล่งข้อมูลที่สำคัญได้แก่ แหล่งข้อมูลภายใน (Internal Search) หรือแหล่งข้อมูลที่อาศัยขอบเขตด้านจิตวิทยา (Psychological Field) เช่น การจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้ ทัศนคติจากประสบการณ์ในอดีต เป็นต้น และแหล่งข้อมูลภายนอก (External Search) ซึ่งเป็นข้อมูลจากเพื่อน ครอบครัว พนักงานขาย หรือสื่อแขนงต่างๆ ดังนั้นการรู้จักซื้อตราสินค้าจะช่วยลดขั้นตอนการค้นหาข้อมูลของผู้บริโภค

3. การประเมินผลทางเลือก (Alternative Evaluation) ผู้บริโภคจะทำการประเมินและเลือก สินค้าหรือบริการที่ตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจมากที่สุด โดยเปรียบเทียบมาตรฐานและคุณสมบัติระหว่างตราสินค้า

4. การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) เป็นกระบวนการที่ผู้บริโภคทำการเลือกตราสินค้าหรือการบริโภคอย่างใดอย่างหนึ่ง เริ่มแรกผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อเพื่อทดลอง (Trial Purchase) ซึ่งผู้บริโภคจะพยายามประเมินผลิตภัณฑ์จากการใช้โดยตรง และหากสินค้าหรือบริการนั้นสร้างความพึงพอใจให้ผู้บริโภคก็จะเกิดการตัดสินใจซื้ออีกครั้ง (Repeat Purchase)

5. การประเมินผลหลังการซื้อ (Post purchase Evaluation) เกิดขึ้นหลังจากการซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ไปแล้ว ถ้าเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ผลลัพธ์ก็คือความพึงพอใจ (Satisfaction) และมีแนวโน้มที่จะซื้อซ้ำ จนอาจจะเกิดความภักดีต่อตราสินค้า แต่ถ้าผลลัพธ์ต่ำกว่าที่คาดหวังไว้ ผลก็คือความไม่พึงพอใจ (Dissatisfaction)

4.4 แนวคิดการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์

ในกรณีการวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเชิงสังคมศาสตร์ การวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุหรือเพื่อหาความสัมพันธ์ในกรณีที่ตัวแปรตาม (Dependent Variables : Y) เป็นตัวแปรเชิงกลุ่ม (Dichotomous หรือ Binary) มีค่าเพียง 2 ค่า คือ 0 กับ 1 เท่านั้น นิยมใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ (แบบจำลอง Binary Logit หรือ Logistic Regression หรือ Logit Regression) และตัวแปรอิสระ (Independent Variables: X) เป็นทั้งตัวแปรผลกระทบแบบเชิงกลุ่ม (Nominal Variables) และตัวแปรชนิดต่อเนื่อง (Continuous Variables) (Maddala G. S., 1983; Morgan S.P. with Teachman J.D., 1988; คมสัน สุริยะ, 2552) โดยการสร้างสมการถดถอยในการประมาณค่าตัวแปรตาม ซึ่งเป็นการประมาณค่าพารามิเตอร์โดยวิธี Maximum-Likelihood เป็นการคำนวณทวนซ้ำเพื่อให้ได้ค่าประมาณของพารามิเตอร์ที่ใกล้เคียงกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากที่สุด โดยการศึกษาที่ใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์อย่างง่าย (Simple Logistic Regression Analysis) และใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์แบบ 2 กลุ่ม (Binary Logistic Regression Analysis) ซึ่งอธิบายหลักการวิเคราะห์ (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2551; คมสัน สุริยะ, 2552; สมประสงค์ เสนารัตน์, 2554) ได้ดังนี้

1) การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์แบบ 2 กลุ่ม กำหนดให้ตัวแปรตาม Y เป็นตัวแปร เชิงกลุ่ม (Categorical Variable) ที่มีค่า 2 ค่า (Dichotomous Variable) คือ 0 กับ 1 ในส่วนของ ตัวแปรอิสระ X เป็นทั้งตัวแปรต่อเนื่องและตัวแปรเชิงกลุ่ม ในกรณีของตัวแปรกลุ่มต้องแปลงเป็น ตัวแปรดัมมี่ (Dummy Variable)

2) ทดสอบตัวแปรอิสระต้องไม่เกิดปัญหาที่มีความสัมพันธ์กันมาก (Multicollinearity) และเลือกตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในการวิเคราะห์

3) สร้างสมการ Logistic Response Function ดังนี้

3.1) โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ $[p(\text{event})]$ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิด 1

$$P(\text{event}) = \frac{e^{b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_px_p}}{1 + e^{b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_px_p}}$$

3.2) โอกาสของการที่จะไม่เกิดเหตุการณ์ $[1 - p(\text{event})]$ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิด 0

$$P(\text{no event}) = 1 - p(\text{event}) = \frac{1}{1 + e^{b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_px_p}}$$

3.3) ความน่าจะเป็นที่จะเกิด 1 กับความน่าจะเป็นที่จะเกิด 0 เรียกว่า Odds Ratio โดยที่

$$\text{Odds Ratio} = \frac{p(\text{event})}{1 - p(\text{event})} = \frac{e^{b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_px_p}}{e}$$

โดยที่ $b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_px_p$ เป็น linear combination และค่า e^{b_i} หรือ $\text{Exp}(b_i)$ เป็นปัจจัยแสดงการเปลี่ยนแปลงของ Odds เมื่อ x_i เปลี่ยนแปลง 1 หน่วย จะทำให้ Odds เปลี่ยนแปลง e^{b_i} เท่า ทั้งนี้สมการ Odds Ratio เป็นสมการที่ไม่ได้อยู่ในรูปเชิงเส้น และถ้าค่า Odds Ratio มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่ามีโอกาสที่จะเกิด 1 มากกว่า 0 และสามารถแปลงให้อยู่ในรูปสมการเชิงเส้น ได้ดังนี้

$$Y = \ln(\text{Odds Ratio}) = \frac{p(\text{event})}{1 - p(\text{event})}$$

$$= b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_px_p$$

โดยที่

Y = ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

b_0 = ค่าคงที่ (Constant)

$b_1, b_2, b_3, \dots, b_p$ = ค่าพารามิเตอร์สัมประสิทธิ์ถดถอยของ ตัว
พยากรณ์ที่ 1 ถึง p

$x_1, x_2, x_3, \dots, x_p$ = ตัวแปรอิสระ/ตัวพยากรณ์ (independent
variables : X) ที่ 1 ถึง p

5. วิธีการ หรือขั้นตอนการศึกษา

5.1 วิธีการรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ

5.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเพื่อ สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีคำถามทั้งคำถามปลายปิด (Close - ended question) จะเก็บข้อมูลจาก ผู้บริโภคที่ซื้อผักสลัดใบจากร้านค้าเพื่อสุขภาพ หรือซูเปอร์มาร์เก็ตหานครเพื่อบริโภคในครัวเรือนในเขต

กรุงเทพมหานคร ระหว่างเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2561 โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายชั้น (Multi - Stage Cluster Sampling) มีลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้จะเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคที่ซื้อผักสลัดจากร้านค้าเพื่อสุขภาพ หรือซูเปอร์มาร์เก็ตเพื่อบริโภคในครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่มีข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับจำนวนผู้บริโภคที่มีคุณสมบัติดังกล่าว จึงต้องใช้ในการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากสูตรที่ไม่ทราบจำนวนประชากรของ Cochran (1953) ดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

P = สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการสุ่ม โดยในการศึกษานี้ใช้สัดส่วนที่ 0.5

Z = ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (1.96)

d = สัดส่วนความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดได้ที่ระดับ 0.05 (0.05)

เมื่อแทนค่าจะได้

$$n = \frac{0.5(1-0.5)(1.96)^2}{(0.05)^2}$$
$$= 384.16$$

ดังนั้นในการศึกษานี้จะใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 ราย

ขั้นที่ 2 กำหนดเขตในกรุงเทพมหานคร ในการศึกษาครั้งนี้จะเก็บข้อมูลในบริเวณร้านค้าเพื่อสุขภาพหรือซูเปอร์มาร์เก็ตที่มีการจำหน่ายผักสลัดใบ ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งกรุงเทพมหานครประกอบด้วยเขต จำนวน 50 เขต ดังนั้น จึงได้ทำการเลือกเขตของกรุงเทพมหานครที่จะทำการศึกษาดังวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากมาจำนวน 10 เขต ซึ่งสามารถสุ่มได้ คือ 1) บางกะปิ 2) บางเขน 3) บางซื่อ 4) มีนบุรี 5) จตุจักร 6) ดินแดง 7) ดอนเมือง 8) ห้วยขวาง 9) หลักสี่ และ 10) ลาดพร้าว

ขั้นที่ 3 กำหนดสัดส่วนของการเก็บข้อมูล จากการเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครจำนวน 10 เขต นั้น จะแบ่งการเก็บข้อมูลจำนวนเท่าๆ กันทุกเขต

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่ออธิบายประกอบค่าตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งแสดงด้วยค่าสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าผลรวม เพื่อนำเสนอรายงานเป็นคำอธิบายประกอบตารางข้อมูล

2) การประเมินผลใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ความสำเร็จของการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค ความตระหนักต่อประโยชน์ของสินค้าเกษตรอินทรีย์ในด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจ

ของผู้บริโภคต่อส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ การกระจายสินค้า ราคา การส่งเสริมการตลาด และ ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อตรารับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยแบ่งช่วงระดับค่าคะแนนสำหรับการ วิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ความหมายผลการประเมิน
1	1.00 – 1.80	น้อยที่สุด
2	1.81 – 2.60	น้อย
3	2.61 – 3.40	ปานกลาง
4	3.41 – 4.20	มาก
5	4.21 – 5.00	มากที่สุด

3) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผัก สลัดใบอินทรีย์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis หรือ Logit Regression) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สมการ } Y = \ln(\text{Odds Ratio}) &= \ln \left(\frac{p(\text{event})}{1-p(\text{event})} \right) \\ &= b_0 + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_{17}X_{17} \end{aligned}$$

โดยตัวแปรที่จะคาดว่าจะส่งผลต่อการบริโภคผักสลัดใบอินทรีย์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครนั้น ใช้จาก ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคและการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังต่อไปนี้

Y	คือ การบริโภคผักสลัดอินทรีย์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 2 ทางเลือก คือ บริโภค (Y = 1) กับ ไม่บริโภค (Y = 0)
X ₁	คือ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ
X ₂	คือ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ
X ₃	คือ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ
X ₄	คือ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา
X ₅	คือ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้
X ₆	คือ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือน
X ₇	คือ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการมีสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กเล็ก
X ₈	คือ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการมีสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้ป่วย
X ₉	คือ ความถี่ของการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์
X ₁₀	คือ ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์
X ₁₁	คือ ความตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
X ₁₂	คือ ความตระหนักถึงผลกระทบต่อสุขภาพ

- X₁₃ คือ ความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์ผักสลัดใบอินทรีย์
- X₁₄ คือ ความพึงพอใจด้านการกระจายสินค้าผักสลัดใบอินทรีย์
- X₁₅ คือ ความพึงพอใจด้านราคาของสินค้าผักสลัดใบอินทรีย์
- X₁₆ คือ ความพึงพอใจด้านการส่งเสริมการตลาดสินค้าผักสลัดใบอินทรีย์
- X₁₇ คือ ความพึงพอใจต่อตรารับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

6. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

7. ระบุรายละเอียดเฉพาะงานในส่วนที่ผู้ขอรับประเมินเป็นผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 100

ในการดำเนินการวิจัยดังกล่าว ผู้เข้ารับการประเมินได้ดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

- (1) จัดทำโครงร่างงานวิจัย
- (2) จัดทำแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ
- (3) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลปฐมภูมิ
- (4) ประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
- (5) จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (กรณีเป็นผลงานที่อยู่ระหว่างศึกษา) -

8.1 ทราบถึงสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้บริโภคสินค้าผักสลัดใบอินทรีย์ ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้อผักสลัดใบอินทรีย์

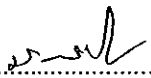
8.2 นำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ

9. ระบุผลสำเร็จของงาน หรือผลการศึกษา (กรณีที่เป็นผลงานที่ดำเนินการเสร็จแล้ว)

10. การนำไปใช้ประโยชน์ หรือคาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาตลาดผักอินทรีย์ โดยการใช้การตลาดนำการผลิต ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ

(นายสรรเสริญ ศรีเหนียง)

ผู้เสนอผลงาน

7 / พ.ค. / 62

ขอรับรองว่าสัดส่วน หรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

..... / /

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

..... / /

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ

ม.กท

(นางมุกิตา รุธิรโก)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจ

ปศุสัตว์และประมง

7 / *พ.ค.* / *62*

ลงชื่อ

น.ส.ร. ๑

(นางสาวราตรี เม่นประเสริฐ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

8 / *พ.ค.* / *62*

ข้อเสนอแนวคิด / วิธีการ เพื่อพัฒนางาน หรือปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ชื่อ นายสรรเสริญ ศรีเหนียง

เพื่อประกอบแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๒๒๒

สำนัก / ศูนย์ / กอง / สศท สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

เรื่อง การกำหนดหัวข้องานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรแบบมีส่วนร่วม

หลักการ และเหตุผล ในการดำเนินการวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรนั้น การกำหนดปัญหาและหัวข้องานวิจัยที่ของงานวิจัยที่สามารถตอบสนองความต้องการผลการวิจัยในเชิงนโยบายได้นั้น มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทำให้การวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ส่งผลให้การกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขหรือพัฒนาการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในการกำหนดหัวข้องานวิจัยของสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรที่ผ่านมา จะใช้วิธีการประชุมหรือหารือกันภายในสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะมีการหารือกับหน่วยงานภายในสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นบางครั้ง ส่งผลให้หัวข้องานวิจัยในบางครั้งมีความซ้ำซ้อนกันระหว่างสำนัก/ศูนย์/กอง/สศท ทำให้เกิดการใช้งบประมาณอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนผลงานวิจัยมิได้ตอบสนองความต้องการของหน่วยงานภายในสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเอง นอกจากนี้ในการกำหนดหัวข้องานวิจัย มิได้ทำการหารือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น หน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ซึ่งมีประเด็นปัญหาอื่นที่น่าสนใจและสามารถตอบปัญหาที่เกิดขึ้นได้หลายเรื่อง ผู้วิจัยมิได้คำนึงถึง ทำให้บางครั้งงานวิจัยของสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรไม่ตอบปัญหาเกษตรกรอย่างแท้จริง ตลอดจนขาดความน่าสนใจในเนื้อหาของงานวิจัย

โดยหากมีการหารือเกี่ยวกับปัญหาและหัวข้องานวิจัยร่วมกันทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรแล้ว จะสามารถดำเนินงานวิจัยรวมถึงประเมินผลเพื่อสามารถบูรณาการงานวิจัยร่วมกันทั้งในส่วนของ สำนัก/ศูนย์/กอง/สศท. เพื่อให้สามารถกำหนดปัญหาและหัวข้องานวิจัย และทำการดำเนินงานวิจัยแบบบูรณาการที่สามารถนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัดงบประมาณในการดำเนินงาน

ข้อเสนอ / แนวคิด (แผนงาน / โครงการ / ที่ผู้ประเมินจะพัฒนางาน) จากหลักการและเหตุผลข้างต้น จึงขอเสนอแนวคิดในการกำหนดปัญหาและหัวข้องานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรแบบมีส่วนร่วม โดยจะทำการหารือ และสอบถามไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อให้สามารถกำหนดหัวข้องานวิจัยที่เพื่อปัญหาด้านเศรษฐกิจการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดเครื่องมือที่นำไปใช้ในการวิเคราะห์ วิจัยเศรษฐกิจการเกษตรอย่างเหมาะสม ตลอดจนมีดำเนินการเพื่อบูรณาการการวิจัยร่วมกันระหว่าง สำนัก/ศูนย์/กอง/สศท ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ งานวิเคราะห์วิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหา ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัดงบประมาณ ส่งผลให้การพัฒนาการเกษตรเป็นไปอย่างยั่งยืน

ลงชื่อ.....

(นายสรรเสริญ ศรีเหนียง)

ผู้เสนอแนวคิด

๕ / ๖๑ / ๖๕